

**PREDLOG
PRVA OBRAVNAVA
EVA 2021-2430-0068**

ZAKON O OSKRBI S PLINI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

S predlogom Zakona o oskrbi s plini (v nadaljnjem besedilu: predlog zakona) se področje oskrbe z zemeljskim plinom in drugimi plini, ki se prenašajo po plinovodnih omrežjih, ureja s samostojnim zakonom. Trenutno je področje oskrbe z zemeljskim plinom še vedno urejeno v Energetskem zakonu (Uradni list RS, št. 60/19 - uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 - ZURE, 175/20; v nadaljnjem besedilu: EZ-1), ki je do sedaj celovito urejal vsa področja energetike. S sprejemom Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20; v nadaljnjem besedilu: ZURE) je bilo iz EZ-1 najprej izločeno področje energetske učinkovitosti. V zakonodajnem postopku je predlog Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (EPA: 1830 – VIII), poleg tega pa je vlada tudi sprejela predlog Zakona o oskrbi z električno energijo in ga predložila Državnemu zboru v obravnavo. Predlog zakona tako sledi načrtu Ministrstva za infrastrukturo, da se obsežna vsebina EZ-1 razdeli na posamezne področne zakone po zgledu energetske zakonodaje EU, ki navedena področja energetike ureja z ločenimi zakonodajnimi akti.

Razlog za takšno rekonstrukcijo nacionalne energetske zakonodaje so zlasti pogoste spremembe evropske zakonodaje na področjih energetike, ki so glavni razlog tudi za spreminjanje in dopolnjevanje EZ-1. Obenem postaja evropska energetska zakonodaja vedno bolj podrobna in obsežna na vseh omenjenih področjih, kar povečuje tudi obseg vsebin, ki jih ureja EZ-1. Zaradi obsežnosti EZ-1 postaja materija, ki jo zakon ureja, čedalje bolj nepregledna, čedalje težje pa je zagotavljati tudi pravočasen prenos direktiv v slovenski pravni red. Iz tega razloga je vse bolj nujno, da se tudi zakonska ureditev energetike, ki je sedaj zajeta v enem zakonu, strukturira po zgledu zakonodaje EU. Temu premisleku sledi torej tudi predlog zakona, ki iz EZ-1 izloča področje zemeljskega plina (gre za 3. del EZ-1) in ga ureja samostojno, enako kot bo to storjeno tudi za področje električne energije in obnovljivih virov energije. Samostojni zakon za področje oskrbe s plini pomeni, da bo mogoče doseči lažje izvajanje regulatornih in strokovnih nalog javne uprave na tem področju, kar je pomembno zlasti za nadaljnji razvoj tega področja, predvsem pa bo na tej podlagi hitrejši prenos direktiv oziroma vsakokratna uskladitev nacionalne zakonodaje z evropsko.

Področje oskrbe z zemeljskim plinom na zakonski ravni obsega pravila za delovanje trga z zemeljskim plinom, ki vključuje dejavnosti proizvodnje, prenosa, distribucije, skladiščenja in dobave zemeljskega plina. Nadalje zakonsko urejanje tega področja obsega še varstvo pravic končnih odjemalcev in uporabnikov sistema zemeljskega plina, urejanje načinov in oblik izvajanja gospodarskih javnih služb na področju prenosa in distribucije zemeljskega plina in določanje zakonskih pravil za doseganje zanesljive oskrbe z zemeljskim plinom.

Področje oskrbe z zemeljskim plinom v Sloveniji je urejeno skladno z evropsko pravno ureditvijo notranjega trga z zemeljskim plinom. Skupna pravila za vzpostavitev notranjega trga s plinom določa Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES, kot je bila nazadnje spremenjena z Direktivo (EU) 2019/692 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o spremembi Direktive 2009/73/ES o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom (UL L št. 117 z dne 3.5.2019, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/73/ES). Pravni okvir notranjega trga dopolnjujejo še pravila iz Uredbe (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005, kot je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 328 z dne 21.12.2018, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba (ES) št. 715/2009). Cilj pravne ureditve notranjega trga z zemeljskim plinom je zagotovitev resnične izbire dobavitelja zemeljskega plina vsem potrošnikom in podjetjem v Evropski uniji, novih poslovnih priložnosti in več čezmejnega trgovanja, da bi zagotovili večjo učinkovitost, konkurenčne cene in višje standarde storitev ter prispevali k zanesljivosti oskrbe.

Evropska zakonodaja zapoveduje odprt oziroma liberaliziran trg z zemeljskim plinom, ki temelji na načelu dejanskega ločevanja omrežij od dejavnosti proizvodnje in dobave, ob hkratni regulaciji omrežnih dejavnosti, ki predstavljajo naraven monopol in jih zato ni mogoče liberalizirati, ter dodatnih pravilih, ki veljajo za vertikalno integrirana podjetja in so namenjena preprečevanju navzkrižja interesov med proizvajalci, dobavitelji in operaterji prenosnih sistemov, kadar bi povezanost teh interesov v okviru vertikalno integriranih podjetij predstavljala tveganje za diskriminacijo konkurentov pri dostopu do omrežja in izkrivljenih spodbud glede vlaganj v omrežje.

Slovenski trg z zemeljskim plinom je eden najmanjših v Evropi s povprečno letno porabo okoli 1 mrd Sm³. V primerjavi z drugimi državami članicami EU je v Sloveniji majhen tudi delež porabe zemeljskega plina, ki odpade na gospodinjske odjemalce (manj kot 40 %). Največji del povpraševanja po plinu tako prihaja od industrijskih uporabnikov, ki pokrivajo več kot 60 % celotne porabe. V celotni energetski bilanci pa delež zemeljskega plina pri oskrbi s primarno energijo znaša približno 10 %.

Ker Slovenija nima lastnih virov zemeljskega plina in tudi ne terminalov za utekočinjen zemeljski plin, se lahko z zemeljskim plinom oskrbuje samo z uvozom zemeljskega

plina preko prenosnih sistemov iz sosednje Avstrije, Hrvaške in Italije. Glede na to, da je Slovenija v celoti odvisna od uvoza plina iz tujine, je medsebojna povezanost plinskega omrežja s sosednjimi državami in nediskriminatoren dostop do povezovalnih uvoznih zmogljivosti bistvena za učinkovito delovanje trga s plinom v Sloveniji. Poleg tega je za razmere na trgu plina v Sloveniji pomembna tudi razvitost veleprodajnih trgov v regiji, ki trgovcem s plinom omogočajo dostop do nabavnih virov za oskrbo v Republiki Sloveniji. Cena zemeljskega plina kot energenta namreč ni regulirana ter se skladno s ponudbo in povpraševanjem na veleprodajnem in maloprodajnem trgu oblikuje prosto. Kljub majhnosti trga in veliki koncentraciji trga, je slovenskim odjemalcem omogočena dobava zemeljskega plina po konkurenčnih cenah. Odjemalci lahko tako prosto izbirajo med ponodbami vseh dobaviteljev, ki ponujajo zemeljski plin v njihovi lokalni skupnosti in zamenjajo dobavitelja, če jim ponuja dobavo po višji ceni od drugih ponudnikov. Konkurenčnost in učinkovitost trga s plinom redno spremlja Agencija za energijo, ki lahko v primeru nepoštenih praks in izkrivljanja konkurence tudi ukrepa v okviru svojih pristojnosti oziroma v primeru suma kršitve pravil konkurence obvesti organ, pristojen za varstvo konkurence.

Uvozna odvisnost od plina in odsotnost skladišč zemeljskega plina zahteva od Slovenije posebno skrbnost pri načrtovanju in izvajanju ukrepov, ki so namenjeni zagotavljanju zanesljivosti oskrbe. Na ravni EU so ukrepi držav članic za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe določeni z Uredbo (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010 (UL L št. 280 z dne 28. 10. 2017, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2017/1938/EU). Ta zahteva sodelovanje med državami članicami EU zaradi spodbujanja regionalne in dvostranske solidarnosti. Sodelovanje v duhu solidarnosti vključuje javne organe in podjetja plinskega gospodarstva na regionalni ravni, da bi se oblikovali usklajeni in stroškovno učinkoviti ukrepi za ublažitev tveganj in zaščito odjemalcev v primeru izrednih razmer.

S predlogom zakona se obstoječa zakonska ureditev zemeljskega plina dopolnjuje predvsem v delu, ki se nanaša na ukrepe za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe. Predlog zakona v zvezi s tem bolj podrobno določa način izvajanja solidarnostnih ukrepov za pomoč med državami članicami EU pri oskrbi s plinom ter naloge podjetij plinskega gospodarstva v zvezi s tem.

Poleg tega se področje uporabe zakona razširja na vse pline, ki se prenašajo po plinovodnih omrežjih, vključno z vodikom. Predlog zakona dopolnjuje določbe tudi z namenom omogočanja prevzema obnovljivih plinov v sistem.

Druge spremembe pomenijo izboljšave zakonske ureditve, ki se nanašajo na spodbujanje vključevanja plinov iz obnovljivih virov v distribucijske sisteme in na upravljanje s kakovostjo plina v sistemu.

Vendar pa predlog zakona po obsegu ne ureja izčrpno vseh vprašanj, ki veljajo za področje oskrbe s plini. Upoštevati je treba, da se bodo za področje oskrbe s plinom, še naprej uporabljale nekatere določbe EZ-1, ki urejajo skupna vprašanja energetike, kot so določbe o energetske politiki, Agenciji za energijo, energetske inšpekciji, energetske infrastrukturi in posebne določbe o izvajalcih energetske dejavnosti, razen če predlog zakona določenega vprašanja ne ureja drugače.

2. CILJI, NAČELA IN POGLABITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Temeljni cilj predloga zakona je samostojno urediti področje oskrbe s plini s področnim zakonom. V ostalem pa ni namen predloga zakona posegati v temelje ureditve trgov plina in način oskrbe s plini kot je to bilo že do sedaj urejeno v EZ-1 v skladu z zakonodajo EU na področju notranjega trga z zemeljskim plinom. Tako ostaja namen tudi tega predloga zakona zagotoviti konkurenčno, varno, zanesljivo in dostopno oskrbo s plini ob upoštevanju javnega interesa zanesljive oskrbe s plinom in načel trajnostnega razvoja.

Drugi cilji zakonskega predloga, ki so povezani s tem temeljnim ciljem, so še:

- učinkovito zagotavljanje pravic končnih odjemalcev;
- varstvo pravic gospodinskih odjemalcev;
- zagotoviti učinkovito in konkurenčno organizacijo ter delovanje trgov zemeljskega plina na veleprodajni in maloprodajni ravni;
- zagotoviti učinkovito izvajanja nalog operaterjev sistema in izvajanje gospodarskih javnih služb v javnem interesu;
- zanesljiva oskrba s plinom;
- omogočanje dekarbonizacije oskrbe s plinom.

2.2 Načela zakona

Predlog zakona upošteva in temelji na naslednjih načelih:

- načelo sorazmernosti;
- načelo dejanskega ločevanja dejavnosti dobave in proizvodnje od delovanja omrežja;
- načelo neodvisnosti operaterja prenosnega sistema;
- načelo nediskriminacije in načelo enakega obravnavanja glede pogojev dostopa do omrežja;
- načelo spodbujanje vključevanja obnovljivih virov energije;
- načelo preglednosti;
- načelo javnosti;
- načelo varstva potrošnikov;
- načelo solidarnosti pri zagotavljanju pomoči drugim državam članicam v primeru motene oskrbe z zemeljskim plinom.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

Predlog zakona temelji na ureditvi oskrbe z zemeljskim plinom, kot je določena že v EZ-1 in zato večinoma tudi vsebuje vsebinsko enake določbe kot izhajajo iz tretjega dela EZ-1. Predlog zakona nadalje obstoječo zakonsko ureditev dopolnjuje glede posameznih vprašanj, za katere se je izkazalo, da so pomanjkljivo urejeni. Poleg tega se z novim zakonom jasno določa, da zakonska ureditev velja za vse pline, ki se

prenašajo po sistemu in lahko tvorijo zmes plinov obnovljivega in fosilnega izvora, katere pretežni delež je metan. V nadaljevanju so predstavljene zlasti novosti, ki jih prinaša predlog zakona.

V I. poglavju o splošnih določbah se dopolnjujejo definicije izrazov z novimi pojmi, ki se nanašajo na proizvajalca in prevzem plina v sistem, kar je potrebno zaradi ureditve pravil o vključevanju plinov iz obnovljivih virov v distribucijske sisteme. Predlog zakona bolj podrobno določa dejavnosti plinskega gospodarstva in razširja uporabo na vse vrste plinov, vključno z vodikom, če jih je tehnično mogoče varno prevzemati v sistem in jih prek njega prenašati. Jasno je še določeno, da zakon velja za podjetja plinskega gospodarstva in odjemalce na področju oskrbe s plinom iz povezanega prenosnega in distribucijskega sistema.

Nova je obveznost operaterjev sistema, da pripravijo načrt prilagoditve za prevzem plinov iz obnovljivih virov v sistem, ki vsebuje analize potenciala in interesa proizvodnje plinov obnovljivega ali nefosilnega izvora na širšem območju plinovodnega sistema, potrebne tehnične prilagoditve sistema za prevzem plina in ukrepe, ki jih je potrebno izvesti.

Med določbami, ki urejajo dostop do sistema (V. poglavje), je dodan nov člen, ki določa pogoje za dostop proizvajalcev plina do sistema. Predlog zakona določa, da se prevzem plina v sistem izvede preko ločenega merilnega mesta, ki zagotavlja meritev o prevzemu plina najmanj na urnem nivoju.

V povezavi s prevzemom plina v sistem od proizvajalcev se dopolnjuje zakonska ureditev bilančne sheme, tako da se tudi za prevzemna mesta določa obveznost njihove vključitve v bilančno skupino na podlagi sklenjene odprte pogodbe, ki določa bilančno pripadnost posameznega odjemnega in prevzemnega mesta.

Največ novosti vsebuje VIII. poglavje o zagotavljanju zanesljivosti oskrbe. To poglavje določa način izvajanja ukrepov v okviru solidarnostnega mehanizma pomoči med državami članicami v primeru motenj pri oskrbi s plinom. Predlog zakona bolj jasno in podrobno ureja obveznosti nosilcev bilančnih skupin, postopke ukrepanja v krizi in način določitve cene oziroma stroškov, ki nastanejo ob neprostoovoljnem zmanjšanju ali prekinitvi oskrbe s plinom zaradi pomanjkanja plina.

Neprostoovoljno zmanjšanje ali prekinitve oskrbe s plinom je skrajni ukrep za zagotavljanje delovanja plinskega sistema po tem, ko so bili uporabljeni že vsi ostali ukrepi in tudi trg s plinom praktično ne deluje več. Ker Slovenija nima skladišč plina na svojem ozemlju, je torej v takem primeru odvisna od količine plina, ki ga dobavitelji uspejo dobaviti v Slovenijo. Kadar je ta dobava okrnjena, je potrebno za zagotovitev zadostnih tlačnih razmer in s tem pretoka plina in delovanja plinskega sistema uvesti ukrep neprostovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema plina posameznim vrstam odjemalcev. Te skupine odjemalcev so že sedaj določene v ukrepih za izredne razmere. Plinski sistem se izravna na novo stanje, pri čemer se plin za takšno izravnavo v kriznem času (krizni plin) zagotovi s strani odjemalcev oziroma bilančnih skupin, katerih odjemalci morajo omejiti odjem plina.

Predlog zakona določa način izravnave plinskega sistema in upravljanje s kriznim plinom, vključno z načinom oblikovanja cene tega plina. Cena kriznega plina bo

skladno s predvideno metodologijo agencije za energijo sestavljena iz cene samega plina in nadomestila za škodo, ki se pojavi zaradi zmanjšanja ali prekinitve dobave plina.

V primeru, da se razmere z oskrbo s plinom tako poslabšajo, da je ogrožena oskrba zaščitene odjemalcev (pretežno gospodinjstvi odjemalci) lahko država članica EU zaprosi za pomoč in solidarnostno ponudbo za plin sosednje države članice. Solidarnostni mehanizem pri oskrbi s plinom se izvaja na osnovi Uredbe 2017/1938/EU in posebnih bilateralnih sporazumov držav članic.

V predlogu zakona so dodane določbe, ki so kot zakonska materija potrebne za izvajanje morebitne solidarnostne pomoči v obe smeri: kot iskanje pomoči in kot nudenje pomoči s strani Republike Slovenije. Predlog zakona tako določa vloge akterjev, način odločanja in način kritja stroškov za t.i. solidarnostni plin. Skladno z Uredbo 2017/1938/EU in bilateralnim sporazumom je država članica odgovorna za zagotovitev postopkov in plačil za prejeti solidarnostni plin. Predlog zakona tako povezuje odločanje o sprejemu ponudbe za solidarnostni plin in predvidene postopke in odločanje v kriznih stanjih skladno z 20. členom Zakona o vladi RS.

Financiranje solidarnostnega plina, ki ga v sistemu uporabimo za namen izravnave in omogočanje delovanja sistema enako kot krizni plin, je določeno s strani neizravnanih bilančnih skupin (dobaviteljev), enako kot krizni plin. Glede na to, da so lahko cene solidarnostnega plina visoke, je predhodno vgrajena varovalka v obliki usklajenega predloga krizne skupine za plin za nakup solidarnostnega plina. Ker so v krizno skupino za plin vključeni tudi dobavitelji (nosilci bilančnih skupin) je usklajen predlog tudi sprejemljiv nivo cene, ki jo kasneje plačajo dobavitelji.

V primeru odločitve za nakup solidarnostnega plina bo sam nakup in finančne transakcije izvedel operater prenosnega sistema preko posebnega skrbniškega računa. Zaradi tveganj finančne izpostavljenosti operaterja prenosnega sistema predlog zakona predvideva začasno financiranje nakupa plina iz proračuna, do poplačila dobaviteljev plina (nosilcev bilančnih skupin), ko se sredstva vrnejo v proračun. Na tak način je smiselno povezana garancija države za plačilo in samo plačilo plina s strani dobaviteljev.

Verjetnost, da se bo v praksi izvedel solidarnostni mehanizem pomoči pri oskrbi s plinom je sicer zelo majhna, je pa pomembno oblikovati predvidene postopke na način, da čim manj obremenjujejo tekoče poslovanje podjetij plinskega gospodarstva, tako finančno kot z ostalimi viri.

b) Način reševanja:

Poglavitna vprašanja, ki se bodo na novo urejala s predlaganim zakonom, so navedena v predhodni točki.

Predlog zakona za izvrševanje zakona izrecno predvideva tri podzakonske predpise iz pristojnosti ministra in vlade.

Vprašanja, ki se podrobneje urejajo v podzakonskih predpisih, so naslednja:

- obliko in način dostopa do podatkov o porabi (16. člen): minister predpiše obliko za predstavitev podatkov in postopek, s katerim se dobaviteljem in odjemalcem zagotovi dostop do podatkov o porabi;
- načina izvajanja gospodarske javne službe dejavnost operaterja prenosnega sistema (20. člen): vlada z uredbo predpiše podrobnejša pravila načina izvajanja gospodarske javne službe dejavnost operaterja prenosnega sistema;
- pravila o delovanju trga s plinom (80. člen): vlada z uredbo predpiše podrobna pravila o delovanju trga s plinom, obračunavanju odstopanj prevzema in predaje plina, zamenjavi dobavitelja ter ostale elemente delovanja trga s plinom.

Glede na to, da gre pri tem za izvršilne predpise, ki jih je predvidel že EZ-1 in da predlog zakona bistveno ne posega v vsebinski okvir, ki je podlaga za njihovo izdajo, je v prehodnih določbah predloga zakona v zvezi s tem določeno, da:

- Uredba o delovanju trga z zemeljskim plinom (Uradni list RS, št. 61/16) še naprej velja kot akt, izdan za izvrševanje osmega odstavka 80. člena tega zakona,
- Pravilnik o dostopu do podatkov o porabi zemeljskega plina gospodinjstevskega odjemalca (Uradni list RS, št. 10/17) še naprej velja kot akt, izdan za izvrševanje tretjega odstavka 16. člena tega zakona,
- Uredba o načinu izvajanja gospodarske javne službe dejavnost sistemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 97/04, 8/05, 8/07 in 17/14 – EZ-1) se še naprej uporablja kot podzakonski predpis, izdan za izvrševanje petega odstavka 20. člena tega zakona.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Novela zakona je usklajena z veljavnim pravnim redom in z pravnim redom Evropske unije. S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES, kot je bila nazadnje spremenjena z Direktivo (EU) 2019/692 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o spremembi Direktive 2009/73/ES o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom

č) Usklajenost predloga zakona:

Usklajevanje predloga zakona je potekalo v okviru javne obravnave in na podlagi izvedene delavnice s strokovno javnostjo.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne bo imel vpliva na državni proračun ali na druga javna sredstva, saj njegovo izvajanje ne zahteva porabe dodatnih proračunskih ali drugih javnih sredstev.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva dodatne porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katerega je bil državni proračun že sprejet, zato v že sprejetem državnem proračunu dodatnih sredstev ni treba zagotoviti.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona o oskrbi s plini je dejansko posledica projekta razdelitve energetskega zakona na več področnih zakonov. Na področju oskrbe s plini v tem postopku ne prenašamo novih evropskih direktiv v naš pravni red. Predlog nove plinske direktive se pričakuje konec leta 2021, s predvidenim usklajevanjem in sprejemom konec leta 2022, ko se bo pričela priprava prenosa nove direktive pretežno v predlagani Zakon o oskrbi s plini.

Predlog zakona je tako v celoti usklajen s pravom Evropske unije, saj je že z Energetskim zakonom bilo preneseno v slovenski pravni red Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES (tretji energetski paket) in Direktiva (EU) 2019/692 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o spremembi Direktive 2009/73/ES o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom.

Ureditev predmetnega področja oskrbe s plini je tako pretežno odvisna od usmeritev in določb iz citiranih plinskih direktiv in tako tudi prenos in ureditev področja v državah članicah Evropske unije sledi enakim smernicam, da se s tem zagotovi delovanje enotnega plinskega trga v Evropski uniji.

Avstrija

Zakon o plinskem gospodarstvu (GWG) v avstrijsko zakonodajo vpeljuje določbe tretjega energetskega paketa na področju plina. Zakon spodbuja konkurenco na trgu plina in obenem krepi pravice potrošnikov, poleg tega pa krepi zanesljivost energetske oskrbe. Tudi na področju plina je uveden 3 tedenski prehodni rok glede odločitve operaterja o menjavi dobavitelja. Prvič se uvaja pravica do zasilne dobave za gospodinjske odjemalce kot tudi za manjša podjetja, kar posledično pomeni, da zasilni dobavitelj ne sme zaračunavati višjih cen plina kot ostalim podobnim končnim odjemalcem na trgu.

Zakon določa ustanovitev centralne posvetovalnice oz. pritožbene točke pri regulatorju E-Control kot tudi uzakonitev tarifnega kalkulatorja. Za zagotovitev večje transparentnosti je določeno katere informacije morajo vsebovati reklamni materiali in računi. Na računih morajo biti tako navedeni podatki o telefonskih kontaktih za primer motenj dobave kot tudi vsi davki in pristojbine. Gospodinjski odjemalec ima tudi pravico, da se mu na zahtevo izstavi tudi obračun za manj kot enoletno obdobje.

Zakon omogoča zakonsko podlago za uvedbo naprednih merilnih sistemov, ki povečajo tako transparentnost kot tudi učinkovitost rabe energije. Podrobnosti glede časovnega obdobja uvedbe in določitev področij je gospodarski minister določil s sodelovanjem zainteresiranih javnosti (plinsko gospodarstvo, zastopniki potrošnikov, E-Control). Regulator naj bi, po dogovoru z zainteresiranimi javnostmi, poskrbel za enotne tehnične standarde.

Zakon tudi krepí zanesljivost oskrbe s plinom. V prihodnje bo zagotavljanje kakovosti in izgradnja plinskih napeljav podprto z uzakonitvijo »regulacije spodbud«. Plačila lastnikom omrežja za uporabo le-tega, morajo zato pokriti stroške za vzdrževanje infrastrukture, kot tudi za nove investicije v omrežje, v kolikor so te izpeljane gospodarno in učinkovito. Iz tega sledi, da morajo operaterji prenosnega sistema (v Avstriji jih imajo več kot enega) regulatorju letno predložiti koordiniran 10-letni načrt razvoja sistema.

Osrednja točka je tudi na področju plina ločitev operaterjev prenosnih omrežij od ostalih aktivnosti vertikalno integriranih plinskih podjetij, da bi zagotovili večjo konkurenčnost na trgu. Sistemski operater prenosnega omrežja je bil certificiran kot neodvisni operater prenosnega sistema.

Pri distribucijskih sistemih obstajajo sestrška dobavna podjetja v okviru matične družbe (operaterja) kot neposredni dobavitelji končnim odjemalcem (podjetjem in gospodinjstvom). Identiteta blagovne znamke operaterja (logotip, ime) mora biti mora biti takšna, da lahko odjemalec jasno loči med operaterjem sistema in dobaviteljem plina, pri čemer pa ne smejo biti ustvarjene odvečne vzporedne strukture.

Zakon je uvedel tudi spremembo na področju dostopa do sistema in je tako uveden »Entry-Exit« model. Prenosne zmogljivosti za uporabnike prenosnega sistema so tako neodvisne od transporta in poti.

Nizozemska

Nizozemci menijo, da ustrezno delovanje notranjega trga z energijo ustvarja priložnosti za gospodarsko rast in prispeva k stabilni in trajnostni oskrbi z energijo. Tretji energetske sveženj ima podrobne določbe, ki zagotavljajo, da bo ločevanje omrežij v različnih državah članicah EU doseženo na enaki ravni. Na Nizozemskem je operater prenosnega sistema, ki je v lasti države, že lastniško neodvisen od proizvodnje in dobave, ki sta v privatni lasti. To zagotavlja nediskriminatoren dostop do trga elektrike in plina ter zagotavlja ustrezen prenos poslovnih tveganj na dejavnosti, kjer se tveganja pojavljajo (v proizvodnji in dobavi).

S prenosom tretjega paketa so na Nizozemskem določili tudi prilagoditve zaradi novih pravil o ločevanju prenosnih sistemov, prilagajanje pravil v zvezi z upravljanjem povezovalnih vodov, zagotavljanje večje neodvisnosti regulatorja, krepitev varstva potrošnikov, uvajanje možnosti zaprtih distribucijskih sistemov, strožja pravila za upravljanje skladišč plina, izboljšanje evropskega in regionalnega sodelovanja, uvedba naprednih merilnih sistemov.

Nizozemska je že pred časom uzakonila, da lahko upravlja prenosni sistem le njegov lastnik, ki ni povezan s prodajo ali proizvodnjo. Ti lastniški transferji omrežja na operaterja prenosnega sistema so v glavnem že končani. S certificiranjem se zagotavlja ustrezno implementacijo teh določb o lastniški ločitvi in lastništvu prenosnega sistema s strani operaterja.

Regulator na Nizozemskem je imel »supervizorja« že po pred prenosom tretjega paketa. Cilj določb tretjega paketa je ustvariti resnično neodvisne regulatorne organe v vseh državah Evropske unije, kot predpogoj za ustvarjanje enakih konkurenčnih pogojev. Vsaka država članica mora imeti le en regulatorni organ na nacionalni ravni za spremljanje trga elektrike in plina.

Nizozemski regulatorni organ je tako že izpolnjeval zahteve, da mora biti pravno ločen in neodvisen od drugih javnih in zasebnih subjektov. Regulatorni organ je združen z uradom za varstvo konkurence. Zakon o električni energiji in plinu že iz leta 1998 nalaga dolžnosti in pooblastila regulatorja. Skozi Zakon o konkurenci in Okvirnega zakona o neodvisnih upravnih organih se zagotavlja, da ima regulator na razpolago ustrezne človeške in finančne vire ter da deluje samostojno pri izvrševanju proračuna. Regulator skladno s tretjim paketom ne zahtevajo ali sprejemajo nobenih navodil pri opravljanju njegovih nalog od podjetij ali vlade oziroma ministrstva. Minister ohranja le orodja za oblikovanje energetske politike, vključno s področjem dostopnosti energije, zanesljivosti in trajnosti.

Zaščita potrošnikov je v tretjem energetskem paketu na osrednjem mestu. Visoko kakovost storitev potrošniku tudi na Nizozemskem zagotavljajo prednosti konkurenčnega trga v širšem okviru EU.

Glede na prejšnjo direktivo so določbe usmerjene v povečanje preglednosti za potrošnike, zagotavljanje izvensodnih postopkov za obravnavo pritožb in reševanje sporov ter zagotavljanje oskrbe z energijo za ranljive odjemalce. Poleg tega so številne nove določbe v zvezi z daljinskim odčitavanjem podatkov o porabi. Napredne merilne sisteme je treba uvesti, da se zagotovi dejavno sodelovanje odjemalcev na trgu z elektriko.

Posebne socialno ogrožene skupine potrošnikov energije so zaščitene s splošnimi predpisi v okviru sistema socialne varnosti ali na primer z ukrepi za varčevanje z energijo. Potrošniki se s pritožbo glede dobavitelja lahko obrnejo na Odbor za energijo in vodo. Odločitve tega Odbora so zavezujoče za obe strani. Če se potrošnik ne strinja s tem, lahko v določenem roku pred odločitvijo, predloži spor na civilnem sodišču.

Glavni namen ustvarjanja možnosti zaprtih distribucijskih sistemov (npr. železniške postaje, bolnišnice, letališča in območja kemične industrije) je, da se prepreči nepotrebno (upravno) breme, če je narava razmerja med tem operaterjem in uporabniki sistema drugačna od tiste v javnem sistemu in so izpolnjeni z direktivama določeni pogoji. Cilj je zmanjšati upravno breme za operaterje zaprtih distribucijskih sistemov. To ne pomeni, da je "zaprt distribucijski sistem" izven splošnih pravil za distribucije sisteme. Ta pravila še vedno veljajo, tudi zahteva za dostop tretjih strani.

Poleg tega države članice v določenih situacijah omogočijo dobavo električne energije ali plina po "neposrednih vodih". S tem se omogoči dobavo z neposrednim vodom med proizvajalcem in odjemalcem. V tem primeru ni operaterja sistema in reguliranega dostopa do njega. Ker na Nizozemskem ni možna neposredna fizična dobava, ta element ni definiran.

Češka

Češki nacionalni regulator (ERO) je popolnoma samostojen od vlade, tudi kadrovsko in finančno ni vezan na proračun ministrstva, pač pa na odločitve nacionalnega parlamenta. Sistemski operater prenosnega omrežja na področju elektrike je v večinski lasti države in je bil ustrezno notificiran pri Evropski komisiji. Sistemski operater prenosnega omrežja na plinu je bil pri Evropski komisiji certificiran kot neodvisni operater prenosnega sistema (t.i. ITO možnost). Na področju distribucije plina obstaja 6 podjetij z več kot 90.000 odjemalci. Štiri od teh podjetij sodi v skupino RWE in so funkcionalno ločeni. Na področju plina je prisotnih še 71 manjših distribucijskih podjetij z manj kot 90.000 odjemalci. .

Švedska

Švedski nacionalni regulativni organ deluje kot agencija, ki je sestavni del pristojnega ministrstva. Kljub temu ima zagotovljeno visoko samostojnost, zato Evropska komisija ocenjuje, da je ureditev skladna z tretjim energetskega paketa. Oba sistemski operaterja prenosnega omrežja, tako za plin kot za elektriko, sta pri Evropski komisiji certificirana kot lastniško ločena operaterja. Na elektriki obstaja 170 distribucijskih podjetij, na plinu pa šest, ki imajo zagotovljeno funkcionalno ločitev.

Danska

Danska ima enega sistemskega operaterja prenosnega omrežja, tako za plin kot za elektriko, in ta je v državni lasti. Danska je izvedla lastniško ločitev in postopek certificiranja pri Evropski komisiji je zaključen. Prav tako je Danska izvedla popolno lastniško ločitev na področju distribucije.

Nemčija

Nemčija ima na področju elektrike štiri sistemski operaterje, na področju plina pa 18. V zakonodaji je dopustila tako možnost popolne lastniške ločitve kot tudi možnost neodvisnega operaterja prenosnega sistema (t.i. ITO možnost), zato se v nemškem sistemu pojavljata oba modela.

Na področju izvajanja solidarnostnega mehanizma pri oskrbi s plinom Nemčija v primeru nakupa plina predvideva nakup iz proračunskih sredstev na osnovi odločitve vlade na naknadni sistem razdelitve stroškov, kije šele v pripravi.

Italija

Energetski trg v Italiji regulira AEEG, ki ga vodi 5 komisarjev (imenuje jih vlada, potrdi pa z dvotretjinsko večino pristojni odbor parlamenta). AEEG ima pristojnosti za nadzor dostopa na trg, prenosnih in distribucijskih omrežij in skladišč, promocijo konkurence, zaščita interesov potrošnikov, zagotavljanje transparentnosti trga in spodbujanje energetske učinkovitosti.

Italija je pričela s postopki liberalizacije trga pri elektriki in plinu že s prvim paketom evropske zakonodaje konec 1990ih, kjer so z ločevanjem državnih monopolov presegli zahteve direktiv. Tako je bil na področju elektrike sistemski operater prenosnega omrežja lastniško ločen že leta 2004. Tudi na področju plina je Italija v letu 2012 izvedla popolno lastniško ločitev.

Tržni akterji ne potrebujejo posebnih licenc za delovanje, proizvajalci se morajo držati splošnih predpisov s področja urejanja prostora, varovanja okolja ter varnosti in zdravja. Upravljalci omrežij so pod nadzorom AEEG in opravljajo z omrežji na podlagi koncesije (državne ali lokalne). Vsi upravljalci omrežij morajo omogočiti dostope proizvajalcem in prodajalcem.

V Italiji ni omejitev glede lastništva energetskih objektov ali gospodarskih družb, z izjemo pravil glede varovanja konkurence. Za posebej identificirano strateško premoženje za nacionalni interes na področju prometa, telekomunikacij in energije veljajo posebne omejitve glede prodaje ali prenosa lastništva.

AEEG določa tudi višino in metodologijo za priključnino, prenos in meritve. Te cene vključujejo tudi dajatve za feed-in tarife in druge spodbude za OVE, razgradnjo jedrskih elektrarn in ostale sistemske stroške).

V Italiji je organizator trga GME, ki je privatna družba v državni lasti. Upravlja tako trg za elektriko kot tudi za plin.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne bo imel posledic na področju poslovanja javne uprave ali pravosodnih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne bo imel posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Predlog zakona ne bo imel neposrednih vplivov na okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Pričakuje se pozitiven vpliv zakona na gospodarstvo zaradi ukrepov za lažje vključevanje plina iz obnovljivih virov v omrežje, kar bo spodbudno vplivalo na nove naložbe v proizvodnjo plina iz obnovljivih virov energije. Porast poslovnih priložnosti, povezanih s proizvodnjo plina iz obnovljivih virov energije in vlaganji bo pozitivno vplivala tudi na zaposlovanje.

MSP test je v prilogi zakona.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Pričakuje se, da bo imel predlog zakona pozitiven vpliv na socialnem področju. Predlog zakona ohranja visoko raven učinkovitega varstva pravic gospodinjskih odjemalcev in krepi socialne vidike tudi z bolj podrobnimi ukrepi za zagotavljanje neprekinjene oskrbe s plinom, ki so v primeru motenj z oskrbo namenjeni varstvu zaščitene odjemalcev v okviru solidarnostnega mehanizma.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona bo imel pozitiven vpliv na dokumente razvojnega načrtovanja na področju razvoja prenosnega in distribucijskih sistemov. Predlog zakona določa, da je načrt prilagoditve operaterja sistema, ki je namenjen spodbujanju vključevanja plinov iz obnovljivih virov v sistem, sestavni del desetletnega razvojnega načrta.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Zakon ne bo imel posledic na drugih področjih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Predlog zakona bo objavljen tudi na spletni strani Ministrstva za infrastrukturo. Posebne delavnice ne bodo potrebne in niso predvidene

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Ministrstvo za infrastrukturo bo spremljalo izvajanje zakona in podzakonskih predpisov.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Pri pripravi predpisa je sodeloval Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani v okviru projekta tehnične podpore, ki ga financira EU.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Datum objave: 10. 05. 2021

Predlog zakona je bil objavljen na spletni strani Ministrstva za infrastrukturo in na e-demokraciji od 10. 05. 2020 do 10. 06. 2020. V fazi javne obravnave smo prejeli približno 300 pripomb različnih dajalcev in sicer so največ pripomb in predlogov podali: Agencija za energijo, Plinovodi, GIZ DZP, Združenje trgovcev elektrike in plina, Energetika Ljubljana, Adriaplin, Energetika Celje, GEN-I, HSE in IRSI.

Organizirana je bila posebna delavnica na temo prevzema plina v distribucijski sistem in nujni ukrepi pri zagotavljanju oskrbe s plinom ter solidarnostni mehanizem. Na osnovi izražene želje po bolj poglobljeni debati sta bila organizirana še dva sestanka, in sicer na temo bilančne sheme in solidarnostnega mehanizma.

Ministrstvo za infrastrukturo je pregledalo in obravnavalo vse prejete pripombe in jih večinoma tudi upoštevalo, v kolikor niso bile v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije in EU ter sistemskimi rešitvami predloga zakona.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN

Pri pripravi predpisa je sodeloval Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani v okviru projekta tehnične podpore, ki ga financira EU. Predlog zakona je nastal na podlagi Analize nadomestitve veljavnega EZ-1 in prenosa paketa EU predpisov "Čista energija za vse Evropejce", katerega izvajalec je Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani v okviru tehnične pomoči EK za podporo strukturnim reformam. Vrednost celotnega projekta, ki vključuje pripravo petih novih zakonov na področju energetike v letih 2020 in 2021, je bila ocenjena na 120.000 evrov. Javno naročilo je izvedla Evropska Komisija, Ministrstvo za infrastrukturo je prejemnik tehnične pomoči.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Jernej Vrtovec, minister,
- Blaž Košorok, državni sekretar,
- Aleš Mihelič, državni sekretar,
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo,
- mag. Tina Seršen, vodja sektorja za pravne in mednarodne energetske zadeve,
- mag. Erik Potočar, vodja sektorja za politiko učinkovite rabe in obnovljive vire energije,
- mag. Silvo Škornik, vodja Sektorja za oskrbo z energijo,
- Jurij Vertačnik, sekretar, Sektor za oskrbo z energijo,
- Vesna Gajšek, podsekretarka, Sektor za pravne in mednarodne energetske zadeve.

II. BESEDILO ČLENOV

I. POGLAVJE: SPLOŠNE DOLOČBE

1. oddelek: Uvodne določbe

1. člen

(vsebina in namen zakona)

(1) Ta zakon določa pravila delovanja trga s plinom, proizvodnje, prenosa, distribucije, shranjevanja in dobave plina, skupaj z določbami za varstvo odjemalcev, načine in oblike izvajanja gospodarskih javnih služb pri prenosu in distribuciji plina ter načela in ukrepe za doseganje zanesljive oskrbe s plinom.

(2) Namen tega zakona je zagotoviti konkurenčno, varno, zanesljivo in dostopno oskrbo s plini ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja in vzpostaviti celovite konkurenčne, prožne, pravične in pregledne trge s plini ob upoštevanju pomembne vloge zemeljskega plina kot prehodnega energenta pri prehodu v brezogljično gospodarstvo.

(3) Določbe tega zakona se uporabljajo za vse vrste plinov, vključno z vodikom, če jih je tehnično mogoče varno prevzemati v sistem in jih prek njega prenašati.

(4) Določbe tega zakona se uporabljajo za podjetja plinskega gospodarstva in odjemalce na področju oskrbe s plinom iz povezanega prenosnega in distribucijskega sistema.

2. člen

(prenos in izvrševanje predpisov Evropske unije)

(1) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES, zadnjič spremenjena z Direktivo (EU) 2019/692 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o spremembi Direktive 2009/73/ES o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom (UL L št. 117 z dne 3. 5. 2019, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/73/ES).

(2) Ta zakon določa pristojne organe za izvajanje in sankcije za kršitev:

– Uredbe (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005, zadnjič spremenjene z Uredbo (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št.

525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 328 z dne 21. 12. 2018, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 715/2009/ES);

– Uredbe (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010 (UL L št. 280 z dne 28. 10. 2017, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2017/1938/EU);

– Uredbe (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 328 z dne 21. 12. 2018 str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2018/1999/EU).

3. člen

(pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. »**ACER**« je Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev, kot je urejena v Uredbi (EU) 2019/942 z dne 5. junija 2019 o ustanovitvi Agencije Evropske unije za sodelovanje energetskih regulatorjev (prenovitev) (UL L št. 158 z dne 14. 6. 2019, str. 22);
2. »**agencija**« je Agencija za energijo, ki je v skladu z zakonom, ki ureja organiziranost in delovanje agencije, ustanovljena kot državni regulatorni organ Republike Slovenije na področju trga z energijo;
3. »**bioplin**« pomeni energetski plin, pridobljen iz biomase ali iz biološko razgradljivih odpadkov, ki ga je mogoče prečistiti do kakovosti, da je zamenljiv s plinom v sistemu;
4. »**bilančna pogodba**« je pogodba o izravnavanju in obračunavanju odstopanj med uporabnikom sistema in operaterjem prenosnega sistema;
5. »**bilančna shema**« je seznam udeležencev na trgu, ki imajo sklenjeno bilančno pogodbo z operaterjem prenosnega sistema ali pogodbo o izravnavi z nosilcem bilančne skupine;
6. »**bilančna skupina**« je skupina uporabnikov sistema, za katero se izravnava in obračunava količinska odstopanja odjema in oddaje plina v okviru obračunskega intervala;
7. »**certifikat**« pomeni odločbo, s katero agencija certificira operaterja prenosnega sistema;
8. »**distribucija**« pomeni prenos plina po lokalnih ali regionalnih plinovodnih omrežjih z namenom oskrbe odjemalcev, razen dobave;
9. »**dobava**« pomeni prodajo odjemalcem, tudi nadaljnjo prodajo plina in utekočinjenega zemeljskega plina (v nadaljnjem besedilu: UZP);
10. »**dobavitelj**« pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnost dobave;
11. »**dolgoročno načrtovanje**« pomeni dolgoročno načrtovanje oskrbovalnih in prenosnih zmogljivosti podjetij plinskega gospodarstva za zadostitev povpraševanja po plinu iz sistema z namenom zagotoviti raznolike dobavne vire in zanesljivo oskrbo odjemalcev;

12. »**gospodinjski odjemalec**« pomeni odjemalca, ki kupuje plin za lastno rabo v gospodinjstvu, kar izključuje rabo za opravljanje trgovskih ali poklicnih dejavnosti;
13. »**horizontalno integrirano podjetje**« pomeni podjetje, ki izvaja vsaj eno od dejavnosti pridobivanja, prenosa, distribucije, dobave ali skladiščenja plina in neplinsko dejavnost;
14. »**integrirano podjetje plinskega gospodarstva**« pomeni vertikalno ali horizontalno integrirano podjetje;
15. »**izstopne točke**« so vsa odjemna mesta na prenosnem sistemu in vse točke, v katerih je prenosni sistem v Republiki Sloveniji povezan s prenosnimi sistemi v sosednjih državah, drugimi prenosnimi sistemi v Republiki Sloveniji ali skladišči plina;
16. »**izvedeni finančni instrument za trgovanje s plinom**« pomeni finančni instrument, opredeljen v 5., 6. ali 7. točki drugega odstavka 7. člena Zakona o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 77/18, 17/19 – popr. In 66/19, 49/20 – ZIUZEOP), če se ta instrument nanaša na plin;
17. »**izravnalni trg**« pomeni trg, namenjen trgovanju s količinami plina, potrebnimi za izravnavo odstopanj pri operaterju prenosnega sistema med prevzetimi in predanimi količinami v plinovodnem sistemu;
18. »**končni odjemalec**« pomeni odjemalca, ki ima sklenjeno pogodbo o dobavi in kupuje plin za svojo lastno rabo;
19. »**krizni plin**« je plin, ki se v času izrednih razmer v sistemu sprosti zaradi izvedbe ukrepov neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve dobave plina v skladu z načrtom za izredne razmere;
20. »**mali poslovni odjemalec**« je negospodinjski odjemalec plina, katerega predvidena povprečna letna poraba ne presega 100.000 kWh;
21. »**nadzor**« pomeni pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki vsako zase ali skupaj in ob upoštevanju ustreznih dejanskih ali pravnih okoliščin omogočajo izvajanje odločilnega vpliva v podjetju, zlasti z:
 - a) lastništvom ali pravico do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja;
 - b) pravicami ali pogodbami, ki zagotavljajo odločilni vpliv na sestavo, glasovanje ali odločitve organov podjetja;
22. »**nastajajoči trg**« pomeni državo članico, v kateri je bila prva trgovska dobava v okviru prve dolgoročne pogodbe za oskrbo s plinom izvedena pred manj kot desetimi leti;
23. »**negospodinjski odjemalec**« pomeni odjemalca, ki kupuje plin, ki ni namenjen za rabo v lastnem gospodinjstvu;
24. »**neposredni plinovod**« pomeni plinovod plina, ki dopolnjuje sistem;
25. »**nosilec bilančne skupine**« je uporabnik sistema, ki ima sklenjeno bilančno pogodbo;
26. »**nova infrastruktura**« pomeni plinsko infrastrukturo, ki ni bila dokončana do 4. avgusta 2003;
27. »**obračunski interval**« pomeni obdobje, za katero se ugotavljajo količinska odstopanja odjema in oddaje plina, in je obdobje izravnave odstopanj po določilih Uredbe 715/2009/ES;
28. »**obrat za UZP**« pomeni terminal za uvoz, raztovarjanje in vnovično uplinjanje UZP ter vključuje sistemske storitve in prehodna skladišča, ki so nujni pri postopku vnovičnega uplinjanja in poznejšem prevzemu zemeljskega plina v prenosni sistem, vendar ne sme vključevati nobenega dela terminalov za UZP, ki se uporablja za skladiščenje. Izraz se ne nanaša na postroje, namenjene

- utekočinjanju zemeljskega plina in distribuciji UZP v posodah končnim odjemalcem ali končnim odjemalcem na omrežju, ki ni povezano s prenosnim sistemom;
29. »**odjem plina**« je pretok plina iz sistema na izstopni točki ali odjemnem mestu;
 30. »**odjemno mesto**« pomeni mesto na prenosnem ali distribucijskem sistemu, kjer končni odjemalec ali operater distribucijskega sistema odjema plin iz sistema – za vsako odjemno mesto se izvajajo meritve;
 31. »**odjemalec**« pomeni trgovca, končnega odjemalca plina ali podjetje plinskega gospodarstva, ki kupuje plin;
 32. »**odprta pogodba**« je pogodba o dobavi plina, ki določa pripadnost odjemnega ali prevzemnega mesta bilančni skupini;
 33. »**omrežnina**« pomeni znesek, ki ga mora za uporabo sistema plina plačati uporabnik sistema ter se izračuna na podlagi tarifnih postavk omrežnine in obsega uporabe tega sistema;
 34. »**operater distribucijskega sistema**« pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti distribucije plina in je odgovorna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj distribucijskega sistema na določenem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kadar je ustrezno, in za zagotavljanje dolgoročne zmožljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po distribuciji plina;
 35. »**operater prenosnega sistema**« pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti prenosa plina in je odgovorna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnega sistema na določenem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kadar je to ustrezno, in za zagotavljanje dolgoročne zmožljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po prenosu plina;
 36. »**operater sistema**« je operater prenosnega sistema ali distribucijskega sistema plina;
 37. »**operater sistema za UZP**« pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti utekočinjanja zemeljskega plina ali uvoza, raztovarjanja in vnovičnega uplinjanja UZP in je odgovorna za upravljanje obrata za UZP;
 38. »**operater skladiščnega sistema**« pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti skladiščenja in je odgovorna za delovanje skladišča;
 39. »**plin**« je skupni izraz za pline, ki se prenašajo po sistemu in lahko tvorijo zmes plinov obnovljivega in fosilnega izvora, katere pretežni delež je metan;
 40. »**podjetje plinskega gospodarstva**« pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja vsaj eno od naslednjih dejavnosti: pridobivanje ali proizvodnja, prenos, distribucija, dobava, nakup ali skladiščenje plina, vključno z UZP, ki je odgovorna za komercialne, tehnične ali vzdrževalne naloge, povezane s temi dejavnostmi, vendar ne vključuje končnih odjemalcev;
 41. »**pogodba o dobavi plina**« pomeni pogodbo za dobavo plina, ki ne vključuje izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom;
 42. »**pogodba o izravnavi**« pomeni pogodbo, s katero uporabnik sistema z nosilcem bilančne skupine ali podskupine uredi izravnavo in obračun odstopanj, s čimer se uvrsti v bilančno shemo kot nosilec hierarhično nižje bilančne podskupine;
 43. »**pogodba o prenosu**« pomeni pogodbo, ki jo operater prenosnega sistema sklene z uporabnikom sistema z namenom izvajati prenos plina;
 44. »**povezani sistem**« pomeni več distribucijskih sistemov, povezanih drug z drugim;
 45. »**povezano podjetje**« pomeni nadrejeno ali podrejeno družbo po 56. ali 69. členu Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odločba US, 82/13, 55/15, 15/17, 158/20 – ZintPK-C in 18/21) ali podjetje, ki pripada istim delničarjem;

46. »**povezovalni plinovod**« pomeni prenosni plinovod, ki prečka ali povezuje mejo med Republiko Slovenijo in drugo državo članico Evropske unije zaradi povezave nacionalnih prenosnih omrežij teh držav ali prenosni plinovod med Republiko Slovenijo in tretjo državo do ozemlja Republike Slovenije ali teritorialnega morja Republike Slovenije;
47. »**prenos**« pomeni prenos plina po omrežju, ki večinoma zajema visokotlačne plinovode, z namenom dostave odjemalcem, ki ne vključuje dobave. Prenos ne pomeni prenosa po pridobivalnem plinovodnem omrežju in po delu visokotlačnih plinovodov, ki se uporabljajo predvsem za lokalno distribucijo plina;
48. »**prevzem plina**« je pretok plina v sistem na prevzemnem mestu ali vstopni točki;
49. »**prevzemno mesto**« pomeni mesto na prenosnem ali distribucijskem sistemu, kjer se plin prevzema v sistem – za vsako prevzemno mesto se izvajajo meritve;
50. »**pridobivalno plinovodno omrežje**« pomeni plinovod ali plinovodno omrežje, uporabljeno ali zgrajeno kot del projekta za pridobivanje nafte ali plina, ali pa se uporablja za prenos plina od enega ali več takih projektov do obrata za pripravo plina ali terminala ali do končnega obalnega terminala;
51. »**priključek**« pomeni plinovod, namenjen povezavi sistema in odjemnega mesta, kjer uporabnik sistema odjema plin iz sistema, ali povezavi sistema in vstopne točke v sistem, kjer uporabnik sistema plin prevzema v sistem. Priključek se na distribucijskem sistemu začne na priključnem mestu na distribucijskem sistemu in konča z glavno požarno pipo ali ventilom pri uporabniku sistema;
52. »**pristojni organ**« je pristojni organ za izvajanje nalog v okviru zagotavljanja zanesljive oskrbe s plinom, imenovan v skladu z drugim odstavkom 3. člena Uredbe 2017/1938/EU;
53. »**proizvajalec**« je pravna ali fizična oseba, ki proizvaja plin primerne kakovosti za prevzem v sistem in ga v skladu s pogoji operaterja sistema odda v prenosni ali distribucijski sistem dobavitelju po pogodbi o dobavi;
54. »**prosti trg**« je trg, na katerem lahko udeleženci neposredno sklepajo pogodbe o dobavi plina. Dobavitelj in odjemalec ali proizvajalec se prosto dogovorita o ceni in količini dobavljenega plina;
55. »**ranljivi odjemalec**« je gospodinjski odjemalec, ki si zaradi premoženjskih razmer, dohodkov in drugih socialnih okoliščin ter bivalnih razmer ne more zagotoviti drugega vira energije za ogrevanje, ki bi mu povzročil enake ali manjše stroške za ogrevanje stanovanjskih prostorov;
56. »**regulirani letni prihodek**« pomeni reguliran letni prihodek operaterja sistema plina posameznega leta regulativnega obdobja iz zaračunanih omrežnin za sistem in druge prihodke ter je namenjen pokrivanju upravičenih stroškov tega operaterja;
57. »**regulativni okvir**« pomeni vrednostno opredelitev upravičenih stroškov operaterja sistema plina po posameznih letih regulativnega obdobja, omrežnin, drugih prihodkov iz izvajanja dejavnosti operaterja sistema plina, presežkov ali primanjkljajev omrežnin iz preteklih let;
58. »**regulativno obdobje**« je obdobje enega leta ali več zaporednih koledarskih let, za katero se določa regulativni okvir;
59. »**sistem**« pomeni povezano prenosno omrežje in distribucijsko omrežje, obrat za UZP ali skladišče, ki je v lasti podjetja plinskega gospodarstva ali ki ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, vključno s skladiščno zmogljivostjo plinovoda in njegovimi objekti, ki opravljajo sistemske storitve, ter s tistimi objekti povezanih podjetij, ki so potrebni za zagotavljanje dostopa do prenosa, distribucije in UZP;
60. »**sistemske storitve**« pomenijo vse storitve, ki so nujne za zagotavljanje dostopa in obratovanje prenosnih omrežij, distribucijskih omrežij, obratov za UZP ali

- skladišč, vključno z izravnavo obremenitve, mešanjem in oddajo in prevzemom inertnih plinov v sistem, razen objektov, ki so rezervirani izključno za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;
61. »**skladišče**« pomeni objekt za skladiščenje plina, ki je v lasti podjetja plinskega gospodarstva ali ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, vključno z delom obrata za UZP, ki se uporablja za skladiščenje, razen dela, ki je namenjen dejavnostim pridobivanja, in razen objektov, namenjenih izključno za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;
 62. »**skladiščna zmogljivost plinovoda**« pomeni zmogljivost skladiščenja plina s kompresijo v prenosnih in distribucijskih sistemih, razen skladiščnih zmogljivosti, ki so namenjene za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;
 63. »**skrbniški račun**« je posebni in ločen bančni račun, ki ga upravlja operater prenosnega sistema in se uporablja za nakup ali prodajo plina v okviru mehanizma solidarnostne pomoči med državami članicami Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU);
 64. »**solidarnostni plin**« je plin, ki ga država članica EU v okviru mehanizma solidarnostne pomoči pri oskrbi s plinom ponudi sosednji državi članici EU ali ji ga proda ali kupi od nje;
 65. »**tarifa**« je strukturirani seznam tarifnih elementov, ki na podlagi tarifnih postavk omogočajo izračun omrežnine za uporabo sistema plina;
 66. »**tarifna postavka omrežnine**« je znesek za uporabo sistema na obračunsko enoto;
 67. »**transakcija**« je vsak pravni posel, ki ga sklene udeleženec na trgu s plinom, na podlagi katerega se spremeni pravica do razpolaganja z določeno količino plina v prenosnem sistemu v enem intervalu ali več obračunskih intervalih, vključno s pravnimi posli, ki lahko privedejo do take spremembe, tudi če celotno zaporedje pravnih poslov od oddaje do odjema ni povzročilo spremembe končnega odjemalca; kot transakcija se ne šteje dobava plina končnemu odjemalcu;
 68. »**trgovec na debelo**« pomeni fizično ali pravno osebo, razen operaterja prenosnega ali distribucijskega sistema, ki kupuje plin za nadaljnjo prodajo v sistemu ali zunaj sistema, kjer ima sedež;
 69. »**uporabnik sistema**« pomeni pravno ali fizično osebo, ki plin oddaja ali dobavlja v sistem ali plin odjema iz sistema;
 70. »**upravičeni odjemalec**« pomeni odjemalca, ki lahko kupuje plin od dobavitelja po lastni izbiri;
 71. »**upravičeni stroški**« so stroški, ki jih operaterju sistema na podlagi metodologije iz 104. člena tega zakona določi in prizna agencija;
 72. »**vertikalno integrirano podjetje**« pomeni podjetje ali skupino podjetij plinskega gospodarstva, v katerih lahko nadzor iz 21. točke tega člena izvaja neposredno ali posredno ista oseba ali iste osebe, in v katerih podjetje ali skupina podjetij opravlja vsaj eno od dejavnosti prenosa, distribucije, utekočinjanja zemeljskega plina ali skladiščenja in vsaj eno od dejavnosti pridobivanja ali dobave plina;
 73. »**virtualna točka**« je navidezna točka med vstopnimi in izstopnimi točkami prenosnega sistema, v kateri se šteje, da so podjetja plinskega gospodarstva in končni odjemalci v Republiki Sloveniji izvedli vse transakcije s količinami plina;
 74. »**vstopne točke**« prenosnega sistema so točke, v katerih je prenosni sistem v Republiki Sloveniji povezan s prenosnimi sistemi v sosednjih državah, drugimi prenosnimi sistemi v Republiki Sloveniji ali dobavnimi viri, skladišči in terminali za utekočinjen zemeljski plin v Republiki Sloveniji;

75. »**zaprta pogodba**« je pogodba o dobavi plina, v kateri je količina dobavljenega plina v ustreznem času fiksno določena za vsak obračunski interval in za katero se šteje, da je bila v celoti izvedena;
76. »**zanesljivost**« pomeni zanesljivost oskrbe s plinom in tehnično varnost;
77. »**zaprt distribucijski sistem**« je od distribucijskega sistema v lokalni skupnosti izločen distribucijski sistem, namenjen distribuciji plina na geografsko zaokroženem industrijskem ali poslovnem območju ali območju za skupne storitve in ki praviloma ne oskrbuje gospodinjskih odjemalcev na tem območju ter je priključen neposredno na prenosni sistem na izstopni točki.

2. oddelek: Dejavnosti plinskega gospodarstva, naloge v javnem interesu in izvajanje gospodarske javne službe

4. člen

(dejavnosti plinskega gospodarstva)

(1) Energetske dejavnosti, ki jih opravljajo podjetja s področja plinskega gospodarstva, obsegajo:

1. pridobivanje ali proizvodnja plina, ki se prenaša po sistemu,
2. dejavnost operaterja prenosnega sistema,
3. dejavnost operaterja distribucijskega sistema,
4. dobavo plina,
5. dejavnost operaterja skladišča plina,
6. dejavnost operaterja terminala za utekočinjen zemeljski plin.

(2) Dejavnosti pridobivanja ali proizvodnje in dobave plina se opravljajo prosto na trgu, kjer se udeleženci svobodno dogovorijo o količini in ceni dobavljenega plina ali storitve. Uporabniki sistema imajo pravico do izbire in zamenjave dobavitelja, od katerega kupujejo ali mu prodajajo plin.

5. člen

(naloge podjetij plinskega gospodarstva v javnem interesu)

(1) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v javnem interesu izvajati naloge, ki se nanašajo na zanesljivost oskrbe, rednost, kakovost in ceno oskrbe ter varovanje okolja, vključno z učinkovito rabo energije, energijo iz obnovljivih virov in varstvom podnebja.

(2) Podjetja plinskega gospodarstva, ki izvajajo gospodarske javne službe iz tega zakona, morajo zagotoviti:

1. trajno in nepretrgano obratovanje sistema v okviru omejitev, ki jih določajo stanje tehnike in standardi kakovosti oskrbe;
2. varno in zanesljivo obratovanje ter vzdrževanje sistema;
3. priključevanje uporabnikov sistema pod splošnimi in nediskriminatornimi pogoji;
4. omogočanje dostopa do sistema pod splošnimi in nediskriminatornimi pogoji;
5. zaračunavanje dostopa do sistema po regulirani omrežnini;
6. dolgoročno načrtovanje razvoja sistema;
7. druge obveznosti, določene z zakonom ali drugim predpisom;

8. zagotavljanje sistema, ki omogoča odjemalcem prosto izbiro dobavitelja, proizvajalcem in dobaviteljem pa prosto prodajo ter nakup plina.

(3) Ministrstvo, pristojno za energijo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), vsaki dve leti obvešča Evropsko komisijo o novih ukrepih za zagotavljanje javnih storitev, vključno z namenom varstva potrošnikov in okolja, ter o njihovem možnem vplivu na domačo in mednarodno konkurenco.

6. člen

(desetletni razvojni načrt operaterja prenosnega sistema)

(1) Operater prenosnega sistema mora na podlagi metodologije iz petega odstavka tega člena najpozneje v dvanajstih mesecih po njenem sprejetju izdelati razvojni načrt prenosnega sistema in zanj pridobiti soglasje agencije. Razvojni načrt prenosnega sistema mora biti narejen za najmanj deset let ter mora biti usklajen s Celovitim nacionalnim energetske in podnebni načrtom v skladu s 3. členom Uredbe 2018/1999/EU (v nadaljnjem besedilu: NEPN). V primeru spremembe NEPN mora operater v devetih mesecih preizkusiti skladnost razvojnega načrta z NEPN in ga po potrebi po postopku iz tega člena spremeniti ali dopolniti.

(2) Operater iz prejšnjega odstavka mora ne glede na sprejetje NEPN razvojni načrt prenosnega sistema sprejeti vsaki dve leti od sprejetja prejšnjega razvojnega načrta prenosnega sistema.

(3) Agencija poda soglasje k razvojnemu načrtu prenosnega sistema in lahko pred odločitvijo o izdaji soglasja zahteva njegove spremembe.

(4) Razvojni načrt prenosnega sistema mora opredeliti glavno infrastrukturo za prenos plina, ki jo je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti za zanesljivo oskrbo s plinom, za varno delovanje omrežij in prilagajanje nadaljnjemu razvoju na področju proizvodnje plina iz obnovljivih virov, ob uvajanju inteligentnih omrežnih storitev. Pri tem mora izhajati iz napovedi prevzema plina ter napovedi oddaje in porabe plina. Razvojni načrt prenosnega sistema mora vsebovati oceno možnosti za povečanje energetske učinkovitosti plinske infrastrukture z uravnavanjem obremenitev in medobratovalnostjo, povezanostjo z obrati za proizvodnjo plina, ter opredeliti časovno dinamiko in finančno ovrednotenje načrtovanih investicij in dejanskih ukrepov za stroškovno učinkovite izboljšave v omrežni infrastrukturi.

(5) Agencija s splošnim aktom po pridobitvi soglasja ministra, pristojnega za energijo (v nadaljnjem besedilu: minister), predpiše metodologijo za izdelavo razvojnih načrtov prenosnega sistema.

7. člen

(načrt prilagoditve za prevzem plinov v sistem)

(1) Operater sistema določi tehnične zahteve za plin in po potrebi za posamezni plin iz zmesi, vključno z vodikom, ki se lahko prevzame v sistem, ki ga upravlja.

(2) Operater sistema spremlja kakovost plina najmanj na vstopu v sistem in temu primerno preračuna značilne parametre ter objavi kurilno vrednost plina v sistemu. Operater distribucijskega sistema, ki na svojem sistemu nima vstopne točke razen iz drugega sistema, privzame podatek o kakovosti plina iz tega drugega sistema.

(3) Operater sistema pripravi načrt prilagoditve sistema za prevzem in prenos plinov obnovljivega ali nefosilnega izvora ter vodika, ki vsebuje:

1. analizo možnosti in interesa za proizvodnjo plinov obnovljivega ali nefosilnega izvora na širšem območju plinovodnega sistema,
2. oceno potenciala plinovodnega sistema za povezovanje s sistemom distribucije in prenosa električne energije za izravnavo in druge systemske storitve, vključno s prilagajanjem odjema in sezonskim shranjevanjem presežne električne energije iz obnovljivih virov,
3. analizo zahtev, prilagojenosti materialov in elementov ter potrebnih ukrepov v plinovodnem sistemu za prevzem plinov obnovljivega ali nefosilnega izvora (vključno z vodikom),
4. analizo zahtev ter prilagojenosti materialov in naprav uporabnikov plinovodnega sistema za delovanje ob prevzemu plina obnovljivega ali nefosilnega izvora ter vodika,
5. ukrepe in aktivnosti za omogočanje varnega delovanja plinovodnega sistema in naprav uporabnikov pri prevzetih plinih obnovljivega ali nefosilnega izvora ter vodika, vključno s predvidenimi investicijskimi stroški in časovnim načrtom,
6. zbirni pregled načrtovanih ukrepov in povezanih podatkov.

(4) Končni uporabniki v skladu z navodilom operaterja sistema sodelujejo pri analizi zahtev in pripravi ukrepov za prilagoditev naprav končnih uporabnikov za prevzem plinov obnovljivega ali nefosilnega izvora ter vodika v omrežje.

(5) Zahtevano vsebino in obliko zbirnega pregleda načrtovanih ukrepov in povezanih podatkov iz šeste alineje tretjega odstavka tega člena določi agencija in objavi na svoji spletni strani.

(6) Operater sistema načrt prilagoditve pripravi najmanj vsaka štiri leta ter vsebino prilagodi tehnološkim in drugim spremembam. Operater distribucijskega sistema načrt prilagoditve objavi na svoji spletni strani ter ga pošlje agenciji v vednost. Načrt prilagoditve operaterja prenosnega sistema je del desetletnega razvojnega načrta.

II. POGlavJE: RAZMERJA S KONČNIMI ODJEMALCI

1. oddelek: Splošne določbe o varstvu odjemalcev

8. člen

(sklenitev pogodbe z dobaviteljem)

(1) Končni odjemalci plina, priključeni na prenosni ali distribucijski sistem, imajo pravico do dobave plina na podlagi odprte pogodbe z dobaviteljem ne glede na to, v kateri državi članici EU je dobavitelj registriran.

(2) Dobavitelj mora pred sklenitvijo pogodbe iz prejšnjega odstavka izpolnjevati zahteve glede izravnave odstopanj, tudi vključitev v bilančno shemo, in druge zahteve, določene s tem zakonom ter drugimi predpisi o izvajanju dejavnosti dobave plina v Republiki Sloveniji.

(3) Za dobavo plina odjemalcem, ki so priključeni na prenosni ali distribucijski sistem v Republiki Sloveniji, se uporabljajo določbe tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil ne glede na to, kje je pogodba o dobavi sklenjena.

(4) Operater distribucijskega sistema mora pred priključitvijo na sistem obvestiti končnega odjemalca o njegovih pravicah in obveznostih v zvezi z izbiro dobavitelja in nujno oskrbo ter ga seznaniti s seznamom dobaviteljev končnih odjemalcev.

(5) V primeru začetka postopka stečaja ali razglasitve insolventnosti za dobavitelja plina končnim odjemalcem mora dobavitelj takoj obvestiti svoje končne odjemalce in operaterje sistemov, na območjih katerih imajo njegovi končni odjemalci odjemna mesta. Operater sistema končne odjemalce seznaniti tudi z informacijo o dobaviteljih plina iz prejšnjega odstavka.

9. člen

(menjava dobavitelja)

(1) Končni odjemalec, ki želi zamenjati dobavitelja, predloži zahtevo za zamenjavo operaterju sistema, na katerega je priključen.

(2) V imenu in za račun končnega odjemalca lahko na podlagi pooblastila zahtevo predloži tudi novi dobavitelj.

(3) Operater sistema, ki je prejel zahtevo za menjavo dobavitelja, mora izvesti vse potrebno, da lahko končni odjemalec začne uresničevati pogodbo o dobavi plina z novim dobaviteljem v 21 dneh od vložitve popolne zahteve. Končnemu odjemalcu se menjava dobavitelja ne sme zaračunati.

(4) Operater sistema zagotovi odčitek števca ob menjavi dobavitelja. Stroški, ki jih ima operater sistema z odčitavanjem stanja na merilni napravi, se krijejo iz zneska za meritve. Če dobavitelj v zvezi z menjavo dobavitelja zahteva izvedbo dodatne meritve, lahko operater sistema stroške te meritve zaračuna dobavitelju v skladu s cenikom, ki ga potrди agencija.

(5) Operater sistema zavrne menjavo dobavitelja, če novi dobavitelj ne izpolnjuje zahtev, določenih s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil.

(6) Končni odjemalec mora prejeti zaključni račun po vsaki menjavi dobavitelja najpozneje šest tednov po začetku dobave plina s strani novega dobavitelja.

(7) Podrobnejši način menjave dobavitelja uredi vlada z uredbo iz 80. člena tega zakona.

10. člen (obveščanje o porabi)

(1) Operater sistema brezplačno obdobjno obvešča končne odjemalce, ki so uporabniki sistema, na katerem opravlja dejavnost operaterja sistema, o njihovi porabi plina ter značilnostih te porabe, in sicer tako pogosto, da lahko sami uravnavajo svojo porabo plina.

(2) Na zahtevo končnega odjemalca ali na podlagi soglasja končnega odjemalca drugi pravni ali fizični osebi operater sistema obvesti končnega odjemalca ali drugo pravno ali fizično osebo o njegovi porabi plina ter značilnostih te porabe. Podatke o tem zagotovi v primernem času, pri čemer se upoštevata zmogljivost opreme končnega odjemalca za merjenje porabe in stroškovna učinkovitost takšnih ukrepov.

(3) Stroški obvestila iz prejšnjega odstavka se ne zaračunavajo.

(4) Podrobnejši način obveščanja končnih odjemalcev o porabi določi operater sistema v sistemskih obratovalnih navodilih, pri čemer omogoči obveščanje v elektronski obliki, če končni odjemalec izrazi takšno voljo.

11. člen (zagotavljanje energetske učinkovitosti)

Podjetja plinskega gospodarstva si morajo prizadevati za zagotavljanje energetske učinkovitosti tako, da v skladu s priporočili agencije optimizirajo porabo plina, zlasti z nudenjem energetskih storitev upravljanja energije, razvojem inovativnih načinov oblikovanja cen ali uvajanjem naprednih merilnih sistemov ali naprednih omrežij, kadar je to primerno.

12. člen (energetski kontrolni seznam)

(1) Dobavitelji vsakemu končnemu odjemalcu, ki mu dobavljajo plin, pošljejo energetski kontrolni seznam, ki ga vzpostavi Evropska komisija na podlagi dvanajstega odstavka 3. člena Direktive 2009/73/ES, skupaj s podatki za njegovo uporabo.

(2) Agencija s splošnim aktom podrobneje uredi način in pogostost pošiljanja energetskega kontrolnega seznama. Agencija energetski kontrolni seznam objavi na svoji spletni strani.

2. oddelek: Posebne določbe o varstvu gospodinjskih in malih poslovnih odjemalcev ter drugih uporabnikov sistema

13. člen (splošno)

(1) Določbe od 14. do 18. člena tega zakona se uporabljajo za gospodinjske odjemalce, določbi 14. in 15. člena tega zakona pa tudi za male poslovne odjemalce, razen če se nanašajo na obravnavo pritožb iz 17. člena tega zakona.

(2) Dobavitelj ali operater distribucijskega sistema lahko nediskriminatorno zagotovi pravice, ki so v tem oddelku določene za gospodinjske odjemalce, tudi drugim končnim odjemalcem.

14. člen (skupna kontaktna točka)

(1) Agencija gospodinjskim odjemalcem na enem mestu omogoči dostop do informacij glede njihovih pravic, veljavnih predpisov in splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil in načinov obravnave pritožb iz 17. člena tega zakona, ki so jim na voljo v primeru spora z dobaviteljem ali operaterjem distribucijskega sistema (v nadaljnjem besedilu: skupna kontaktna točka).

(2) V skupni kontaktni točki agencija zagotovi dostop najmanj do informacij o:

1. načinov obravnave pritožb iz 17. člena tega zakona;
2. veljavnih tarifah omrežnine ter splošno veljavnih pogojih v zvezi z uporabo omrežja;
3. primerjavi veljavnih cenikov ponudnikov plina za gospodinjske in male poslovne odjemalce;
4. načinu pridobitve podatkov o njihovi porabi;
5. pravici do menjave dobavitelja;
6. pravicah do oskrbe s plinom določene kakovosti po razumni ceni v skladu z veljavnimi predpisi in splošnimi akti;
7. pravici do nujne oskrbe iz 18. člena tega zakona.

(3) Dobavitelji morajo za izvajanje nalog iz 3. točke prejšnjega odstavka na elektronski način, ki ga s splošnim aktom določi agencija, najpozneje z začetkom uporabe spremenjene cene predložiti agenciji podatke o spremenjeni ceni.

(4) Agencija s splošnim aktom določi način elektronskega pošiljanja podatkov za izvajanje nalog iz 3. točke drugega odstavka tega člena, v katerem določi sistem za predložitev podatkov o cenah in način uporabe sistema ali določi obliko za elektronsko pošiljanje podatkov.

15. člen (pogodba o dobavi in splošni pogodbeni pogoji)

(1) Pogodba o dobavi plina med gospodinjiskim odjemalcem in dobaviteljem plina mora biti sklenjena v pisni ali elektronski obliki v skladu s predpisi o elektronskem poslovanju.

(2) Pogodba iz prejšnjega odstavka mora določati najmanj:

1. ime in naslov dobavitelja,
2. ceno in plačilne pogoje,
3. pravice in obveznosti pogodbenih strank v zvezi z neizpolnjevanjem pogodbe,
4. vrste storitev, ki ji nudi dobavitelj, in ponujeno raven kakovosti storitev,
5. načine pridobivanja podatkov o veljavnih tarifah in stroških vzdrževanja,
6. trajanje pogodbe, pogoje za podaljšanje in odpoved pogodbe ali storitev ter navedbo, ali je dovoljen brezplačni odstop od pogodbe,
7. dogovore o nadomestilu in povračilu v primeru, da ni dosežena raven kakovosti storitev iz pogodbe, vključno z nenatančnim ali zapoznelim obračunavanjem dobavljenega plina ali vzdrževalnih storitev,
8. način za sprožitev postopkov za obravnavo pritožb v skladu s 17. členom tega zakona ter
9. informacije o pravicah gospodinjiskih odjemalcev, vključno z obravnavanjem pritožb iz 17. člena tega zakona in z vsemi informacijami, ki jih morajo dobavitelji pregledno sporočati ob predložitvi računov in na spletnih straneh.

(3) Gospodinjiski odjemalec lahko odstopi od pogodbe o dobavi brez plačila pogodbene kazni, odškodnine, nadomestila ali kakršnega koli drugega plačila zaradi odstopa od pogodbe pred določenim rokom, če odpoved začne učinkovati najmanj eno leto po sklenitvi pogodbe.

(4) Zaradi menjave dobavitelja lahko gospodinjiski odjemalec od pogodbe o dobavi odstopi brez odpovednega roka. Če v primeru iz prejšnjega odstavka odstop učinkuje prej kot eno leto po sklenitvi pogodbe, nosi odjemalec posledice, ki jih za predčasni odstop od pogodbe o dobavi določa ta pogodba.

(5) Sestavni del pogodbe o dobavi so splošni pogodbeni pogoji, ki morajo biti pravični in znani vnaprej, dobavitelj pa jih mora gospodinjiskemu odjemalcu zagotoviti pred sklenitvijo pogodbe, tudi če se pogodbe sklepajo po posrednikih. Splošni pogodbeni pogoji morajo biti pregledni, objavljeni v jasnem in razumljivem jeziku ter ne smejo vsebovati nepogodbenih ovir za uveljavljanje pravic odjemalcev, na primer preobsežne pogodbene dokumentacije. Dobavitelj mora gospodinjiskemu odjemalcem zagotoviti pregledne informacije o veljavnih cenah in tarifah ter splošnoveljavnih pogojih v zvezi z dobavo plina najmanj z objavo na svoji spletni strani.

(6) Spremembo splošnih pogodbenih pogojev mora dobavitelj neposredno ter pregledno in razumljivo sporočiti gospodinjiskemu odjemalcu najmanj en mesec pred njihovo uveljavitvijo, če se sprememba nanaša na izpolnjevanje pogodbe z gospodinjiskim odjemalcem. Obvestilo mora biti gospodinjiskemu odjemalcem poslano brezplačno na način, določen v pogodbi.

(7) Zaradi spremembe splošnih pogojev iz prejšnjega odstavka ima gospodinjiski odjemalec pravico odstopiti od pogodbe o dobavi plina v enem mesecu po začetku veljavnosti spremenjenih splošnih pogojev brez odpovednega roka in brez obveznosti plačila pogodbene kazni, o čemer ga mora dobavitelj v obvestilu iz prejšnjega odstavka tudi obvestiti.

(8) Šesti in sedmi odstavek tega člena veljata tudi za spremembo cen plina, ki lahko pomeni povišanje plačila za plin odjemalca, za katerega veljajo splošni pogodbeni pogoji. Obvestilo o tej spremembi in dan uveljavitve spremembe morata biti navedena na računu ali v drugem ustreznem pisnem obvestilu.

(9) Dobavitelj mora gospodinjiskemu odjemalcu ponuditi možnost široke izbire načinov plačevanja. Plačilni sistem ne sme povzročiti neupravičenega diskriminiranja odjemalcev, morebitne razlike v ceni in drugih pogojih plačila pa morajo odražati stroške dobavitelja zaradi različnih plačilnih sistemov. Če gospodinjiski odjemalec ne plačuje po dejanski porabi, mora dobavitelj dati na voljo kot obliko plačila sistem akontacij, ki mora odražati verjetno porabo.

(10) Če dobavitelj gospodinjiskim odjemalcem zaračuna pavšalne stroške poslovanja ne glede na njihovo poimenovanje, morajo ti odražati dejanske stroške, ki jih načini obračunavanja povzročajo dobaviteljem. Stroški opomina v primeru zamude plačila se ne štejejo za pavšalne stroške poslovanja.

(11) Dobavitelj ne sme sam ali prek posrednikov ali zastopnikov pri prodaji plina uporabljati zavajajočih ali nepoštenih poslovnih praks, ki vključujejo zlasti:

- neresnično ali zavajajočo predstavitev družbe, ki jo oseba, ki nagovarja končnega odjemalca, zastopa ali v imenu in za račun katere deluje,
- zavajajočo predstavitev ponudbe dobavitelja končnemu odjemalcu,
- navajanje neresničnih razlogov za obisk končnega odjemalca,
- neresnične ali zavajajoče navedbe v zvezi s pogodbenim razmerjem.

16. člen

(obveščanje o porabi in dostop do podatkov o porabi)

(1) Operater distribucijskega sistema ob priključitvi na distribucijski sistem obvesti gospodinjškega odjemalca o njegovih pravicah do oskrbe s plinom določene kakovosti po razumni ceni v skladu z veljavnimi predpisi in splošnimi akti.

(2) Operater distribucijskega sistema na zahtevo gospodinjškega odjemalca ali na podlagi njegovega pooblastila za vsak primer posebej ali za vse prihodnje primere do preklica določenemu podjetju plinskega gospodarstva brezplačno omogoči dostop do podatkov o porabi tega odjemalca. Operater distribucijskega sistema, ki je odgovoren za obdelavo podatkov, te podatke predloži podjetju plinskega gospodarstva v petih delovnih dneh, pri čemer podatke pošlje v elektronski obliki.

(3) Minister predpiše obliko za predstavitev podatkov in postopek, s katerim se dobaviteljem in odjemalcem zagotovi dostop do podatkov iz prejšnjega odstavka. Zagotovitve dostopa do podatkov operater distribucijskega sistema ne sme dodatno zaračunati.

(4) Operater distribucijskega sistema gospodinjške odjemalce, ki so priključeni na distribucijski sistem, na katerem opravlja dejavnost operaterja sistema, najmanj enkrat letno obvešča o dejanski porabi plina in stroških. Podatke o tem zagotovi v primernem roku, pri čemer se upoštevata zmogljivost opreme odjemalca za merjenje porabe in stroškovna učinkovitost takšnih ukrepov. Te storitve odjemalcem operater distribucijskega sistema ne sme dodatno zaračunati.

17. člen

(izvensodno reševanje sporov z gospodinjskimi odjemalci v zvezi z dobavo plina)

(1) Dobavitelj plina zagotovi pregledni, preprosti in brezplačni notranji postopek obravnave pritožb gospodinjskih odjemalcev.

(2) Dobavitelj plina sam ali skupaj z drugimi dobavitelji v okviru združenja zagotovi postopek izvensodnega reševanja sporov s potrošniki v zvezi z dobavo plina gospodinjskim odjemalcem po tem zakonu pred neodvisnim izvajalcem izvensodnega reševanja sporov, ki izpolnjuje pogoje in zagotavlja postopek v skladu z določbami zakona, ki ureja izvensodno reševanje potrošniških sporov. Če dobavitelj v postopku iz prejšnjega odstavka pritožbi ne ugoti najpozneje v enem mesecu ali zahtevku gospodinjskega odjemalca ne ugoti v celoti, lahko gospodinjski odjemalec vložijo pobudo za začetek postopka v zvezi z domnevnimi kršitvami dobavitelja plina pri izvajanju pogodbe o dobavi plina pri neodvisnem izvajalcu izvensodnega reševanja sporov.

(3) Izvajalca izvensodnega reševanja sporov, pri katerem gospodinjski odjemalec vložijo pobudo za začetek postopka, dobavitelj plina določi za štiri leta.

(4) Sodelovanje dobavitelja plina v postopku, ki ga je sprožil gospodinjski odjemalec pred neodvisnim izvajalcem, je obvezno.

(5) Stroške postopka neodvisnega izvajalca izvensodnega reševanja sporov plača dobavitelj ali združenje dobaviteljev plina.

(6) Dobavitelj plina ali združenje dobaviteljev plina lahko določi sistem povračil in odškodnin, ki jih zagotavlja gospodinjskim odjemalcem za posamezne kršitve svojih obveznosti v zvezi z dobavo plina, če je to upravičeno glede na višino škode, teže kršitve in stopnjo odgovornosti.

18. člen

(ranljivi odjemalci in nujna oskrba)

(1) Operater distribucijskega sistema ne sme ranljivega odjemalca odklopiti ali mu omejiti odjema plina pod količino, ki je glede na okoliščine (letni čas, temperaturne razmere, kraj prebivanja, zdravstveno stanje in druge podobne okoliščine) nujno potrebna, da ne pride do ogrožanja življenja in zdravja odjemalca in oseb, ki z njim prebivajo.

(2) Stroške odjema plina ranljivih odjemalcev nosi operater distribucijskega sistema do takrat, ko jih plača ranljivi odjemalec.

(3) Stroški iz prejšnjega odstavka, ki jih operater distribucijskega sistema ne more izterjati od ranljivega odjemalca, so upravičeni stroški tega operaterja.

(4) Operater distribucijskega sistema mora odjemalca pred odklopom obvestiti o možnosti nujne oskrbe, o dokazilih, ki jih mora odjemalec predložiti

operaterju, da mu operater odobri nujno oskrbo, in o rokih, v katerih je treba ta dokazila predložiti. Podrobnejšo ureditev varstva ranljivih odjemalcev v zvezi z zagotavljanjem nadaljnje dobave plina določi operater distribucijskega sistema v sistemskih obratovalnih navodilih.

III. POGlavJE: PRENOS, SKLADIŠČENJE IN UZP

1. oddelek: Gospodarska javna služba kot dejavnost operaterja prenosnega sistema

19. člen

(gospodarska javna služba)

(1) Dejavnost operaterja prenosnega sistema je obvezna državna gospodarska javna služba.

(2) Gospodarska javna služba kot dejavnost operaterja prenosnega sistema obsega:

1. izvajanje prenosa;
2. varno, zanesljivo in učinkovito obratovanje in vzdrževanje prenosnega sistema;
3. razvoj sistema ob upoštevanju predvidenih potreb uporabnikov sistema, zahtev varnega in zanesljivega obratovanja sistema in usmeritev razvojnega načrta operaterja prenosnega sistema iz 6. člena ali 42. člena tega zakona;
4. zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti prenosnega sistema, da omogoča razumne zahteve za priključitev in dostop do sistema;
5. zagotavljanje zanesljivosti dobave plina z ustrezno zmogljivostjo in zanesljivostjo sistema;
6. zagotavljanje sistemskih storitev;
7. vodenje bilančne sheme;
8. ugotavljanje in obračunavanje izravnave odstopanj odjema in oddaje plina od napovedi;
9. posredovanje kateremu koli drugemu operaterju prenosnega sistema, operaterju skladiščnega sistema, operaterju sistema za UZP in operaterju distribucijskega sistema zadostnega obsega informacij, da se lahko zagotovita prenos in skladiščenje plina, ki bosta združljiva z varnim in učinkovitim obratovanjem povezanega sistema;
10. pravočasno zagotavljanje potrebnih podatkov uporabnikom sistema, da lahko učinkovito uveljavljajo dostop do sistema;
11. vzpostavitev in nadzor mehanizmov za upravljanje pretokov in izravnave odstopanj v omrežju, opredeljenih v sistemskih obratovalnih navodilih prenosnega omrežja plina;
12. vzpostavitev in nadzor mehanizmov za upravljanje kakovosti plina v sistemu;
13. napoved porabe plina ter potrebnih virov z uporabo metode celovitega načrtovanja, z upoštevanjem varčevalnih ukrepov pri uporabnikih sistema;
14. nediskriminatorno obravnavanje posameznih uporabnikov sistema ali vrst uporabnikov sistema, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij;
15. druge naloge, določene s predpisi EU, zakonom, predpisi in splošnimi akti za izvrševanje javnih pooblastil;
16. organiziranje izravnalnega trga plina in upravljanje virtualne točke;

17. izvajanje nalog za omogočanje in izvedbo postopkov solidarnostne pomoči držav članic EU pri oskrbi s plinom.

(3) Gospodarsko javno službo kot dejavnost operaterja prenosnega sistema izvaja operater prenosnega sistema, ki pridobi koncesijo in izpolnjuje pogoje iz tretjega odstavka 20. člena tega zakona.

(4) Operater prenosnega sistema vzpostavi zadostno čezmejno zmogljivost za vključitev evropske prenosne infrastrukture, prilagojene vsem ekonomsko upravičenim in tehnično izvedljivim zahtevam po zmogljivosti, ob upoštevanju zanesljivosti oskrbe s plinom.

(5) Operaterji prenosnih sistemov nabavljajo energijo, ki jo potrebujejo za opravljanje svojih dejavnosti, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih.

(6) Operater prenosnega sistema lahko sklepa tehnične dogovore glede delovanja povezovalnih plinovodov med Republiko Slovenijo in državami članicami EU ali med Republiko Slovenijo in tretjimi državami, ki morajo biti v skladu s predpisi Republike Slovenije in EU ter odločitvami agencije. Operater prenosnega sistema v osmih dneh od sklenitve tehničnega dogovora z vsebino seznaniti ministrstvo in agencijo.

20. člen

(način izvajanja gospodarske javne službe kot dejavnost operaterja prenosnega sistema)

(1) Za izvajanje gospodarske javne službe operaterju prenosnega sistema Republika Slovenija kot koncedent podeli koncesijo za celotno območje Republike Slovenije, in sicer za največ 35 let.

(2) Za koncesijo iz prejšnjega odstavka ni dovoljeno podeljevati posebnih ali izključnih pravic.

(3) Dejavnost operaterja prenosnega sistema lahko izvaja koncesionar, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- ima v lasti prenosni sistem,
- ima certifikat operaterja prenosnega sistema in
- je imenovan za operaterja prenosnega sistema.

(4) Če lastnik prenosnega sistema ne izpolnjuje pogojev za izvajanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema iz prejšnjega odstavka, mora najpozneje v enem letu od veljavnosti uporabnega dovoljenja za prenosni sistem izpolniti te pogoje, sicer se uporabi 52. člen tega zakona o ukrepih v primeru prenehanja izvajanja dejavnosti operaterja prenosnega sistema.

(5) Vlada z uredbo predpiše podrobnejša pravila o načinu izvajanja gospodarske javne službe kot dejavnost operaterja prenosnega sistema.

21. člen (podelitev koncesije)

(1) Glede podelitve koncesije za izvajanje gospodarske javne službe kot dejavnost operaterja prenosnega sistema se uporabljajo predpisi o gospodarskih javnih službah in javno-zasebnem partnerstvu, če ni s tem zakonom posamezno vprašanje urejeno drugače.

(2) V koncesijskem aktu, ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, se določijo splošni, pregledni, nediskriminatorni in sorazmerni pogoji, ki jih mora izpolnjevati pravna ali fizična oseba za pridobitev koncesije. Lastništvo prenosnega sistema ali njegovega dela, certifikat operaterja prenosnega sistema in imenovanje za operaterja prenosnega sistema niso pogoj za pridobitev koncesije. Če koncedent omogoči koncesionarju pridobitev stvarnih pravic na nepremičninah v lasti države ali drugih ugodnosti v zvezi z izvajanjem koncesije, mora te ugodnosti nuditi vsakemu koncesionarju pod enakimi pogoji.

(3) Koncesijo lahko pridobi vsaka pravna ali fizična oseba, ustanovljena v državi članici EU.

(4) O podelitvi koncesije odloči na zahtevo stranke vlada z odločbo. Za podelitev koncesije se na podlagi 5. točke prvega odstavka 11. člena Zakona o nekaterih koncesijskih pogodbah (Uradni list RS, št. 9/19) ne izvede postopek oddaje koncesije po navedenem zakonu ali drug konkurenčni postopek, določen s predpisi o javno-zasebnem partnerstvu. Za postopek izdaje odločbe iz tega odstavka se uporabljajo tudi določbe zakona, ki ureja storitve na notranjem trgu.

(5) O razlogih za zavrnitev podelitve koncesije ministrstvo v 30 dneh po dokončnosti odločbe, s katero je podelitev koncesije zavrnjena, obvesti Evropsko komisijo.

(6) Po dokončnosti odločbe o podelitvi koncesije skleneta koncesionar in koncedent koncesijsko pogodbo.

22. člen (financiranje gospodarske javne službe)

Dejavnost operaterja prenosnega sistema se financira iz omrežnine in drugih prihodkov za izvajanje gospodarske javne službe.

23. člen (gradnja in obratovanje prenosnega sistema)

(1) V postopku izdaje gradbenega dovoljenja za gradnjo objekta ali naprave, ki je del prenosnega sistema, lahko kot investitor nastopa koncesionar gospodarske javne službe, ki opravlja dejavnost operaterja prenosnega sistema, ali tretja oseba na podlagi druge alineje petega odstavka 43. člena tega zakona.

(2) Prejšnji odstavek se uporablja tudi za izdajo uporabnega dovoljenja ali drugega posamičnega akta, s katerim je dovoljeno obratovanje objekta ali naprave, ki je del prenosnega sistema.

(3) Ministrstvo v 30 dneh po dokončnosti odločbe državnega organa, organa občine ali nosilca javnih pooblastil, s katero je bila koncesionarju gospodarske javne službe dejavnost operaterja prenosnega sistema onemogočena izvedba investicije ali obratovanje objekta ali naprave, ki je del prenosnega sistema, obvesti Evropsko komisijo.

2. oddelek: Ločevanje prenosnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov

1. pododdelek: Lastniška ločitev

24. člen

(lastništvo prenosnega sistema)

(1) Pravna ali fizična oseba, ki ima v lasti prenosni sistem, mora v skladu s tem zakonom izvajati dejavnost operaterja prenosnega sistema. Druga oseba, razen operater prenosnega sistema, ne sme imeti deloma ali v celoti v lasti prenosnega sistema, na katerem ta operater prenosnega sistema izvaja dejavnost operaterja prenosnega sistema, razen če ni v tem delu zakona drugače določeno.

(2) Zahteva iz prejšnjega odstavka je izpolnjena, če dve pravni ali fizični osebi ali več pravnih ali fizičnih oseb, ki imata ali imajo v lasti prenosni sistem, ustanovita ali ustanovijo skupno podjetje, ki deluje kot operater prenosnega sistema v dveh ali več državah članicah EU. Drugo podjetje ne more biti udeleženo v skupnem podjetju, razen če je bilo certificirano kot neodvisni operater prenosnega sistema. Lastnika ali lastniki prenosnega sistema, ki sta ustanovila ali so ustanovili skupno podjetje, morata ali morajo izpolnjevati pogoje iz 25., 27. in 28. člena tega zakona ali pogoje za neodvisnega operaterja prenosnega sistema iz 31. člena tega zakona.

25. člen

(prepovedi za proizvajalce, dobavitelje, operaterje sistema in osebe, ki jih nadzirajo)

(1) Ista pravna ali fizična oseba ne sme ali iste pravne ali fizične osebe ne smejo:

- izvajati neposrednega ali posrednega nadzora iz 21. točke 3. člena tega zakona nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati izvajati neposrednega ali posrednega nadzora iz 21. točke 3. člena tega zakona nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom ali uveljavljati pravice nad njima ali
- izvajati neposrednega ali posrednega nadzora iz 21. točke 3. člena tega zakona nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom in hkrati izvajati neposrednega ali posrednega nadzora iz 21. točke 3. člena tega zakona nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, ali uveljavljati pravice nad njim.

(2) Za podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave iz prejšnjega odstavka, se šteje tudi podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje in dobave po zakonu, ki ureja oskrbo z električno energijo. Za operaterja prenosnega sistema in prenosni sistem iz prejšnjega odstavka se štejeta tudi sistemski operater in prenosni sistem po zakonu, ki ureja oskrbo z električno energijo.

(3) Ista pravna ali fizična oseba ne more ali iste osebe ne morejo imenovati članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, pri operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu in hkrati izvajati neposrednega ali posrednega nadzora iz 21. točke 3. člena tega zakona ali uveljavljati pravic nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave.

(4) Določbe tega člena ne pomenijo odstopa od zahteve iz prvega odstavka 24. člena tega zakona.

26. člen (opredelitev pravic)

Pravice iz prvega in tretjega odstavka prejšnjega člena vključujejo zlasti pravico:

- do izvajanja glasovalnih pravic,
- do imenovanja članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, ali
- na poslovnem deležu, ki presega polovico osnovnega kapitala ali delnic družbe.

27. člen (prepovedi glede članstva v organih)

- Ista pravna ali fizična oseba ne sme biti hkrati:
- član uprave, nadzornega sveta ali drugega organa, ki je zakoniti zastopnik podjetja, pri operaterju prenosnega sistema ali osebi, ki ima v lasti prenosni sistem, ali predstavnik v zvezi z lastniškim upravljanjem prenosnega sistema električne energije ali prenosnega sistema plina in
 - član uprave, nadzornega sveta ali drugega organa, ki je zakoniti zastopnik podjetja, ki izvaja dejavnost proizvodnje ali dobave plina ali električne energije.

28. člen (posebna določba v primeru državnega lastništva)

Če je oseba iz 25. ali 27. člena tega zakona Republika Slovenija ali druga država članica EU, občina ali organ teh oseb, se šteje, da so zahteve iz 25. in 27. člena tega zakona izpolnjene, če dva ločena organa teh oseb izvajata nadzor iz 21. točke 3. člena tega zakona nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom in nad podjetjem, ki opravlja dejavnost na področju proizvodnje ali dobave.

29. člen

(dolžnost ukrepanja za odpravo razlogov, ki pomenijo kršitve prepovedi)

(1) Oseba, pri kateri nastane razlog, ki pomeni kršitev zahtev iz 24., 25., 27. ali 28. člena tega zakona, stori vse, da se razlog odpravi, ter mora o nastanku razloga in ukrepih obvestiti agencijo.

(2) Operater prenosnega sistema obvesti agencijo po prejšnjem odstavku, takoj ko izve za razlog, ki pomeni kršitev zahtev iz 24., 30., 27. ali 28. člena tega zakona, in pri tem stori vse, da se razlog odpravi.

(3) Operater prenosnega sistema agencijo obvesti tudi o vsaki načrtovani transakciji, zaradi katere bi bila lahko potrebna vnovična preučitev izpolnjevanja zahtev iz 24., 25., 27. ali 28. člena tega zakona.

(4) Agencija nadzira izpolnjevanje zahtev iz 24., 25., 27. ali 28. člena tega zakona. Če pri nadzoru ugotovi, da je pri določeni osebi nastal razlog, ki pomeni kršitev teh zahtev, opozori osebo na razlog in dolžnost ukrepanja po prvem in drugem odstavku tega člena.

30. člen

(ukrepi agencije)

(1) Če v razumnem času, ki ni krajši od enega in ne daljši od šestih mesecev od dne, ko je bila agencija obveščena o razlogu po prvem, drugem ali tretjem odstavku prejšnjega člena ali ko je agencija opozorila na razlog po četrtem odstavku prejšnjega člena, razlog v zvezi z zahtevami iz 24., 25., 27. ali 28. člena tega zakona ni odpravljen, agencija z odločbo:

- prepove izvajanje glasovalnih pravic ali lastniških upravičenj v zvezi z upravljanjem manj od polovičnega lastniškega deleža v nasprotju s 25. členom tega zakona;
- naloži prodajo deleža na osnovnem kapitalu ali lastniškega deleža na prenosnem sistemu, kolikor presega delež, ki ne pomeni kršitve 25. člena tega zakona;
- ugotovi, da je bil član uprave, nadzornega sveta ali drugega organa, ki zastopa podjetje, imenovan v nasprotju s tem zakonom ali da je bila oseba, ki pomeni lastnika prenosnega sistema, pooblaščen v nasprotju s tem zakonom ter pristojnemu organu predlaga uvedbo postopka za razrešitev ali odvzem pooblastila;
- prepove izvajanje posrednega ali neposrednega nadzora iz 21. točke 3. člena tega zakona.

(2) Agencija lahko z odločbo naloži enega ali več ukrepov iz prejšnjega odstavka, vendar v obsegu, kolikor je to nujno potrebno, da se odpravi razlog kršitve zahtev iz 24., 25., 27. ali 28. člena tega zakona.

(3) Če je odločbo iz prvega odstavka tega člena treba izvršiti s prisilo, ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, posamična denarna kazen v postopku izvršbe s prisilo ne sme presegati 100.000 eurov.

(4) Če z ukrepi iz tega člena ni mogoče odpraviti razloga kršitve z zahtevami iz 24., 25., 27. ali 28. člena tega zakona, začne agencija postopek preizkusa pogojev za certifikat.

2. pododdelek: Neodvisni operater prenosnega sistema

31. člen

(izjema od lastniškega ločevanja)

(1) Ne glede na 24., 25. in 27. člen tega zakona mora operater prenosnega sistema, ki deluje kot vertikalno integrirano podjetje, ki je imelo 3. septembra 2009 v lasti prenosni sistem, izpolnjevati zahteve iz 31. do 44. člena tega zakona.

(2) Podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ne smejo prevzeti neposrednega ali posrednega nadzora iz 21. točke 3. člena tega zakona ali uveljavljati pravic iz 26. člena tega zakona nad operaterji prenosnega sistema, ki delujejo na podlagi 24. do 30. člena tega zakona.

32. člen

(pravni status, identiteta in dejavnost neodvisnega operaterja prenosnega sistema)

(1) Operater prenosnega sistema mora imeti pravno obliko delniške družbe, družbe z omejeno odgovornostjo ali komanditne družbe.

(2) Dejavnost operaterja prenosnega sistema obsega naslednje naloge:

1. zastopanje operaterja prenosnega sistema v pravnem prometu in v kakršnih koli komunikacijah z agencijo, drugimi regulativnimi organi ter tretjimi osebami;
2. zastopanje operaterja prenosnega sistema v Evropski mreži operaterjev prenosnih sistemov za zemeljski plin (ENTSO za plin);
3. odločanje o dostopu do sistema in opravljanje dejanj, potrebnih za njegovo izvajanje, pri čemer ne diskriminira posameznih uporabnikov sistema ali vrst uporabnikov sistema, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij;
4. pobiranje vseh plačil v zvezi s prenosnim sistemom;
5. obratovanje, vzdrževanje in razvoj varnega, učinkovitega in ekonomičnega prenosnega sistema;
6. načrtovanje naložb za zagotovitev dolgoročne zmogljivosti sistema, da zadosti razumnemu povpraševanju in zanesljivosti oskrbe;
7. vzpostavitev ustreznih družb, tudi z enim ali več operaterji prenosnih sistemov, borzami plina in drugimi ustreznimi deležniki za napredek pri vzpostavljanju regionalnih trgov ali olajšanje procesa liberalizacij;
8. opravljanje skupnih storitev, tudi pravnih, računovodskih in informacijskih storitev, ter
9. druge naloge, ki jih določa ta zakon za operaterja prenosnega sistema.

(3) Operater prenosnega sistema ne sme v firmi družbe, v celostni podobi podjetja, v komunikacijah, pri trženju blagovne znamke in na objektih delovati tako, da ustvarja zmedo v zvezi z ločeno identiteto vertikalno integriranega podjetja ali njegovega dela.

(4) Ne glede na pravno obliko družbe, ki je operater prenosnega sistema, mora imeti ta družba organe, kot jih zakon, ki ureja gospodarske družbe, določa za delniško družbo. Če ta zakon ne določa drugače, se za vlogo, naloge in odgovornost organov operaterja prenosnega sistema smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja gospodarske družbe, o organih delniške družbe.

(5) Operater prenosnega sistema ne sme imeti enotirnega sistema upravljanja po zakonu, ki ureja gospodarske družbe.

(6) Družbeniki operaterja prenosnega sistema ne smejo neposredno upravljati družbe ali voditi njenih poslov.

33. člen

(sredstva, oprema in osebje operaterja prenosnega sistema)

(1) Operater prenosnega sistema mora imeti človeške, tehnične, fizične in finančne vire, potrebne za izpolnjevanje svojih obveznosti in za opravljanje dejavnosti prenosa plina.

(2) Operater prenosnega sistema mora imeti v celoti v lasti prenosni sistem in druga sredstva, potrebna za opravljanje dejavnosti prenosa plina. Druga oseba ne sme imeti deloma ali v celoti v lasti prenosnega sistema, na katerem ta operater prenosnega sistema izvaja dejavnost operaterja prenosnega sistema.

(3) Osebje, potrebno za izvajanje dejavnosti prenosa plina, vključno z opravljanjem vseh nalog družbe, mora biti zaposleno pri operaterju prenosnega sistema.

(4) Del vertikalno integriranega podjetja ne sme drugemu delu podjetja dajati ali zagotavljati osebja, zanj opravljati storitev, najemati osebja, zaposlenega v drugem delu tega podjetja, ali opravljati storitev, ki jih opravlja drugi del podjetja.

(5) Operater prenosnega sistema lahko opravlja storitve za vertikalno integrirano podjetje, če:

- opravljanje teh storitev ni diskriminatorno do uporabnikov sistema, je vsem uporabnikom sistema na voljo pod enakimi pogoji, ti pa ne omejujejo, izkrivljajo ali onemogočajo konkurence pri proizvodnji ali dobavi, in
- je k pogojem za opravljanje teh storitev agencija dala soglasje pred začetkom opravljanja storitev.

(6) Operater prenosnega sistema ne sme deliti sistemov ali opreme informacijske tehnologije, fizičnih prostorov in sistemov za varnostni dostop z drugim delom vertikalno integriranega podjetja ali jih uporabljati skupaj z njim ter ne sme imeti istih svetovalcev ali zunanjih izvajalcev za sisteme ali opremo informacijske tehnologije in sisteme za varnostni dostop.

34. člen

(finančni viri in finančna neodvisnost operaterja prenosnega sistema)

(1) Operater prenosnega sistema zagotavlja finančna in druga sredstva, potrebna za ustrezno in učinkovito opravljanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema ter za razvoj in vzdrževanje učinkovitega, varnega in gospodarnega prenosnega sistema.

(2) Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz 38. člena tega zakona mora vertikalno integrirano podjetje operaterju prenosnega sistema dati na voljo ustrezne finančne vire za naložbene projekte in nadomestitev obstoječih sredstev v ustreznem času in na zahtevo operaterja prenosnega sistema.

(3) Operater prenosnega sistema obvesti agencijo o finančnih virih iz prejšnjega odstavka.

(4) Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz 38. člena tega zakona mora imeti operater prenosnega sistema pooblastilo za pridobivanje denarja na trgu kapitala, zlasti z izposojanjem in povečanjem kapitala. Ne glede na zakon, ki ureja gospodarske družbe, odločitev o najemu posojila ali izdaji dolžniških vrednostnih papirjev sprejme uprava operaterja prenosnega sistema, odločitev o povečanju kapitala operaterja prenosnega sistema pa nadzorni organ iz 38. člena tega zakona.

(5) Operater prenosnega sistema mora imeti neodvisno od vertikalno integriranega podjetja dejanske pravice sprejemanja odločitev v zvezi s sredstvi, potrebnimi za obratovanje, vzdrževanje ali razvoj sistema. Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz 38. člena tega zakona sprejema odločitve v zvezi s sredstvi, potrebnimi za obratovanje, vzdrževanje ali razvoj sistema, uprava operaterja prenosnega sistema samostojno v okviru svojih pristojnosti in odgovornosti.

(6) Računovodske izkaze operaterja prenosnega sistema revidira revizor, ki ne revidira vertikalno integriranega podjetja ali njegovega dela.

35. člen

(komercialna, finančna in kapitalska razmerja v vertikalno integriranem podjetju)

(1) Komercialna in finančna razmerja med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema morajo biti v skladu s tržnimi pogoji. Posojila operaterja prenosnega sistema vertikalno integriranemu podjetju niso dovoljena.

(2) Operater prenosnega sistema mora voditi evidenco komercialnih in finančnih razmerij iz prejšnjega odstavka ter agenciji na zahtevo omogočiti dostop do njih.

(3) Operater prenosnega sistema mora predložiti agenciji v soglasje komercialne in finančne pogodbe ali sporazume z vertikalno integriranim podjetjem.

(4) Pogodba in sporazum iz prejšnjega odstavka, h kateremu ni dala soglasja agencija, sta nična.

(5) Hčerinska podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ne smejo neposredno ali posredno imeti v lasti delnic ali deležev operaterja prenosnega sistema.

(6) Operater prenosnega sistema ne sme imeti neposredno ali posredno v lasti delnic ali deležev hčerinskega podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ter ne sme prejemati dividend tega podjetja in imeti drugih finančnih koristi od tega podjetja.

36. člen

(neodvisnost delovanja operaterja prenosnega sistema)

(1) Splošna struktura upravljanja in akt o ustanovitvi ali statut družbe operaterja prenosnega sistema morata zagotavljati dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema v skladu z 31. do 44. členom tega zakona.

(2) Vertikalno integrirano podjetje ne sme neposredno ali posredno po svojih predstavnikih v organih operaterja prenosnega sistema določati ravnanja operaterja prenosnega sistema pri dejavnostih in upravljanju sistema ter zagotavljanju konkurenčnosti tega delovanja ali dejavnostih, potrebnih za pripravo desetletnega načrta za razvoj omrežja na podlagi 42. člena tega zakona.

(3) Operater prenosnega sistema mora pri opravljanju nalog iz tega zakona in pri upoštevanju prvega odstavka 13. člena, točke a) prvega odstavka 14. člena, drugega, tretjega in petega odstavka 16. člena, šestega odstavka 18. člena ter prvega odstavka 21. člena Uredbe 715/2009/ES različne osebe ali subjekte obravnavati nediskriminatorno ter ne sme omejevati, izkrivljati ali preprečevati konkurence na področju proizvodnje ali dobave.

(4) Vertikalno integrirano podjetje se mora vzdržati dejanj, ki operaterja prenosnega sistema ovirajo pri izpolnjevanju obveznosti iz tega zakona ali nanj vplivajo, ter od operaterja prenosnega sistema ne sme zahtevati, da mora od vertikalno integriranega podjetja pridobiti dovoljenje za izpolnjevanje teh obveznosti.

(5) Uprava operaterja prenosnega sistema samostojno v okviru svojih pristojnosti in odgovornosti sprejema potrebne odločitve in izvaja dejanja, potrebna za zagotavljanje neodvisnega ravnanja operaterja prenosnega sistema.

37. člen

(neodvisnost osebja)

(1) Odločitve v zvezi z imenovanjem, plačilom in prenehanjem mandata članov uprave operaterja prenosnega sistema sprejema nadzorni organ operaterja prenosnega sistema iz 38. člena tega zakona.

(2) Nadzorni organ pisno obvesti agencijo o vsakem imenovanju, prenehanju mandata ali drugih odločitvah o pogojih za mandat članov uprave operaterja

prenosnega sistema in oseb, odgovornih za izvršno upravljanje, njegovo trajanje in prenehanje, ter o razlogih za vsak predlog za prenehanje mandata teh oseb.

(3) Odločitev nadzornega organa iz prvega odstavka tega člena učinkuje, če ji agencija v treh tednih po prejemu obvestila o odločitvi ne nasprotuje.

(4) Agencija lahko nasprotuje odločitvi iz prvega in drugega odstavka tega člena, če se pojavijo dvomi o:

- strokovni neodvisnosti osebe, imenovane za člana uprave, ali
- upravičenosti predčasnega prenehanja mandata.

(5) Za osebo, pristojno za upravljanje posameznega področja in člana uprave operaterja prenosnega sistema je lahko imenovana oseba, ki v treh letih pred imenovanjem ni imela strokovne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa ali poslovnega odnosa z vertikalno integriranim podjetjem ali njegovim delom, delničarji ali družbeniki s kontrolnim deležem, razen z operaterjem prenosnega sistema.

(6) Prejšnji odstavek se uporablja za večino oseb, pristojnih za upravljanje, in večino članov uprave operaterja prenosnega sistema. Za druge člane uprave operaterja prenosnega sistema se uporablja zahteva, da v šestih mesecih pred imenovanjem niso opravljali nobene vodstvene ali druge pomembne dejavnosti v vertikalno integriranem podjetju.

(7) Osebe, pristojne za upravljanje, člani uprave in zaposleni pri operaterju prenosnega sistema ne smejo imeti druge poklicne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, od njega ne smejo pridobivati finančnih koristi ali imeti poslovnega odnosa z njegovimi delničarji ali družbeniki s kontrolnim deležem.

(8) Plačilo oseb, odgovornih za upravljanje, članov uprave in zaposlenih pri operaterju prenosnega sistema ne sme biti odvisno od dejavnosti ali rezultatov vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema.

(9) Predsednik ali član uprave ali druga oseba, odgovorna za upravljanje posameznega področja operaterja prenosnega sistema, ki ima časovno omejen mandat, lahko zoper odločitev operaterja prenosnega sistema ali njegovega organa, s katero mu ali ji je predčasno prenehal mandat, zahteva varstvo v sporu pred agencijo. O zahtevi za pravno varstvo zaradi predčasnega prenehanja mandata odloča agencija po postopku, določenem z zakonom, ki ureja postopek odločanja agencije.

(10) Osebe, odgovorne za upravljanje posameznega področja, in člani uprave operaterja prenosnega sistema vsaj štiri leta po koncu svojega mandata pri operaterju prenosnega sistema ne smejo imeti poklicne funkcije, odgovornosti ali interesa v delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in ne smejo imeti poslovnega odnosa z njegovimi delničarji oziroma družbeniki s kontrolnim deležem.

(11) Delničarji ali družbeniki s kontrolnim deležem, kot določajo peti, sedmi in deseti odstavek tega člena, so oseba ali osebe, katere ali katerih delež glasovalnih pravic posamično ali skupaj dosega prevzemni prag po zakonu, ki ureja prevzeme.

(12) Peti do enajsti odstavek tega člena se uporabljajo za osebe, pristojne za izvršno upravljanje operaterja prenosnega sistema, in osebe, ki tem osebam neposredno poročajo o zadevah, povezanih z obratovanjem, vzdrževanjem in razvojem omrežja.

(13) Odločitve iz sedmega in osmega odstavka 38. člena tega zakona sprejema uprava operaterja prenosnega sistema samostojno v okviru svojih pristojnosti in odgovornosti.

38. člen (nadzorni organ)

(1) Operater prenosnega sistema mora imeti nadzorni organ, oblikovan v skladu s tem členom.

(2) Nadzorni organ je nadzorni svet operaterja prenosnega sistema. Nadzorni svet lahko izvaja naloge in pristojnosti nadzornega sveta po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, če to ni v nasprotju z določbami tega zakona ali uredb EU.

(3) V nadzornem organu so naslednji člani:

- predstavniki vertikalno integriranega podjetja ali predstavniki podjetja, za katerega po zakonu, ki ureja prevzeme, velja domneva, da deluje usklajeno z vertikalno integriranim podjetjem;
- predstavniki delničarjev tretjih strani v skladu s pravili akta operaterja prenosnega sistema;
- predstavniki delavcev v skladu z zakonom, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju.

(4) Glede odločitve o predčasnem prenehanju mandata predsednika ali člana nadzornega organa se uporablja druga alineja četrtega odstavka 37. člena tega zakona.

(5) Vsaj za predsednika, njegove namestnike in toliko drugih članov nadzornega organa, da skupaj s predsednikom in njegovimi namestniki tvorijo več kot polovico vseh članov nadzornega organa, se uporabljajo drugi, tretji, peti in sedmi do enajsti odstavek 37. člena tega zakona. Vsi člani nadzornega organa morajo varovati tajnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobijo na podlagi članstva v nadzornem organu.

(6) Nadzorni organ sprejema odločitve, ki lahko bistveno vplivajo na vrednost sredstev delničarjev v okviru operaterja prenosnega sistema, zlasti naslednje odločitve v zvezi z:

- odobritvijo letnih in dolgoročnejših finančnih načrtov,
- stopnjo zadolževanja operaterja prenosnega sistema in
- določitev zneska dividend, ki se razdeli delničarjem.

(7) Odločitve, ki so v pristojnosti nadzornega organa, ne smejo vključevati odločitev, povezanih z rednim poslovanjem in vsakdanjimi dejavnostmi operaterja

prenosnega sistema ter upravljanjem omrežja, vključno s sklepanjem pravnih poslov v zvezi s tem in sprejemanjem odločitev za njihovo izvajanje.

(8) Nadzorni organ ne sme sprejemati odločitev, ki bi vplivale na dejavnosti, potrebne za pripravo desetletnega razvojnega načrta omrežja v skladu z 42. členom tega zakona, ali bi bile povezane z njimi.

39. člen

(program za zagotavljanje skladnosti)

(1) Operater prenosnega sistema pripravi program za zagotavljanje skladnosti, ki določa cilje in ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in določa obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev teh ciljev.

(2) K programu za zagotavljanje skladnosti mora pred začetkom njegove uporabe dati soglasje agencija.

(3) Operater prenosnega sistema zagotovi izvajanje programa za zagotavljanje skladnosti in spremljanje njegovega izpolnjevanja. Sistem in ukrepi za izvajanje programa in spremljanje njegovega izpolnjevanja so sestavni del programa.

(4) Izvajanje programa za zagotavljanje skladnosti neodvisno spremlja nadzornik za skladnost v skladu s 40. in 41. členom tega zakona.

(5) Kadar operater prenosnega sistema sodeluje pri skupnem podjetju iz 24. člena tega zakona, oblikuje in izvaja program za zagotavljanje skladnosti skupno podjetje. Program za zagotavljanje skladnosti določa obveznosti, ki jih morajo zaposleni v skupnem podjetju izpolniti za uresničitev cilja preprečitve diskriminatornega in protikonkurenčnega ravnanja. Program iz prejšnjega stavka odobri ACER in se zanj ne uporablja drugi odstavek tega člena. Upoštevanje zastavljenih ciljev programa neodvisno spremljajo nadzorniki za skladnost v skupno podjetje vključenih operaterjev prenosnih sistemov.

40. člen

(nadzornik za skladnost)

(1) Nadzorni organ operaterja prenosnega sistema imenuje nadzornika za skladnost, ki je lahko fizična ali pravna oseba.

(2) K odločitvi o imenovanju nadzornika za skladnost mora dati soglasje agencija.

(3) Agencija lahko zavrne soglasje k odločitvi o imenovanju nadzornika za skladnost zaradi pomanjkanja njegove neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti.

(4) Nadzorni organ lahko po predhodnem soglasju agencije razreši nadzornika za skladnost. Na predlog agencije nadzorni organ razreši nadzornika za

skladnost, če je razlog za predlog njegove razrešitve pomanjkanje neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti.

(5) Pogoje, ki veljajo za mandat, za zaposlitev nadzornika za skladnost in trajanje njegovega mandata sprejme nadzorni organ po predhodnem soglasju agencije.

(6) Pogoji iz prejšnjega odstavka morajo zagotavljati neodvisnost nadzornika za skladnost tako, da se mu zagotovijo vsa potrebna sredstva za izpolnjevanje njegovih nalog.

(7) Nadzornik za skladnost med mandatom ne sme imeti druge poklicne funkcije, odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v nobenem delu ali z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja ali njegovimi delničarji ali družbeniki s kontrolnim deležem.

(8) Za nadzornika za skladnost se uporabljajo drugi in četrty do enajsti odstavek 37. člena tega zakona.

41. člen

(naloge in pooblastila nadzornika za skladnost)

(1) Nadzornik za skladnost je odgovoren za:

1. spremljanje izvajanja programa za zagotavljanje skladnosti;
2. pripravo letnega poročila, v katerem so določeni ukrepi za izvajanje programa za zagotavljanje skladnosti, ki ga predloži agenciji;
3. poročanje nadzornemu organu in izdajo priporočil o programu za zagotavljanje skladnosti in o njegovem izvajanju;
4. pisno obveščanje agencije o večjih kršitvah, storjenih pri izvajanju programa za doseganje skladnosti, in
5. poročanje agenciji o komercialnih in finančnih odnosih med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema.

(2) Nadzornik za skladnost predlagane odločitve glede naložbenega načrta ali posameznih naložb v sistem predloži agenciji najpozneje takrat, ko jih uprava operaterja prenosnega sistema predloži nadzornemu organu.

(3) Če vertikalno integrirano podjetje na skupščini operaterja prenosnega sistema ali z glasovanjem članov nadzornega organa, ki jih je imenovala, prepreči sprejetje odločitve, zaradi česar se preprečijo ali zadržujejo naložbe, ki bi jih bilo v skladu z desetletnim razvojnim načrtom omrežja treba izvesti v naslednjih treh letih, nadzornik za skladnost o tem poroča agenciji, ki ravna v skladu z 51. členom tega zakona.

(4) Nadzornik za skladnost redno ustno ali pisno poroča agenciji in ima pravico do rednega ustnega ali pisnega poročanja nadzornemu organu operaterja prenosnega sistema.

(5) Nadzornik za skladnost se lahko udeležuje sej uprave operaterja prenosnega sistema, nadzornega organa in skupščine družbe.

(6) Nadzornik za skladnost se mora udeležiti sej, na katerih se obravnavajo naslednje zadeve:

- pogoji za dostop do omrežja iz Uredbe 715/2009/ES, zlasti v zvezi s tarifami, storitvami, povezanimi z dostopom tretjih strani, dodeljevanjem zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti, preglednostjo, usklajevanjem in sekundarnimi trgi;
- projekti za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnih omrežij, tudi naložbe v nove prenosne povezave, povečanje zmogljivosti in izboljšanje uporabe že vzpostavljenih zmogljivosti;
- nakupi ali prodaja energije, ki so potrebni za delovanje prenosnega sistema.

(7) Nadzornik za skladnost spremlja, ali operater prenosnega sistema izpolnjuje, zahteve iz 56. in 57. člena tega zakona.

(8) Nadzornik za skladnost mora imeti dostop do ustreznih podatkov in prostorov operaterja prenosnega sistema ter do vseh informacij, potrebnih za opravljanje njegove naloge. Nadzornik za skladnost mora imeti dostop do pisarn operaterja prenosnega sistema brez vnaprejšnjega obvestila.

42. člen (razvoj omrežja)

(1) Operater prenosnega sistema pripravi desetletni razvojni načrt omrežja v skladu s četrtem in petim odstavkom 6. člena tega zakona ter tem členom.

(2) Operater prenosnega sistema vsako leto najpozneje do 1. junija, po posvetovanju z vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi, sprejme in predloži agenciji desetletni razvojni načrt omrežja. Za prva tri leta tega načrta operater prenosnega sistema priloži tudi naložbeni načrt, usklajen z desetletnim razvojnim načrtom in izdelan v skladu z metodologijo iz četrtega odstavka 106. člena tega zakona.

(3) Desetletni razvojni načrt omrežja mora temeljiti na obstoječi in predvideni ponudbi in povpraševanju ter mora vsebovati učinkovite ukrepe za zagotovitev ustreznosti sistema in zanesljivosti oskrbe.

(4) Desetletni razvojni načrt omrežja zlasti:

- za udeležence na trgu opredeli glavno infrastrukturo za prenos, ki jo je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti;
- vsebuje že sprejete naložbe in opredeli nove, ki jih je treba izvesti v naslednjih treh letih, ter
- zagotovi časovni okvir za vse naložbene projekte.

(5) Operater prenosnega sistema pri pripravi desetletnega razvojnega načrta omrežja oblikuje tudi razumne predpostavke o razvoju proizvodnje, oskrbe, porabe in izmenjav z drugimi državami, pri tem pa upošteva naložbene načrte za omrežja v Republiki Sloveniji, regionalna omrežja in omrežja, ki pokrivajo celotno EU, ter naložbene načrte za skladišča in obrate za UZP.

(6) Agencija se mora o desetletnem razvojnem načrtu omrežja posvetovati z vsemi dejanskimi in možnimi uporabniki sistema, in sicer na odprt in pregleden način. Od oseb ali podjetij, ki izjavijo, da so možni uporabniki sistema, lahko zahteva, da svoje trditve utemeljijo.

(7) Agencija mora objaviti rezultate posvetovalnega postopka in zlasti možne potrebe po naložbah na svoji spletni strani ter o njih obvestiti operaterja prenosnega sistema.

(8) Agencija preuči, ali desetletni razvojni načrt omrežja pokriva potrebe po naložbah, ki so bile opredeljene v posvetovalnem postopku, in ali je razvojni načrt omrežja v skladu z nezavezujočim desetletnim razvojnim načrtom omrežja za EU iz točke b) tretjega odstavka 8. člena Uredbe 715/2009/ES. Če obstajajo dvomi glede skladnosti z razvojnim načrtom omrežja za EU, se agencija o tem posvetuje z ACER.

(9) Agencija lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva spremembo desetletnega razvojnega načrta in naložbeni načrt za njegova prva tri leta. Operater prenosnega sistema mora predložiti agenciji z njenimi zahtevami usklajen desetletni razvojni načrt in naložbeni načrt najpozneje v dveh mesecih od prejema zahtev agencije.

(10) K desetletnemu razvojnemu načrtu omrežja mora dati soglasje agencija.

43. člen

(pristojnosti glede naložbenih odločitev)

(1) Agencija spremlja in ocenjuje izvajanje desetletnega razvojnega načrta omrežja.

(2) Če operater prenosnega sistema zaradi razlogov, na katere nima vpliva, ne izvede naložbe, ki jo je treba v skladu z desetletnim razvojnim načrtom omrežja izvesti v naslednjih treh letih in je še vedno pomembna na podlagi najnovejšega desetletnega razvojnega načrta omrežja, agencija od operaterja prenosnega sistema zahteva:

- izvedbo naložbe ali
- povečanje kapitala za financiranje potrebnih naložb in neodvisnim vlagateljem omogoči, da sodelujejo pri kapitalu.

(3) O ukrepu iz prejšnjega odstavka agencija odloči z odločbo.

(4) Če operater v roku, določenem z odločbo iz prejšnjega odstavka, ne ravna v skladu z odločbo, agencija izvede razpisni postopek, ki je odprt za vse vlagatelje za naložbe iz drugega odstavka tega člena.

(5) V primeru iz prejšnjega odstavka lahko agencija operaterju prenosnega sistema z odločbo naloži, da:

- tretji strani omogoči financiranje z dolžniškim ali lastniškim kapitalom v operaterju prenosnega sistema;

- tretji strani omogoči gradnjo ter – če ta ni operater prenosnega sistema – prenos lastninske in drugih stvarnih pravic na objektih in napravah, ki sestavljajo omrežje, na operaterja prenosnega sistema ter vzpostavitev ustreznih obligacijskih razmerij med operaterjem sistema in investitorjem;
- sam zgradi nove objekte in naprave;
- sam upravlja nove objekte in naprave.

(6) Določbe prejšnjega odstavka ne pomenijo odstopanja od zahteve drugega odstavka 33. člena tega zakona.

(7) Operater prenosnega sistema mora vlagateljem zagotoviti informacije, ki so potrebne za izvedbo naložbe ter vključiti nove naprave v prenosni sistem in si na splošno v največji možni meri prizadevati za lažje izvajanje naložbenega projekta.

(8) K pogodbam o financiranju naložb iz tega člena mora pred njihovo sklenitvijo dati soglasje agencija.

44. člen

(priključevanje proizvodnih virov, skladišč, obratov za UZP in industrijskih odjemalcev)

(1) Operater prenosnega sistema mora v sistemskih obratovalnih navodilih določiti pregledne in učinkovite postopke ter tarife za nediskriminatorno priključevanje proizvajalcev plina, skladišč, obratov za UZP in industrijskih odjemalcev na prenosni sistem.

(2) Operater prenosnega sistema ne sme zavrniti priključitve novega proizvodnega vira, skladišča, obrata za UZP ali industrijskega odjemalca na podlagi morebitnih prihodnjih omejitev glede razpoložljivih zmogljivosti omrežja ali dodatnih stroškov, povezanih s potrebnim povečanjem zmogljivosti.

(3) Operater prenosnega sistema mora ob upoštevanju določb, ki urejajo priključevanje, za novo priključitev zagotoviti zadostno vstopno in izstopno zmogljivost.

45. člen

(nadzor in ukrepi agencije)

(1) Agencija nadzira izpolnjevanje zahtev iz 31. do 44. člena tega zakona.

(2) Poleg pooblastil iz tega zakona ima agencija pri nadzoru iz prejšnjega odstavka še naslednja pooblastila:

- spremlja komunikacijo med operaterjem prenosnega sistema in vertikalno integriranim podjetjem;
- spremlja komercialne in finančne odnose med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili;
- zahteva utemeljitev od vertikalno integriranega podjetja na podlagi obvestila nadzornika za skladnost v skladu s 37. členom tega zakona.

(3) Pri izvajanju pooblastil agencija nadzira operaterja prenosnega sistema, vertikalno integrirano podjetje in z njim povezane družbe ali druge osebe, na katere se nanašajo zahteve iz 31. do 44. člena tega zakona.

(4) O sporu med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema v zvezi z izpolnjevanjem zahtev iz 31. do 44. člena tega zakona odloča agencija v postopku odločanja o sporih.

(5) H komercialnemu in finančnemu sporazumu med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema mora dati soglasje agencija. Agencija izda soglasje, če je sporazum v skladu s tržnimi pogoji.

(6) Agencija lahko vse ali posamezne naloge operaterja prenosnega sistema dodeli drugemu operaterju prenosnega sistema v skladu z drugim in tretjim odstavkom 52. člena tega zakona, če operater prenosnega sistema krši svoje obveznosti iz tega zakona, zlasti če gre za ponavljajoče se diskriminatorno ravnanje v dobro vertikalno integriranega podjetja.

(7) Če pri nadzoru agencija ugotovi, da je pri operaterju prenosnega sistema, njegovem organu ali članu tega organa, pri vertikalno integriranem podjetju ali njegovem organu ali pri drugi osebi nastal razlog, ki pomeni kršitev v zvezi s temi zahtevami, ji ali mu z odločbo naloži, naj v določenem roku, ki ni krajši od enega in ne daljši od šest mesecev od dokončnosti odločbe, odpravi razlog kršitve.

(8) Če je odločbo iz prvega odstavka tega člena treba izvršiti s prisilo, ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, posamična denarna kazen v postopku izvršbe s prisilo ne sme presegati 100.000 eurov.

(9) Če z ukrepi iz tega člena ni mogoče odpraviti razloga za kršitev zahtev iz 31. do 44. člena tega zakona, začne agencija postopek preizkusa pogojev za certifikat.

3. pododdelek: Certificiranje in imenovanje operaterja prenosnega sistema

46. člen (certifikat)

(1) Operater prenosnega sistema mora biti certificiran.

(2) Certificiran je operater prenosnega sistema, ki ima certifikat.

(3) V postopku certificiranja agencija ugotavlja, ali vlagatelj zahteve za izdajo certifikata izpolnjuje pogoje za operaterja prenosnega sistema iz 24., 25., 27. in 28. člena tega zakona ali za izpolnjevanje zahtev iz 31. do 44. člena tega zakona.

47. člen (zahteva za certifikat)

(1) Postopek certificiranja se začne, ko lastnik ali operater prenosnega sistema vloži popolno vlogo za izdajo certifikata. Vloga je popolna, ko se zraven

predložijo dokazila o izpolnjevanju zahtev iz 24., 25., 27. in 28. člena tega zakona ali izpolnjevanju zahtev iz 31. do 44. člena tega zakona.

(2) Agencija ob prejemu popolne vloge za certificiranje izda potrdilo o prejemu popolne vloge, ki mora vsebovati rok odločitve o zahtevi za certificiranje in informacijo, pod kakšnimi pogoji se uporabi pravna domneva izdaje certifikata.

(3) Agencija mora o zahtevi odločiti v štirih mesecih po prejemu popolne vloge. Če agencija do preteka tega roka stranki ne vroči odločitve o zahtevi za certificiranje, se domneva, da je agencija izdala certifikat.

(4) Rok za izdajo odločbe ne teče, če je postopek prekinjen ali je bilo zadržano izvajanje predpisa, na podlagi katerega mora agencija odločiti.

(5) V postopku certificiranja ni mogoče zahtevati vrnitve v prejšnje stanje.

(6) V primeru domneve iz tretjega odstavka tega člena se popolna vloga in potrdilo o prejemu popolne vloge po preteku roka iz drugega odstavka 48. člena tega zakona štejeta za izdan certifikat, razen če je agencija izdala zavrnilno odločbo v tem postopku.

(7) Rok za vložitev pravnih sredstev zoper certifikat, ki je pravno veljaven na podlagi prejšnjega odstavka, začne teči naslednji dan po preteku roka iz drugega odstavka 48. člena tega zakona.

(8) Pravna domneva o izdanem certifikatu iz šestega odstavka tega člena se ne uporabi v postopkih na podlagi izrednih pravnih sredstev.

(9) Operater prenosnega sistema in podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, morajo agenciji in Evropski komisiji predložiti vse zahtevane informacije, ki jih potrebuje za izvajanje nalog v postopku certificiranja.

(10) V postopku certificiranja mora agencija varovati zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

48. člen

(predložitev Evropski komisiji)

(1) Odločitev agencije ali domnevo o izdaji certifikata iz tretjega odstavka 47. člena tega zakona agencija nemudoma predloži Evropski komisiji skupaj s podatki, ki se nanašajo na odločitev.

(2) Odločitev agencije ali domneva izdaje certifikata iz tretjega odstavka 47. člena tega zakona začneta učinkovati po izdaji mnenja Evropske komisije ali po preteku roka iz prvega odstavka 3. člena Uredbe 715/2009/ES.

49. člen

(certificiranje v zvezi s tretjimi državami)

(1) Če certificiranje zahteva lastnik ali operater prenosnega sistema, ki ga nadzoruje oseba ali osebe iz države ali držav, ki niso članice EU (v nadaljnjem besedilu: tretja država), ali ki je sam iz tretje države ali držav, se za postopek certificiranja in preizkus pogojev za certifikat uporabljajo 46. do 49. člen tega zakona, če ni drugače določeno. Za tretjo državo šteje tudi država članica EU, za katero velja odstopanje iz 49. člena Direktive 2009/73/ES.

(2) Agencija o prejemu vloge in okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor iz 21. točke 3. člena tega zakona nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema, nemudoma obvesti Evropsko komisijo.

(3) Operater prenosnega sistema nemudoma obvesti agencijo o okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobila ali pridobile nadzor iz 21. točke 3. člena tega zakona nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

(4) V postopku certificiranja po tem členu se ne uporablja domneva izdaje certifikata iz tretjega odstavka 47. člena tega zakona.

(5) Vlagatelj zahteve za izdajo certifikata iz prvega odstavka tega člena mora v postopku certificiranja agenciji dokazati, da izpolnjuje pogoje iz 24., 25., 27. in 28. člena ali zahteve iz 31. do 44. člena tega zakona ter da izdaja certifikata ne bo ogrozila zanesljivosti oskrbe Republike Slovenije, druge države članice EU z energijo. Pri tem agencija upošteva:

- pravice in obveznosti EU v zvezi s tretjo državo, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je EU in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe z energijo;
- pravice in obveznosti držav članic EU do tretje države, ki izhajajo iz sporazumov, sklenjenih z njo, če so v skladu s pravom Evropske unije, in
- druge posebne lastnosti primera in posamezne tretje države.

(6) Agencija mora sprejeti osnutek odločitve v štirih mesecih po prejemu vloge in nemudoma seznaniti Evropsko komisijo z njim ter z vsemi informacijami v zvezi z njim.

(7) Agencija mora pred sprejetjem odločitve o certificiranju Evropsko komisijo zaprositi za mnenje o tem, ali stranka izpolnjuje prepovedi iz 24., 25., 27. in 28. člena tega zakona ali zahteve iz 31. do 44. člena tega zakona in ali lahko odobritev certificiranja ogrozi zanesljivost oskrbe EU z energijo.

(8) Agencija izda odločbo v postopku certificiranja po tem členu v dveh mesecih po izteku roka za izdajo mnenja Evropske komisije v skladu s šestim odstavkom 11. člena Direktive 2009/73/ES, pri čemer kar najbolj upošteva mnenje Evropske komisije. Agencija Evropsko komisijo nemudoma seznaniti z odločitvijo in z vsemi informacijami v zvezi z njo.

(9) Agencija lahko zavrne izdajo certifikata, če bi njegova izdaja ogrozila zanesljivost oskrbe Republike Slovenije ali druge države članice EU z energijo.

(10) Dokončna odločba agencije in mnenje Evropske komisije se objavita skupaj v Uradnem listu Republike Slovenije. Če se dokončna odločba razlikuje od mnenja Evropske komisije, se objavi tudi obrazložitev odločbe agencije.

50. člen

(postopek preizkusa pogojev za certifikat)

(1) Agencija spremlja, ali operater prenosnega sistema izpolnjuje zahteve iz 24., 25., 27. in 28. člena tega zakona. Agencija po uradni dolžnosti začne postopek preizkusa pogojev za certifikat, če:

- prejme obvestilo operaterja prenosnega sistema iz drugega odstavka 29. člena tega zakona;
- je seznanjena z načrtovano transakcijo iz tretjega odstavka 29. člena tega zakona;
- ugotovi, da obstaja utemeljen razlog za domnevo, da je prišlo ali bi lahko prišlo zaradi načrtovane spremembe pravic ali vpliva nad lastniki prenosnega sistema ali operaterja prenosnega sistema do kršitve zahtev iz 24., 25., 27. in 28. člena tega zakona ali zahtev iz 31. do 44. člena tega zakona v skladu z devetim odstavkom 45. člena tega zakona;
- tako utemeljeno zahteva Evropska komisija.

(2) V postopku za preizkus pogojev za certifikat se uporabljajo določbe tega zakona o rednem postopku certificiranja, če ni v tem členu ta postopek urejen drugače.

(3) Domneva iz tretjega odstavka 47. člena tega zakona se uporablja v postopku preizkusa pogojev za certifikat le v primeru iz prve in četrte alineje prvega odstavka tega člena. Štirimesečni rok za uveljavitev domneve izdaje certifikata začne teči z dnem, ko agencija prejme obvestilo operaterja prenosnega sistema ali zahtevo Evropske komisije.

(4) Agencija z odločbo:

- odloči o skladnosti načrtovane transakcije z zahtevami iz 24., 25., 27. in 28. člena tega zakona;
- potrdi certifikat;
- odvzame certifikat.

(5) Odvzem certifikata začne učinkovati z dnem pravnomočnosti odločbe.

51. člen

(imenovanje operaterja prenosnega sistema)

(1) Če so po dokončnosti odločbe o izdaji certifikata ali po vzpostavitvi domneve iz tretjega odstavka 47. člena tega zakona pri določeni pravni ali fizični osebi izpolnjeni pogoji iz prve in druge alineje tretjega odstavka 20. člena tega zakona, jo s sklepom imenuje vlada na predlog agencije za operaterja prenosnega sistema.

(2) Vlada na predlog agencije, na podlagi dokončne odločbe o ugotovitvi neizpolnjevanja pogojev, razveljavi sklep o imenovanju operaterja prenosnega

sistema, če operater prenosnega sistema ne izpolnjuje enega izmed pogojev za izvajanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema iz tretjega odstavka 20. člena tega zakona, pa ni mogoče pričakovati, da bo neizpolnjeni pogoj v razumnem času izpolnjen.

(3) Sklep o imenovanju ali razveljavitvi imenovanja se objavi v Uradnem listu EU in Uradnem listu Republike Slovenije ter pošlje Evropski komisiji.

52. člen

(ukrepi v primeru prenehanja izvajanja dejavnosti operaterja prenosnega sistema)

(1) Če eden izmed pogojev za izvajanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema iz tretjega odstavka 20. člena tega zakona ni izpolnjen, pa v razumnem času ni mogoče pričakovati njegove izpolnitve, ali če operater prenosnega sistema preneha izvajati dejavnosti operaterja prenosnega sistema in v razumnem času ni pričakovati nadaljevanja izvajanja dejavnosti, agencija z odločbo:

– določi certificiranega operaterja prenosnega sistema v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici EU, da začasno prevzame izvajanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema na prenosnem sistemu operaterja, na katerega se nanaša razlog za neizpolnjevanje pogojev ali prenehanje izvajanja dejavnosti operaterja prenosnega sistema;

– določi pogoje, pod katerimi mora lastnik ali morajo solastniki dati v uporabo prenosni sistem operaterju prenosnega sistema, ki bo prevzel izvajanje dejavnosti po prejšnji alineji, ter rok, v katerem mora lastnik ali morajo solastniki to storiti;

– odloči o drugih vprašanih glede razmerja med lastnikom ali solastniki prenosnega sistema in operaterjem iz prve alineje tega odstavka v zvezi z začasnim izvajanjem dejavnosti operaterja prenosnega sistema.

(2) Operater iz prve alineje prejšnjega odstavka opravlja dejavnosti operaterja prenosnega sistema do prevzema opravljanja dejavnosti drugega operaterja prenosnega sistema, ki izpolnjuje pogoje iz tretjega odstavka 20. člena tega zakona.

(3) Če lastnik ali solastniki prenosnega sistema v enem letu od dokončnosti odločbe iz prvega odstavka tega člena ne zagotovi ali zagotovijo, da začne dejavnost operaterja prenosnega sistema na njihovem prenosnem sistemu izvajati operater prenosnega sistema, ki izpolnjuje pogoje iz tretjega odstavka 20. člena tega zakona, pa je obratovanje tega prenosnega sistema nujno za varno in zanesljivo oskrbo s plinom v Republiki Sloveniji ali na delu njenega ozemlja, ali gre za povezovalni plinovod, agencija Republiki Sloveniji kot razlastitvenemu upravičencu predlaga začetek postopka razlastitve ali omejitve lastninske pravice.

(4) Razlastitev ali omejitev lastninske pravice za namen iz prejšnjega odstavka je v javno korist.

3. oddelek: Operaterji skladiščnih sistemov in sistemov za UZP

53. člen

(imenovanje operaterjev skladiščnih sistemov in sistemov za UZP)

(1) Lastnik ali lastniki skladiščnega sistema ali sistema za UZP pred začetkom obratovanja imenuje ali imenujejo najmanj enega operaterja skladiščnega sistema oziroma sistema za UZP.

(2) Obdobje, za katere se imenuje operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP, določi agencija na zahtevo lastnika ali lastnikov skladiščnega sistema ali sistema za UZP z odločbo, pri čemer upošteva oceno učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja.

54. člen

(naloge operaterja skladiščnega sistema in sistema za UZP)

(1) Operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP mora obratovati z varnimi, zanesljivimi in učinkovitimi napravami za prenos in skladiščenje ali z obrati za UZP, vzdrževati in razvijati naprave glede na gospodarske razmere in upoštevanje varovanja okolja ter zagotoviti ustrezne načine za izpolnitev obveznosti storitev.

(2) Operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP ne sme diskriminirati uporabnikov sistema ali vrst uporabnikov sistema, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij.

(3) Operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP predloži operaterju prenosnega sistema, drugemu operaterju skladiščnega sistema, drugemu operaterju sistema za UZP ali operaterju distribucijskega sistema informacije za zagotovitev prenosa in skladiščenja plina, ki bosta združljiva z varnim in učinkovitim obratovanjem povezanega sistema.

(4) Operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP uporabnikom sistema zagotovi informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema.

55. člen

(ločevanje operaterjev skladiščnih sistemov)

(1) Operater skladiščnega sistema, katerega objekti so tehnično ali gospodarsko potrebni za zagotavljanje učinkovitega dostopa do sistema zaradi oskrbe odjemalcev v skladu s tretjim odstavkom 86. člena tega zakona, ki je del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo in skladiščenjem, zlasti glede pravne oblike, organiziranosti in sprejemanja odločitev.

(2) Za zagotovitev neodvisnosti operaterja skladiščnega sistema operater iz prejšnjega odstavka pri organiziranju in delovanju zagotovi izvajanje najmanj naslednjih ukrepov:

- osebe, odgovorne za vodenje operaterja skladiščnega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so neposredno ali posredno odgovorni za vsakodnevno pridobivanje in dobavo plina;
- poklicni interesi oseb, odgovornih za vodenje operaterja skladiščnega sistema, morajo biti upoštevani na način, ki jim omogoča neodvisno delovanje;
- operater skladiščnega sistema mora imeti neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva pravico odločanja o sredstvih, potrebnih za upravljanje, vzdrževanje in razvoj objektov za skladiščenje.

(3) Za izpolnjevanje nalog iz tretje alineje prejšnjega odstavka so dovoljeni mehanizmi za zaščito pravice matičnega podjetja do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju. Matičnemu podjetju morata biti omogočeni predvsem potrditev letnega finančnega načrta ali drugega enakovrednega instrumenta operaterja skladiščnega sistema in določitev splošnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja, razen pravice dajanja navodil za vsakodnevno poslovanje ali za posamezne odločitve o gradnji ali nadgradnji objektov za skladiščenje, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali drugem enakovrednem instrumentu.

(4) Operater skladiščnega sistema mora oblikovati program za zagotovitev skladnosti, ki podrobneje določa ukrepe iz prejšnjega odstavka in ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, ter mora zagotoviti ustrezen nadzor nad izvajanjem tega programa. Program za zagotavljanje skladnosti mora določiti posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev teh ciljev. Oseba ali organ, ki je v operaterju odgovoren za spremljanje izvajanja programa za zagotovitev skladnosti, pošlje agenciji letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki ga objavi tudi na njegovi spletni strani.

(5) Če Evropska komisija sprejme smernice za zagotovitev učinkovitega izpolnjevanja zahtev iz tega člena, operater skladiščnega sistema ravna v skladu s temi smernicami.

4. oddelek: Zaupnost podatkov za operaterje prenosnih sistemov, skladiščnih sistemov in sistemov za UZP ter lastnike prenosnih sistemov

56. člen

(obveznost varovanja zaupnosti)

(1) Operater prenosnega sistema, operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP ter lastnik prenosnega sistema varuje zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, ne glede na to, ali so določeni kot poslovna skrivnost.

(2) Operater iz prejšnjega odstavka preprečuje diskriminatorno razkrivanje poslovno koristnih podatkov o svojih dejavnostih, zlasti pa ne sme razkriti poslovno občutljivih podatkov drugim delom podjetja, ki niso povezani z opravljanjem dejavnosti operaterja prenosnega sistema ali operaterja skladiščnega sistema ali operaterja sistema za UZP, razen če in kolikor je to nujno potrebno za izvedbo pravnega posla.

(3) Lastnik prenosnega sistema, operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP, in v primeru operaterja kombiniranega sistema tudi operater distribucijskega sistema, ter preostali deli podjetja, ki niso povezani z opravljanjem dejavnosti operaterja prenosnega sistema, ali operaterja skladiščnega sistema ali operaterja sistema za UZP, ne smejo imeti skupnih služb, kot so skupne pravne službe, razen upravnih služb ali služb za informacijsko tehnologijo.

(4) Določbe tega člena ne posegajo v dolžnost razkritja podatkov agenciji, ministrstvu in pristojnim organom ter koncedentu v okviru izvajanja gospodarske javne službe na podlagi koncesije.

57. člen

(prepoved zlorabe podatkov in dolžnost objave)

(1) Operater prenosnega sistema, operaterji skladiščnih sistemov ali operaterji sistemov za UZP pri prodaji ali nabavi plina prek povezanih podjetij ne smejo zlorabiti poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih oseb v okviru zagotavljanja dostopa do sistema ali pogajanja o njem.

(2) Operater prenosnega sistema, operaterji skladiščnih sistemov ali operaterji sistemov za UZP morajo objaviti podatke, potrebne za učinkovito konkurenco in uspešno delovanje trga, razen poslovno občutljivih podatkov iz prejšnjega odstavka.

IV. POGlavJE: DISTRIBUCIJA

1. oddelek: Gospodarska javna služba kot dejavnost operaterja distribucijskega sistema

58. člen

(gospodarska javna služba)

(1) Dejavnost operaterja distribucijskega sistema je izbirna lokalna gospodarska javna služba.

(2) Gospodarska javna služba kot dejavnost operaterja distribucijskega sistema obsega:

1. izvajanje distribucije;
2. varno, zanesljivo in učinkovito obratovanje in vzdrževanje distribucijskega sistema v ekonomsko sprejemljivih pogojih z obveznim upoštevanjem varovanja okolja in energetske učinkovitosti;
3. razvoj distribucijskega sistema ob upoštevanju predvidenih potreb uporabnikov sistema ter zahtev varnega in zanesljivega obratovanja sistema;
4. zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti distribucijskega sistema, da omogoča razumne zahteve za priključitev na sistem in dostop do njega;
5. zagotavljanje zanesljivosti dobave in prevzema plina z ustrezno zmogljivostjo in zanesljivostjo omrežja;
6. zagotavljanje nujne oskrbe;
7. zagotavljanje potrebnih podatkov uporabnikom sistema, da lahko učinkovito uveljavljajo dostop do sistema in njegovo uporabo;

8. vzpostavitev in nadzor mehanizmov za upravljanje kakovosti plina v sistemu v primeru prevzema plina od proizvajalca v distribucijski sistem.

(3) Operater distribucijskega sistema ne sme diskriminirati uporabnikov sistema ali vrst uporabnikov sistema, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij.

(4) Izvajanje gospodarske javne službe dejavnost operaterja distribucijskega sistema lahko zagotovi občina na delu svojega območja ali na celotnem svojem območju na način, določen z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe, in zakonom, ki urejata javno-zasebno partnerstvo in podeljevanje koncesijskih pogodb.

(5) Če občina podeli za izvajanje gospodarske javne službe dejavnost operaterja distribucijskega sistema koncesijo, se za podelitev koncesije uporabljajo določbe zakona, ki ureja podeljevanje koncesijskih pogodb, poleg tega pa tudi zakona, ki ureja gospodarske javne službe, in zakona, ki ureja javno-zasebno partnerstvo, če le nista v nasprotju z zakonom, ki ureja podeljevanje koncesijskih pogodb.

59. člen

(povezan distribucijski sistem)

(1) Distribucijski sistem je praviloma priključen na prenosni sistem najmanj z enim priključkom. Distribucijski sistem je lahko priključen na drug distribucijski sistem le na podlagi predhodnega soglasja agencije in v primeru istega operaterja distribucijskega sistema.

(2) Agencija pri izdaji soglasja iz prejšnjega odstavka upošteva desetletni razvojni načrt prenosnega plinovodnega omrežja in načrt nadaljnjega razvoja distribucijskega omrežja ter izda soglasje, če je:

- povezovanje distribucijskih sistemov stroškovno in razvojno smiselno in
- zagotovljena ustrezna varnost in zanesljivost obratovanja vseh zadevnih distribucijskih sistemov.

(3) Za tako povezane distribucijske sisteme operater distribucijskega sistema sprejme enoten akt o določitvi tarifnih postavk omrežnine za distribucijsko omrežje plina.

(4) Ne glede na določbe zakona, ki ureja gospodarske javne službe v zvezi s postopkom podelitve koncesije, lahko občina v primeru soglasja agencije iz prvega odstavka tega člena neposredno podeli koncesijo izvajanja gospodarske javne službe distribucije plina operaterju distribucijskega sistema, na katerega se novi sistem navezuje.

(5) Spremembe glede povezanih distribucijskih sistemov – zaradi ustanovitve novih občin ali njihovega preoblikovanja in spremembe koncesijskega razmerja v zadevnih občinah po izdaji soglasja iz prvega odstavka tega člena – ne vplivajo na veljavnost soglasja, če te spremembe ne spreminjajo varnosti in zanesljivosti obratovanja zadevnih distribucijskih sistemov. Če povezani distribucijski sistemi ne izpolnjujejo katerega izmed pogojev iz drugega odstavka tega člena, agencija razveljavi izdano soglasje.

(6) Operater distribucijskega sistema predloži drugim operaterjem distribucijskih sistemov, operaterju prenosnega sistema, operaterju sistema za UZP, dobaviteljem plina na prevzemnih mestih v sistem, proizvajalcem in operaterju skladiščnega sistema dovolj informacij, s katerimi zagotovi prenos in skladiščenje plina tako, da bo zagotovljeno tudi zanesljivo in učinkovito obratovanje povezanega sistema.

60. člen

(financiranje gospodarske javne službe)

Dejavnost operaterja distribucijskega sistema se financira iz omrežnine in drugih prihodkov za izvajanje gospodarske javne službe.

61. člen

(izključna pravica)

(1) Občina lahko v skladu s predpisi o gospodarskih javnih službah na delu ali celotnem območju občine podeli izključno pravico za opravljanje izbirne lokalne gospodarske javne službe kot dejavnost operaterja distribucijskega sistema za največ 35 let.

(2) Če občina v skladu s prejšnjim odstavkom za izvajanje gospodarske javne službe kot dejavnost operaterja distribucijskega sistema na določenem območju podeli izključno pravico, sme na tem območju priključevati končne odjemalce plina na sistem le operater distribucijskega sistema, ki je imetnik te izključne pravice, razen v skladu z omejitvami in razlogi v 78. členu ter dvanajstem in trinajstem odstavku 92. člena tega zakona.

(3) Izključna pravica iz prvega odstavka tega člena se ne nanaša na območje zaprtega distribucijskega sistema.

62. člen

(imenovanje operaterja distribucijskega sistema)

(1) Dejavnost operaterja distribucijskega sistema lahko izvaja pravna ali fizična oseba, ki:

- ima pravico izvajati to gospodarsko javno službo,
- ima v lasti ali najemu distribucijski sistem, ki sme obratovati v skladu s predpisi, ali ima pridobljeno gradbeno dovoljenje za izgradnjo distribucijskega sistema in
- je imenovana za operaterja distribucijskega sistema.

(2) Če operater distribucijskega sistema ni lastnik tega sistema ali njegovega dela, ki ima javni značaj, mora z lastnikom skleniti pogodbo, s katero uredi vsa vprašanja uporabe tega sistema za opravljanje nalog operaterja distribucijskega sistema po tem zakonu. V pogodbi se zlasti uredijo obseg in namen uporabe sistema, pravice in obveznosti glede priključevanja novih odjemalcev ter kritja nesorazmernih

stroškov priključevanja, obveznosti glede prihodnjih razširitev omrežja, višina najemnine ali drugega plačila operaterja distribucijskega sistema, pogoji in način tekočega ter investicijskega vzdrževanja omrežja in druga vprašanja, ki operaterju distribucijskega sistema omogočajo, da učinkovito opravlja svoje naloge po tem zakonu. Agencija nadzira vsebino pogodbe in način njenega izvajanja v okviru nadzornih pooblastil po tem zakonu.

(3) Sistem ali del sistema ima javni značaj, če je potreben za napajanje več kot enega uporabnika sistema. Skupni deli sistema in notranji cevovodi plinske instalacije, namenjeni napajanju posameznih uporabnikov sistema v stanovanjskih in drugih stavbah z več posameznimi deli, in priključni plinovod, ki je v skupnem lastništvu ali solastništvu lastnikov takšne stavbe, nimajo javnega značaja.

(4) Osebo, ki izpolnjuje pogoja iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena, na njeno zahtevo agencija za določeno obdobje z odločbo imenuje za operaterja distribucijskega sistema. Pri določitvi obdobja, za katero imenuje operaterja distribucijskega sistema, agencija upošteva oceno učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja, pri čemer je v primeru podelitve koncesije to obdobje enako trajanju koncesije. Najdaljše obdobje, za katero agencija imenuje operaterja distribucijskega sistema, je 35 let.

(5) Agencija razveljavi akt o imenovanju operaterja distribucijskega sistema, če operater preneha izpolnjevati pogoje za izvajanje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena, in ni mogoče pričakovati, da bo neizpolnjeni pogoj v razumnem času izpolnjen, ter če operater ravna v nasprotju z 58. in 64. do 68. členom tega zakona.

63. člen

(ukrepi v primeru prenehanja izvajanja dejavnosti operaterja distribucijskega sistema)

(1) Če pogoji za izvajanje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema iz prvega odstavka 62. člena tega zakona niso izpolnjeni, pa v razumnem času ni mogoče pričakovati izpolnitve pogoja ali pogojev, ali če operater distribucijskega sistema preneha izvajati dejavnost operaterja distribucijskega sistema in v razumnem času ni pričakovati nadaljevanja izvajanja dejavnosti, agencija z odločbo:

- določi operaterja distribucijskega sistema v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici EU, da začasno prevzame izvajanje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema na distribucijskem sistemu operaterja, na katerega se nanaša razlog neizpolnjevanja pogojev ali prenehanje izvajanja dejavnosti systemskega operaterja;
- določi pogoje, pod katerimi lastnik mora ali solastniki morajo dati v uporabo distribucijski sistem operaterju distribucijskega sistema, ki bo prevzel izvajanje dejavnosti po prejšnji alineji, ter rok, v katerem to mora ali morajo storiti;
- odloči o drugih vprašanih razmerja med lastnikom ali solastniki distribucijskega sistema in operaterjem iz prve alineje tega odstavka v zvezi z začasnim izvajanjem dejavnosti operaterja distribucijskega sistema.

(2) Operater iz prejšnjega odstavka opravlja dejavnosti operaterja distribucijskega sistema do takrat, ko dejavnost prevzame drug operater distribucijskega sistema, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 62. člena tega zakona.

(3) Če lastnik ali solastniki distribucijskega sistema v enem letu od dokončnosti odločbe iz prvega odstavka tega člena ne zagotovi ali zagotovijo, da začne dejavnost operaterja distribucijskega sistema na njegovem ali njihovem distribucijskem sistemu izvajati operater distribucijskega sistema, ki izpolnjuje pogoje iz 62. člena tega zakona, lahko občina kot razlastitveni upravičenec začne postopek razlastitve ali omejitve lastninske pravice.

(4) Razlastitev ali omejitev lastninske pravice za namen iz prejšnjega odstavka je v javno korist.

2. oddelek: Ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov

64. člen

(splošna določba in dejavnost operaterja kombiniranega sistema)

(1) Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede pravne oblike, organiziranosti in sprejemanja odločitev.

(2) Ta zahteva ne pomeni obveznosti po lastniškem ločevanju sredstev operaterja distribucijskega sistema od vertikalno integriranega podjetja.

(3) Prvi odstavek tega člena ne preprečuje delovanja operaterja kombiniranega sistema prenosa, UZP, skladiščenja in distribucije, če ta operater izpolnjuje zahteve lastniške ločitve dejavnosti operaterja prenosnega sistema iz 24. do 27. člena tega zakona ali zahteve za neodvisnega operaterja prenosnega sistema iz 32. do 44. člena tega zakona.

65. člen

(zahteve glede ločitve dejavnosti)

(1) Dejavnost operaterja distribucijskega sistema mora operater distribucijskega sistema izvajati v ločeni pravni osebi, ki ne opravlja druge dejavnosti.

(2) Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti poleg zahtev iz prejšnjega odstavka neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, tudi glede organiziranosti in sprejemanja odločitev. Zato mora zagotoviti izvajanje najmanj naslednjih ukrepov:

- osebe, odgovorne za upravljanje operaterja distribucijskega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije pridobivanja, prenosa in dobave plina;
- poklicni interesi oseb, pristojnih za upravljanje operaterja distribucijskega sistema, morajo biti upoštevani na način, ki jim omogoča neodvisno delovanje;

– operater distribucijskega sistema mora imeti neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, potrebnih za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja.

(3) Za izpolnjevanje nalog iz tretje alineje prejšnjega odstavka mora imeti operater distribucijskega sistema na voljo potrebne človeške, tehnične, finančne in fizične vire. Matično podjetje potrjuje letni finančni načrt ali drug enakovreden dokument distribucijskega operaterja, določa splošne omejitve stopnje zadolževanja distribucijskega operaterja kot hčerinskega podjetja ter ohranja ekonomski nadzor in nadzor upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju. Matično podjetje ne sme dajati navodil v zvezi z vsakodnevnim poslovanjem ali s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji distribucijskih vodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali drugem enakovrednem instrumentu.

(4) Operater distribucijskega sistema mora oblikovati program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev tega cilja. K programu za doseganje skladnosti mora operater distribucijskega sistema pred začetkom njegove veljavnosti pridobiti soglasje agencije.

(5) Operater distribucijskega sistema mora imeti nadzornika za skladnost, ki mora biti popolnoma neodvisen od operaterja distribucijskega sistema in mora imeti dostop do vseh informacij operaterja distribucijskega sistema ter morebitnih povezanih podjetij, ki jih potrebuje za izpolnjevanje svojih nalog. Ukrepi za zagotovitev neodvisnosti nadzornika za skladnost in učinkovitost njegovega nadzora morajo biti določeni v programu za doseganje skladnosti.

(6) Oseba ali organ, odgovorna ali odgovoren za nadzor nad programom za doseganje skladnosti, pošlje agenciji letno poročilo o sprejetih ukrepih in ga objavi na spletni strani operaterja distribucijskega sistema.

66. člen

(preprečevanje izkrivljanja konkurence)

(1) Če je operater distribucijskega sistema del vertikalno integriranega podjetja, agencija spremlja dejavnosti operaterja distribucijskega sistema, da svoje vertikalne integracije ne izrablja za izkrivljanje konkurence.

(2) Vertikalno integrirani operaterji distribucijskega sistema ne smejo z dejavnostmi na področju komuniciranja in trženja blagovne znamke ustvarjati zmede v zvezi z ločeno identiteto dela vertikalno integriranega podjetja, ki se ukvarja z dobavo.

67. člen

(izjema za pravno neodvisnost operaterja distribucijskega sistema)

Določbe 64. do 66. člena tega zakona se ne uporabljajo za integrirana podjetja plinskega gospodarstva, ki imajo priključenih manj kot 100.000 končnih odjemalcev.

3. oddelek: Zaupnost podatkov za operaterje distribucijskih sistemov

68. člen

(zahteve glede zaupnosti podatkov)

(1) Operater distribucijskega sistema mora varovati zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in preprečiti, da bi se poslovno koristni podatki o njegovih dejavnostih razkrili tako, da bi povzročali diskriminacijo uporabnikov distribucijskega sistema ali odjemalcev.

(2) Operaterji distribucijskih sistemov v zvezi s prodajo ali nabavo plina prek povezanih podjetij ne smejo zlorabljati poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih oseb pri zagotavljanju dostopa do sistema ali pogajanjih o njem.

(3) Določbe tega člena ne posegajo v dolžnost razkritja podatkov agenciji, ministrstvu in drugim pristojnim organom ter koncedentu v zvezi z izvajanjem gospodarske javne službe v okviru koncesijskega razmerja.

4. oddelek: Zaprti distribucijski sistemi

69. člen

(splošna določba)

Distribucija plina v malih in zaprtih sistemih za distribucijo plina, ki v skladu s tem zakonom pridobijo status zaprtega distribucijskega sistema, se ne opravlja kot gospodarska javna služba in dejavnost operaterja distribucijskega sistema iz 58. člena tega zakona in se zanje uporabljajo določbe 77., 78., 79., 80., 81., 101., 102. in 103. člena tega zakona.

70. člen

(pogoji za pridobitev statusa zaprtega distribucijskega sistema)

(1) Sistem za distribucijo plina, ki je s skupnim odjemnim mestom priključen neposredno na prenosni sistem in je namenjen distribuciji plina na geografsko zaokroženem industrijskem ali poslovnem območju ali območju za skupne storitve in ki praviloma ne oskrbuje gospodinjskih odjemalcev ter je na območju podeljene izključne pravice iz 61. člena tega zakona, lahko pridobi status zaprtega distribucijskega sistema z dovoljenjem agencije, če:

- so zaradi posebnih tehničnih ali varnostnih razlogov operacije ali proizvodni procesi končnih odjemalcev tega sistema integrirani ali
- omrežje distribuira plin predvsem lastniku sistema ali njegovim povezanim podjetjem. Ta pogoj je izpolnjen, če vsaj 80 odstotkov vsote letno porabljenega plina odpade na lastnika sistema in njegova povezana podjetja.

(2) Če sistem za distribucijo plina iz prejšnjega odstavka postransko uporablja malo gospodinjstev, ki so v zaposlitvenem ali drugačnem razmerju z lastnikom tega omrežja, to ne onemogoča pridobitev statusa zaprtega distribucijskega sistema.

(3) Če sistem za distribucijo plina iz prvega odstavka tega člena ni na območju, kjer je občina podelila izključno pravico iz 61. člena tega zakona, lahko sistem pridobi status zaprtega distribucijskega sistema, če izpolnjuje pogoj iz drugega odstavka tega člena in pridobi soglasje občine za vzpostavitev zaprtega distribucijskega sistema na geografsko zaokroženem industrijskem ali poslovnem območju ali območju za skupne storitve.

71. člen

(dovoljenje o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema)

(1) Agencija izda dovoljenje o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema na podlagi zahteve lastnika tega sistema ali druge osebe, ki bo upravljala zaprt distribucijski sistem (v nadaljnjem besedilu: operater zaprtega distribucijskega sistema).

(2) Dovoljenje iz prejšnjega odstavka se izda za deset let.

(3) Dovoljenje o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema mora poleg sestavin, predpisanih za pisne odločbe z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, v izreku vsebovati tudi opredelitev zaokroženega geografskega območja, ki je jasno ločeno od preostalega območja.

(4) V postopku izdaje dovoljenja o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema se lahko udeležuje postopka kot stranski udeleženec operater distribucijskega sistema, na območju katerega je zaprt distribucijski sistem, če mu je občina v skladu z 61. členom tega zakona za izvajanje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema podelila izključno pravico, ki obsega tudi območje predvidenega zaprtega distribucijskega sistema.

(5) Agencija na zahtevo operaterja zaprtega distribucijskega sistema podaljša dovoljenje vsakokrat za deset let, če so izpolnjeni vsi pogoji, ki so ob izteku veljavnosti dovoljenja predpisani za pridobitev statusa zaprtega distribucijskega sistema.

72. člen

(posledice pridobitve statusa zaprtega distribucijskega sistema)

(1) Operater prenosnega sistema mora operaterju zaprtega distribucijskega sistema omogočiti dostop do prenosnega sistema v skladu s tem zakonom.

(2) Operater zaprtega distribucijskega sistema ima enake pravice in obveznosti ter odgovornosti, kot jih ima po tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih

podzakonskih aktih operater distribucijskega sistema, razen izjem, ki jih z odločbo odobri agencija v skladu s 73. členom tega zakona.

(3) Status zaprtega distribucijskega sistema ni ovira, da se končnemu odjemalcu, ki je na zaokroženem območju, na njegovo zahtevo v skladu s tem zakonom omogoči dostop do distribucijskega ali prenosnega sistema.

73. člen (izvzem od obveznosti)

(1) Če s tem soglašajo končni odjemalci zaprtega distribucijskega sistema, ki razpolagajo z več kot 90 odstotki pogodbene prenosne zmogljivosti na izstopni točki prenosnega sistema v zaprti distribucijski sistem, agencija z odločbo izvzame operaterja zaprtega distribucijskega sistema iz obveznosti po 108. členu tega zakona o pridobitvi soglasja agencije k omrežnini in tarifi za njeno obračunavanje.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka lahko končni odjemalec zaprtega distribucijskega sistema, ki ne soglaša z odobritvijo izjeme, zahteva od agencije, naj v postopku nadzora ugotovi, ali je omrežnina ali tarifa za njeno obračunavanje določena v skladu s splošnimi akti agencije, ki urejajo metodologijo za določitev in obračunavanje omrežnine.

74. člen (prenos dovoljenja na drugo osebo)

(1) Operater zaprtega distribucijskega omrežja lahko prenese dovoljenje o pridobitvi ali podaljšanju statusa zaprtega distribucijskega sistema na novega operaterja z dovoljenjem agencije.

(2) Dovoljenje iz prejšnjega odstavka se izda na zahtevo prenosnika ali prevzemnika dovoljenja, v kateri mora biti izkazano, da:

- prevzemnik izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti operaterja zaprtega distribucijskega sistema;
- sta prenosnik in prevzemnik uredila vsa razmerja z odjemalci v zvezi s prenosom dovoljenja.

75. člen (razlogi za odvzem statusa zaprtega distribucijskega sistema)

(1) Agencija z odločbo odvzame status zaprtega distribucijskega sistema na zahtevo operaterja zaprtega distribucijskega sistema, operaterja distribucijskega sistema v občini, občine ali po uradni dolžnosti, če niso več izpolnjeni pogoji iz 70. člena tega zakona.

(2) Operater zaprtega distribucijskega sistema mora vsako spremembo izpolnjevanja pogojev iz 70. člena tega zakona nemudoma sporočiti agenciji.

76. člen

(posledice prenehanja statusa zaprtega distribucijskega sistema)

(1) Po prenehanju dovoljenja o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema, ki ni bilo podaljšano v skladu s petim odstavkom 71. člena tega zakona ali je bila zahteva za podaljšanje pravnomočno zavrnjena, ali po pravnomočnosti odločbe o odvzemu statusa zaprtega distribucijskega sistema se za ureditev razmerij med lastnikom zaprtega distribucijskega sistema in operaterjem distribucijskega sistema, na območju katerega je zaprt distribucijski sistem, uporabi drugi odstavek 62. člena tega zakona.

(2) V primeru prenehanja dovoljenja o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema iz prejšnjega odstavka in če je zaprt distribucijski sistem na območju, kjer ni podeljena izključna pravica v skladu z 61. členom tega zakona, mora občina nemudoma, najpozneje pa v šestih mesecih od dneva prenehanja, izpeljati postopke za podelitev koncesije za izvajanje gospodarske javne službe dejavnost operaterja distribucijskega sistema na območju zadevnega zaprtega distribucijskega sistema. Če se na zaprtem distribucijskem območju do podelitve koncesije dejavnost operaterja distribucijskega sistema ne izvaja, ga določi agencija v skladu s 63. členom tega zakona.

V. POGLAVJE: DOSTOP DO SISTEMA

1. oddelek: Omogočanje dostopa do sistema

1. pododdelek: Splošne določbe o dostopu do prenosnega in distribucijskega sistema

77. člen

(načelo reguliranega dostopa do sistema)

(1) Oskrba s plinom se izvaja po načelu reguliranega dostopa tretje strani do sistema. Uporabniki sistema plačujejo stroške sistema na podlagi tarifnih postavk, predhodno objavljenih v skladu s 111. členom tega zakona.

(2) Pravico dostopa do prenosnih sistemov drugih operaterjev imajo tudi operaterji prenosnih sistemov, če je to potrebno zaradi opravljanja njihovih dejavnosti v zvezi s prenosom plina čez meje Republike Slovenije.

(3) Operater distribucijskega sistema ima pravico dostopa do izstopnih in vstopnih točk prenosnega sistema, na katerih je priključen distribucijski sistem, s katerim izvaja dejavnost operaterja distribucijskega sistema.

(4) Operater sistema mora objektivno in nediskriminatorno omogočati dostop do sistema uporabnikom sistema.

78. člen
(zavrnitev dostopa)

(1) Operater sistema lahko zavrne dostop do sistema:

- zaradi pomanjkanja zmogljivosti,
- če dostop do sistema onemogoča izvajanje naloženih obveznosti javne službe iz 19. ali 58. člena tega zakona ali
- zaradi resnih gospodarskih ali finančnih težav podjetij plinskega gospodarstva v povezavi s pogodbami »vzemi ali plačaj«.

(2) Pri zavrnitvi dostopa do sistema zaradi gospodarskih ali finančnih težav s pogodbami »vzemi ali plačaj« mora operater sistema upoštevati merila in postopke iz 130. člena tega zakona.

(3) Razloge za zavrnitev dostopa do sistema mora operater sistema utemeljiti na podlagi objektivnih ter tehnično in ekonomsko upravičenih meril in jih nemudoma pisno sporočiti potencialnemu uporabniku sistema, ki zahteva dostop do sistema. Zavrtnemu potencialnemu uporabniku sistema mora operater omogočiti tudi vpogled v vso dokumentacijo, povezano z zavrnitvijo.

(4) O sporih v zvezi z zavrnitvijo dostopa do sistema odloča agencija po postopku, določenem v zakonu, ki ureja pristojnosti agencije in način njenega delovanja.

(5) Operater sistema, ki zavrne dostop do sistema zaradi pomanjkanja zmogljivosti ali pomanjkanja povezav, na zahtevo potencialnega uporabnika sistema, ki mu je dostop zavrnil, izvede potrebne razširitve sistema, če je to gospodarno ali če je zavrtni potencialni uporabnik sistema, lahko tudi skupaj z drugimi potencialnimi uporabniki sistema, pripravljen plačati stroške razširitve sistema v obliki plačila nesorazmernih stroškov.

(6) Če po pogajanjih med operaterjem sistema in potencialnim uporabnikom sistema iz prejšnjega odstavka ne pride do sklenitve pogodbe o povečanju zmogljivosti sistema, o tem odloči na zahtevo tega potencialnega uporabnika sistema agencija. Agencija določi pogoje povečanja zmogljivosti sistema ali zavrne zahtevo.

79. člen
(prevzem plina v sistem od proizvajalca)

(1) Operater sistema določi fizikalne in kemijske parametre plina, ki ga lahko prevzame v sistem v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili.

(2) Prevzem plina v sistem se izvede prek ločenega merilnega mesta, ki zagotavlja meritev o prevzemu plina: prevzetih količinah plina in potrebnih parametrih kakovosti plina, ki jih za prevzem v sistem zahteva operater sistema. Meritve se izvajajo najmanj vsako uro. Proizvajalec omogoči operaterju sistema, da sam ali prek pooblaščenih oseb postavi in upravlja merilno mesto ter komunikacijsko opremo za prenos podatkov.

(3) Operater sistema zbira podatke meritev o prevzemu plina in jih sproti ter brezplačno predloži proizvajalcu in dobavitelju, ki ga proizvajalec pooblasti za prejem teh podatkov, in tudi operaterju prenosnega sistema. Stroški meritev v skladu s tarifo operaterja sistema bremenijo proizvajalca.

(4) Operater sistema v skladu z navodili operaterja prenosnega sistema in agencije poroča operaterju prenosnega sistema in agenciji o priključenih proizvajalcih na sistemu in o prevzemu plina v sistem.

80. člen

(trg s plinom in pogodbe o dobavi)

(1) V bilančno shemo se posamezna fizična ali pravna oseba vključi le z eno bilančno pogodbo ali eno pogodbo o izravnavi. Članstvo v bilančni shemi preneha s prenehanjem veljavnosti bilančne pogodbe ali pogodbe o izravnavi.

(2) Dobavitelj in uporabnik sistema skleneta pogodbo o dobavi plina.

(3) Z uporabnikom sistema lahko odprto pogodbo sklene samo dobavitelj, ki je član bilančne sheme.

(4) Uporabnik sistema mora imeti za posamezno ali oziroma prevzemno mesto sklenjeno odprto pogodbo, ki določa bilančno pripadnost posameznega odjemnega in prevzemnega mesta. Za posamezno odjemno ali prevzemno mesto na sistemu je hkrati lahko sklenjena samo ena odprta pogodba z enim dobaviteljem. Končni odjemalec ali proizvajalec ne sklepata zaprtih pogodb o dobavi. Če uporabnik sistema sam oskrbuje svoje odjemno mesto, je taka oskrba z vidika bilančne sheme odprta pogodba. Vsi odjemalci so upravičeni odjemalci.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek se za odjemno ali prevzemno mesto, na katerem se letno odda iz sistema ali letno prevzame v sistem več kot 22 GWh plina, lahko nanaša več odprtih pogodb z več dobavitelji. V tem primeru mora uporabnik sistema operaterju sistema in dobaviteljem za vsak obračunski interval vnaprej sporočiti razmerje med bilančnimi skupinami na odjemnem mestu, sicer operater sistema upošteva zadnje sporočeno razmerje.

(6) Dejanski odjem plina iz sistema na odjemnem mestu in prevzem plina v sistem iz prevzemnega mesta, se upošteva v bilanci bilančnih skupin v skladu s pripadnostjo odjemnega ali prevzemnega mesta.

(7) Proizvajalec mora imeti za posamezno prevzemno mesto sklenjeno odprto pogodbo z dobaviteljem za odjem plina, ki določa bilančno pripadnost posameznega prevzemnega mesta. Če proizvajalec na trgu izvaja dejavnost tudi kot dobavitelj, operater sistema zavede bilančno pripadnost prevzemnega mesta dobavitelju v isti pravni ali fizični osebi.

(8) Podrobnejša pravila o izvajanju ali prijavljanju pogodb o dobavi plina določi operater prenosnega sistema v sistemskih obratovnih navodilih. Operater

prenosnega sistema na spletni strani objavi hierarhični seznam članov bilančne sheme in seznam dobaviteljev končnih odjemalcev v Republiki Sloveniji.

(9) Vlada predpiše podrobna pravila o delovanju trga s plinom, obračunavanju odstopanj prevzema in predaje plina, menjavi dobavitelja ter preostale prvine delovanja trga s plinom.

2. pododdelek: Dostop do prenosnega sistema

81. člen

(sistem vstopnih in izstopnih točk)

(1) Operater prenosnega sistema zagotovi dostop do prenosnega sistema s sklepanjem pogodb o prenosu na vstopnih in izstopnih točkah prenosnega sistema ločeno za točke, na katerih je priključen distribucijski sistem, in za točke, kjer so neposredno na sistem priključeni končni odjemalci ali proizvajalci.

(2) Tehnične zmogljivosti posameznih točk prenosnega sistema ter njihove omejitve določa in dnevno objavi operater prenosnega sistema na svoji spletni strani. Prenos plina med vstopnimi in izstopnimi točkami se izvaja v okviru tehnične zmogljivosti prenosnega sistema in v skladu z Uredbo 715/2009/ES.

(3) Točke, ki jih operater prenosnega sistema določi in objavi v skladu z Uredbo 715/2009/ES, potrdi agencija po predhodnem posvetovanju z uporabniki omrežja.

82. člen

(pogodbe o prenosu)

(1) Uporabniki prenosnega sistema lahko sklenejo ločeno pogodbo o prenosu za eno ali več vstopnih točk ali ločeno pogodbo o prenosu za eno ali več izstopnih točk iz prenosnega sistema.

(2) Posamezne pogodbe, ki jih uporabniki sistema sklenejo za vstopne ali izstopne točke, so lahko sklenjene za različne prenosne zmogljivosti in različna obdobja.

(3) Pogodba o prenosu se lahko sklene, če to dopuščajo tehnična zmogljivost prenosnega sistema in omejitve tehnične zmogljivosti posamezne vstopne ali izstopne točke.

(4) Pogodbo o prenosu na izstopnih točkah prenosnega sistema v Republiki Sloveniji, na katere so neposredno priključeni končni odjemalci, sklepajo končni odjemalci, priključeni na prenosni sistem, ali dobavitelji plina v imenu in za račun končnega odjemalca.

(5) Pogodbo o prenosu na izstopnih in vstopnih točkah prenosnega sistema v Republiki Sloveniji, na katere je priključen distribucijski sistem, lahko sklene le

operater tega distribucijskega sistema. Predmet pogodbe o prenosu je lahko skupna zmogljivost distribucijskega omrežja za več izstopnih in vstopnih točk.

(6) Operater prenosnega sistema mora predpisati postopke dodeljevanja zmogljivosti prenosnega sistema v Republiki Sloveniji in na povezovalnih točkah, upravljanja prezasedenosti sistema in trgovanja z zmogljivostmi na sekundarnem trgu v skladu z Uredbo 715/2009/ES ter zanje pridobiti soglasje agencije. Pri tem mora predvideti ukrepe in aktivnosti za preprečevanje spekulativnih praks uporabnikov sistema.

83. člen

(izravnava odstopanj)

(1) Uporabnik sistema mora zagotoviti izravnavo količinskih odstopanj odjema in oddaje plina v okviru obračunskega intervala (v nadaljnjem besedilu: izravnava odstopanj) s sklenitvijo bilančne pogodbe ali vključitvijo odjemnega ali prevzemnega mesta v bilančno skupino s sklenitvijo odprte pogodbe.

(2) Dobavitelj plina, ki dobavlja plin v prenosni sistem v Republiki Sloveniji, mora skleniti bilančno pogodbo, s katero oblikuje bilančno skupino.

(3) Nosilec bilančne skupine sklene bilančno pogodbo ter izvaja napovedi odjema in oddaje plina v prenosni sistem za člane bilančne skupine za vsak obračunski interval, pri čemer so vključene tudi vse transakcije na virtualni točki, operater prenosnega sistema pa nosilcu bilančne skupine obračunava odstopanja med odjemom in oddajo plina za bilančno skupino.

(4) Nosilec bilančne skupine mora operaterju prenosnega sistema napovedati količine plina za bilančno skupino na posamezni vstopni točki v prenosni sistem, in sicer ločeno za posamezno pogodbo o dobavi, v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili. Za uporabnika sistema v bilančni skupini na izstopni točki iz prenosnega sistema mora nosilec bilančne skupine operaterju prenosnega sistema napovedati količine plina v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili in ločeno za posamezno pogodbo o dobavi, če:

- je izstopna točka povezana s prenosnim sistemom v sosednji državi,
- za posamezno izstopno točko v Republiki Sloveniji obstaja več kakor ena pogodba o dobavi ali
- je pogodbeno zmogljivost za posamezno izstopno točko v Republiki Sloveniji, na katero je priključen končni odjemalec, pomembna za nemoteno delovanje prenosnega sistema.

(5) Operater prenosnega sistema mora v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili preveriti usklajenost napovedi fizičnih in navideznih tokov plina iz prejšnjega odstavka. Če operater prenosnega sistema ugotovi, da napovedi odjema in oddaje niso skladne, napovedi zavrne. Zavrnenih napovedi uporabniki sistema ne smejo izvesti.

(6) Nosilec bilančne skupine mora vzpostaviti in voditi evidenco odjemnih in prevzemnih mest, ki neposredno ali posredno pripadajo njegovi bilančni skupini, in

podatke redno pošiljati v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili operaterju sistema, na čigar omrežju so pripadajoča odjemna ali prevzemna mesta. Evidenco in podatke iz prejšnjega stavka mora voditi in pošiljati nosilec bilančne skupine organizirane po strukturi bilančne skupine in bilančnih podskupin.

(7) Operaterji distribucijskih sistemov predložijo operaterju prenosnega sistema in nosilcu bilančne skupine potrebne podatke za izvedbo obračuna odstopanj med odjemom in oddajo plina na prenosnem sistemu ločeno po bilančnih skupinah in podskupinah na distribucijskem sistemu. Pri tem so posebej po bilančnih skupinah navedeni podatki o prevzemu plina v distribucijski sistem prek prevzemnih mest na distribucijskem sistemu.

(8) Podrobnejša pravila o izravnavi odstopanj, ki so objektivna, pregledna in nediskriminatorna, določi operater prenosnega sistema v sistemskih obratovalnih navodilih.

84. člen (transakcije s plinom)

(1) Podjetja plinskega gospodarstva in končni odjemalci na prenosnem sistemu izvajajo transakcije s količinami plina v prenosnem sistemu v virtualni točki, ki jo upravlja operater prenosnega sistema. Vsaka sprememba lastništva plina v prenosnem sistemu se zavede s transakcijo na virtualni točki.

(2) Šteje se, da so vse transakcije količin plina v prenosnem sistemu med posameznimi udeleženci trga izvedene v virtualni točki in na ravni obračunskega intervala ne glede na vstopno ali izstopno točko prenosnega sistema in ne glede na določbe posameznih pogodb o dobavi plina.

(3) Pri transakcijah s količinami plina v virtualni točki je dopustna tudi transakcija brez sklenjene pogodbe o prenosu plina, če je za obseg količin, ki so predmet transakcije, sklenjena pogodba o prenosu na vstopni točki in pogodba o prenosu na izstopni točki za obračunsko obdobje ali obdobja, na katera se transakcija nanaša.

(4) Podjetja plinskega gospodarstva in končni odjemalci lahko izvedejo transakcijo s količinami plina v virtualni točki pod pogojem, da svojo udeležbo v virtualni točki registrirajo pri operaterju prenosnega sistema in prijavijo zeleno transakcijo v skladu s pravili o delovanju virtualne točke, ki so določena v sistemskih obratovalnih navodilih.

(5) Operater prenosnega sistema mora preizkusiti skladnost napovedane transakcije ali transakcij podjetij plinskega gospodarstva ali končnih odjemalcev v skladu s pravili o delovanju virtualne točke. Če operater prenosnega sistema ugotovi, da se veriga transakcij podjetij plinskega gospodarstva ali končnih odjemalcev ne konča ali je ni mogoče uskladiti, zavrne vse prijavljene transakcije v taki verigi. Operater prenosnega sistema potrdi transakcije z uporabo pravila največjega ujemanja (t. i. »lesser rule«).

(6) Operater prenosnega sistema v virtualni točki sledi in beleži vse transakcije plina od vstopa v sistem do izstopa iz sistema, vključno s transakcijami na osnovi virtualnega toka plina v prenosni sistem iz virov na distribucijskih sistemih.

85. člen (storitve virtualne točke)

(1) Operater prenosnega sistema mora za transakcije na virtualni točki zagotoviti obravnavo vseh udeležencev na trgu pod preglednimi in nediskriminatornimi pogoji.

(2) Uporabniki virtualne točke morajo operaterju prenosnega sistema plačati stroške registracije udeležbe in stroške za posamezne transakcije. Plačilo za storitve virtualne točke določi operater prenosnega sistema po predhodnem soglasju agencije.

86. člen (posebna določba za sisteme za UZP, pridobivalna plinovodna omrežja in skladišča)

(1) Določba 78. člena tega zakona se uporablja tudi za dostop do sistema za UZP in do pridobivalnih plinovodnih omrežij, razen za dele omrežij in naprav, ki se uporabljajo za lokalno obratovanje na mestu, kjer se pridobiva plin.

(2) V čezmejnih sporih se uporabljajo postopki za reševanje sporov države članice EU, ki je pristojna za pridobivalno plinovodno omrežje, in zavrne dostop. Če je več držav članic EU pristojnih za pridobivalno plinovodno omrežje, se te države članice med seboj posvetujejo. Če pridobivalno plinovodno omrežje izvira iz tretje države in je na ozemlju ali v teritorialnem morju Republike Slovenije prva vstopna točka v omrežje držav članic EU, se na podlagi posvetovanja med zadevnimi državami članicami Republika Slovenija posvetuje z zadevno tretjo državo.

(3) Določba 78. člena tega zakona se uporablja tudi za dostop do skladišča plina ali skladiščne zmogljivosti plinovodov, kadar je zagotovitev učinkovitega dostopa do tega sistema nujna zaradi oskrbe odjemalcev iz tehničnih ali ekonomskih razlogov, in za organiziranje dostopa do sistemskih storitev.

(4) Določbe tega člena ne veljajo za systemske storitve in za prehodna skladišča, ki so povezana z obrati za UZP in se uporabljajo pri postopku vnovičnega uplinjanja ter pri poznejšem dovajanju plina v prenosni sistem.

(5) Uporabnik skladiščnega sistema lahko sklene pogodbo o dobavi s konkurenčnim podjetjem plinskega gospodarstva, ki ni lastnik ali operater sistema ali z njim povezano podjetje.

3. pododdelek: Dostop do distribucijskega sistema plina

87. člen

(dostop na izstopnih točkah iz prenosnega sistema)

(1) Operater distribucijskega sistema vsem uporabnikom distribucijskega sistema zagotavlja dostop do prenosnega sistema na izstopnih točkah iz prenosnega sistema, na katerih je na prenosni sistem priključen distribucijski sistem, na katerem izvaja dejavnost operaterja distribucijskega sistema.

(2) Druga oseba ne more sama neposredno pridobiti dostopa iz prejšnjega odstavka.

88. člen

(dostop do distribucijskega sistema)

(1) Pravna ali fizična oseba, ki je lastnik objekta ali proizvajalec, ima s priključitvijo objekta na distribucijski sistem omogočen dostop do sistema v skladu s pogoji za priključitev, sistemskimi obratovalnimi navodili in pogodbo o dostopu, ki se lahko sklene za manjšo zmogljivost, kot je tehnična zmogljivost priključka.

(2) Lastnik objekta lahko za sklenitev pogodbe o dostopu do distribucijskega sistema z operaterjem distribucijskega sistema pooblasti dobavitelja, ki mu dobavlja plin, pogodbo pa sklene v imenu in za račun lastnika objekta.

(3) Zavrnitev sklenitve pogodbe o dostopu za zahtevano zmogljivost pomeni zavrnitev dostopa po 78. členu tega zakona.

89. člen

(enotni račun)

(1) Dobavitelj lahko končnim odjemalcem izdaja enotni račun za dobavljen plin in za uporabo sistema. Operater distribucijskega sistema mora omogočiti dobaviteljevo izdajanje enotnega računa za odjemna mesta, za katera je dobavitelj pridobil soglasje končnega odjemalca.

(2) Operater distribucijskega sistema in dobavitelj skleneta sporazum o izdajanju enotnega računa dobavitelja po vzorcu, ki ga objavi agencija na svoji spletni strani, v roku enega meseca od prejema dobaviteljeve zahteve za sklenitev sporazuma.

(3) Operater distribucijskega sistema lahko zavrne sklenitev pogodbe ali odstopi od sporazuma o izdajanju enotnega računa, če dobavitelj ne zagotavlja ustreznega zavarovanja za obveznosti iz sporazuma. Agencija v vzorcu sporazuma iz prejšnjega odstavka določi merila za zagotavljanje ustreznega zavarovanja in vrste ustreznih oblik zavarovanja.

2. oddelek: Sistemska obratovalna navodila in tehnična varnost obratovanja

90. člen

(sistemska obratovalna navodila)

(1) Sistemska obratovalna navodila, ki urejajo obratovanje in način vodenja prenosnih in distribucijskih sistemov, morajo biti pregledna, objektivna in nediskriminatorna.

(2) S sistemskimi obratovalnimi navodili se zlasti uredijo:

1. tehnični in drugi pogoji za varno obratovanje sistemov z namenom zanesljive in kakovostne oskrbe s plinom, vključno s posegi v varovalni pas plinovoda;
2. način izvajanja dostopa do sistema;
3. način zagotavljanja sistemskih storitev;
4. postopki za obratovanje sistemov v kriznih stanjih;
5. pogoji za priključitev na sistem in način priključitve na sistem;
6. splošni pogoji za prevzem, dobavo in odjem plina;
7. tehnični pogoji za medsebojno priključitev in delovanje sistemov različnih operaterjev sistemov;
8. pogoji izpolnjevanja in vzdrževanja zahtevanih fizikalnih in kemijskih parametrov plina za prevzem v sistem, prenos in oddajo iz sistema;
9. enotna in podrobna pravila o izmenjavi podatkov, lastništvu podatkov in odgovornosti za merjenje porabe.

(3) V sistemskih obratovalnih navodilih morajo biti opredeljene vloge in odgovornosti operaterjev sistemov, dobaviteljev, odjemalcev, proizvajalcev in po potrebi drugih udeležencev na trgu glede na pogodbene dogovore, obveznosti do odjemalcev, izmenjavo podatkov ter pravil glede poravnave, lastništvo podatkov in odgovornost za merjenje porabe.

(4) Sistemska obratovalna navodila za posamezen prenosni ali distribucijski sistem izda po javnem pooblastilu operater sistema, ki na tem sistemu opravlja dejavnost operaterja sistema, in jih objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(5) Agencija s splošnim aktom podrobneje predpiše obvezno vsebino sistemskih obratovalnih navodil.

(6) Pred objavo sistemskih obratovalnih navodil mora operater sistema pridobiti soglasje agencije.

91. člen

(tehnična varnost obratovanja)

(1) Tehnični predpisi, ki jih na podlagi 32. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE; v nadaljnjem besedilu: EZ-1) izda minister in ki se nanašajo na področje plina, morajo zagotavljati tudi tehnično varnost obratovanja, interoperabilnost sistemov ter morajo biti objektivni in nediskriminatorni. Energetski objekti, naprave in napeljave pravne ali fizične osebe morajo izpolnjevati tehnične normative in standarde ter druge pogoje, določene v tehničnih predpisih iz prejšnjega stavka, s katerimi se zagotavlja tehnična varnost obratovanja energetskih postrojev.

(2) Operater sistema stalno, na osnovi meritev, najmanj na prevzemnih mestih in po potrebi s simulacijami spremlja ter nadzira kakovost in tlak plina v omrežju. Operater sistema je odgovoren za doseganje in vzdrževanje primernih parametrov kakovosti plina v omrežju in na odjemnih mestih znotraj vnaprej določenih toleranc. To dosega z izvajanjem različnih ukrepov, ki jih določi v sistemskih obratovalnih navodilih. Med ukrepi za doseganje in vzdrževanje kakovosti plina so tudi zmanjšanje ali prekinitev prevzema plina v sistem.

(3) Pravna ali fizična oseba, ki kot investitor ali izvajalec želi izvajati gradbena dela v varnostnem pasu plinovoda (pet metrov na vsako stran plinovoda), mora pred začetkom del v varnostnem pasu o nameravanih posegih obvestiti operaterja sistema in pridobiti njegovo soglasje.

3. oddelek: Priklučevanje na sistem in možnost odklopa uporabnika sistema

92. člen

(priklučitev na sistem)

(1) Za priklučitev na sistem ali njeno spremembo mora pravna ali fizična oseba, ki je lastnik obstoječega ali predvidenega objekta, ki ga želi priklučiti na sistem, pridobiti soglasje za priklučitev. Operater sistema v soglasju za priklučitev določi priključno mesto na omrežju. Podrobnejše pogoje za soglasje za priklučitev določajo sistemska obratovalna navodila.

(2) Dokončno soglasje za priklučitev velja dve leti. V tem času mora pravna ali fizična oseba, ki je pridobila soglasje za priklučitev (v nadaljevanju: imetnik soglasja) za priklučitev objekta, izpolniti vse pogoje, predpisane v soglasju za priklučitev, in operaterju naročiti izvedbo priklučitve. Veljavnost soglasja za priklučitev lahko operater sistema na zahtevo imetnika soglasja za priklučitev podaljša največ dvakrat, vendar vsakič največ za eno leto. Zahtevo za podaljšanje mora imetnik soglasja za priklučitev podati 30 dni pred iztekom veljavnosti soglasja za priklučitev. V primeru zamud operaterja sistema se soglasje samodejno podaljša za čas teh zamud, kar mora operater sistema sporočiti imetniku soglasja, katerega objekt še ni priklučen na sistem.

(3) O izdaji ali zavrnitvi soglasja za priklučitev odloča po javnem pooblastilu operater sistema z odločbo v upravnem postopku.

(4) Potencialni uporabnik sistema nima pravice do priklučitve ali izdaje soglasja za priklučitev, če:

- ne izpolnjuje predpisanih pogojev za priklučitev,
- bi zaradi priklučitve prišlo do večjih motenj v delovanju sistema ali
- bi priklučitev operaterju sistema povzročila nastanek nesorazmernih stroškov.

(5) V primeru iz tretje alineje prejšnjega odstavka ima potencialni imetnik soglasja pravico do priklučitve v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili, če sam krije nesorazmerno visoke stroške, ki pomenijo nesorazmerni del stroškov gradnje

priključka do točke v sistemu, kjer je priključitev možna, ali nesorazmerni del stroškov, potrebnih za povečanje zmogljivosti ali obsega obstoječega omrežja, ali kombinacijo obojega, pri čemer ni pričakovati, da bi v razumnem času prišlo do povečanja uporabe sistema na novem priključku ali obstoječem omrežju v tolikšnem obsegu, ki bi omogočal normalno amortizacijo naložbe.

(6) Pri določitvi nesorazmerno visokih stroškov mora operater sistema upoštevati predvsem:

- obseg potrebne investicije;
- predvidene dodatne prihodke operaterja sistema glede na predvideni obseg uporabe priključka s strani imetnika soglasja;
- predvidene dodatne spremembe stroškov operaterja sistema, kot na primer stroške za vzdrževanje in obratovanje novega priključka ali povečanja zmogljivosti sistema;
- predvideni regulirani donos na sredstva operaterja sistema.

(7) Nesorazmerne stroške izračuna operater sistema tako, da so ob predvidenem obsegu uporabe priključka v ekonomski dobi uporabe priključka in ob pokritju nesorazmernih stroškov s strani imetnika soglasja pokriti vsi stroški operaterja sistema, vključno s predvidenim reguliranim donosom na sredstva. Izračun mora temeljiti na metodah, ki se uporabljajo za ocenjevanje investicij, in mora upoštevati časovno vrednost denarja. Če v času amortizacije dela sistema ali priključka, za katerega je uporabnik sistema plačal nesorazmerne stroške, pride do priključitve dodatnih uporabnikov sistema, mora operater sistema povrniti imetniku soglasja ustrezní del nesorazmernih stroškov.

(8) Podrobnejši način in postopek določitve nesorazmernih stroškov predpiše operater sistema v sistemskih obratovalnih navodilih.

(9) O pritožbi zoper odločbo o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev odloča agencija.

(10) Po dokončnosti odločbe o soglasju za priključitev skleneta operater sistema in imetnik soglasja pisno pogodbo o priključitvi, s katero pogodbeni stranki uredita medsebojna razmerja, ki se nanašajo na izvedbo priključka in priključitev, ter medsebojna razmerja v zvezi z lastnino in vzdrževanjem priključka ter naprav, vgrajenih na odjemnem mestu.

(11) Imetnik soglasja mora zaprositi za novo soglasje za priključitev, če se spremenijo osnovni parametri odjema ali oddaje plina iz izdanega soglasja.

(12) Potencialnemu uporabniku sistema, ki je na območju posebne ali izključne pravice izvajanja gospodarske javne službe distribucije plina, lahko operater prenosnega sistema izda soglasje za priključitev le, če operater distribucijskega sistema plina zavrne priključitev tega uporabnika sistema zaradi premajhne zmogljivosti distribucijskega sistema. V postopku izdaje soglasja za priključitev na prenosni sistem na območju posebne ali izključne pravice izvajanja gospodarske javne službe distribucije plina se lahko udeležuje postopka izdaje soglasja kot stranski udeleženec imenovani operater distribucijskega sistema na predmetnem območju.

(13) Za proizvajalca vodika, ki se želi priključiti in v sistem oddajati vodik, ne velja omejitev priključitve na prenosni sistem iz prejšnjega odstavka.

(14) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za priključitev na skladiščni sistem, sistem za UZP in pridobivalno plinovodno omrežje.

93. člen

(prenos soglasja za priključitev)

(1) Če imetnik soglasja za priključitev umre (fizična oseba) ali preneha obstajati (pravna oseba), če gre za spremembo gradbenega dovoljenja zaradi spremembe investitorja ali zaradi pravnega prometa z objektom, priključenim na sistem, se soglasje za priključitev prenese na pravno ali fizično osebo, ki pridobi te objekte, naprave ali napeljave.

(2) Pravna ali fizična oseba iz prejšnjega odstavka vstopi kot pravni naslednik v vse pravice in obveznosti prejšnjega imetnika soglasja za priključitev, ki se nanašajo na priključitev zadevnih objektov, naprav in napeljav na sistem.

(3) Pravna ali fizična oseba, ki na podlagi sprememb iz prvega in drugega odstavka tega člena pridobi objekte, naprave ali napeljave, mora najpozneje v 30 dneh po prejemu sodne ali upravne odločbe ali sklenitve pogodbe o nastali spremembi obvestiti operaterja sistema in o tem predložiti dokazila, sicer mora zaprositi za novo soglasje za priključitev.

94. člen

(tehnične zahteve za naprave uporabnika sistema)

(1) Postroji, naprave in napeljave uporabnika sistema morajo izpolnjevati predpisane tehnične zahteve, s katerimi se zagotavljata njihovo nemoteno delovanje ter varnost ljudi in premoženja. Za izpolnjevanje tehničnih zahtev za objekt, napravo ali napeljavo ter njeno vgradnjo, obratovanje in vzdrževanje, vključno z dovodom zraka in odvodom dimnih plinov pri končnem odjemalcu ali proizvajalcu, je odgovoren lastnik.

(2) Uporabnik na distribucijskem sistemu vsako leto opravi vizualni pregled ustreznosti notranje plinske napeljave s pomočjo kontrolnega seznama, ki ga na svoji spletni strani objavi operater distribucijskega sistema.

(3) Lastnik objekta zagotovi, da se pregled notranje plinske napeljave lahko izvede tudi na pobudo in v prisotnosti operaterja sistema, njegovega zastopnika ali energetskega inšpektorja.

(4) Operater sistema začasno odkloni priključitev novih objektov, naprav in napeljav na svoj sistem ali lahko odklopi uporabnika sistema, če je s strani pristojnega organa obveščen ali na podlagi uradnih evidenc izve, da objekti, naprave ali omrežje uporabnika sistema ne izpolnjujejo predpisanih tehničnih zahtev ali da gre za nedovoljeno gradnjo po zakonu, ki ureja gradnjo objektov.

(5) Priključitev na sistem ali nadaljevanje prenosa ali distribucije plina izvede operater sistema po odpravi pomanjkljivosti.

95. člen
(začasni odklop)

(1) Operater sistema lahko začasno odklopi uporabnika sistema zaradi:

- rednega ali izrednega vzdrževanja,
- pregledov ali remontov,
- preizkusov ali kontrolnih meritev,
- razširitev omrežja.

(2) Za predvideni odklop operater sistema izbere čas, ki čim manj prizadene uporabnika sistema.

(3) Operater sistema o predvidenem odklopu pravočasno obvesti uporabnika sistema v pisni obliki ali na drug osebni način. Pri večjem številu odjemalcev in kadar osebno obveščanje ni stroškovno učinkovito, pa v sredstvih javnega obveščanja in na spletu vsaj 48 ur pred odklopom.

(4) Operater sistema ne odgovarja za škodo, ki uporabniku sistema nastane zaradi začasne omejitve ali prekinitve prenosa ali distribucije plina zaradi vzdrževalnih del na sistemu, če ravna v skladu s tem zakonom in sam ni odgovoren za nastanek razloga za vzdrževalna dela.

96. člen
(odklop po predhodnem obvestilu)

(1) Operater sistema odklopi uporabnika sistema na posameznem odjemnem ali prevzemnem mestu po predhodnem obvestilu, če ta v roku, določenem v obvestilu, ne izpolni svoje obveznosti, in sicer če uporabnik sistema:

1. moti dobavo plina drugim uporabnikom sistema;
2. odreče ali onemogoči osebam, ki imajo pooblastilo operaterja sistema, dostop do vseh delov priključka, zaščitnih in merilnih naprav ter energetskih objektov, naprav ali napeljav, kadar obstaja sum, da te naprave povzročajo motnje;
3. omogoči prek svojih energetskih naprav priključitev energetskih naprav drugih uporabnikov sistema;
4. na opomin operaterja sistema ne zniža odjema ali oddaje količine plina na dogovorjeno vrednost v zahtevanem roku;
5. na opomin operaterja sistema ne prilagodi oddaje plina v skladu z zahtevanimi parametri kakovosti plina;
6. onemogoča pravilno registriranje obračunskih količin in drugih parametrov plina;
7. uporablja ali oddaja plin brez zahtevanih ali dogovorjenih merilnih naprav ali mimo njih;
8. ne plača odstopanj ali omrežnine za uporabo sistema v roku, določenem v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili;
9. v roku, ki ga določi operater sistema ali pristojni inšpekcijski organ, ne odstrani ali ne zniža do dovoljene meje motenj, ki jih povzročajo njegovi objekti, naprave ali napeljave ali odjemalci, ali ne izpolni predpisanih tehničnih zahtev;

10. nima vsaj ene veljavne pogodbe o dobavi plina na določenem odjemnem ali prevzemnem mestu ali dobavitelj pisno ne obvesti operaterja, da je dobavitelj ali končni odjemalec ali proizvajalec odstopil od pogodbe o dobavi plina na določenem odjemnem ali prevzemnem mestu uporabnika sistema.

(2) Operater distribucijskega sistema ne sme odklopiti ranljivega odjemalca iz razloga iz 8. ali 9. točke prejšnjega odstavka, če so izpolnjeni pogoji za nujno oskrbo iz 18. člena tega zakona.

(3) Dobavitelj, ki je odstopil od pogodbe o dobavi, ali dobavitelj, ki mu je končni odjemalec ali proizvajalec sporočil, da odstopa od pogodbe o dobavi, operaterja distribucijskega sistema obvesti o odstopu najpozneje zadnji delovni dan znotraj odpovednega roka.

(4) Če dobavitelj odstopi od pogodbe o dobavi iz razlogov na strani končnega odjemalca ali proizvajalca, je zavezanec za plačilo vseh stroškov, ki iz tega naslova nastanejo operaterju distribucijskega sistema, končni odjemalec ali proizvajalec.

(5) V primeru odstopa od pogodbe o dobavi s strani dobavitelja ali uporabnika sistema, ki je končni odjemalec, operater distribucijskega sistema odjemno mesto, ki je predmet te pogodbe o dobavi, izključi iz bilančne skupine dosedanjega dobavitelja v 21 dneh od obvestila dobavitelja ne glede na to, ali je operater distribucijskega sistema dejansko izvedel odklop v skladu s tem členom. Operater distribucijskega sistema zaključni odčitek merilne naprave opravi najpozneje v petih delovnih dneh pred ali po dnevu izključitve iz bilančne skupine dosedanjega dobavitelja ali zadnjem dnevu dobave, če je že prej urejena zamenjava dobavitelja ali sklenjena nova pogodba o dobavi z obstoječim dobaviteljem.

(6) Dobavitelj, ki je odstopil od pogodbe o dobavi zaradi neplačila stroškov dobavljenega plina, lahko do odčitka zaključnega stanja merilne naprave, ki ga opravi operater distribucijskega sistema, z enostransko izjavo odstop prekliče.

(7) Operater distribucijskega sistema v sistemskih obratovalnih navodilih iz 90. člena tega zakona podrobneje določi obveznosti in postopek ravnanja operaterja distribucijskega sistema in dobavitelja v primeru odstopa od pogodbe o dobavi s strani dobavitelja, končnega odjemalca ali proizvajalca ter vrste stroškov iz četrtega odstavka tega člena.

(8) Operater sistema gospodinjanskega odjemalca o odklopu obvesti vsaj deset dni vnaprej, poslovnega odjemalca in proizvajalca pa vsaj osem dni vnaprej.

97. člen

(odklop brez predhodnega obvestila)

Operater sistema odklopi uporabnika sistema brez predhodnega obvestila, če:

- uporabnik sistema z obratovanjem svojih energetskega objekta, naprav ali napeljav ogroža življenje ali zdravje ljudi ali ogroža premoženje;

- uporabnik sistema ob pomanjkanju plina ne upošteva ukrepov o omejevanju odjema plina iz sistema v skladu z načrtom za izredne razmere;
- uporabnik sistema brez soglasja operaterja sistema priključi na omrežje svoje energetske naprave ali napeljave.

98. člen

(vnovična priključitev)

(1) Operater sistema uporabnika sistema, ki je bil odklopljen, na njegove stroške znova priključi na sistem po odpravi razlogov za odklop in ob izpolnjevanju pogojev iz tega oddelka tega zakona.

(2) Če uporabnik sistema v primeru odklopa iz 96. in 97. člena tega zakona v roku treh let ne odpravi razlogov za odklop, ga operater sistema trajno odklopi.

(3) Priključitev uporabnika sistema na priključku, kjer je bil izveden trajni odklop, je mogoča kot nova priključitev na sistem.

(4) Operater sistema, ki je uporabnika sistema neutemeljeno odklopil ali mu prekinil prenos ali distribucijo plina, mora v 24 urah od ugotovitve neutemeljenega odklopa ali prekinitve na svoje stroške znova priključiti objekte, naprave ali napeljave uporabnika sistema na svoj sistem in uporabniku sistema nemudoma povrniti stroške, povezane z neutemeljenim odklopom.

(5) Operater sistema ima pravico do povračila škode, ki je nastala zaradi ravnanj uporabnika sistema, zaradi katerih ga je odklopil po predhodnem obvestilu ali brez predhodnega obvestila.

(6) Uporabnik sistema ima pravico do povračila škode, ki mu je bila povzročena zaradi neutemeljenega odklopa operaterja sistema.

(7) Če se uporabnik znova priključi na sistem v manj kot enem letu, ob priklopu plača fiksne stroške omrežnine v času odklopa.

99. člen

(odklop na zahtevo uporabnika)

(1) Uporabnik sistema, ki je imetnik soglasja za priključitev na sistem, lahko zahteva od operaterja sistema, da njegovo odjemno mesto odklopi od omrežja.

(2) Operater sistema uporabnika sistema na njegove stroške znova priklopi na sistem, če izpolnjuje pogoje za priklop. Če traja odklop iz prejšnjega odstavka dlje kot tri leta, mora uporabnik sistema pred vnovičnim priklopom pridobiti novo soglasje za priključitev na sistem iz 92. člena tega zakona in skleniti novo pogodbo o priključitvi.

(3) Operater sistema lahko uporabniku sistema, ki je zahteval odklop, zavrne vnovično priključitev na sistem ali izdajo novega soglasja za priključitev, dokler uporabnik sistema ne poravna vseh obveznosti iz pogodbe o prenosu ali dostopu in pogodbe o priključitvi na sistem, ki izvirajo iz časa pred odklopom.

(4) Operater sistema v sistemskih obratovalnih navodilih podrobneje uredi medsebojna razmerja in plačilo stroškov v primeru vnovičnega priklopa, če je bil odklop izveden na zahtevo uporabnika sistema.

(5) Če se uporabnik znova priključi na sistem v manj kot enem letu, mora ob priklopu plačati fiksne stroške omrežnine v času odklopa.

VI. POGlavJE: LOČEVANJE IN PREGLEDNOST RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

100. člen

(revidiranje in objava letnih računovodskih izkazov)

(1) Podjetja plinskega gospodarstva morajo ne glede na lastništvo ali pravno obliko pripraviti, predložiti v revizijo in objaviti letne računovodske izkaze v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, razen če ta zakon ne določa drugače.

(2) Operater sistema, ne glede na velikost, pripravi, predloži v revizijo in javno objavi letne računovodske izkaze in letno poročilo na način, kot to zahteva zakon, ki ureja gospodarske družbe, za velike družbe.

(3) Operater sistema predloži agenciji revidirano letno poročilo in revizorjevo poročilo v osmih dneh od prejema revizorjevega poročila ali najpozneje v šestih mesecih po izteku koledarskega leta.

(4) Pri reviziji letnih računovodskih izkazov se zlasti preveri upoštevanje zahtev iz 101. in 102. člena tega zakona glede izogibanja neenakemu obravnavanju in navzkrižnemu subvencioniranju ter zahtev iz četrtega in petega odstavka 109. člena tega zakona glede izkazovanja ugotovljenih odstopanj od regulativnega okvira.

(5) Podjetja, ki po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, niso zavezana objavljati svojih letnih računovodskih izkazov, morajo njihovo kopijo hraniti na svojem sedežu, tako da je na voljo javnosti.

101. člen

(ločene dejavnosti)

(1) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v svojem računovodstvu v skladu z računovodskimi standardi voditi ločene računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti ločene računovodske izkaze za prenosne, distribucijske, UZP ali skladiščne dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja.

(2) Podjetja plinskega gospodarstva morajo na način iz prejšnjega odstavka voditi ločene računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti ločene računovodske izkaze za druge plinske dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo, UZP ali skladiščenjem.

(3) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v pojasnilih k računovodskim izkazom navesti prihodke ali stroške iz naslova najemnine prenosnega ali distribucijskega sistema.

(4) Če opravljajo podjetja plinskega gospodarstva tudi druge dejavnosti, ki niso dejavnosti plinskega gospodarstva (v nadaljnjem besedilu: neplinske dejavnosti), lahko vodijo zbirne računovodske evidence in morajo v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti zbirne računovodske izkaze za neplinske dejavnosti.

(5) Za ločene računovodske izkaze iz prvega in drugega odstavka tega člena se štejejo bilanca stanja in izkaz poslovnega izida.

(6) Podjetja plinskega gospodarstva, na katera se nanaša zakon, ki ureja preglednost finančnih odnosov in ločeno evidentiranje dejavnosti, morajo voditi računovodske izkaze tudi po navedenem zakonu, če to ni v nasprotju s tem zakonom.

102. člen

(sodila za razporejanje po dejavnostih in prikaz poslov s povezanimi družbami)

(1) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v skladu z računovodskimi standardi v notranjih aktih opredeliti sodila za razporejanje neposrednih in posrednih sredstev in obveznosti, stroškov, odhodkov in prihodkov, ki jih upoštevajo pri vodenju ločenih računovodskih evidenc in pri sestavi ločenih računovodskih izkazov iz prejšnjega člena.

(2) Enaka sodila se uporabljajo dosledno vsako poslovno leto.

(3) Sodila iz prvega odstavka tega člena se lahko spremenijo samo izjemoma, pri čemer morajo biti razlogi za takšno spremembo utemeljeni.

(4) Če operater sistema spremeni sodila, mora pred spremembo sodil pridobiti soglasje agencije glede utemeljenosti razloga spremembe sodil v povezavi s preprečevanjem navzkrižnega subvencioniranja med dejavnostmi prenosa, distribucije, drugimi plinskimi in neplinskimi dejavnostmi. V nasprotnem primeru se sodila ne smejo uporabljati za namen izvajanja določb tega zakona.

(5) V letnem poročilu morajo operaterji sistema razkriti utemeljen razlog spremembe sodil in finančno ovrednotiti učinke teh sprememb.

(6) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v letnem poročilu razkriti vse posle, opravljene s povezanimi podjetji, katerih posamična vrednost presega 20.000 eurov.

(7) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v letnem poročilu skupaj z ločenimi računovodskimi izkazi za energetske dejavnosti, za katere se zahteva ločeno razkrivanje, v celoti razkriti sodila za razporejanje po dejavnostih. Ustreznost sodil in pravilnost njihove uporabe mora letno revidirati revizor, ki mora o tem podati posebno poročilo.

(8) Agencija nadzira ustreznost sodil in pravilnost njihove uporabe v skladu z določbami o nadzoru iz tega zakona.

103. člen

(pravica do vpogleda v računovodske izkaze)

(1) Agencija ima pravico do vpogleda v računovodske izkaze podjetij plinskega gospodarstva in preostalo dokumentacijo podjetij plinskega gospodarstva, vodene v skladu s 100. in 101. členom tega zakona, če je to potrebno za opravljanje njenih nalog.

(2) Če podjetje plinskega gospodarstva ne omogoči vpogleda v svoje računovodske izkaze, opravi agencija vpogled po določbah zakona, ki ureja pristojnosti agencije ter način in postopke njihovega izvajanja.

(3) Agencija mora varovati zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi z vpogledom v dokumentacijo podjetja plinskega gospodarstva. Ta določba ne preprečuje agenciji, da predloži podatke pristojnemu državnemu organu, organu občine ali nosilcu javnih pooblastil, če jih ta v skladu s predpisi potrebuje za izvajanje svojih pristojnosti.

VII. POGlavJE: OMREŽNINA ZA PRENOSNI IN DISTRIBUCIJSKI SISTEM

1. oddelek: Regulativni okvir

104. člen

(metodologija za določitev regulativnega okvira)

(1) Uporabnik sistema mora za uporabo sistema plina plačati omrežnino za pokrivanje upravičenih stroškov operaterjev sistema. Upravičene stroške operaterjev sistema, omrežnino in druge vire za pokrivanje teh stroškov določi operater sistema v regulativnem okviru po predhodnem soglasju agencije.

(2) Agencija s splošnim aktom predpiše metodologijo za določitev regulativnega okvira na način, ki spodbuja učinkovitost operaterjev sistema in uporabe sistema.

(3) Na podlagi splošnega akta iz prejšnjega odstavka operaterji sistema pred začetkom obdobja v postopku določanja regulativnega okvira določijo načrtovane elemente regulativnega okvira, po preteku posameznega leta regulativnega obdobja pa v postopku ugotavljanja odstopanj od regulativnega okvira priznane elemente regulativnega okvira.

(4) Agencija s splošnim aktom iz drugega odstavka tega člena podrobneje predpiše:

1. vrste, merila za določitev in način izračuna elementov regulativnega okvira,

2. vrste upravičenih stroškov, vključno z reguliranim donosom, merila za njihovo ugotavljanje in način njihovega določanja,
3. način vključitve stimulacije za pridobitev brezplačnih sredstev,
4. trajanje regulativnega obdobja,
5. vsebino zahteve operaterja sistema za izdajo soglasja k regulativnemu okviru,
6. vrsto, format in način predložitve podatkov, potrebnih za določitev regulativnega okvira,
7. podrobnejša pravila in način ugotavljanja odstopanj od regulativnega okvira,
8. parametre posameznih razsežnosti kakovosti, njihove referenčne vrednosti ter načine in standarde njihovega izračunavanja,
9. minimalne standarde kakovosti različnih storitev operaterja sistema,
10. višino nadomestila ter način in roke za plačilo nadomestila iz tretjega odstavka 114. člena tega zakona.

(5) Agencija pri določitvi metodologije uporablja metodo reguliranega letnega prihodka in reguliranih omrežnin operaterja sistema, ki operaterju sistema zagotavlja pokritje vseh letnih upravičenih stroškov, vključno z reguliranim donosom, razen če ta zakon ne zagotavlja pokritja upravičenih stroškov v daljšem obdobju.

105. člen

(upravičeni stroški operaterja sistema)

(1) Upravičeni stroški operaterja sistema za izvajanje nalog v okviru dejavnosti operaterja sistema se ugotavljajo in določajo za posamezno leto regulativnega obdobja. Kadar operater sistema poleg storitev dejavnosti operaterja sistema opravlja tudi druge dejavnosti, mora tem dejavnostim pripisati sorazmerni del stroškov.

(2) Stroški, ki jih agencija ne prizna za upravičene, so:

1. stroški plačil za poslovno uspešnost in drugih nagrad,
2. stroški regresa za letni dopust, obračunan nad najnižjo vrednostjo, določeno v zakonu, ki ureja delovna razmerja,
3. stroški dodatnega pokojninskega zavarovanja,
4. stroški reklam, sponzorstev in donacij,
5. stroški, ki so nepriznani odhodki v skladu s predpisi, ki urejajo davke,
6. drugi stroški, ki jih agencija ne prizna za upravičene v splošnem aktu iz drugega odstavka 104. člena tega zakona.

(3) Upravičeni stroški obsegajo tudi reguliran donos operaterja sistema.

(4) Način ugotavljanja in določanja upravičenih stroškov mora spodbujati operaterja sistema k stroškovno učinkovitemu poslovanju in mu omogočati višji doseženi donos od priznanega v regulativnem okviru, če so prihranki pri upravičenih stroških nastali zaradi njegovih prizadevanj za večjo stroškovno učinkovitost. Če operater sistema posluje s stroški, ki so višji od upravičenih, razliko krije iz priznanega reguliranega donosa na sredstva.

(5) Pri določitvi upravičenih stroškov se upošteva, da mora operater sistema učinkovitost svojega poslovanja izboljšati za določen faktor (v nadaljnjem besedilu: faktor učinkovitosti). Agencija v splošnem aktu opredeli način določanja faktorja učinkovitosti ob upoštevanju načrtovane splošne produktivnosti gospodarstva. Pri tem lahko upošteva tudi učinkovitost operaterja sistema, ki izhaja iz primerjalnih analiz učinkovitosti po strokovnih metodah.

(6) Regulirani donos operaterja sistema in upravičeni strošek amortizacije se določita na način, da omogočata ekonomsko upravičenost vlaganja v razvoj sistema in sta odvisna od regulirane višine opredmetenih osnovnih sredstev v uporabi in neopredmetenih sredstev v uporabi brez dobrega imena, ki so neposredni pogoj za opravljanje dejavnosti. Regulirani donos je odvisen tudi od vrste in tveganosti dejavnosti operaterja sistema in regulirane strukture virov financiranja ter učinkovitosti uporabe sistema. Regulirani donos na sredstva se ne prizna na sredstva, ki niso ostala sredstva, potrebna za izvajanje gospodarske javne službe operaterja sistema, na sredstva v gradnji in izdelavi, na sredstva ali del vrednosti sredstev v višini brezplačno prevzetih sredstev, na brezplačno prevzeta sredstva, druga nepovratna sredstva države, občin ter pravnih oseb javnega prava, sredstva ali del sredstev, pridobljenih s plačili nesorazmernih stroškov za priključitev na sistem, in na sredstva, ki niso neposredni pogoj za opravljanje dejavnosti operaterja sistema. Za brezplačno prevzeta sredstva se prizna operaterju sistema posebna spodbuda za pridobitev takih sredstev v deležu od njihove višine. Ta spodbuda se vključi v regulativni okvir enkrat, in sicer v letu, ko se sredstva, zgrajena iz teh virov, predajo v uporabo.

(7) Če zaradi primerjalne analize tarifnih postavk omrežnine učinkovitega in strukturno primerljivega operaterja omrežja sistema za posamezno regulativno obdobje ni mogoče zagotoviti spremembe tarifnih postavk, ki zagotavljajo pokritje celotnega upravičenega stroška amortizacije, se upravičeni strošek v skladu s 109. členom tega zakona poračuna v naslednjih regulativnih obdobjih, vendar najpozneje v obdobju uporabnosti sredstev.

106. člen

(naložbeni načrt operaterjev sistema)

(1) Zaradi določitve regulativnega okvira pripravi operater sistema naložbeni načrt, v katerem finančno ovrednoti naložbe, ki jih bo izvedel v naslednjem regulativnem obdobju. Operater prenosnega sistema pri tem izhaja iz aktivnosti, predvidenih v desetletnem razvojnem načrtu.

(2) V postopku določitve regulativnega okvira agencija preveri in oceni naložbeni načrt. Navedena ocena je podlaga za določitev načrtovanih upravičenih stroškov operaterja sistema v naslednjem regulativnem obdobju. Pri oceni naložbenih načrtov in določitvi upravičenih stroškov operaterja sistema agencija ni vezana na vrednosti naložb in dinamiko njihove izvedbe iz načrtov razvoja na področju energetike ali načrta razvoja operaterja sistema.

(3) Če agencija pri oceni naložbenih načrtov ugotovi, da ima upoštevanje vseh naložb iz naložbenega načrta v upravičenih stroških operaterja sistema prevelik vpliv na omrežnino, lahko naloži operaterju sistema, naj pri določitvi predloga

regulativnega okvira upošteva le določene naložbe po prednostnem vrstnem redu, kot so opredeljene v naložbenem načrtu.

(4) Agencija s splošnim aktom določi metodologijo za pripravo in ocenitev naložbenih načrtov ter v njem določi:

- metodološke osnove za ocenjevanje in vrednotenje naložb;
- vrste in obvezno vsebino naložbenih načrtov;
- postopke za pripravo in ocenjevanje naložbene dokumentacije ter odločanje o naložbah;
- najmanjši možni obseg meril za ugotavljanje učinkovitosti projektov;
- roke za pripravo naložbenega načrta in njegovo predložitev agenciji v preveritev in oceno.

(5) Prvi in drugi odstavek tega člena se ne uporabljata za operaterja prenosnega sistema, ki pripravi desetletni razvojni načrt omrežja v skladu z 42. členom tega zakona.

107. člen

(določitev regulativnega okvira)

(1) Operater sistema po predhodnem soglasju agencije pred začetkom regulativnega obdobja določi regulativni okvir, v katerem vrednotno opredeli načrtovane upravičene stroške po posameznih letih regulativnega obdobja, načrtovane omrežnine, načrtovane druge prihodke iz izvajanja dejavnosti operaterja sistema, presežke ali primanjkljaje omrežnin iz preteklih let. Če je regulativno obdobje daljše od enega leta, regulativni okvir, z namenom preprečitve skokovitega spreminjanja tarifnih postavk omrežnine po posameznih letih regulativnega obdobja, lahko določa tudi izravnavo tarifnih postavk ali omrežnin za prenosni ali distribucijski sistem.

(2) Regulativni okvir, tarifne postavke omrežnine in tarifne postavke za preostale storitve določi operater sistema v skladu s splošnima aktoma iz 104. in 110. člena tega zakona s soglasjem agencije.

(3) Operater sistema določi regulativni okvir tako, da načrtovani prihodki iz omrežnin skupaj z drugimi načrtovanimi prihodki iz opravljanja dejavnosti operaterja sistema in upoštevaje ugotovljeni kumulativni presežek ali primanjkljaj omrežnin iz preteklih let pokrije načrtovane upravičene stroške operaterja sistema, in upoštevaje vse predvidene okoliščine stroškovno učinkovitega poslovanja operaterja sistema, razen v primeru iz sedmega odstavka 105. člena tega zakona.

(4) Najpozneje do 30. aprila v letu pred začetkom regulativnega obdobja agencija z odločbo določi za posameznega operaterja prenosnega ali distribucijskega sistema faktor učinkovitosti, za katerega mora operater sistema v naslednjem regulativnem obdobju znižati upravičene stroške.

108. člen

(postopek za pridobitev soglasja agencije)

(1) Zahtevo za izdajo soglasja k regulativnemu okviru in tarifnim postavkam omrežnine operater sistema vloži pri agenciji najpozneje do 15. julija v letu pred prvim letom regulativnega obdobja, na katero se nanaša. Če v tem roku operater sistema ne vloži zahteve za izdajo soglasja, mu agencija s sklepom naloži, naj jo predloži v roku, ki ni daljši od 30 dni.

(2) V zahtevi iz prejšnjega odstavka mora operater sistema predložiti agenciji tudi naložbeni načrt iz 106. člena tega zakona.

(3) Če operater sistema tudi po podaljšanem roku ne vloži zahteve za izdajo soglasja, določi regulativni okvir in tarifne postavke omrežnine agencija z odločbo o regulativnem okviru, ki jo izda najpozneje do 30. novembra v letu pred prvim letom regulativnega obdobja, na katero se nanaša, ob upoštevanju meril iz splošnega akta agencije, izdanega na podlagi 104. in 110. člena tega zakona.

(4) Če na pravočasno zahtevo za izdajo soglasja agencija ne izda soglasja zaradi neusklajenosti zahteve operaterja sistema z metodologijami, ki jih izda agencija na podlagi 104. in 110. člena tega zakona, agencija izda odločbo, s katero zavrne izdajo soglasja in določi regulativni okvir ter tarifne postavke omrežnine.

109. člen

(odstopanja od regulativnega okvira)

(1) Operater sistema mora ugotavljati odstopanja od regulativnega okvira za posamezno leto, ki se odražajo v presežku ali primanjkljaju omrežnin, in ugotovljena odstopanja razkriti v pojasnilih k računovodskim izkazom.

(2) Presežek omrežnine je presežek reguliranega letnega prihodka nad priznanimi letnimi upravičenimi stroški operaterja sistema.

(3) Primanjkljaj omrežnin je primanjkljaj priznanega reguliranega letnega prihodka za pokrivanje priznanih upravičenih stroškov.

(4) Presežek ali primanjkljaj omrežnine se ugotovi kot razlika med priznanimi upravičenimi stroški in zaračunanimi omrežninami (zmanjšanimi za primanjkljaj omrežnine iz preteklih let ali povečanimi za presežek omrežnine iz preteklih let) ter priznanimi drugimi letnimi prihodki operaterja sistema.

(5) Presežek omrežnine mora operater sistema uporabiti kot plačilo za storitve gospodarske javne službe dejavnost operaterja sistema naslednjega ali naslednjih let. Presežek omrežnine se izkaže kot preplačilo tistega leta regulativnega obdobja, za katero je presežek ugotovljen. Operater sistema znesek presežka omrežnine upošteva pri določitvi omrežnin v naslednjem regulativnem obdobju kot že zaračunano omrežnino v preteklih obdobjih.

(6) Primanjkljaj omrežnine ima operater sistema pravico prejeti v naslednjem letu ali zaradi preprečitve skokovitega spreminjanja tarifnih postavk omrežnin v naslednjih letih kot plačilo za storitve gospodarske javne službe dejavnost operaterja

sistema tistega leta, za katero je primanjkljaj ugotovljen. Operater sistema primanjkljaj omrežnine izkaže kot terjatev tistega leta regulativnega obdobja, za katerega je primanjkljaj omrežnine ugotovljen, če zanesljivo pričakuje, da bo primanjkljaj omrežnine zaračunan in plačan v naslednjih obdobjih. Operater sistema znesek primanjkljaja omrežnine upošteva pri določitvi omrežnine v naslednjem regulativnem ali naslednjih regulativnih obdobjih.

(7) Operater sistema mora agenciji predložiti izračun presežka ali primanjkljaja omrežnin posameznega leta regulativnega obdobja v 15 dneh od prejema revizorjevega poročila oziroma najpozneje v šestih mesecih po izteku koledarskega leta. Agencija v postopku ugotavljanja odstopanja izda odločbo o ugotovljenem odstopanju od regulativnega okvira, s katero v skladu z določbami drugega do četrtega odstavka tega člena ugotovi višino presežka ali primanjkljaja omrežnine.

(8) Če je odločba o ugotovljenem odstopanju od regulativnega okvira v upravnem sporu ali na podlagi izrednega pravnega sredstva odpravljena ali razveljavljena in agencija v ponovljenem postopku z odločbo ugotovi drugačno odstopanje od regulativnega okvira, se razlika poročuna v naslednjem regulativnem obdobju. Pri ponovljenem odločanju se uporabljajo predpisi in splošni akti agencije, veljavni v času izdaje odpravljene odločbe. Prvi stavek tega odstavka se uporablja tudi v primeru, da sodišče v upravnem sporu spremeni odločbo o ugotovljenem odstopanju od regulativnega okvira.

(9) Operater sistema lahko izjemoma med regulativnim obdobjem vloži zahtevo za izdajo soglasja k regulativnemu okviru, če je zaradi nepričakovanih sprememb v obsegu uporabe sistema ali drugih nepričakovanih okoliščin nastal tolikšen presežek ali primanjkljaj omrežnin, v primerjavi z načrtovanim primanjkljajem iz 105. člena tega zakona, da ga brez te spremembe ne bo mogoče izravnati pri določitvi regulativnega okvira v naslednjih regulativnih obdobjih.

(10) Določbe o poračunavanju presežka ali primanjkljaja omrežnin se uporabljajo tudi, če dejavnost operaterja sistema na zadevnem sistemu začne izvajati drug izvajalec. Dosedanji izvajalec mora morebitni presežek plačati novemu izvajalcu, morebitni primanjkljaj pa lahko zahteva od novega izvajalca, oboje najpozneje do konca regulativnega obdobja, v katerem bo novi izvajalec ugotavljal odstopanja od regulativnega okvira.

2. oddelek: Tarifa za uporabo sistema plina

110. člen

(metodologija za obračunavanje omrežnine)

(1) Uporabniki sistema plačujejo omrežnino, ki pomeni plačilo za storitve operaterja sistema, ki jih mora ta izvajati v skladu s tem zakonom.

(2) Agencija s splošnim aktom podrobneje predpiše metodologijo obračunavanja omrežnine, in sicer ločeno za:

- uporabo prenosnega sistema (ločeno za vstopne in izstopne točke),
- uporabo distribucijskega sistema za odjemna mesta,
- lastno rabo za zagotavljanje delovanja sistema,
- meritve,

- druge storitve.

(3) Agencija predpiše metodologijo iz prejšnjega odstavka na način, ki spodbuja učinkovitost operaterjev sistema in uporabe sistema, ter priključevanje virov na sistem.

- (4) V splošnem aktu iz drugega odstavka tega člena agencija določi:
- tarife in tarifne postavke, ki pomenijo skupine uporabnikov sistema glede na značilnost njihove uporabe sistema v določenih največjih razponih teh značilnosti;
 - storitve, ki jih lahko operater sistema zaračunava v okviru izvajanja gospodarske javne službe kot dejavnost operaterja sistema uporabnikom sistema poleg omrežnine;
 - način izračuna omrežnin;
 - način zaračunavanja omrežnine in cene storitev iz druge alineje tega odstavka.

(5) Tarife in tarifne postavke omrežnine so objektivne, pregledne in nediskriminatorne ter morajo spodbujati uporabo plina iz obnovljivih virov. Za prevzemna mesta v distribucijskem sistemu se ne obračunava omrežnina za uporabo distribucijskega sistema.

111. člen (določitev tarifnih postavk)

(1) Tarifne postavke mora operater sistema določiti v skladu z metodologijo iz prejšnjega člena tako, da ob načrtovani uporabi sistema prihodki iz omrežnin dosežejo znesek reguliranega prihodka iz omrežnin v regulativnem obdobju, pri čemer ne sme diskriminirati oddaljenih območij.

(2) Tarifne postavke za druge storitve, ki niso vsebovane v omrežnini in jih operater sistema zaračunava uporabnikom sistema, določi operater sistema v soglasju z agencijo tako, da upošteva dejanske stroške teh storitev.

(3) Tarifne postavke omrežnine operater sistema objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in na svoji spletni strani. Operater zaprtega distribucijskega sistema objavi tarifne postavke omrežnine na svoji spletni strani.

3. oddelek: Posebne določbe o zagotavljanju kakovosti na prenosnem in distribucijskem sistemu plina

112. člen (kakovost storitev operaterjev sistema)

(1) Kakovost storitev operaterja sistema se ugotavlja glede na posamezne razsežnosti kakovosti izvajanja storitev operaterjev sistema, ki vplivajo na dostopnost uporabnikov do storitev in na njihovo zadovoljstvo s storitvami, in sicer:

1. trajanje in pogostost prekinitev delovanja sistema;
2. čas, potreben za popravila sistema;
3. čas za obravnavanje pritožb in zagotavljanje informacij;
4. čas, potreben za priključitev na sistem;
5. skladnost dobavljenega plina s predvidenimi parametri plina;
6. druge razsežnosti kakovosti storitev, določene v splošnem aktu agencije.

(2) Za posamezne razsežnosti kakovosti agencija za vsakega operaterja sistema plina ali za območje sistema plina določi referenčne vrednosti kakovosti storitev, ki glede na stanje sistema, dosedanje izvajanje dejavnosti in poslovanje v sistemu pomenijo realni cilj zagotavljanja kakovosti storitev.

(3) Operater sistema je odgovoren za kakovost oskrbe tudi v primeru, če sam ne opravlja vseh storitev, glede katerih se ugotavljajo dosežene vrednosti parametrov posameznih razsežnosti kakovosti.

113. člen

(monitoring kakovosti storitev in nadzor monitoringa)

(1) Operater sistema mora izvajati meritve ugotavljanja parametrov razsežnosti kakovosti storitev, izračunavati te parametre in jih sporočati agenciji na predpisan način in v predpisanih rokih.

(2) Operater sistema lahko za izvajanje monitoringa iz prejšnjega odstavka pooblasti drugo osebo, pri čemer je odgovoren za pravilno in pravočasno izvajanje monitoringa in pošiljanje podatkov agenciji.

(3) Agencija lahko opravi nadzor monitoringa kakovosti pri operaterju sistema ali osebi, ki opravlja monitoring.

(4) Postopek nadzora mora biti voden tako, da ne ovira poslovanja operaterja sistema in izvajanja dejavnosti operaterja sistema ter da ne nalaga operaterju sistema nesorazmernih bremen v zvezi s presojo monitoringa.

(5) Pooblaščen oseba agencije po opravljenem nadzoru sestavi poročilo, v katerem oceni ustreznost monitoringa.

(6) Agencija s splošnim aktom predpiše pravila monitoringa kakovosti oskrbe, s katerim določi:

- postopke in načine monitoringa kakovosti;
- način in roke predložitve podatkov agenciji ter
- postopek in način presoje monitoringa kakovosti in ukrepe za njegovo izboljšanje.

114. člen

(zajamčeni standardi kakovosti storitev)

(1) Minimalni standardi kakovosti storitev operaterja sistema plina v obliki zajamčenih standardov, ki jih mora zagotavljati operater sistema, so določeni z minimalnimi vrednostmi parametrov kakovosti storitev, ki jih mora operater sistema zagotavljati za vsako prevzemno-predajno mesto.

(2) Če operater sistema posameznemu uporabniku sistema krši zajamčeni standard kakovosti, in je kršitev nastala iz razlogov na njegovi strani, mora uporabniku sistema na njegovo pisno zahtevo plačati nadomestilo.

(3) Višino nadomestila ter način in roke plačila nadomestila za posamezno vrsto kršitve določi agencija s splošnim aktom tako, da odvrta operaterje sistema od ponavljanja kršitev.

(4) Če uporabniku sistema operater ne plača nadomestila v predpisanem roku po vložitvi pisne zahteve, odloči o pravici do nadomestila na zahtevo uporabnika sistema agencija. Postopka določitve nadomestila agencija ne more uvesti po uradni dolžnosti.

(5) Ne glede na plačilo nadomestila lahko uporabnik sistema od operaterja sistema po splošnih predpisih o odškodninski odgovornosti zahteva povrnitev škode zaradi kršitve zajamčenega standarda kakovosti, če škoda presega plačano nadomestilo.

VIII. POGlavJE: ZAGOTAVLJANJE ZANESLJIVOSTI OSKRBE S PLINOM

115. člen

(splošna določba o zagotavljanju zanesljivosti oskrbe s plinom)

(1) Zanesljivost oskrbe s plinom se zagotavlja v skladu z Uredbo 2017/1938/EU.

(2) Za zagotovitev zanesljive oskrbe na trgu s plinom Republika Slovenija sodeluje z drugimi državami članicami EU zaradi spodbujanja in izvajanja regionalne in dvostranske solidarnosti.

(3) Sodelovanje vključuje dogovore o pomoči pri oskrbi solidarnostno zaščitene odjemalcev, obveščanje o razmerah, katerih kratkoročna posledica so ali verjetno bodo resne motnje v dobavi, ki prizadenejo Republiko Slovenijo, in sicer zlasti:

- usklajevanje ukrepov za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom;
- določitev in po potrebi razvoj ali nadgradnjo povezav za oskrbo z električno energijo in plinom ter
- dogovore o pogojih in praktičnih podrobnostih za medsebojno solidarnostno pomoč.

(4) Ministrstvo o sodelovanju iz prejšnjega odstavka obvesti Evropsko komisijo in druge države članice EU.

(5) Če je v preteklem koledarskem letu dobavitelj zagotavljal dobavo plina za končne odjemalce v Republiki Sloveniji, mora v tekočem koledarskem letu v primeru razglašene ene izmed stopenj krize pri oskrbi s plinom v skladu z drugim odstavkom 118. člena tega zakona zagotavljati možnost dobave plina iz vsaj dveh različnih dobavnih virov.

116. člen

(imenovanje pristojnega organa iz Uredbe 2017/1938/EU)

(1) Pristojni organ je agencija.

(2) Agencija lahko posebne naloge iz drugega odstavka 3. člena Uredbe 2017/1938/EU prenese na druge organe.

117. člen (zaščiteni odjemalci)

(1) Zaščiteni odjemalci iz 5. točke 2. člena Uredbe 2017/1938/EU so poleg gospodinjskih odjemalcev, ki so priključeni na distribucijski sistem, tudi:

- distributerji toplote za daljinsko ogrevanje v napravah, ki ne morejo preiti na drugo gorivo ali vir toplote kot plin, v obsegu, kolikor dobavljajo toploto gospodinjskim odjemalcem in osnovnim socialnim službam, razen izobraževalnim ali javnopravnim službam;
- osnovne socialne službe, ki so priključene na distribucijski ali prenosni sistem in niso izobraževalne ali javnopravne službe.

(2) Osnovne socialne službe iz prejšnjega odstavka so izvajalci zdravstvene dejavnosti, dijaški in študentski domovi ter izvajalci socialnovarstvenih storitev institucionalnega varstva, vsi s stalno ali začasno nastanitvijo varovancev, ter zapori.

(3) Solidarnostno zaščiteni odjemalci iz 6. točke 2. člena Uredbe 2017/1938/EU so zaščiteni odjemalci iz prvega odstavka tega člena.

(4) O sporih, ali je oseba zaščiteni odjemalec, odloča agencija po postopku, ki ga predpisuje zakon, ki ureja odločanje agencije v sporih.

(5) Operater sistema vodi evidenco odjemnih mest in na podlagi svojih podatkov in podatkov končnih odjemalcev evidentira, katera odjemna mesta oskrbujejo zaščitene odjemalce in solidarnostno zaščitene odjemalce iz tega člena. Odjemalec mora o vsakokratni spremembi podatka o odjemnem mestu za zaščitene in solidarnostno zaščitene odjemalce to sporočiti operaterju sistema najpozneje v 30 dneh od spremembe na obrazcu, ki ga pripravi operater sistema in objavi na spletnih straneh.

(6) Odjemno mesto, prek katerega se oskrbuje s plinom zaščiteni odjemalec, je v evidenci odjemnih mest označeno z ločeno oznako »Z«. Operater sistema odjemalcem in njihovim dobaviteljem brezplačno zagotovi podatek o tem, ali je odjemalec zaščiteni odjemalec.

(7) Odjemalci, razen gospodinjskih odjemalcev, morajo operaterju sistema, na čigar sistem so priključeni, sporočiti podatke o svojih plinskih napravah zaradi izvedbe ukrepa neprostovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema iz 119. člena tega zakona. Če podatki niso sporočeni, operater sistema odloči na podlagi podatkov, ki jih ima na razpolago, in splošnih značilnostih plinskih naprav posamezne vrste odjemalca. Obrazce za sporočanje podatkov o plinskih napravah pripravijo operaterji sistema in jih objavijo na spletnih straneh.

118. člen

(nujni ukrepi za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe)

(1) Pristojni organ v skladu z Uredbo 2017/1938/EU za področje zagotavljanja zanesljivosti oskrbe s plinom pripravi oceno tveganj in sprejme načrt preventivnih ukrepov in načrt za izredne razmere. Oba načrta pristojni organ objavi na svoji spletni strani. Normativna dela obeh načrtov, ki vsebujeta obveznosti podjetij plinskega gospodarstva in odjemalcev, sta splošna akta pristojnega organa za izvajanje javnih pooblastil in ju objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(2) Če je zaradi obsega in trajanja motenj pri oskrbi s plinom ali drugih okoliščin ogrožena zanesljiva oskrba s plinom v Republiki Sloveniji, pristojni organ ukrepa v skladu z 11. členom Uredbe 2017/1938/EU in načrtom za izredne razmere iz 8. člena Uredbe 2017/1938/EU ter razglasi eno izmed opredeljenih stopenj krize.

(3) V primeru motenj pri oskrbi s plinom iz prejšnjega odstavka morajo operaterji sistema storiti vse, da ob varnem obratovanju sistema omogočajo prenos in distribucijo plina za dobavo odjemalcem, dokler je to mogoče. Dobavitelji plina v Slovenijo morajo aktivno sodelovati med seboj, s pristojnim organom in operaterji sistemov pri iskanju rešitev za zagotavljanje oskrbe s plinom odjemalcev v Sloveniji.

(4) Za zagotovitev cilja iz prejšnjega odstavka morajo operaterji sistema pripraviti načrt nujnih ukrepov, ki mora vsebovati okoliščine za uporabo nujnih ukrepov ter način, čas in obseg njihove izvedbe ter biti usklajen z načrtom za izredne razmere, ki ga sprejme pristojni organ. Ukrepi morajo biti nediskriminatorni in pregledni ter smejo prizadeti odjemalce le toliko, kolikor je potrebno, da se zagotovi zanesljiva oskrba. Načrt nujnih ukrepov mora operater sistema objaviti na svoji spletni strani in ga poslati pristojnemu organu. Operater sistema mora o vsakem primeru izvedbe nujnih ukrepov nemudoma obvestiti pristojni organ.

(5) Pristojni organ v skladu s 13. členom Uredbe 2017/1938/EU ter postopki in ukrepi iz načrta za izredne razmere določi ukrepe, ki jih morajo izpolniti podjetja plinskega gospodarstva, da bi se zagotovila oskrba odjemalcev plina, še posebej zaščitene odjemalcev. Pristojni organ in podjetja plinskega gospodarstva neposredno in preko sredstev javnega obveščanja pozivajo odjemalce k varčevanju s plinom in prostovoljnemu zmanjšanju odjema plina.

(6) V načrtu za izredne razmere se predvidi ukrep prostovoljnega in neprostovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema za primer, ko zaradi obsega in trajanja motenj pri oskrbi s plinom podjetjem plinskega gospodarstva ne uspe zagotoviti oskrbe odjemalcev plina.

119. člen

(neprostovoljni ukrepi pri zagotavljanju oskrbe s plinom)

(1) V primeru neprostovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema plina morajo nosilci bilančnih skupin in podjetja plinskega gospodarstva ne glede na svoje pogodbene obveznosti v razmerju do dobaviteljev, uporabnikov sistema in odjemalcev v skladu z načrtom za izredne razmere in navodili pristojnega organa zmanjšati ali

prekiniti odjem plina na odjemnih mestih posameznih vrst odjemalcev ali njihovih plinskih naprav.

(2) Vrstni red zmanjšanja ali prekinitve odjema plina posameznim vrstam odjemalcev glede na njihove plinske naprave določi pristojni organ v načrtu za izredne razmere, pri čemer mora upoštevati način uporabe plina pri posamezni vrsti odjemalcev, nujnost odjema plina za zagotavljanje življenja in zdravja ljudi, vrsto in obseg škode, ki jo pri posamezni vrsti odjemalcev povzroči zmanjšanje ali prekinitve odjema plina, ter način merjenja porabe plina.

(3) Pristojni organ ukrep neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema v skladu z načrtom za izredne razmere uvede z generalno odločbo, ki jo vroči operaterjem sistema, in ukrep objavi na svoji spletni strani ter sredstvih javnega obveščanja. V odločbi pristojni organ, v skladu z določbami načrta za izredne razmere, določi obveznost zmanjšanja ali prekinitve odjema plina v deležu odjema ali v celoti za posamezno skupino odjemalcev glede na vrsto odjema plina iz načrta za izredne razmere in čas začetka izvajanja te obveznosti. Za izdajo odločbe se uporabljajo določbe o nujnih ukrepih v javnem interesu iz zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

(4) Operater sistema odločbo pristojnega organa predloži odjemalcem na sistemu v njegovem upravljanju, na katere se glede na vrsto odjema plina iz sistema nanaša odločba pristojnega organa iz prejšnjega odstavka. Operater sistema o vsebini odločbe obvesti tudi dobavitelje plina tem odjemalcem. Operater sistema odločbo pošlje z uporabo elektronske komunikacije.

(5) Operater sistema vodi sproti posodobljen seznam odjemalcev po skupinah glede na vrsto odjema plina iz načrta za izredne razmere. Operater sistema za odjemalce v skupinah in za posamezno skupino ter pripadajočo bilančno skupno spremlja dnevni odjem plina od razglasitve katere koli stopnje izrednih razmer iz načrta za izredne razmere. Operater sistema v času izvajanja ukrepa neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema o dnevnem odjemu skupine sproti poroča operaterju prenosnega sistema in pristojnemu organu v časovnih intervalih, ki jih določi pristojni organ.

120. člen

(upravljanje kriznega plina)

(1) Krizni plin je namenjen oskrbi odjemalcev, ki v skladu z drugim in tretjim odstavkom prejšnjega člena še nimajo obveznosti zmanjšati ali prekiniti odjema plina. Operater prenosnega sistema krizni plin uporabi za izravnavo odstopanj nosilcev bilančnih skupin, ki oskrbujejo preostale skupine odjemalcev glede na predvidene ukrepe neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema.

(2) Nosilec bilančne skupine, katerega plin je bil v okviru izrednih ukrepov neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema sproščen kot krizni plin in uporabljen za oskrbo odjemalcev druge bilančne skupine ali je bil v okviru neprostoovoljnih ukrepov solidarnostnega mehanizma pri oskrbi s plinom prodan

sosednji državi članici, je skupaj s prizadetimi člani bilančne skupine upravičen do plačila za krizni plin.

(3) Nosilec bilančne skupine, ki mu v času izrednih razmer skupaj z nosilci bilančnih podskupin ne uspe dobaviti plina svojim odjemalcem in je za odjemalce iz njegove bilančne skupine potrebna izravnava s kriznim plinom, mora plačati za izravnavo s kriznim plinom.

(4) Cena za krizni plin je za obdobje, za katero velja odločba pristojnega organa, določena kot:

- a) cena plina, ki jo na podlagi sprejete metodologije za izračun nadomestila in metodologije za izračun cene plina iz desetega odstavka tega člena določi agencija in velja v primeru odločitve pristojnega organa, dokler veljajo ukrepi neprostopoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema plina v skladu z načrtom za izredne razmere ali
- b) strošek za solidarnostni plin iz prve alineje prvega odstavka 122. člena tega zakona, če pride do nakupa solidarnostnega plina.

(5) Bilančne pogodbe morajo vsebovati tudi določila glede izvajanja izravnave med izrednimi razmerami in ukrepi neprostopoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema plina. Operater prenosnega sistema med izrednimi razmerami in ukrepi neprostopoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema plina nosilcu bilančne skupine obračunava odstopanja med odjemom in oddajo plina za bilančno skupino z upoštevanjem cene kriznega plina.

(6) Operater prenosnega sistema finančne transakcije za krizni plin izvaja prek skrbniškega računa. Plačila nosilcem bilančnih skupin iz skrbniškega računa operater prenosnega sistema izvaja tekoče, ko so sredstva za ta namen na skrbniškem računu na voljo.

(7) Podrobnejša pravila o izravnavi odstopanj s kriznim plinom med izrednimi razmerami in ukrepi neprostopoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema plina, ki so objektivna, pregledna in nediskriminatorna, določi operater prenosnega sistema v sistemskih obratovalnih navodilih.

(8) Končni odjemalec, ki mu je bila zmanjšana ali prekinjena odjema plina zaradi ukrepov iz prvega odstavka 119. člena tega zakona, je v primeru, da mu je s tem nastala škoda, upravičen do nadomestila te škode, in sicer največ do višine, ki se določi v skladu z metodologijo za izračun nadomestila ob neprostopoljnem zmanjšanju ali prekinitvi odjema iz desetega odstavka tega člena. Končni odjemalec lahko upravičeno nadomestilo zahteva od svojega dobavitelja plina.

(9) Nosilec bilančne skupine skupaj z nosilci bilančnih podskupin vzpostavi sistem obravnave vlog in izplačila upravičenega nadomestila iz prejšnjega odstavka končnim odjemalcem v bilančni skupini.

(10) Metodologijo za izračun nadomestila in cene plina ob neprostopoljnem zmanjšanju ali prekinitvi odjema plina pripravi in s splošnim aktom sprejme agencija. Agencija pri pripravi metodologije za izračun nadomestila upošteva različne skupine odjemalcev, možne stroške zaradi zmanjšanja ali prekinitve odjema plina in druge

posebne prvine posamezne skupine končnih odjemalcev. Agencija pri pripravi metodologije za izračun cene plina ob neprostoovoljnem zmanjšanju ali prekinitvi odjema plina upošteva cene plina za izravnavo v Republiki Sloveniji in v sosednjih dosegljivih plinskih vozliščih ter tveganja in stroške pri zagotavljanju dobave izravnalnega plina.

(11) Med izrednimi razmerami in v primeru izvedbe ukrepov neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema plina nobeno podjetje plinskega gospodarstva, uporabnik sistema ali odjemalec ne more zahtevati izpolnitve obveznosti iz pogodbe ali povračila škode iz tega naslova (razen nadomestila iz osmega odstavka tega člena), ki jo ima z drugim subjektom na trgu, ki je v neskladju z odrejenimi ukrepi pristojnega organa, ki jih odredi v skladu z določbami in postopki iz načrta za izredne razmere.

(12) Morebitni stroški operaterja sistema, ki nastanejo med izrednimi razmerami zaradi izvedbe ukrepov neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema plina, se štejejo za upravičene nenadzorovane stroške operaterja sistema.

121. člen

(solidarnostni ukrepi za pomoč med državami članicami EU pri oskrbi s plinom)

(1) Solidarnostna pomoč med državami članicami EU pri oskrbi s plinom se izvaja v skladu s 13. členom Uredbe 2017/1938/EU in z dvostranskimi sporazumi, sklenjenimi v skladu z Uredbo 2017/1938/EU. Pristojni organ v načrtu za izredne razmere določi podrobnejši način izvajanja meddržavne solidarnostne pomoči med državami članicami EU in morebitne dodatne ukrepe, potrebne za izvajanje te pomoči. O načinu izvajanja solidarnostne pomoči se lahko dogovori tudi s pristojnimi organi sosednjih držav, s katerimi ima Republika Slovenija sklenjene dvostranske sporazume iz tega odstavka.

(2) Nosilci bilančnih skupin se v okviru postopkov solidarnostne pomoči na poziv pristojnega organa odzovejo z dodatno prostovoljno ponudbo plina za izvedbo predvidenih postopkov solidarnostne pomoči, v katero so vključeni vsi dejanski in možni stroški takšne ponudbe, vključno z možnimi nadomestili končnim odjemalcem za škodo zaradi omejevanja ali prekinitve dobave plina.

(3) Če je za zagotavljanje solidarnostne pomoči za oskrbo solidarnostno zaščitene odjemalcev v sosednji državi članici EU treba izvesti ukrep neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema, se uporabljajo določbe 119. in 120. člena tega zakona.

(4) Operater prenosnega sistema za namen izvedbe postopkov solidarnostne pomoči med državami članicami izvaja naloge iz načrta za izredne razmere in naloge na podlagi navodil pristojnega organa, poleg tega pa:

- sproti ocenjuje stanje in raven oskrbe s plinom in tehnične možnosti varnega prenosa plina v povezavi s postopki solidarnostne pomoči,
- upravlja sredstva iz četrtega odstavka 122. člena in druga sredstva na skrbniškem računu, tako da izvaja potrebne transakcije s temi sredstvi v okviru postopkov solidarnostne pomoči nakupa in prodaje plina ter ukrepov iz tega, 119. in 122. člena,

- izvaja prevzem in predajo solidarnostnega plina na mejni točki s prenosnim plinovodnim sistemom sosednje države za namen solidarnostne pomoči,
- v skladu z navodilom pristojnega organa izvede nakup ali prodajo solidarnostnega plina za namen izvedbe solidarnostne pomoči iz prvega odstavka tega člena na mejni povezovalni točki s prenosnim sistemom sosednje države članice EU.

(5) V primeru razglasitve krize pri oskrbi s plinom na ravni izrednih razmer v skladu z Uredbo 2017/1938/EU ministrstvo obvesti sekretariat Sveta za nacionalno varnost. Pristojni organ o kriznih razmerah in ukrepih ter solidarnostni pomoči obvešča zlasti ministrstvo, sekretariat Sveta za nacionalno varnost in javnost.

(6) Če Republika Slovenija zaprosi za solidarnostno pomoč pri oskrbi s plinom, krizna skupina v skladu z načrtom za izredne razmere oceni prejete ponudbe in predlaga pristojnemu organu odločitev o nakupu solidarnostnega plina.

(7) Če je Republika Slovenije zaprosena za solidarnostno pomoč pri oskrbi s plinom, krizna skupina skladno z načrtom za izredne razmere pripravi ponudbo in jo predlaga pristojnemu organu. Pri tem upošteva dotedanje in takratne cene kriznega plina v skladu z metodologijo za izračun nadomestila in cene plina ob neprostovoljnem zmanjšanju ali prekinitvi odjema iz desetega odstavka 120. člena tega zakona. Po posvetovanju s krizno skupino pristojni organ predloži ponudbo pristojnemu organu sosednje države, ki je zaprosil za solidarnostno pomoč, in v skladu s šestim odstavkom tega člena o tem obvesti sekretariat Sveta za nacionalno varnost.

(8) Pristojni organ v skladu z načrtom za izredne razmere pripravi predlog za odločitev vlade glede sprejema solidarnostne pomoči pri oskrbi s plinom. Ministrstvo pošlje predlog za nakup solidarnostnega plina Vladi Republike Slovenije, ki odloči o sprejetju ali zavrnitvi ponudbe v okviru solidarnostne pomoči.

122. člen

(strošek nakupa solidarnostnega plina)

(1) Strošek nakupa solidarnostnega plina, katerega dobavo zagotavljajo sosednje države članice EU prek solidarnostnega mehanizma, se krije:

- kot krizni plin s plačilom pravičnega nadomestila, kot ga je potrdila vlada v skladu z osmim odstavkom prejšnjega člena, s strani nosilcev bilančnih skupin v skupnem obsegu usklajenega predloga sprejema ponudbe pristojnega organa ter v skladu s tretjim in petim odstavkom 120. člena tega zakona in
- iz proračuna Republike Slovenije v obsegu morebitnih dodatnih stroškov nakupa solidarnostnega plina v skladu s točko c) osmega odstavka 13. člena Uredbe 2017/1938/EU, ki presegajo obseg sprejete ponudbe iz prejšnje alineje in v skladu s petim odstavkom tega člena.

(2) Nosilci bilančnih skupin morajo v primeru nakupa solidarnostnega plina dolžni zagotoviti oskrbo svojih zaščitnih odjemalcev s plačilom sorazmernih stroškov za nakup kriznega plina glede na delež primanjkljaja plina bilančne skupine za oskrbo zaščitnih odjemalcev ob smiselni uporabi tretjega odstavka 120. člena tega zakona.

(3) Operater prenosnega sistema finančno poravnava stroške nakupa za solidarnostni plin s skrbniškega računa po tem, ko so sredstva za ta namen na skrbniškem računu na voljo.

(4) Vlada Republike Slovenije za namen zmanjšanja finančne izpostavljenosti operaterja prenosnega sistema pri nakupu solidarnostnega plina, v okviru odločitve za sprejem solidarnostne ponudbe sosednjih držav članic EU, določi začasno finančno podporo za nakup takega plina za namen vzdrževanja oskrbe s plinom zaščitene odjemalcev v Republiki Sloveniji v višini stroškov nakupa plina z nakazilom na namenski skrbniški račun. Začasna finančna podpora iz proračuna za nakup solidarnostnega plina se s poplačilom stroška nakupa v skladu s prvim odstavkom tega člena takoj in sproti brezobrestno vrne v proračun Republike Slovenije.

(5) V primeru nastanka in prejema zahtevka za plačilo dodatnih stroškov za solidarnostni plin s strani države ponudnice, ki niso bili vključeni v ponudbo solidarnostnega plina in do katerih je država ponudnica upravičena v skladu s točko c) osmega odstavka 13. člena Uredbe 2017/1938/EU, krizna skupina predlaga in pristojni organ pripravi predlog za odločitev vlade glede odobritve takega dodatnega zahtevka. Vlada Republike Slovenije na predlog ministrstva odloči o plačilu teh stroškov v skladu z drugo alinejo prvega odstavka tega člena.

IX. POGLAVJE: DRUGE DOLOČBE

1. oddelek: Izvzetje za novo infrastrukturo

123. člen

(obseg in pogoji izvzetja)

(1) Nova infrastruktura večjega obsega, in sicer povezovalni plinovod, obrat za UZP in skladišče, se lahko za določeno obdobje na zahtevo izvzame iz obsega uporabe 24. do 28. člena, 77., 82., 86. ter 104. do 111. člena tega zakona.

(2) Izvzetje iz prejšnjega odstavka se lahko dovoli, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

1. z investicijo se povečuje konkurenca pri oskrbi s plinom in zanesljivost oskrbe;
2. raven tveganja, povezana z investicijo, dopušča izvedbo investicije samo v primeru odobritve izvzetja;
3. lastnik infrastrukture je pravna ali fizična oseba, ki je vsaj glede svoje pravne oblike ločena od operaterjev sistemov, v okviru katerih bo infrastruktura zgrajena;
4. stroški se zaračunajo uporabnikom infrastrukture in
5. izvzetje ne ovira konkurence na zadevnih trgih, na katere bodo investicije najverjetneje vplivale, učinkovitega delovanja notranjega trga s plinom, učinkovitega obratovanja plinovodnih sistemov, na katere je infrastruktura priključena, ali zanesljivosti oskrbe s plinom v EU.

(3) Izvzetje iz prvega odstavka tega člena se lahko dovoli tudi za znatna povečanja zmogljivosti obstoječe infrastrukture in za spremembe infrastrukture, ki omogoča razvoj novih virov oskrbe s plinom.

124. člen
(odločanje o izvzetju)

(1) O dovolitvi izvzetja iz 123. člena tega zakona odloči agencija na zahtevo lastnika infrastrukture ali investitorja. Agencija se pred sprejetjem odločitve o izvzetju posvetuje z državnimi regulativnimi organi držav članic EU, na katerih trge bo nova infrastruktura verjetno vplivala. Če je nova infrastruktura povezana s plinovodnim sistemom Republike Slovenije in izvira iz ene ali več tretjih držav ali se tam konča, se agencija pred sprejetjem odločitve o izvzetju posvetuje tudi s pristojnimi organi tretjih držav. Če se organi iz prejšnjega stavka ne odzovejo na posvetovanje v roku, ki ga določi agencija, in ta ne presega treh mesecev od prejema poziva agencije k posvetovanju, lahko agencija sprejme odločitev.

(2) Izvzetje lahko zajema celotno zmogljivost, del zmogljivosti nove infrastrukture ali obstoječe infrastrukture z znatno povečano zmogljivostjo.

(3) Pri odločanju o odobritvi izvzetja se upošteva potreba po uvedbi pogojev glede trajanja izvzetja in nediskriminatornega dostopa do infrastrukture. Pri tem agencija upošteva dodatne zmogljivosti, ki bodo zgrajene, ali spremembo obstoječih zmogljivosti, časovni rok projekta in stanje na področju oskrbe s plinom v državi.

(4) Agencija s splošnim aktom določi pravila in mehanizme za upravljanje in dodeljevanje prenosnih zmogljivosti, s katerimi določi tudi postopek zbiranja interesa uporabe zmogljivosti vseh potencialnih uporabnikov infrastrukture, vključno z lastno rabo, še preden se zmogljivosti dodelijo.

(5) Agencija mora v splošnem aktu iz prejšnjega odstavka določiti obvezno ponudbo neuporabljene prenosne zmogljivosti nove infrastrukture na trgu, pravico uporabnikov te infrastrukture do trgovanja s pridobljenimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu.

(6) Agencija pri ocenjevanju izpolnjevanja pogojev iz 1., 2. in 5. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona upošteva rezultate postopka dodeljevanja prenosnih zmogljivosti iz četrtega in petega odstavka tega člena.

(7) Agencija mora o zahtevi za izvzetje odločiti v šestih mesecih od prejema zahteve, razen v primeru odločanja o novi infrastrukturi v več državah članicah.

(8) Odločbo o izvzetju agencija objavi na svoji spletni strani najpozneje v enem mesecu po odobritvi Evropske komisije.

125. člen
(ravnanje agencije po prejemu zahteve)

(1) Agencija Evropski komisiji po prejemu zahteve za izvzetje iz 123. člena tega zakona predloži kopije zahteve.

(2) Agencija Evropsko komisijo nemudoma seznanila z odločbo iz prejšnjega člena in z informacijami, ki se nanašajo na:

1. podrobni opis razlogov, na podlagi katerih je agencija odobrila ali zavrnila izvzetje, vključno s finančnimi informacijami, ki utemeljujejo potrebo po izvzetju;

2. opravljene analize o vplivu odobritve izvetja na konkurenco in na učinkovito delovanje notranjega trga s plinom;
3. razloge za časovno obdobje in delež celotne zmogljivosti zadevne plinske infrastrukture, za katero se izvetje odobri;
4. rezultat posvetovanja z regulativnimi organi sosednjih držav v primeru izvetja za povezovalne plinovode;
5. prispevek infrastrukture k raznolikosti oskrbe s plinom.

(3) Agencija mora na zahtevo Evropske komisije dopolniti obvestilo iz prejšnjega odstavka. Če zahtevani podatki niso predloženi v roku, določenem v zahtevi Evropske komisije, se šteje, da je obvestilo preklicano, razen če se pred iztekom tega obdobja rok podaljša po privolitvi Evropske komisije ali če agencija Evropsko komisijo z utemeljeno izjavo obvesti, da je obvestilo popolno.

126. člen

(postopek agencije po odločitvi Evropske komisije)

(1) Ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, agencija po uradni dolžnosti uvede obnovo postopka izdaje odločbe o dovolitvi izvetja po prejemu zahteve Evropske komisije o spremembi ali odpravi odločbe o odobritvi izvetja.

(2) V obnovljenem postopku agencija odloča brez posebnega ugotovitvenega postopka, mora pa omogočiti stranki, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za odločitev.

(3) Na podlagi podatkov, zbranih v obnovljenem postopku, agencija razveljavi ali odpravi odločbo o dovolitvi izvetja v skladu z odločitvijo Evropske komisije najpozneje v enem mesecu po prejemu zahteve Evropske komisije in o tem obvesti Evropsko komisijo.

(4) Odločba o dovolitvi izvetja, ki jo je odobrila Evropska komisija, preneha veljati dve leti po sprejemu odločitve Evropske komisije o odobritvi odločbe, če se gradnja infrastrukture še ni začela, in pet let po njenem sprejetju, če infrastruktura še ni začela obratovati, razen če Evropska komisija odloči, da je do zaostanka prišlo zaradi ovir, na katere oseba, ki ji je bilo izvetje odobreno, ni mogla vplivati.

127. člen

(nova infrastruktura v več državah članicah EU)

(1) Kadar se vsi regulativni organi držav članic EU, na ozemlju katerih je nova infrastruktura, ki je predmet izvetja, strinjajo glede zahteve o izvetju, o svoji odločitvi obvestijo ACER v šestih mesecih od dne, ko je zahtevo za izvetje prejel zadnji med njimi.

(2) Kadar je infrastruktura iz prejšnjega odstavka prenosni plinovod med Republiko Slovenijo in tretjo državo, se lahko agencija pred sprejetjem odločitve o izvetju posvetuje s pristojnim organom tretje države. Če se organ iz prejšnjega stavka

ne odzove na posvetovanje v roku, ki ga določi agencija, in ne presega treh mesecev od prejema poziva agencije k posvetovanju, lahko agencija sprejme odločitev.

(3) Agencija ne izvaja nalog v zvezi z dovolitvijo izvzetja, kadar:

- se regulativni organi iz prejšnjega odstavka ne dogovorijo v šestih mesecih od dneva, ko zahtevo za izvzetje prejme zadnji od regulativnih organov, ali
- je podana skupna zahteva regulativnih organov iz prejšnjega odstavka za izvajanje nalog v zvezi z dovolitvijo izvzetja s strani ACER.

(4) Regulativni organi iz prvega odstavka tega člena lahko skupaj zahtevajo podaljšanje roka iz prve alineje prejšnjega odstavka za največ tri mesece.

2. oddelek: Neposredni plinovodi

128. člen

(dopustnost neposrednega plinovoda)

Podjetja plinskega gospodarstva s sedežem na območju Republike Slovenije oskrbujejo odjemalce na območju Republike Slovenije po neposrednih plinovodih.

129. člen

(dovoljenje za gradnjo neposrednega plinovoda)

(1) Neposreden plinovod zgradi podjetje plinskega gospodarstva, če pridobi dovoljenje agencije.

(2) Agencija izda dovoljenje za zgraditev neposrednega plinovoda, če je za oskrbo iz prejšnjega člena pravnomočno zavrjen dostop do sistema po 78. členu tega zakona ali če potrebni sistem ne obstaja.

(3) Agencija izda dovoljenje iz prvega odstavka tega člena, če so izpolnjeni pogoji iz prejšnjega odstavka in če agencija ne odloči, da se povečajo zmogljivosti sistema po šestem odstavku 78. člena tega zakona.

3. oddelek: Odstopanja v zvezi z obveznostmi »vzemi ali plačaj«

130. člen

(možnost odstopanja od pogodb »vzemi ali plačaj«)

(1) Agencija lahko podjetju plinskega gospodarstva dovoli začasno odstopanje od zahtev v zvezi z dostopom do sistema iz 77., 78. in 82. člena tega zakona, če se podjetje spoprijema ali meni, da se bo spoprijemalo z resnimi gospodarskimi in finančnimi težavami zaradi svojih obveznosti »vzemi ali plačaj«, sprejetih s pogodbo ali več pogodbami o nakupu plina.

(2) Za odobritev odstopanja mora podjetje plinskega gospodarstva vložiti zahtevo pred zavrnitvijo dostopa do sistema ali po njej. Če podjetje plinskega gospodarstva zavrne dostop do sistema, mora zahtevo vložiti nemudoma.

(3) Zahtevi iz prejšnjega odstavka mora podjetje plinskega gospodarstva priložiti informacije o naravi in obsegu težav iz prvega odstavka tega člena in o prizadevanjih podjetja plinskega gospodarstva za rešitev.

(4) Pri odločanju o odstopanju iz prvega odstavka tega člena agencija upošteva zlasti naslednja merila:

1. zagotovitev konkurenčnega trga s plinom;
2. izpolnitev obveznosti javnih storitev in zagotovitev zanesljivosti oskrbe;
3. položaj podjetja plinskega gospodarstva na trgu s plinom in stanje konkurence na tem trgu;
4. resnost gospodarskih in finančnih težav, s katerimi se soočajo podjetja plinskega gospodarstva in podjetja za prenos ali upravičeni odjemalci;
5. datume podpisov in pogoje takšne pogodbe ali pogodb, vključno z obsegom, v katerem ti pogoji omogočajo upoštevanje sprememb na trgu;
6. prizadevanja pri iskanju rešitve težav;
7. obseg resnih verjetnih težav, ki bi jih podjetje ob prevzemu obveznosti »vzemi ali plačaj« ob upoštevanju določb te direktive lahko razumno predvidelo;
8. raven povezanosti sistema z drugimi sistemi in stopnjo usklajenosti obratovanja teh sistemov;
9. učinke dovolitve odstopanja na nemoteno delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom.

(5) Šteje se, da resne težave obstajajo, če se prodaja plina zniža pod raven minimalnih zajamčenih količin odjema, ki jih vsebujejo pogodbe za nakup plina, če se pogodba za nakup plina ne more prilagoditi novim količinam ali če podjetje plinskega gospodarstva ne najde alternativne možnosti.

(6) Šteje se, da so ekonomsko upravičene alternativne možnosti, če gre za pogodbe, sklenjene pred 4. avgustom 2003.

(7) Podjetje plinskega gospodarstva, ki ni dobilo dovoljenja za odstopanje iz prvega odstavka tega člena, ne sme zavrniti dostopa do sistema zaradi obveznosti »vzemi ali plačaj«, sprejetih s pogodbo za nakup plina.

131. člen

(obveščanje Evropske komisije v zvezi s pogodbo »vzemi ali plačaj«)

(1) Agencija seznanja Evropsko komisijo o sprejemu odločbe o dovolitvi odstopanja iz prejšnjega člena tega zakona ter ji predloži vse informacije glede odstopanja v zbirni obliki.

(2) Ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, agencija po uradni dolžnosti uvede obnovo postopka izdaje odločbe o dovolitvi odstopanja po prejemu zahteve Evropske komisije o spremembi ali odpravi odločbe o dovolitvi odstopanja.

(3) V obnovljenem postopku odloča agencija brez posebnega ugotovitvenega postopka, mora pa omogočiti stranki, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za odločitev.

(4) Na podlagi podatkov, zbranih v obnovljenem postopku, agencija razveljavi ali odpravi odločbo o dovolitvi odstopanja v skladu z odločitvijo Evropske komisije najpozneje v štirih tednih po prejemu zahteve Evropske komisije in o tem obvesti Evropsko komisijo.

(5) Če agencija ne izpolni zahteve Evropske komisije v štirih tednih, se dokončna odločitev sprejme hitro v skladu s postopkom iz drugega odstavka 51. člena Direktive 2009/73/ES.

4. oddelek: Evidence in osebni podatki

132. člen

(hramba in zagotavljanje podatkov)

(1) Dobavitelji morajo podatke v zvezi s pravnimi posli o oskrbi s plinom in v zvezi z izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje s plinom, ki so jih imeli s trgovci na debelo in operaterji prenosnih sistemov ter operaterji skladiščnih sistemov in sistemov za UZP, hraniti pet let in agenciji, državnim organom, organom, pristojnim za varstvo konkurence in Evropski komisiji za opravljanje njihovih nalog omogočiti dostop do njih.

(2) Podatki iz prejšnjega odstavka vključujejo podrobnosti o transakcijah, kakor so trajanje, pravila za dobavo in poravnavo, količina, datum in ura izvedbe, cene transakcij in način identifikacije trgovca na debelo, pa tudi podrobnosti o neporavnanih pogodbah o dobavi plina in izvedenih finančnih instrumentih za trgovanje s plinom.

(3) Agencija s splošnim aktom za izvrševanje javnih pooblastil določi vrste podatkov, ki se lahko predložijo udeležencem na trgu pod pogojem, da se ne razkrijejo poslovno občutljivi podatki o posameznih deležnikih na trgu ali o posameznih transakcijah. Ta odstavek se ne uporablja za podatke o finančnih instrumentih, ki spadajo na področje uporabe zakona, ki ureja trg finančnih instrumentov.

133. člen

(izvedeni finančni instrumenti)

(1) Hramba in dostop do podatkov v zvezi z izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje s plinom iz prejšnjega člena se zagotovita po sprejetju smernic iz četrtega odstavka 44. člena Direktive 2009/73/ES.

(2) Določbi prejšnjega in tega člena subjektom, za katere se uporablja zakon, ki ureja trg finančnih instrumentov, ne nalagata dodatnih obveznosti do organov iz prvega odstavka 132. člena tega zakona.

(3) Če organi iz prvega odstavka 132. člena tega zakona potrebujejo dostop do podatkov, ki jih hranijo subjekti, za katere se uporablja zakon, ki ureja trg finančnih

instrumentov, organ, pristojen za regulacijo trga finančnih instrumentov, organom iz prvega odstavka 132. člena tega zakona pošlje zahtevane podatke.

134. člen

(upravljanje, uporaba, hramba in predložitev osebnih podatkov)

(1) Osebni podatki po tem zakonu se obdelujejo v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (UL L št. 119 z dne 4. 5. 2016, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2016/679/EU), z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in tem zakonom. Nadzor nad obdelavo osebnih podatkov po tem zakonu opravljajo državni nadzorniki za varstvo osebnih podatkov v okviru svojih zakonskih pooblastil.

(2) Osebni podatki uporabnikov sistema, ki se obdelujejo na podlagi tega zakona, so:

1. ime in priimek, naslov, davčna številka ter elektronski naslov in telefonska številka, če ju uporabnik sistema ima;
2. identifikator odjemnega mesta in z njim povezani enolični identifikatorji ter naziv in naslov odjemnega mesta;
3. identifikator merilnega mesta in z njim povezani enolični identifikatorji;
4. merilni in obračunski podatki, ki jih je mogoče nedvoumno povezati z uporabnikom sistema, in sicer:
 - izmerjena količina plina v intervalu, ki ga omogoča stanje tehnike, in
 - časovni agregati izmerjene količine plina, ki se nanašajo na uporabnika sistema.

(3) Osebne podatke uporabnikov sistema iz prejšnjega odstavka obdelujejo naslednji upravljavci:

- operater prenosnega sistema za namen izvajanja nalog gospodarske javne službe kot dejavnosti operaterja prenosnega sistema iz 19. člena tega zakona za uporabnike sistema na področju izvajanja prenosa plina;
- operater distribucijskega sistema za namen izvajanja nalog gospodarske javne službe kot dejavnosti operaterja distribucije plina iz 59. člena tega zakona za uporabnike sistema na področju izvajanja distribucije plina;
- operaterji zaprtega distribucijskega sistema za namen izvajanja nalog iz drugega odstavka 72. člena tega zakona za uporabnike, priključene na omrežje, ki ga upravljajo;
- dobavitelji plina za namen izvajanja pogodbe o dobavi z uporabnikom sistema na podlagi 80. člena tega zakona za uporabnike sistema, od katerih so pridobili ustrezno privolitev ali s katerimi imajo sklenjeno pogodbo o dobavi.

(4) Upravljavci iz prve, druge in tretje alineje tretjega odstavka tega člena obdelujejo osebne podatke uporabnikov sistema tudi z namenom njihovega zagotavljanja uporabnikom sistema in subjektom, ki so upravičeni do dostopa do osebnih podatkov na podlagi pogodbenega razmerja, sklenjenega z uporabnikom sistema, ali na podlagi privolitve uporabnika sistema.

(5) Upravljalci iz tretjega odstavka tega člena obdelujejo osebne podatke iz drugega odstavka tega člena v obsegu, ki ga potrebujejo za doseganje namenov iz tretjega in četrtega odstavka tega člena.

(6) Merilni podatki iz drugega odstavka tega člena se zaradi zagotavljanja podatkov za učinkovito delovanje trga s plinom, izvajanje energetskih storitev ter za namen obratovanja in zagotavljanja zanesljivosti oskrbe hranijo največ tri leta po poteku leta, v katerem nastanejo. Ne glede na določbe prejšnjega stavka se časovni agregati na ravni od vključno enega meseca, ki se nanašajo na uporabnika sistema, hranijo največ pet let po poteku leta, v katerem nastanejo.

(7) Drugi osebni podatki uporabnikov sistema, ki izhajajo iz pogodbenega razmerja, se hranijo tako dolgo, kot je nujno za izvajanje ukrepov na zahtevo posameznika pred sklenitvijo pogodbe, za izvajanje pogodbe ter uveljavljanje pravic in obveznosti iz sklenjene pogodbe ali do poteka roka za uveljavljanje pravnega varstva pogodbenih strank.

(8) Upravljalci osebnih podatkov iz prve do tretje alineje tretjega odstavka tega člena uporabnikom sistema in drugim subjektom, upravičenim do dostopa do osebnih podatkov na podlagi tega zakona, pogodbenega razmerja, sklenjenega z uporabnikom sistema, ali njegove privolitve zagotavljajo varen, učinkovit in brezplačen dostop do osebnih podatkov.

(9) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka upravljalci osebnih podatkov iz prve do tretje alineje tretjega odstavka tega člena uporabnikom sistema in drugim subjektom, upravičenim do dostopa do osebnih podatkov na podlagi tega zakona, pogodbenega razmerja, sklenjenega z uporabnikom sistema ali njegovega dovolila, omogočijo dostop do osebnih podatkov tudi prek standardiziranega vmesnika naprednega števca za lokalni dostop do podatkov.

(10) Upravljalci osebnih podatkov iz prvih dveh alinej tretjega odstavka tega člena morajo imenovati pooblaščen osebno za varstvo podatkov, ki je odgovorna za spremljanje izvajanja ukrepov, ki jih sprejme ta upravljavec za zagotavljanje nediskriminatornega dostopa do podatkov in za izpolnjevanje pravil za ravnanje z osebnimi podatki iz tega člena. Pooblaščen osebno za varstvo podatkov je oseba, imenovana v skladu s 37. členom Uredbe 2016/679/EU.

5. oddelek: Mednarodne pogodbe na področju plina

135. člen

(postopek odobritve mednarodne pogodbe o prenosnem plinovodu s tretjo državo)

(1) Mednarodne pogodbe na področju plina, na katere se nanaša ta člen, se sklepajo v skladu z zakonom, ki ureja zunanje zadeve Republike Slovenije, in v skladu s tem členom.

(2) Ministrstvo o nameri za začetek pogajanj s tretjo državo zaradi spremembe ali sklenitve mednarodne pogodbe o prenosnem plinovodu obvesti Evropsko komisijo najmanj pet mesecev pred predvidenim začetkom pogajanj in jo prosi za odobritev, če se vsebina mednarodne pogodbe v celoti ali deloma nanaša na naslednja področja:

- skupna pravila za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje plina,

- organiziranost in delovanje sektorja plina,
- dostop do trga ali
- merila in postopke, ki se uporabljajo pri izdaji dovoljenj za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje plina ter obratovanje sistemov.

(3) Obvestilo iz prejšnjega odstavka mora vključevati ustrezno dokumentacijo in navedbo vsebin, ki bodo obravnavane v pogojanjih ali o katerih se bo vnovič pogajalo, cilje pogojanj in vse druge ustrezne informacije.

(4) Po prejemu odločitve Evropske komisije o odobritvi začetka pogojanj iz drugega odstavka tega člena za del, ki lahko vpliva na skupna pravila EU, lahko ministrstvo vloži pobudo za začetek postopka za sklenitev mednarodne pogodbe v skladu z zakonom, ki ureja zunanje zadeve Republike Slovenije.

(5) Ministrstvo upošteva smernice ali zahteve Evropske komisije o vključitvi določenih določb v načrtovano mednarodno pogodbo iz drugega odstavka tega člena.

(6) Ministrstvo obvešča Evropsko komisijo o napredku in vmesnih izidih pogojanj iz drugega odstavka tega člena v vseh fazah pogojanj. Ministrstvo vključi Evropsko komisijo v pogajanja med Republiko Slovenijo in tretjo državo v skladu s Sklepom (EU) 2017/684 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2017 o vzpostavitvi mehanizma za izmenjavo informacij v zvezi z medvladnimi sporazumi in nezavezujočimi instrumenti med državami članicami in tretjimi državami na področju energije ter o razveljavitvi Sklepa št. 994/2012/EU (UL L št. 99 z dne 12. 4. 2017, str. 1).

(7) Ministrstvo Evropsko komisijo obvesti o končnem izidu pogojanj in ji pred podpisom mednarodne pogodbe s tretjo državo pošlje besedilo izpogajane mednarodne pogodbe v odobritev.

(8) Po prejemu odobritve Evropske komisije za podpis in sklenitev mednarodne pogodbe, Republika Slovenija nadaljuje postopek podpisa in ratifikacije mednarodne pogodbe s tretjo državo v skladu z zakonom, ki ureja zunanje zadeve.

(9) Ministrstvo obvesti Evropsko komisijo o ratifikaciji in začetku veljavnosti mednarodne pogodbe ter o vseh naknadnih spremembah statusa te mednarodne pogodbe.

X. POGLAVJE: ODLOČANJE AGENCIJE V POSAMIČNIH ZADEVAH, SPLOŠNI AKTI AGENCIJE IN NADZOR AGENCIJE

136. člen

(odločanje v posamičnih zadevah, splošni akti in nadzor agencije)

(1) Agencija nadzira izvajanje določb uredb EU s področja notranjega trga s plinom, določb tega zakona ter na njegovi podlagi izdanih predpisov in splošnih aktov in izvaja monitoring delovanja trgov na področju reguliranih in tržnih dejavnosti

plinskega gospodarstva po postopku, določenem v zakonu, ki ureja pristojnosti agencije.

(2) Agencija odloča v posamičnih zadevah iz tega zakona in izdaja splošne akte, za katere je pooblaščen na podlagi tega zakona ali uredbe EU, po postopku, določenem v zakonu, ki ureja pristojnosti agencije.

XI. POGLAVJE: INŠPEKCIJSKI NADZOR

137. člen

(inšpekcijski nadzor)

(1) Inšpektorat, pristojen za energijo (v nadaljnjem besedilu: energetska inšpekcija) izvaja nadzor nad določbami tega zakona ter na njegovi podlagi izdanih predpisov in splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil pri gradnji, vzdrževanju, obratovanju in uporabi objektov, naprav in omrežij plina, ki obsega zlasti:

- nadzor nad upoštevanjem tehničnih zahtev tega zakona, tehničnih in drugih predpisov ter obveznih standardov, ki veljajo za področje energetike;
- nadzor tehničnih zahtev pri gradnji, obratovanju in uporabi objektov, postrojev, vodov, naprav in napeljav, namenjenih proizvodnji, prenosu, distribuciji, merjenju, zaščiti, vodenju, lastni porabi in porabi plina, in sicer:
 1. pri napravah za proizvodnjo plina, pri napravah za prenos in distribucijo plina, kompresorskih postaj, centrov vodenja ter plinskih omrežij in napeljav v objektih, vključno s posegi v varstveni pas plinovodov,
 2. pri izpolnjevanju tehničnih pogojev za dobavo plina, posebno glede prekinitev, omejitev v dobavi in kakovosti plina,
 3. nad upoštevanjem določb obratovalnih navodil omrežij, objektov, postrojev ter posameznih sklopov in sistemskih obratovalnih navodil,
 4. nad izvajanjem predpisov, ki urejajo zmanjšanja ali prekinitve odjema plina,
 5. nad tehničnimi pogoji iz izdanih soglasij za priključitev objektov na sistem,
 6. skladnost postrojev, naprav in napeljav uporabnika sistema.

(2) Energetska inšpekcija opravlja tudi nadzor nad strokovnostjo in usposobljenostjo delavcev, ki upravljajo energetske naprave plina, v okviru zagotovitve varnosti in zanesljivosti obratovanja.

(3) Organ, pristojen za javnopravne evidence in storitve, je pristojen za nadzor nad izvajanjem prvega in drugega odstavka 100. člena tega zakona.

138. člen

(izvajanje inšpekcijskega nadzora)

Inšpekcijski nadzor izvaja energetska inšpekcija v skladu z določbami zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor in zakona, ki ureja energetska inšpekcijo.

XII. POGlavJE: KAZENsKE DOLOČBE

139. člen

(prekrški v zvezi s prepovedjo nadzora)

(1) Z globo do 10 odstotkov letnega prometa v predhodnem poslovnem letu se za prekršek kaznuje podjetje plinskega gospodarstva, ki je pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če:

- izvaja neposredni ali posredni nadzor ali uveljavlja kakršne koli pravice v nasprotju s prvo ali drugo alinejo prvega odstavka 25. člena tega zakona;
- imenuje člane nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, pri operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu v nasprotju s tretjim odstavkom 25. člena tega zakona;
- ne ravna v skladu z izvršljivo odločbo agencije o ukrepih za odpravo kršitev iz prvega odstavka 30. člena tega zakona;
- pri zagotavljanju dostopa do prenosnega sistema plina diskriminira v korist povezanega podjetja v nasprotju s 3. točko drugega odstavka 32. člena tega zakona
- zahteva od operaterja prenosnega sistema, da od vertikalno integriranega podjetja pridobi dovoljenje, za izvršitev katere koli obveznosti operaterja prenosnega sistema v nasprotju s četrtem odstavkom 36. členom tega zakona.

(2) Z globo od 5.000 do 10.000 eurov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

140. člen

(hujši prekrški)

(1) Z globo od 15.000 do 250.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

- sama ali prek posrednikov ali zastopnikov pri prodaji plina uporablja zavajajoče ali nepoštene poslovne prakse (enajsti odstavek 15. člena tega zakona);
- ne obvesti agencije o razlogih, ki predstavljajo kršitev 24., 25., 27. ali 28. člena tega zakona ali ne obvesti agencije o načrtovani transakciji, zaradi katere bi lahko bila potrebna vnovična preučitev izpolnjevanja zahtev iz 24., 25., 27. ali 28. člena tega zakona (prvi in tretji odstavek 29. člena tega zakona);
- uporabnikom sistema ne zagotovi dostopa do distribucijskega sistema pod objektivnimi in nediskriminatornimi pogoji (četrti odstavek 77. člena tega zakona);
- ne vodi ločenih računovodskih evidenc in v pojasnilih k računovodskim izkazom ne razkrije ločene računovodske izkaze za prenosne, distribucijske, UZP ali skladiščne dejavnosti, kot bi se to od nje zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja (prvi odstavek 101. člena tega zakona).

(2) Z globo od 15.000 do 150.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

141. člen (prekrški)

(1) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

1. končnim odjemalcem plina ne pošlje energetskega kontrolnega seznama v skladu s predpisom iz drugega odstavka 12. člena tega zakona;
2. ne predloži agenciji za delovanje skupne kontaktne točke podatkov o spremenjeni ceni sklada s tretjim odstavkom 14. člena tega zakona;
3. sprejme splošne pogodbene pogoje, katerih vsebina je v nasprotju s petim odstavkom 15. člena tega zakona;
4. na svoji spletni strani ne objavi splošnih pogodbenih pogojev in informacij o veljavnih cenah in tarifah za gospodinjске odjemalce in za male poslovne odjemalce plina v skladu s petim odstavkom 15. člena tega zakona;
5. določi ali spremeni splošne pogodbene pogoje o dobavi plina gospodinjskim odjemalcem ali malim poslovnim odjemalcem v nasprotju s petim ali šestim odstavkom 15. člena tega zakona;
6. ob spremembi cene plina, ki lahko pomeni povišanje plačila za plin odjemalca, ne obvesti končnega odjemalca o spremenjenih pogojih dobave in možnosti odpovedi pogodbe v skladu s šestim, sedmim in osmim odstavkom 15. člena tega zakona;
7. odjemalcu ne ponudi možnosti široke izbire načina plačila v skladu z devetim odstavkom 15. člena tega zakona;
8. zaračunava pavšalne stroške poslovanja dobavitelja v nasprotju z desetim odstavkom 15. člena tega zakona;
9. ne zagotovi sam ali skupaj z drugimi dobavitelji v okviru združenja postopka izvensodnega reševanja sporov s potrošniki v zvezi z dobavo plina gospodinjskim odjemalcem po tem zakonu pred neodvisnim izvajalcem izvensodnega reševanja sporov v skladu z drugim odstavkom 17. člena tega zakona;
10. ne omogoči izdaje enotnega računa v skladu s prvim odstavkom 89. člena tega zakona;
11. nima sprejetih in objavljenih sistemskih obratovalnih navodil (četrti odstavek 90. člena tega zakona);
12. pred objavo sistemskih obratovalnih navodil ne pridobi soglasja v skladu s šestim odstavkom 90. člena tega zakona;

13. energetski objekti, naprave in napeljave pravne osebe ne izpolnjujejo predpisanih tehničnih normativov in standardov ter drugih pogojev, s katerimi se zagotavlja tehnična varnost obratovanja energetskih postrojev (prvi odstavek 91. člena tega zakona);
14. brez predhodnega obvestila in predhodnega soglasja operaterja sistema izvaja gradbena dela v varstvenem pasu plinovoda (tretji odstavek 91. člena tega zakona);
15. v nasprotju s prvim odstavkom 92. člena tega zakona brez soglasja za priključitev priključi svoje objekte, naprave in napeljave ali omogoči priključitev drugih objektov, naprav in napeljav na omrežje operaterja sistema;
16. o začasnem odklopu ne obvesti odjemalca v skladu s tretjim odstavkom 95. člena tega zakona;
17. odjemnega mesta ne izključi iz bilančne skupine dosedanjega dobavitelja v skladu s petim odstavkom 96. člena tega zakona;
18. ne priključi v roku 24 ur na svoje stroške odjemalca energije iz omrežja, kadar se ugotovi, da je bil neutemeljeno odklopljen (četrti odstavek 98. člena tega zakona);
19. ne predloži v revizijo in objavi računovodskih izkazov na način, ki ga določata prvi in drugi odstavek 100. člena tega zakona;
20. ne predloži agenciji letnega poročila v rokih iz tretjega odstavka 100. člena tega zakona;
21. kot nosilec bilančne skupine ne izpolni obveznosti do poplačila sredstev na skrbniški račun v skladu z drugim odstavkom 122. člena tega zakona;
22. ne hrani podatkov v zvezi s pravnimi posli o oskrbi s plinom in podatkov v zvezi z izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje s plinom najmanj pet let ali agenciji, državnim organom, organom, pristojnim za varstvo konkurence, in Evropski komisiji pri izvajanju njihovih pristojnosti ne omogoči dostopa do teh podatkov (prvi odstavek 132. člena tega zakona);
23. drugim udeležencem na trgu s plinom ne da na voljo podatkov v skladu s splošnim aktom agencije iz tretjega odstavka 132. člena tega zakona.

(2) Z globo od 5.000 do 100.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 400 do 2.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz 15. točke prvega odstavka tega člena.

142. člen (lažji prekrški)

(1) Z globo od 1.000 do 10.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

1. ne omogoči končnemu odjemalcu plina, da zamenja dobavitelja v roku iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona;
2. končnemu uporabniku v nasprotju s tretjim odstavkom 9. člena tega zakona zaračuna stroške menjave dobavitelja;
3. kot dobavitelj ne pošlje zaključnega računa končnemu odjemalcu, ki je zamenjal dobavitelja, najpozneje v šestih tednih po začetku dobave plina s strani novega dobavitelja (šesti odstavek 9. člena tega zakona);
4. kot operater sistema ne obvešča končnih odjemalcev brezplačno obdobjno o njihovi porabi (prvi odstavek 10. člena tega zakona);
5. končnemu odjemalcu plina ali drugi osebi, ki zahteva za dostop do podatkov o porabi energije predloži soglasje tega odjemalca, ne omogoči dostopa do podatkov o porabi (drugi odstavek 10. člena tega zakona);
6. v nasprotju s tretjim odstavkom 10. člena tega zakona zaračuna stroške obvestila o porabi;
7. kot dobavitelj ponudi gospodinjskemu odjemalcu ali sklenu z njim pogodbo o dobavi plina, ki ne vsebuje vseh minimalnih sestavin iz drugega odstavka 15. člena tega zakona.

(2) Z globo od 1.000 do 10.000 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 100 do 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

143. člen

(hujši prekrški za kršitve določb Uredbe 715/2009/ES)

(1) Z globo od 30.000 do 100.000 eurov se za prekršek kaznuje operater prenosnega sistema, ki je pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki:

1. ne uporablja tarif, ki jih je potrdila agencija v skladu s prvim odstavkom 13. člena Uredbe 715/2009/ES;
2. ne nudi storitve vsem uporabnikom prenosnega sistema brez diskriminacije v skladu z a) točko prvega odstavka 14. člena Uredbe 715/2009/ES;
3. ne upošteva tržne vrednosti storitve v pogodbah o prenosu v skladu s drugim odstavkom 14. člena Uredbe 715/2009/ES;
4. zahteva jamstva, ki pomenijo neupravičeno oviro za vstop na trg ali so diskriminatorna, nepregledna ali nesorazmerna v skladu s tretjim odstavkom 14. člena Uredbe 715/2009/ES;
5. udeležencem na trgu ne zagotovi največje možne zmogljivosti v skladu s prvim odstavkom 16. člena Uredbe 715/2009/ES;

6. ne objavi in ne izvaja nediskriminatornih in preglednih postopkov upravljanja prezasedenosti v skladu s tretjim odstavkom 16. člena Uredbe 715/2009/ES;
7. ne uporabi nediskriminatornih in preglednih mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti v primeru fizične prezasedenosti v skladu s četrtem odstavkom 16. člena Uredbe 715/2009/ES;
8. ne oblikuje pravil za izravnavo odstopanj na pošten, nediskriminatoren in pregleden način na podlagi objektivnih meril v skladu s prvim odstavkom 21. člena Uredbe 715/2009/ES;
9. ne obračunava odstopanja v skladu s tretjim odstavkom 21. člena Uredbe 715/2009/ES;
10. ne pripravi usklajene pogodbe o prenosu ter ne razvije postopkov na primernem trgu za spodbujanje sekundarnega trgovanja z zmogljivostmi ter ne prizna prenosa primarnih pravic do zmogljivosti v skladu z 22. členom Uredbe 715/2009/ES.

(2) Z globo od 2.000 do 4.000 eurov se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba operaterja prenosnega sistema, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

144. člen

(prekrški za kršitve določb Uredbe 715/2009/ES)

(1) Z globo od 20.000 do 50.000 eurov se kaznuje za prekršek operater prenosnega sistema, ki je pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če:

1. določa tarife, ki ovirajo trgovanje (drugi odstavek 13. člena Uredbe 715/2009/ES);
2. ne nudi zagotovljene in prekinljive storitve dostopa do omrežja v skladu z b) točko prvega odstavka 14. člena Uredbe 715/2009/ES;
3. ne nudi uporabnikom omrežja dolgoročne in kratkoročne storitve dostopa do omrežja v skladu s c) točko prvega odstavka 14. člena Uredbe 715/2009/ES;
4. ne objavi ali ne izvaja nediskriminatornih in preglednih mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti v skladu z drugim odstavkom 16. člena Uredbe 715/2009/ES;
5. ne objavi podrobnih informacij glede storitev in pogojev za pridobitev dejanskega dostopa do omrežja v skladu s prvim odstavkom 18. člena Uredbe 715/2009/ES;
6. ne objavi primerne in podrobne informacije o oblikovanju in strukturi tarif v skladu z drugim odstavkom 18. člena Uredbe 715/2009/ES;
7. ne objavi informacije o tehničnih, pogodbenih in razpoložljivih zmogljivostih za relevantne točke sistema v skladu s tretjim odstavkom 18. člena Uredbe 715/2009/ES;
8. ne razkrije zahtevanih informacij na smiseln, količinsko jasn, dostopen in nediskriminatoren način v skladu s petim odstavkom 18. člena Uredbe 715/2009/ES;
9. ne objavi podrobnih predhodnih in naknadnih informacij o ponudbi in povpraševanju v skladu s šestim odstavkom 18. člena Uredbe 715/2009/ES.

(2) Z globo od 2.000 do 4.000 eurov se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba operaterja prenosnega sistema, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

145. člen

(prekrški za kršitve določb Uredbe 2017/1938/EU)

(1) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje podjetje plinskega gospodarstva, ki je pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če:

1. ne izpolni obveznosti iz četrtega odstavka 5. člena Uredbe 2017/1938/EU;
2. ne zagotovi standarda oskrbe s plinom zaščitenim odjemalcem v skladu s prvim odstavkom 6. člena Uredbe 2017/1938/EU;
3. v rokih ali po vsebini ne izvede ukrepov, ki jih nalaga veljavni načrt preventivnih ukrepov, ki ga v skladu z 9. členom Uredbe 2017/1938/EU sprejme pristojni organ;
4. v rokih ali po vsebini ne izvede ukrepov, ki jih nalaga veljavni načrt za izredne razmere, ki ga v skladu z 10. členom Uredbe 2017/1938/EU sprejme pristojni organ;
5. ob razglasitvi ene izmed kriznih stopenj pristojnemu organu ne zagotavlja informacij v skladu s prvim in četrtem odstavkom 14. člena Uredbe 2017/1938/EU;
6. pristojnemu organu ne priglasijo podrobnosti glede pogodb o dobavi plina v skladu s šestim in sedmim odstavkom 14. člena Uredbe 2017/1938/EU.

(2) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

146. člen

(globa, izrečena v hitrem postopku)

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

XIII. POGLAVJE: PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

147. člen

(prekrškovni, inšpekcijski in upravni postopki v teku)

Prekrškovni, inšpekcijski in upravni postopki, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

148. člen

(prvi načrti prilagoditve za prevzem in prenos zmesi plinov obnovljivega ali nefosilnega izvora, vključno z vodikom)

(1) Operater prenosnega sistema pripravi prvi načrt prilagoditve za prevzem in prenos zmesi plinov obnovljivega ali nefosilnega izvora, vključno z vodikom, iz 7. člena

tega zakona v okviru razvojnega načrta, ki bo prvi po šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(2) Distribucijski operaterji morajo pripraviti prvi načrt prilagoditve za prevzem in prenos zmesi plinov obnovljivega ali nefosilnega izvora, vključno z vodikom, iz 7. člena tega zakona v 12 mesecih od uveljavitve tega zakona.

149. člen

(nadaljevanje izvajanja dejavnosti operaterja prenosnega sistema)

(1) Pravna ali fizična oseba, ki na dan uveljavitve tega zakona izvaja gospodarsko javno službo kot dejavnost operaterja prenosnega sistema, nadaljuje izvajanje te javne službe v skladu s tem zakonom na podlagi odločbe o podelitvi koncesije in koncesijske pogodbe, s katerima ji je bila podeljena ta koncesija. Ta koncesijska pogodba velja kot koncesijska pogodba, sklenjena za izvajanje gospodarske javne službe iz 19. člena tega zakona.

(2) Uredba o načinu izvajanja gospodarske javne službe dejavnost systemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 97/04, 8/05, 8/07 in 17/14 – EZ-1) se še naprej uporablja kot podzakonski predpis, izdan za izvajanje petega odstavka 20. člena tega zakona.

(3) Uredba o koncesiji za izvajanje gospodarske javne službe dejavnost systemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 109/04, 73/08, 111/08 in 17/14 – EZ-1) se še naprej uporablja kot podzakonski predpis, izdan za izvrševanje drugega odstavka 21. člena tega zakona.

(4) Certifikat operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina, izdan na podlagi 204. člena EZ-1, ki velja ob uveljavitvi tega zakona, velja kot certifikat za opravljanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema plina iz 46. člena tega zakona.

(5) Sklep o imenovanju operaterja prenosnega sistema (UL C 182 z dne 27. 6. 2013, str. 6) velja kot sklep o imenovanju operaterja prenosnega sistema iz 51. člena tega zakona.

150. člen

(nadaljevanje izvajanja dejavnosti operaterja distribucijskega sistema)

(1) Pravna ali fizična oseba, ki na dan uveljavitve tega zakona izvaja gospodarsko javno službo kot dejavnost operaterja distribucijskega sistema zemeljskega plina, nadaljuje izvajanje te javne službe v skladu s tem zakonom na podlagi aktov in pogodb, na podlagi katerih izvaja to dejavnost ob uveljavitvi tega zakona.

(2) Akti in pogodbe iz prejšnjega odstavka veljajo kot akti in pogodbe iz četrtega ali petega odstavka 58. člena tega zakona.

151. člen

(veljavnost podzakonskih predpisov)

(1) Uredba o delovanju trga z zemeljskim plinom (Uradni list RS, št. 61/16) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje osmega odstavka 80. člena tega zakona.

(2) Pravilnik o dostopu do podatkov o porabi zemeljskega plina gospodinjstva odjemalca (Uradni list RS, št. 10/17) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje tretjega odstavka 16. člena tega zakona.

152. člen

(veljavnost splošnih aktov agencije)

Naslednji splošni akti agencije za izvrševanje javnih pooblastil veljajo še naprej kot splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil za izvajanje tega zakona:

1. Akt o načinu elektronskega posredovanja podatkov za primerjavo cenikov ponudnikov elektrike in zemeljskega plina za gospodinjstva in male poslovne odjemalce (Uradni list RS, št. 69/14) še naprej velja kot splošni akt, izdan na podlagi četrtega odstavka 14. člena tega zakona;
2. Akt o metodologiji za pripravo in ocenitev naložbenega načrta operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 9/15 in 16/18) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje četrtega odstavka 106. člena tega zakona;
3. Akt o metodologiji za pripravo in ocenitev naložbenega načrta operaterja distribucijskega sistema zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 9/15) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje četrtega odstavka 106. člena tega zakona;
4. Akt o obvezni vsebini sistemskih obratovalnih navodil za prenosni sistem zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 17/15, 66/17) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje petega odstavka 90. člena tega zakona;
5. Akt o pravilih monitoringa kakovosti oskrbe z zemeljskim plinom (Uradni list RS, št. 28/15) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje šestega odstavka 113. člena tega zakona;
6. Akt o obvezni vsebini sistemskih obratovalnih navodil za distribucijski sistem zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 61/15) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje petega odstavka 90. člena tega zakona;
7. Akt o metodologiji za določitev regulativnega okvira operaterja sistema zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 21/18 in 48/21) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje drugega odstavka 104. člena tega zakona;
8. Akt o metodologiji za obračunavanje omrežnine za prenosni sistem zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 20/19, 8/20, 85/20 in 48/21) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje drugega odstavka 110. člena tega zakona;
9. Akt o načrtu za izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom (Uradni list RS, št. 97/20) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje prvega odstavka 118. člena tega zakona;
10. Akt o načrtu preventivnih ukrepov pri oskrbi z zemeljskim plinom (Uradni list RS, št. 97/20) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje prvega odstavka 118. člena tega zakona;

11. Akt o metodologiji za obračunavanje omrežnine za distribucijski sistem zemeljskega plina (Uradni list RS 21/18 in 48/21) še naprej velja kot akt, izdan za izvajanje drugega odstavka 110. člena tega zakona.

153. člen

(rok za izdajo splošnih aktov agencije)

(1) Agencija izda splošne akte iz petega odstavka 6. člena, drugega odstavka 12. člena, sedmega odstavka 119. člena, četrtega odstavka 123. člena in tretjega odstavka 131. člena tega zakona v devetih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(2) Agencija izda splošni akt iz drugega in petega odstavka 118. člena tega zakona v šestih mesecih od njegove uveljavitve.

154. člen

(veljavnost splošnih aktov operaterjev sistemov)

(1) Naslednji splošni akti operaterja prenosnega sistema veljajo kot splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil, izdani za izvajanje tega zakona:

- Sistemska obratovalna navodila za prenosni sistem zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 55/15, 80/17 in 152/20) veljajo še naprej kot splošni akt, izdan za izvajanje drugega in četrtega odstavka 90. člena tega zakona;
- Akt o določitvi tarifnih postavk omrežnine za prenosni sistem zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 38/19) velja še naprej kot splošni akt, izdan za izvajanje prvega in tretjega odstavka 111. člena tega zakona;
- Pravila o postopku za dodeljevanje zmogljivosti prenosnega sistema za vstopne in izstopne točke znotraj Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 152/20) veljajo še naprej kot splošni akt, izdan za izvajanje šestega odstavka 82. člena tega zakona;
- Pravila o pogojih in načinu razdelitve zmogljivosti na povezovalnih točkah prenosnega sistema z dražbo, upravljanja prezasedenosti prenosnega sistema in trgovanja z zmogljivostmi na sekundarnem trgu (Uradni list RS, št. 152/20) veljajo še naprej kot splošni akt, izdan za izvajanje šestega odstavka 82. člena tega zakona.

(2) Splošni akti operaterjev distribucijskega sistema o tarifnih postavkah omrežnine za posamezni distribucijski sistem veljajo še naprej kot splošni akti, izdani na podlagi prvega in tretjega odstavka 111. člena tega zakona.

(3) Sistemska obratovalna navodila operaterjev distribucijskega sistema za posamezni distribucijski sistem veljajo še naprej kot splošni akti, izdani na podlagi drugega in četrtega odstavka 90. člena tega zakona.

(4) Sistemska obratovalna navodila za zaprti distribucijski sistem zemeljskega plina operaterjev zaprtega distribucijskega sistema zemeljskega plina veljajo še naprej kot splošni akti, izdani na podlagi drugega odstavka 72. člena ter drugega in četrtega odstavka 90. člena tega zakona.

155. člen

(uporaba EZ-1)

(1) Določbe prvega dela (Splošne določbe), šestega dela (Agencija za energijo), osmega dela (Energetska infrastruktura) in devetega dela (Druge skupne določbe) EZ-1 se uporabljajo za področje urejanja tega zakona, razen če ta zakon določenega vprašanja ne ureja drugače.

(2) Do uveljavitve zakona, ki bo urejal agencijo, se vsi sklici na zakon, ki ureja agencijo, ali na zakon, ki ureja postopke odločanja agencije v tem zakonu, štejejo za sklice na EZ-1.

156. člen

(prenehanje veljavnosti nekaterih določb EZ-1)

V Energetskem zakonu (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE):

1. v 2. členu:

- v prvem odstavku prenehata veljati druga in deseta alineja,
- v drugem odstavku prenehata veljati druga in tretja alineja;

2. preneha veljati 30. člen;

3. preneha veljati tretji del: ZEMELJSKI PLIN z naslovi vseh poglavij, oddelkov in pododdelkov v njem ter 158. do 173. člen in 175. do 281.a člen;

4. v 451. členu preneha veljati četrti odstavek;

5. v 485.a členu preneha veljati drugi odstavek;

6. prenehajo veljati 491., 499. in 500. člen.

157. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Člen opredeljuje vsebino zakona. Zakon obravnava oskrbo s plini iz povezanih omrežij, to je iz distribucijskih omrežij, ki priključena na prenosni plinovodni sistem preko katerega se dobavlja plin danes predvsem iz v Evropski uniji povezanih prenosnih plinovodnih omrežij. Le-ta so povezava z viri v Evropski uniji in izven Evropske unije: na Norveškem, v Ruski federaciji, Alžiriji, Libiji, v Azerbajdžanu in s terminali utekočinjenega zemeljskega plina na obalah Evropske unije, kamor se plin v tekoči obliki pripelje z ladjo, se v terminalu upari in odda v prenosni plinski sistem.

Zakon predvsem določa pravila za omogočanje enotnega trga s plinom na način da opredeljuje vloge in naloge posameznih akterjev na trgu in zagotavlja na eni strani nediskriminatorno regulirano monopolno dejavnost operaterjev sistema, na drugi strani pa prost trg pri prodaji in nakupu plina kot dobrine.

K 2. členu

Člen navaja evropsko direktivo, ki se s tem zakonom prenaša v pravni red Republike Slovenije, in evropske uredbe, za katere je potrebno določiti pravne podlage za izvrševanje in kazenske sankcije v primeru kršitve njihovih določb.

K 3. členu

Ta člen določa pomen izrazov, ki jih uporablja zakon.

Implementirani izrazi so predvsem pojmi preneseni iz Direktive 73/2009/ES, ki sledijo opredelitvam iz direktive, ki jim ta del zakona vsebinsko ustrezno sledi in drugi izrazi, ki se pojavljajo v praksi na področjih, ki jih zakon obravnava.

K 4. členu

Člen ureja energetske dejavnosti na področju plinskega gospodarstva, kakor tudi za podjetja plinskega gospodarstva. Člen določa, da se ta zakon uporablja za vse vrste plinov, vključno z vodikom, če jih je tehnično mogoče varno prevzemati v sistem in jih prek njega prenašati. Izrecno pa določa, da se ta zakon ne uporablja v primeru oskrbe s plinom iz distribucijskega sistema, ki ni neposredno ali posredno, preko povezanega sistema, povezan s prenosnim sistemom plina v Republiki Sloveniji. Energetske dejavnosti na področju zemeljskega plina so definirane upoštevaje določbe člena 1(1) Direktive 2009/73/ES, pri čemer je dodano tudi pridobivanje zemeljskega plina.

K 5. členu

Obveznosti javne službe se izvajajo v javnem interesu, kjer je posebej poudarjena varnost, zanesljivost, kakovost, konkurenčnost in okoljska prijaznost (trajnostna naravnost) delovanja. Obveznosti javne službe so podrobneje določene s tem zakonom ter na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter splošnimi akti za izvrševanje javnih pooblastil, pa tudi z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe in na njegovi podlagi izdanimi predpisi. Ta določba prenaša v slovenski pravni red določbe člena

3(2) in 3(11) Direktive 2009/73/ES, ki urejata obveznosti javne službe, hkrati pa so podlaga za podelitev posebnih ali izključnih pravic na distribuciji.

K 6. členu

Desetletni razvojni načrt je dolgoletna obveza in praksa operaterja prenosnega sistema. Tako kot doslej, se bodo še naprej pripravljali za 10 let. Ne glede na to ali operater prenosnega sistema izvaja gospodarsko javno službo v obliki neodvisnega operaterja ali v popolno lastniško ločeni obliki, bo moral razvojnemu načrtu pridobiti soglasje Agencije za energijo. Razvojni načrt mora biti usklajen s strateškimi akti, vključno z NEPN. V primeru spremembe NEPN, se mora preizkusiti skladnost razvojnega načrta v roku 9 mesecev. Agencija za energijo predpiše metodologijo za izdelavo razvojnega načrta, po soglasju ministra, pristojnega za energijo.

K 7. členu

Skladno s cilji EU in Slovenije glede izpustov in uporabe obnovljivih virov energije je dekarbonizacija plinskega sektorja nujna. Tehnično to pomeni primešavanje obnovljivih in nizkoogljicnih plinov (v nadaljevanju OVE plinov) ter vodika v prenosni in distribucijski plinski sistem.

Načrt prilagoditve sistema za prevzem in prenos plinov obnovljivega in neobnovljivega izvora, vključno z vodikom je nuna nova naloga operaterjev da bodo pripravljene in omogočali prevzem OVE plinov in vodika v sistem. V okviru te naloge bodo operaterji tako analizirali verjetnost prevzema OVE plinov ali vodik v svoje omrežje, kot podrobno tehnično analizirali kaj je za primešavanje teh plinov potrebno pripraviti na sistemu. Pomembna analiza v okviru te naloge je ugotoviti kako občutljive so naprave končnih odjemalcev.

Zakon ne določa v naprej deleža OVE plinov in vodika, ki bi se lahko primešaval v sistem. Analiza operaterjev mora torej temeljiti na deležih, ki jih operater predvidi glede na analizirane potenciale v okolici svojega sistema in glede na predvidene količine teh plinov v prenosnem sistemu. NEPN je podal indikativni cilj do 10% do leta 2030 kot skupni cilj za OVE pline in vodik.

Na osnovi analiz bodo operaterji pripravili ukrepe, ki jih je potrebno izvesti za pripravo sistema za prevzem OVE plinov in vodika. Ukrepi in potrebni viri zanje bodo predstavljeni v obliki, ki jo bo določila Agencija za energijo.

Načrt prilagoditve bo operater vsake štiri leta uskladal z novimi dognanji in izkušnjami.

K 8. členu

Plinska direktiva v 3. členu določa, da morajo imeti končni odjemalci pravico do dobave plina na podlagi pogodbe z vsakim dobaviteljem iz EU, če le ta izpolnjuje pravila in zahteve za delovanje trga s plinom v Sloveniji. To tudi pomeni, da ni potrebna ustanovitev podjetja za dobavo v RS, je pa ključna ureditev odgovornosti glede izravnave odstopanj med napovedjo (dobavo) in odjemom, to je dejansko porabo zemeljskega plina.

Odgovornost izravnave dobavitelja se izkaže z vključitvijo v bilančno shemo, ki jo dobavitelj doseže s podpisom bilančne pogodbe z operaterjem prenosnega sistema (in s tem ustanovitvijo bilančne skupine) ali s pogodbo o izravnavi z nosilcem bilančne skupine, ki operaterju javi obstoj take pogodbe. Vsi dobavitelji morajo biti vključeni v bilančno shemo pri operaterju prenosnega sistema.

Operater sistema mora ob postopku priključitve končnega odjemalca, le tega seznaniti o njegovih pravicah in obveznostih glede menjave dobavitelja plina in mu ob tem predstaviti seznam možnih dobaviteljev plina končnim odjemalcem.

Vsak končni odjemalec mora imeti pogodbo z dobaviteljem plina, sicer ne sme odjemati plina iz sistema. V primeru začetka postopka stečaja dobavitelja ali razglasitve insolventnosti je pomembno, da je končni odjemalec s takšnim stanjem dobavitelja seznanjen, da bi lahko pravočasno menjal dobavitelja in si tako zagotovil dobavo plina tudi v naprej. Operater sistema obvesti vse ostale operaterje in njegove končne odjemalce na svojem sistemu o takšnem kritičnem stanju dobavitelja.

K 9. členu

Možnost menjave dobavitelja je ena od ključnih pravic za učinkovito delovanje trga z zemeljskim plinom. Celoten postopek menjave dobavitelja traja največ tri tedne od vložitve popolne zahteve za menjavo pri operaterju sistema na katerega je priključen. Poleg tega stroški menjave ne smejo ovirati tega procesa. Ker pa gospodinjski odjemalci pogosto zelo zadržani pri menjavah dobavitelja, se jim te zamenjave ne smejo posebej zaračunavati. Upravičeni stroški, ki pri menjavi dobavitelja nastanejo pri operaterju sistema se zato priznavajo in pokrijejo v okviru omrežnine. Glede same menjave dobavitelja pa morajo biti izpolnjeni tudi določeni pogoji, ki jih določa zakonodaja in predpisi. Postopek menjave dobavitelja je podrobneje urejen v uredbi.

K 10. členu

Podatek o porabi je eden ključnih podatkov za zamenjavo dobavitelja in pridobitev optimalne ponudbe za dobavo plina. Poleg tega je podatek o višini in dinamiki porabe, ki ga prejme odjemalec, ključen za izvajanje ukrepov učinkovite rabe energije.

Prav tako je pomembno za pripravo napovedi in tudi ugodnejše ponudbe, da je podatek o porabi plina končnega odjemalca dosegljiv njegovemu sedanjemu ali bodočemu dobavitelju, če mu takšno soglasje poda končni odjemalec.

K 11. členu

Gre za splošno določbo na podlagi določbe 8. člena plinske direktive, ki zahteva vključitev aktivnosti za učinkovito rabo energije v delovanje podjetjih plinskega gospodarstva. Energetska učinkovitost je ena ključnih dejavnosti na poti k zmanjšanju izpustom ogljikovega dioksida in podjetja plinskega gospodarstva morajo ravno zato, ker se ukvarjajo s prodajo plina posvetiti temu segmentu še več pozornosti.

K 12. členu

Končnim odjemalcem morajo biti na voljo jasne in razumljive informacije o njihovih pravicah v zvezi z energetske sektorjem. Zato mora Komisija po posvetovanju z

ustreznimi zainteresiranimi stranmi, vključno z državami članicami, nacionalnimi regulativnimi organi, potrošniškimi organizacijami in podjetji plinskega gospodarstva, vzpostaviti dostopen, uporabniku prijazen energetske kontrolni seznam, v katerem so navedene praktične informacije o pravicah potrošnikov. Ta energetske kontrolni mora biti tudi v fizični obliki posredovan vsem potrošnikom in javno dostopen.

Agencija za energijo s splošnim aktom uredi pravila distribuiranja tega kontrolnega seznama v Sloveniji.

K 13. členu

Plinska direktiva daje velik poudarek zaščiti potrošnikov, ki so v tem zakonu opredeljeni kot gospodinjski odjemalci. Vsi potrošniki so gospodinjski odjemalci. V naslednjih členih je podrobneje urejeno varstvo gospodinjskih odjemalcev. Nekatero določbe se uporabljajo tudi za male poslovne odjemalce.

K 14. členu

Zaradi zaščite pravic gospodinjskih odjemalcev je potrebno, da le ti dobijo vse potrebne informacije glede njihovih pravic, veljavnih predpisov, načina reševanja sporov glede oskrbe s plinom na enem mestu. Te informacije bo enotno zagotavljala agencija, tudi na osnovi pridobljenih podatkov s strani dobaviteljev.

Določena je tudi obveznost agencije, da vodi primerjalnik cenikov, ki je za gospodinjske odjemalce zelo uporaben pripomoček za identificiranje najugodnejšega dobavitelja. Namen primerjalnika je namreč nuditi objektivne informacije o veljavnih cenah na trgu na način, ki gospodinjskim in malim poslovnim odjemalcem omogoča preprosto primerjavo cen različnih dobaviteljev. Vendar pa lahko primerjalnik cen doseže svoj namen le, če je odjemalcem zagotovljena primerjava rednih cenikov in ne primerjava cenikov akcijskih ali paketnih ponudb. Agenciji se omogoči, da vodi primerjalnike vseh cenikov zemeljskega plina za gospodinjske in male poslovne odjemalce, ne le rednih cenikov. Agencija ne sme voditi primerjalnika cen za akcijske oziroma paketne ponudbe. Slednji namreč pogosto izstopajo z nizkimi cenami, vendar pogosto tudi vsebujejo pogodbena določila, ki lahko pomenijo za odjemalca veliko manj ugodno ponudbo, kot je na prvi pogled (npr. visoke pogodbene kazni v primeru predčasnega odstopa od pogodbe). Tudi sama primerjava akcijskih oziroma paketnih ponudb bi bila zavajajoča, saj so pogoji le-teh praviloma veliko bolj kompleksni kot to izhaja iz primerjalnika, in količina informacij, ki bi jo primerjalnik ponudil ne bi zadoščala za celotno sliko posamezne ponudbe. Nenazadnje so akcijske oziroma paketne ponudbe pogosto časovno omejene in njihova primerjava ne daje prave informacije o ugodnostih posameznega dobavitelja proti ostalim. Smotrna odločitev za posamezno akcijsko oziroma paketno ponudbo od odjemalca terja tehten premislek, zato se mora s pogoji le-te predhodno podrobno seznaniti, kar s primerjalnikom ni omogočeno v zadostni meri in je lahko celo zavajajoče.

Določba se uporablja tudi za male poslovne odjemalce.

K 15. členu

Zaradi občutljivosti gospodinjskih odjemalcev plinska direktiva zahteva tudi varstvo v razmerju do dobavitelja plina, ki se še posebej nanaša na pogoje in ceno plina oz.

storitev, ki jih nudi, plačilne pogoje ter predhodno obveščanje o spremembah v določenem roku. V 13 členu se zaščita tega člena širi tudi na male poslovne odjemalce, razen določb o obravnavi pritožb, ki se uporabljajo zgolj za gospodinjske odjemalce. Ta širitev je utemeljena na dosedanjih izkušnjah, ki so pokazale, da je za pošteno konkurenco na trgu potrebno zaščititi tudi male poslovne odjemalce, kar bo podrobneje obrazloženo v nadaljevanju.

Ta člen določa elemente pogodbenega razmerja med dobaviteljem in gospodinjskim odjemalcem z namenom zaščite gospodinjskega odjemalca. Določa obvezno pisno ali elektronsko obliko pogodbe o dobavi in njeno obvezno vsebino. Skladno s splošnimi pravnimi načeli, dobavitelj odjemalcu ne more prepovedati odstopa od pogodbe. Lahko pa mu ob podpisu pogodbe ponudi določeno boniteto (plačilo prvega računa, energetske storitev, darilo, ...) v zameno za pristop ali za podpis za najmanj določen čas. V tem primeru je lahko v pogodbi predvidena tudi pogodbeni kazen, sorazmerna tej boniteti. Z določbo tretjega odstavka se preprečuje nesorazmerno obremenjujoča vezava gospodinjskih odjemalcev, saj je enoletni rok vezave za dobavitelje stroškovno gledano primeren.

Skladno z ustaljeno sodno prakso je pogodbeni kazen v pogodbah s potrošniki lahko dogovorjena le »v kolikor bi si s plačilom pogodbene kazni podjetje dejansko pokrilo protivrednost blaga, ki ga je prodalo kupcu (npr. odl. Višjega sodišča Celje, Cp 1418/2006 z dne 6.6.2007).« V citiranem primeru gre za razliko od zemeljskega plina za blago, ki ga kupec obdrži tudi za naprej (npr. mobilni aparat), medtem, ko pri zemeljskem plinu kupec od trenutka njegovega odstopa od pogodbe/aneksa dalje zemeljskega plina ne more »zadržati«, saj ga zaradi njene lastnosti ne more kupiti vnaprej (na zalogo). Trg zemeljskega plina je od trga s klasičnim blagom specifičen tudi v tem, da dobavitelj na veleprodajnem trgu zakupi zemeljski plin v trenutku sklenitve pogodbe o dobavi s kupcem. Če kupec odstopi od pogodbe, dobavitelj ta višek s t.i. kritno prodajo odproda na trgu (ureja 505. člen Obligacijskega zakonika). Višek zemeljskega plina lahko proda po višji ali nižji ceni od cene, ki jo ima dogovorjeno s kupcem. Če ga proda po višji ceni potem ustvari celo dobiček, če pa jo proda po nižji ceni, pa ustavi izgubo, ki zanj predstavlja dejansko škodo (dejanska škoda je le razlika v kupnini). Pri tem se ne sme spregledati (in to je tudi standardna poslovna praksa na trgu dobave električne energije), da dobavitelj ne prodaja viškov zemeljskega plina v primerih, kadar od pogodbe o dobavi odstopi posamezni gospodinjski odjemalec, saj gre za tako minimalne viške zemeljskega plina, ki jih je nemogoče prodati oziroma izpeljati postopek odprodaje zemeljskega plina na trgu.

Z določbo četrtega odstavka pa se preprečijo nepoštenne poslovne prakse, s katerimi dobavitelji vežejo končne odjemalce z dolgimi odpovednimi roki (npr. ko lahko kupec le do določenega datuma odpove pogodbeno razmerje za naslednje koledarsko leto).

Z določbo sedmega odstavka so onemogočene pogodbe o dobavi, ki bi dopuščale spremembo splošnih pogojev dobave, odjemalcu pa preprečevale odpoved pogodbe pred iztekom pogodbeno dogovorjenega roka.

Prepoveduje se zaračunavanje pavšalnih stroškov poslovanja dobavitelja (dobavitelji jih različno označujejo kot »manipulativne stroške«, »mesečno nadomestilo« oziroma »strošek podpornih storitev«), ki se odjemalcem zračunavajo neupravičeno in nimajo

neposredne povezave z osnovno storitvijo. Na trgu morajo namreč biti jasno postavljane cene za jasno dogovorjene storitve. V primeru zaračunavanja pavšalnih stroškov dobaviteljevega poslovanja pa ne gre za takšno prakso, saj je posledično ponudba manj pregledna in dvoumna. Vendar ta prepoved velja le za redne cenike, v cenikih akcijskih oziroma paketnih ponudb jih je dovoljeno zaračunavati. Izrecno pa je poudarjeno, da stroški opomina, ki ga izda podjetje v primeru zamude plačila potrošnika kot pogodbene stranke ne štejejo za pavšalne stroške dobaviteljevega poslovanja, kar pomeni, da se za njihovo obračunavanje ta zakon ne uporablja, temveč se uporablja Zakon o varstvu potrošnikov.

Pomembna je delna izenačitev malih poslovnih odjemalcev z gospodinjskimi odjemalci. Mali poslovni odjemalci so praviloma o pogojih, ki veljajo na trgu z zemeljskim plinom, strokovno slabo informirani in so pri zagotavljanju oskrbe z prepuščeni pogajalskim sposobnostim dobaviteljev. Razmišljajo in delujejo na enak način kot potrošniki, kar kaže na to, da jih je potrebno zaščiti na enak način kot potrošnike. Uravnotežen strokoven pristop obeh pogodbenih strank bi od tovrstnega odjemalca terjal nesorazmeren denarni vložek, da bi lahko bil enakovreden sogovornik ter dogovoril ugodnejše pogoje dobave zemeljskega plina. Zato je to področje potrebno poenotiti in široki skupini energetske slabo poučenih malih podjetnikov omogoči lažje odločanje pri izbiri dobavitelja, saj bi bile objavljene cene posameznih dobaviteljev zadosten pogoj za primerjavo, ki bi od takega odjemalca terjal le razumne pripravljalne stroške pri izbiri dobavitelja in zagotavljanju oskrbe z električno energijo. Ravno tako na upoštevnem trgu predmetne skupine odjemalcev ne obstaja prosta in učinkovita konkurenca, saj ni učinkovitega prehajanja teh odjemalcev med posameznimi dobavitelji. Vsebina pogodb o dobavi in tem pogodbam pripadajoči splošni pogoji za to skupino odjemalcev ter dejstvo, da ceniki za zemeljski plin, ki se dobavlja tej skupini odjemalcev, niso javno objavljeni, so ključni razlogi, ki povzročajo omejevanje konkurence na tem upoštevnem trgu.

Izrecno je določeno, da je zavajajoč ali nepošten način prodaje prepovedan tudi preko posrednikov (kot npr. preko prodajnih oz. trgovskih zastopnikov, akviziterjev). V preteklosti so se namreč na območju celotne Slovenije pojavlja večja števila poročanj o ponavljajoči se nepošteni in zavajajoči poslovni praksi pridobivanja novih odjemalcev prek akviziterjev.

Višina pavšalnih stroškov se omeji - dobavitelj lahko gospodinjskim odjemalcem zaračuna pavšalne stroške poslovanja, ne glede na njihovo poimenovanje, ti stroški pa ne smejo presegati dejanskih stroškov dobavitelja (to je stroškov vezanih na samo poslovanje v smislu izdajanja računov, ne pa na stroške, ki so kakorkoli povezani s porabo končnega odjemalca).

K 16. členu

Obveščenost odjemalcev je ključnega pomena tako za varno delovanje naprav in sistema zemeljskega plina kot za delovanje trga in uveljavljanje pravic odjemalcev na trgu zemeljskega plina. V ta namen direktiva in tudi zakon določata naloge operaterju distribucijskega sistema v zvezi s pojasnili glede pravic pri oskrbi z zemeljskim plinom in glede dostopa do podatkov o porabi določenega odjemalca. Slednje je pomembno predvsem pri menjavi dobavitelja, kjer novi dobavitelj sicer nima podatkov o pretekli

porabi in je njegova napoved porabe odjemalca zato otežena, s tempa tudi vstop na trg.

Z namenom transparentnosti in nediskriminatornosti je v veljavi pravilnik, ki določa nabor in obliko posredovanja potrebnih podatkov o porabi odjemalca.

Ne glede na posamične zahteve odjemalca po informacijah o njegovi porabi pa mora distributer vsaj enkrat letno obvestiti odjemalca o njegovi porabi in stroških.

K 17. členu

Ta člen v spore o dobavi uvaja neodvisno imenovano osebo. Dobavitelj mora imenovati in financirati neodvisno osebo, neodvisnost, informacije za odjemalce in postopki morajo biti v skladu s priporočilom 98/257/ES. Za standarde poslovne napake si lahko dobavitelj predpiše tudi standardne odškodnine. To lahko zelo poenostavi zahtevo za odškodnino, kar motivira odjemalce, da se pritožijo. Takšen sistem je veliko bolj učinkovit kot nadzor z inšpekcijo. Dobavitelji lahko izpolnitev tega člena zagotovijo npr. preko združenja. Namen tega člena je, da se lahko na ekonomičen način rešujejo majhni spori, ki so neprimerni za sodno obravnavo, lahko pa nastopajo v zelo velikem številu. Spore med končnimi odjemalci in sistemskimi operaterji izvensodno rešuje agencija.

K 18. členu

Člen implementira določbo 3/3 direktive 2009/73/ES. Ranljivi odjemalec je gospodinjiski odjemalec zemeljskega plina, ki ob odklopu ne more nadomestiti zemeljskega plina z drugim virom energije, kar je lahko povezano tako s tehničnimi kot socialnimi okoliščinami. V primeru, ko bi operater odjemalca po predhodnem obvestilu odklopil, ker mu je dobavitelj odpovedal pogodbo, ali pa ker ne plača omrežnine, lahko operater presodi, da gre za ranljivega odjemalca in ga oskrbuje, dokler so izpolnjene okoliščine, ki povzročajo ogrožanje življenja in zdravja. Pred odklopom mora odjemalca obvestiti o možnosti nujne oskrbe, kot tudi o pogojih, rokih in načinu za uveljavitev te pravice. Podrobneje so ti pogoji urejeni v sistemskih obratovalnih navodilih.

Ogrožanje življenja in zdravja je povezano z ogrevanjem v zimskem času, kar pa seveda ni primer v poletnem času. Tako na primer je odklop v zimskem času zgolj odložen, spomladi pa se odklop izvrši. V nobenem primeru odložitev odklopa ni upravičena v primeru, ko odjemalec ni socialno ogrožen in je sposoben problem ogrevanja rešiti bodisi z odpravo razlogov za odklop (plačilo zaostalih računov, odprava razlogov za tehnične motnje drugih odjemalcev, ...), bodisi zagotoviti drugačen način ogrevanja (električna energija, drva, ...). Včasih je drugačen način ogrevanja tehnično mogoč, pa ga odjemalec zaradi revščine ne more izvesti (nakup peči na drva).

Ni pa mogoče vseh primerov popolnoma predvideti vnaprej, zato je odločitev o neodklopu prepuščena operaterju. Določilo je treba razumeti restriktivno: odjemalec je dolžan dokazati, da so izpolnjeni pogoji za neodklop, operater pa mora v največji možni meri vnaprej predpisati, kateri so ti pogoji in na kakšen način odjemalec dokaže njihovo izpolnjevanje. Gre za redko izjemo od pravila, da je zemeljski plin tržno blago, ki ga je potrebno kupiti in plačati. Le v primeru, ko je ta izjema zelo redko uporabljena, je vpliv na omrežnino tako neznamen, da ne ogroža koncepta trga z zemeljskim plinom.

Operater torej mora predpisati način, na katerega bo ranljivi odjemalec lahko dokazal svojo pravico do odloženega odklopa. Za to bo potrebno dokazati dvoje: da je zdravje in življenje po izklopu zemeljskega plina ogroženo in da je odjemalec nezmožen to ogrožanje odpraviti na drug način. Pri prvem pogoju gre za ogrevanje, pri drugem pa za socialno ogroženost. Dokazilo o prejemanju socialne podpore bi lahko bil dokaz o socialni ogroženosti, čeprav je socialna podpora namenjena pokrivanju osnovnih življenjskih potreb, kamor sodi tudi ogrevanje. Obstajajo pa tudi ljudje, ki so socialno ogroženi, pa podpore ne prejemajo.

Ukrep odloženega odklopa je namenjen res skrajnim primerom ogrožanja življenja in zdravja, uporaba bi morala biti zelo redka.

K 19. členu

Dejavnost operaterja se izvaja kot gospodarska javna služba za katere izvajanje veljajo določila zakona, ki ureja izvajanje gospodarskih javnih služb. Določen je tudi nabor glavnih nalog operaterja prenosnega sistema.

Ena izmed možnosti in nalog operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina je tudi sodelovanje z operaterji sosednjih prenosnih sistemov s katerimi je plinovodni sistem povezan ali se namerava povezati. Kot določa recital št. 6 Direktive 2019/692/EU morajo imeti operaterji prenosnih sistemov možnost, da sklepajo tehnične sporazume z operaterji prenosnih sistemov in drugimi subjekti v tretjih državah glede vprašanj, ki se nanašajo na delovanje in medsebojno povezovanje prenosnih sistemov, če je vsebina takšnih sporazumov v skladu s pravom Unije. Operaterji prenosnih sistemov lahko medsebojno sklepajo t.i. tehnične dogovore, v katerih so opredeljeni vsi pomembni podatki in postopki glede operativnega sodelovanja, vezani na obstoječo ali novo plinovodno povezavo. S členom je določena možnost in naloga operaterja prenosnega sistema, da sklepa tovrstne dogovore, ki so v skladu s pravnim redom RS in Evropske unije in z odločitvami Agencije za energijo (npr. s soglasji agencije k razvojnim in naložbenim načrtom operaterja ali z odločbami agencije o omrežninskih tarifah) ter, da o njih obvešča pristojno ministrstvo in Agencijo za energijo.

Glede na pričakovano prenašanje tudi drugih plinov kot metan po sistemu, je nujno, da se posebej opredeli naloga za vzpostavitev in nadzor mehanizmov za upravljanje kvalitete plina v sistemu, saj je to nujno potrebno za zagotavljanje tako tehnične varnosti sistema kot tudi zagotovljene kvalitete plina pri odjemalcih.

K 20. členu

Ta člen določa, da se gospodarska javna služba dejavnost operaterja prenosnega sistema opravlja na podlagi koncesije, kar je skladno s členom 4(1) Direktive 2009/73/ES, ki med vrstami avtorizacij izrecno omenja koncesije, kateri število pa ne sme biti omejeno. Predlog zakona je utemeljen na naslednjem vrstnem redu pridobivanja različnih aktov v zvezi s to dejavnostjo: pridobitev koncesije, umeščanje prenosnega sistema v prostor, morebitna razlastitev (ta je mogoče le za infrastrukturo za javno službo), gradbeno dovoljenje, uporabno dovoljenje, certificiranje in na koncu imenovanje operaterja. Dejavnost operaterja prenosnega sistema izvaja tako le koncesionar, ki ima v lasti prenosni sistem in sklene koncesijsko pogodbo s

koncedentom Republiko Slovenijo, ima veljaven certifikat in je imenovan za operaterja. Pri tem za svojo dejavnost ne pridobi izključne pravice.

K 21. členu

Koncesija za operaterja prenosnega sistema se ne podeli na podlagi razpisa, ampak na zahtevo potencialnega koncesionarja, ki zanjo zaprosi. Ker ne gre za postopek, v katerem bi več oseb konkuriralo za eno koncesijo, se ne uporabljajo pravila za sklepanje javno-zasebnih partnerstev. Za pridobitev koncesije se ne zahteva predhodno lastništvo prenosnega sistema. Vlada izda Uredbo o koncesijskem aktu, ki določa pogoje za pridobitev koncesije. Referenca na Zakon o storitvah na notranjem trgu omogoča upoštevanje postopkov, ki so določeni v tem zakonu glede čezmejnega izvajanja storitev na notranjem trgu. S tem se izognemo podvajanju zakonskih določb.

K 22. členu

Dejavnost operaterja prenosnega sistema se v principu financira iz omrežnine, ki jo skladno z metodologijo določi Agencija za energijo za regulatorno obdobje. Operater pa se financira tudi iz drugih prihodkov ki jih pridobi z opravljanjem storitev gospodarske javne službe. Drugi prihodki skupaj z omrežnino predstavljajo enega izmed elementov regulativnega okvira, ki ga Agencija za energijo skladno s četrtem odstavkom 104. člena ZOP podrobneje predpiše s splošnim aktom. Drugi prihodki za izvajanje gospodarske javne službe so prihodki storitev, ki jih izvaja operater sistema, kot so na primer prihodki iz upravljanja trgovalnih platform v virtualni točki (članarina, prispevek za vsako transakcijo), prihodki od izvajanja drugih storitev (podatkovne storitve, storitve na sistemu, izredni odčitki, odklopi odjemnih mest, uplinjanje, označevanje tras plinovodov in nadzor), prihodki iz naslova brezplačno pridobljenih sredstev, prevrednotovalni poslovni prihodki ipd.

K 23. členu

Dovoljenja za gradnjo in izdajo uporabnega dovoljenja je mogoče izdati le koncesionarju, ki se je resno odločil za izvajanje te dejavnosti s sklenitvijo koncesijske pogodbe. Vsaka zavrnitev izdaje pa mora biti utemeljena in jo ministrstvo sporoči Evropski komisiji skladno s členom 4(3) Direktive 2009/73/ES, da je s tem zagotovljena objektivnost in nediskriminatornost obravnave.

K 24. členu

Osnovni pristop k reguliranju monopolne dejavnosti operaterja prenosnega sistema je lastniška ločitev izvajalca gospodarske javne službe od izvajalcev drugih dejavnosti, povezanih s plinom, kot je proizvodnja, prodaja, trgovanje,... z namenom, da se zagotovi neodvisnost odločanja operaterja sistema. Evropska zakonodaj in zakon predvidevata in dovoljujeta zatečeno stanje lastniške povezanosti omenjenih akterjev, vendar je v tem primeru uveden poseben režim nadzora odločanja operaterja prenosnega sistema, ki v tem primeru deluje v obliki, imenovani »neodvisni operater prenosnega sistema«

Predmetni oddelek zakona določa pravila delovanja operaterja sistema v obliki popolne lastniške ločitve omenjenih dejavnosti. Oseba, ki ima v lasti prenosni sistem

je zavezana k temu, da izvaja dejavnost operaterja prenosnega sistema in obratno, operater mora imeti v lasti prenosni sistem. To pomeni, da se s tem zagotovi dejanska uporaba obstoječega prenosnega sistema. Če pa lastnik prenosnega sistema ne izpolni pogojev za izvajanje dejavnosti, dejavnost operaterja prevzame drug operater, ki izpolnjuje pogoje. Omogočeno je tudi, da več oseb, ki imajo v lasti posamezne prenosne sisteme, ustanovijo skupnega operaterja, ki deluje kot operater v več državah članicah (npr. regionalni operater). Vseeno pa morajo lastniki tega skupnega podjetja in prenosnih sistemov izpolnjevati določbe glede svojega lastniškega ločevanja. Določba prenaša v slovenski pravni red določbo člena 9(1)(a) Direktive 2009/73/ES.

K 25. členu

Podjetja za proizvodnjo in prodajo elektrike ali plina ne smejo imeti poleg večinskega deleža v operaterju prenosnega sistema niti nobenega vpliva na operaterja prenosnega sistema. Imajo le pravico do dividende v primeru manjšinskega lastništva. Oseba, ki izvaja vpliv ali nadzor nad operaterjem prenosnega sistema, ne sme imeti nobenega nadzora ali vpliva na podjetje, ki izvaja dejavnost proizvodnje ali prodaje elektrike oziroma plina. Določba prenaša v slovenski pravni red določbo b in c točke prvega odstavka 9. člena Direktive 2009/73/ES.

K 26. členu

Člen podrobneje določa pravice iz prejšnjega člena, ki se nanašajo tako na večinski delež kot tudi na izvrševanje vsakršnih glasovalnih pravic ter imenovanje članov nadzornega sveta, organov in uprave. Določba prenaša v slovenski pravni red določbo č točke drugega odstavka 9. člena Direktive 2009/73/ES.

K 27. členu

Določba se nanaša na osebe v povezavi s prepovedjo članstva v upravi, nadzornem svetu ali organu zastopanja operaterja prenosnega sistema in hkrati podjetja za proizvodnjo in prodajo elektrike oziroma plina, da se s tem prepreči medsebojni vpliv in konflikt interesov. Določba prenaša v slovenski pravni red določbo d točke prvega odstavka 9. člena Direktive 2009/73/ES.

K 28. členu

Direktiva omogoča državi kot lastnici tako podjetja za proizvodnjo oz. prodajo elektrike oziroma plina, kot tudi operaterja prenosnega sistema, da izpolni pogoj lastniške ločitve že z upravljanjem nadzora nad obema vrstama podjetij preko dveh različnih javnih organov. Ta določba torej omogoča poenostavljeno izpolnjevanje lastniške ločitve za primer (so)lastništva države v podjetjih. Določba prenaša v slovenski pravni red določbo šestega odstavka 9. člena Direktive 2009/73/ES.

K 29. členu

V primeru kršitev določb glede lastniškega ločevanja, so osebe, pri katerih nastane razlog kršitve, dolžne ukrepati tako, da te kršitve odpravijo. O nastanku kršitev morajo

obvestiti agencijo, ki nadzira izpolnjevanje prepovedi glede lastniške ločitve in ukrepa v primeru, da kršitve niso odpravljene.

K 30. členu

Nadzor nad izvajanjem lastniške ločitve operaterja prenosnega sistema izvaja agencija, ki ima v več segmentih pristojnosti ukrepanja. Člen skladno z direktivo določa ukrepe agencije v primeru neizpolnjevanja zahtev v primeru popolne lastniške ločitve. V primeru nespoštovanja in neizvedbe korektivnih ukrepov za izpolnitev pogojev lastniške ločitve iz zakona lahko agencija ukrep podkrepí z denarno kaznijo. V primeru nadaljnje kršitve pa se začne postopek za preizkus izpolnjevanja pogojev za certifikat, torej za imenovanje za operaterja prenosnega sistema.

K 31. členu

Plinska direktiva omogoča implementiranje izjeme od lastniškega ločevanja in sicer v obliki samostojnega operaterja sistema (ISO) in/ali neodvisnega operaterja sistema (ITO). Predlog zakona vključuje samo možnost neodvisnega operaterja sistema, ki ima v svoji lasti vsa sredstva za izvajanje dejavnosti (plinsko infrastrukturo – npr. plinovode in kompresorske postaje), ne izpolnjuje pa pogojev vertikalne ne-integriranosti, torej je v lasti ali delni lasti (z uveljavljanjem lastniških pravic) s strani podjetja za proizvodnjo in/ali prodajo elektrike oziroma plina (razmerje med Geoplinom in Plinovodi). Možnost samostojnega operaterja sistema (ISO) namreč zelo odstopa od dejanskega stanja in je ocenjena za regulacijo in nadzor v naših razmerah, in na podlagi izkušenj s sistemskim operaterjem distribucijskega sistema električne energije, kot neprimerna oblika vertikalne integriranosti, kjer operater sistema le izvaja dejavnost, nima pa v lasti infrastrukture. Če bi uvedli to izjemo bi pomenilo, da mora obstoječi operater ustanoviti še eno podjetje za operativno izvajanje svoje dejavnosti ali pa mora plinsko infrastrukturo prenesti nazaj na svojega lastnika (dobavitelja), kar bi pomenilo pomik nazaj od že doseženega stanja.

Izjemo v obliki neodvisnega operaterja sistema (ITO) pa lahko na podlagi določb plinske direktive uporabi le podjetje oziroma njegovi lastniki, če je na dan uveljavitve direktive, to je 3.9.2009, prenosni sistem bil v lasti vertikalno integriranega podjetja. Ker je edini operater prenosnega sistema v Sloveniji na dan 3.9.2011 imel v lasti prenosni sistem in je bil vertikalno integrirano podjetje, smo se odločili, da omogočimo to obliko, ki ima nekatere prednosti in slabosti glede na obliko lastniško ločenega sistema operaterja. Trenutno operater prenosnega sistema Plinovodi d.o.o. še delujejo kot neodvisni operater, kjer je delež Republike Slovenije še v upravljanju SDH.

Glavne prednosti lastniške ločitve:

- operater sistema je povsem samostojen in neodvisen od podjetja za proizvodnjo in dobavo plina in/ali elektrike,
- ločitev tržne, poslovno tvegane dejavnosti prodaje in regulirane dejavnosti operaterja sta ločeni, morebitne finančne težave dobavitelja na odprtem trgu (npr. stečaj ali prevzemi s strani drugim podjetij) nimajo vpliva na lastništvo in delovanje operaterja prenosnega sistema,

- možnost ločene privatizacije ali prodaje proizvodnjo-prodajnega podjetja in operaterja sistema,
- ni potreben dodaten zahteven nadzor s strani agencije in manjše tveganje tožbenih postopkov s strani Komisije in akterjev plinskega trga zaradi nedoseganja ali neizvajanja neodvisnega delovanja ITO,
- obstaja možnost, da ITO sistem ne bi ustrezno deloval in EU kasneje uzakoni samo lastniško ločitev, kar bi pomenilo nepotrebno vmesne spremembe in prilagajanje.

Glavne prednosti neodvisnega operaterja sistema:

- operater sistema je povsem samostojen in neodvisen od podjetja za proizvodnjo,
- podjetje za proizvodnjo in/ali prodajo plina, v katerega lasti je operaterja sistema, ima več kapitala in s tem večjo kapitalsko moč, boljši "rating" pri bankah, svojih dobaviteljih in kupcih s katerimi sklepa tudi finančno zahtevne dolgoročne pogodbe,
- država se lahko kasneje še vedno odloči, da uzakoni edino možnost lastniško ločenega podjetja. V primeru, da enkrat uzakonimo le lastniško ločitev, poti nazaj na možnost vertikalno integriranega neodvisnega operaterja sistema ni več,
- izognitev možnim pravnim sporom in presojam (ne)ustavnosti Energetskega zakona zaradi poseganja v lastniške pravice z obvezno lastniško ločitvijo (zavezujoča prodaja ali oddelitev podjetja v kratkem časovnem roku), ker direktiva omogoča tudi rešitve, ki ne posegajo v lastniške pravice,
- problematičnost časovno kratkih rokov za izpeljavo zahtevnih postopkov lastniškega ločevanja.

K 32. členu

Zakon določa pravno obliko za operaterja prenosnega sistema, ki deluje kot neodvisni operater prenosnega sistema, ker omogoča zahtevano transparentno delovanje podjetja, predvsem nadzornega organa. Za zagotavljanje zadostnega nadzora, zakon za primer neodvisnega operaterja določa prepoved enotirnega sistema upravljanja in izrecno prepoved neposrednega upravljanja družbe s strani družbenikov. Zaradi vertikalne povezave med operaterjem in prodajo ali proizvodnjo zemeljskega plina je taka prepoved oziroma so tako postavljene varovalke nujne zaradi zagotavljanja neodvisnega delovanja operaterja do vseh deležnikov na trgu, ki sicer konkurirajo lastniku neodvisnega operaterja.

Polega tega je za neodvisnega operaterja je poleg dejanske neodvisnosti delovanja pomembna tudi identifikacija podjetja navzven. Zato direktiva in zakon določata tako ravnanje neodvisnega operaterja, ki ne ustvarja zmede glede identitete v primerjavi z vertikalno integriranim podjetjem (svojim lastnikom).

Določba prenaša v slovenski pravni red določbe drugega, tretjega in četrtega odstavka 17. člena Direktive 2009/73/ES.

K 33. členu

Člen določa izrecne pogoje delovanja podjetja, ki deluje kot neodvisni operater z namenom zagotavljanja neodvisnosti od vertikalne povezave podjetja. Direktiva in zakon določata neodvisnost podjetja tako pri virih, kot pri zaposlenih. Pomembne del implementacije direktive so določila lastniške ločitve tako sistema kot operaterja. Za sistem to izrecno pomeni, da je v lasti operaterja prenosnega sistema. In obratno: kdor ima v lasti prenosni sistem mora delovati kot operater prenosnega sistema po direktivi in tem zakonu.

Zaradi neodvisnega delovanja zakon določa tudi neodvisnost in ločenost pri informacijski tehnologiji, prostorih in dostopa do njih.

Določba prenaša v slovenski pravni red določbi prvega in petega odstavka 17. člena Direktive 2009/73/ES

K 34. členu

Finančna neodvisnost neodvisnega operaterja je nujna za neodvisno izvajanje naložb v razvoj omrežja in zagotavljanje zadostnih kapacitet in zanesljivega delovanja sistema. Še posebej pa je pomembno da so investicije usmerjene v odpravljanje ozkih grl tudi tam, kjer je morda na škodo vertikalnemu podjetju, v korist pa trgu zemeljskega plina. Zaradi takih primerov še posebej, mora biti finančna neodvisnost zagotovljena v veliki meri in odločanje o investicijah samostojno.

Neodvisni operater prenosnega sistema mora imeti tako široke finančne pristojnosti in možnosti za zagotavljanje potrebnih in ustreznih finančnih sredstev za opravljanje svoje dejavnosti, vključno z razvojem prenosnega sistema. Celo več, vertikalno integrirano podjetje (njegov lastnik) mora dati na voljo operaterju sistema finančne vire za naložbe in pooblastilo za pridobivanje finančnih sredstev na trgu kapitala. Določba prenaša v slovenski pravni red določbe šestega odstavka 17., ter prvega in drugega odstavka 18. člena Direktive 2009/73/ES.

K 35. členu

Zaradi potrebne neodvisnosti operaterja prenosnega sistema, direktiva in zakon določata pogoje poslovanja in odnosov v vertikalno integriranem podjetju do operaterja. Operater mora tudi v odnosu do svojega lastnika delovati kot v tržnem okolju, razen posojil, ki niso dovoljena. Nadzor nad komercialnimi in finančnimi pogodbami med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem izvaja agencija s soglasji, s čimer dodatno zagotavlja neodvisnost operaterja. Zakon zahteva tudi kapitalsko ločenosti med hčerinskimi podjetji vertikalno integriranega podjetja in operaterjem prenosnega sistema, pri čemer se ne smejo povezati s kapitalskimi deleži in posledičnih dividend.

K 36. členu

V okviru zagotavljanja neodvisnosti operaterja prenosnega sistema zakon določa omejitve ravnanja vertikalno integriranega podjetja v odnosu do operaterja sistema in

njegove neodvisnosti odločanja. Struktura upravljanja in družbena pogodba oziroma statut operaterja prenosnega sistema morata zagotavljati dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema. Vertikalno integrirano podjetje ne sme vplivati na ali določati ravnanja operaterja prenosnega sistema pri njegovih vsakodnevnih dejavnostih in upravljanju sistema ali pri dejavnostih, potrebnih za pripravo desetletnega načrta za razvoj omrežja.

Neodvisnost in nepristranskost odločanja operaterja je ravno tako pomembna za delovanje plinskega trga zato zakon izrecno določa enako obravnavanje vseh subjektov in daje nalogo operaterju, da ne sme izkrivljati ali preprečevati konkurence na področju dobave ali proizvodnje zemeljskega plina.

K 37. členu

Posebno pomemben element zagotavljanja neodvisnosti operaterja prenosnega sistema je zagotavljanje neodvisnosti članov uprave. Najprej gre za neodvisnost od vpliva na upravo preko predhodnega dela za dobavitelja oziroma proizvajalca plina in/ali elektrike, kjer je za večino članov uprave določeno posebno prehodno obdobje pred (3 leta) in po (4 leta) prenehanju opravljanja funkcije člana uprave pri operaterju prenosnega sistema. Enake zahteve veljajo tudi za osebe, ki pri operaterju skrbijo za izvršno upravljanje in za tiste osebe, ki tem oseba neposredno poročajo.

Pojem oziroma dikcija »izvršno upravljanje« ni toliko povezana s pojmom izvršni/neizvršni direktor družbe, kot z vlogo imenovanih posameznikov v odločanju v postopkih pri izvajanju gospodarske javne službe.

Za izvajanje in nadzor neodvisnosti vodenja (odločanja) v primeru vertikalno povezanih družb v plinskem sektorju (povezava trgovec – operater prenosnega sistema) je pomembno, da je dosežen zadosten nivo neodvisnosti in transparentnosti odločanja ter v tej zvezi tudi imenovanje oseb za izvršno upravljanje, da bi se zagotovilo neodvisno odločanje v okviru dejavnosti operaterja prenosnega sistema, kar neposredno vpliva na delovanje trga s plinom. Poleg članov uprave so lahko imenovane še druge osebe, ki glede na vlogo pri odločanju morajo biti zajete v omenjeni transparenten pregled in nadzor s strani agencije za energijo.

Zakon določa nadzor in odločanje agencije glede imenovanja in predčasnega razreševanja ključnih oseb odgovornih za vodenje pri operaterju prenosnega sistema.

K 38. členu

Poleg uprave podjetja je za neodvisno ter tekoče in korektno poslovanje prav tako pomembna sestava in delovanje nadzornega sveta neodvisnega operaterja prenosnega sistema. Nadzorni svet ima tako omejene pristojnosti na točno določenih področjih, ki lahko vplivajo na nepristranskost delovanja operaterja.

Direktiva in zakon določata pravila neodvisnega delovanja za člane nadzornega sveta, podobno kot pri pogoji za člana uprave operaterja.

Odločitve nadzornega sveta tako lahko vključujejo le odločitve v zvezi z odobritvijo letnih in dolgoročnejših finančnih načrtov, v zvezi s stopnjo zadolževanja operaterja prenosnega sistema in določitvijo zneska dividend, ki se razdelijo delničarjem.

K 39. členu

Neodvisni operater prenosnega sistema mora zaradi lastniške povezanosti, poleg posebnih pogojev za sestavo uprave in nadzornega sveta ter drugih varovalk za neodvisno poslovanje, pripraviti poseben program za zagotavljanje svoje neodvisnosti od vertikalno integriranega podjetja in skladnosti z določili direktive ter zakona. Program za zagotavljanje skladnosti odobri agencija.

K 40. členu

Neodvisni operater prenosnega sistema mora zagotavljati izvajanje vseh zakonskih določil glede neodvisnosti in s tem tudi izvajanje programa za zagotavljanje skladnosti. Nadzornik za skladnost, ki ga mora imenovati nadzorni svet operaterja sistema, pa skrbi za neodvisno spremljanje programa za izvajanje skladnosti. Nadzornik za skladnost je tudi zavezan določbam zakona glede neodvisnosti in k soglasju agencije za njegovo imenovanje ter razrešitev.

K 41. členu

Nadzornik za skladnost je poseben varuh delovanja neodvisnega operaterja prenosnega sistema v kontekstu upoštevanja evropske energetske zakonodaje in predmetnega zakona. Zaradi pomembnosti investicij v prenosni sistem za učinkovito delovanje prenosnega sistema in trga z zemeljskim plinom ima nadzornik za skladnosti posebno vlogo pri teh odločitvah. operaterja sistema, njegovega nadzornega sveta in skupščine, še posebej tistih, ki se nanašajo na sprejemanje naložbenega načrta in odločitev glede naložb, kar mu omogoča sodelovanje na zasedanjih vseh treh organov, ko odločajo o naložbenih zadevah. Zagotovljen ima dostop do vseh potrebnih informacij za opravljanje svojega dela, o katerem poroča agenciji.

K 42. členu

10-letni razvojni načrt je poleg naložbenega načrta ključni usmerjevalni dokument razvoja prenosnega omrežja in kot tak neposredno vpliva na konkurenco in delovanje trga z zemeljskim plinom.

Plinska direktiva zahteva v primeru neodvisnega operaterja sistema vsakoletno pripravo 10-letnih razvojnih načrtov (drugače zakon predpisuje 2 letno pripravo za lastniško ločene operaterje), ki ga predloži agenciji, ki ga prouči, opravi javno razpravo in nato posreduje predloge dopolnitev operaterju, ki ga mora dopolniti in za njegovo veljavnost pridobiti soglasje agencije. Na ta način se zagotavlja ustrezen razvoj omrežja v odvisnosti od dejanskega in pričakovanega povpraševanja po plinu in po prenosnih zmogljivostih v EU.

Za pravilen prenos in izvajanje Direktive 27/2012/EU je vsebina iz četrtega in petega odstavka 6. člena tega zakona obvezna tudi za razvojni načrt, ki ga pripravi neodvisni operater prenosnega sistema zemeljskega plina.

K 43. členu

Načrtovanje in izvajanje 10-letnega razvojnega načrta je ključen element tudi v razvoju trga, saj razvojni načrt primarno zagotavlja odpravljanje ozkih grl in zagotavljanje zadostne kapacitete za zanesljivo oskrbo odjemalcev zemeljskega plina ter zadostno povezljivost prenosnih omrežij za delovanje trga ne le lokalno ampak regionalno in v celotni EU.

Agencija ima pristojnost, da na podlagi spremljanja izvajanja 10-letnega razvojnega načrta, v primeru neizvajanja le tega, s posebnimi ukrepi, ki jih predpiše operaterju, zagotovi, da se potrebne naložbe tudi izvedejo. V skrajnem primeru lahko celo sama agencija organizira razpis za financiranje in/ali izvedbo naložb v prenosni sistem če oceni, da so take naložbe pomembne. V primeru, če naložbe ne izvede operater prenosnega sistema, mora skladno z določili direktive in zakona o lastniški ločitvi investitor ali biti operater prenosnega sistema (nekega drugega) ali operater postati ali pa z ustrežno pravno podlago del prenosnega sistema predati v last (prodati) nekemu, ki je certificiran in izvaja dejavnost operaterja prenosnega sistema. Lahko seveda tudi operaterju, po čigar razvojnem načrtu se je izvedla investicije. Tak primer je zares skrajni primer posega agencije na področje izvedbe razvojnega načrta, vendar zaradi zavarovanja ciljev delovanja trga in odpravljanja ozkih grl ga je nujno predvideti.

K 44. členu

Skladišča zemeljskega plina in obrati za utekočinjen zemeljski plin so zelo pomemben del plinskega sistema, saj (oboje v vlogi skladišča) omogočajo izravnavo nihajoče porabe zemeljskega plina tako redne oscilacije v toku dneva, tedna ali meseca, kot tudi sezonsko optimalno obratovanje plinovodov, kjer se poleti skladišča polnijo, pozimi pa praznijo in dopolnjujejo neposredni tok o d proizvajalec. Na ta način je ugoden tudi za dobavitelje kot predvsem za operaterje in predvsem nujen za delovanje trga z zemeljskim plinom brez velikih sezonskih nihanj. Predvsem pozimi, ko bi cene plina brez skladišč lahko bile ekstremno visoke, saj ponudba ne bi mogla dosegati povpraševanja.

Zaradi razvoja notranjega trga s plinom je torej pomembno, da operater prenosnega sistema zagotavlja pregledne in neiskriminatorne postopke in tarife za priključevanje obratov za UZP, skladišč in industrijskih odjemalcev na prenosni sistem in je odgovoren za zadostno vstopno in izstopno zmogljivost.

V členu so enako naslovljeni tudi proizvajalci plina. V Sloveniji v prihodnjem obdobju pričakujemo razvoj proizvajalcev plinov iz obnovljivih virov, ki se bodo oddajali v sistem in s tem prispevali k dekarbonizaciji oskrbe s plinom.

K 45. členu

Z direktivo in posledično z zakonom je agenciji dodeljena vrsto pristojnosti in odgovornosti za spremljanje in nadziranje trga z zemeljskim plinom. Tako ima agencija poleg postopkovnih ukrepov (odvzem certifikata za operaterja, podelitev soglasja k finančnim in komercialnim sporazumom,...) tudi možnost ukrepanja kot prekrškovni organ.

Agencija tako izvaja nadzor nad izvajanjem določb (zahtev in nalog) glede izvajanja nalog neodvisnega operaterja prenosnega sistema in tudi vertikalno integriranega podjetja ter z njim povezanih družb. Naloži lahko celo kazen za kršitve teh določb in dodeli naloge drugemu operaterju prenosnega sistema in začne postopek za odvzem certifikata.

K 46. členu

Direktiva in zakon določata postopek certificiranja, ki ga mora opraviti vsak operater prenosnega sistema, da bi lahko bil imenovan za operaterja. V postopku certificiranja agencija preveri izpolnjevanje predvsem zahtev glede lastniške ločitve oziroma zahteve za učinkovito ločevanje delovanja operaterja od vertikalno integriranega podjetja.

Agencija v upravnem postopku ugotovi izpolnjevanje pogojev.

K 47. členu

Certificiranje sledi v zakonu določenemu postopku v katerem agencija ugotovi skladnost z zahtevami iz zakona in odloči z odločbo. Zaradi kontrole in zagotavljanja enotnih kriterijev za izdajo certifikata (ki velja na območju EU) je v postopek vključena tudi Evropska komisija. Odločba agencije tako začne pravno učinkovati šele po izdaji mnenja Evropske komisije (oziroma po preteku rokov, če odločba agencije ali mnenje komisije nista pravočasni).

K 48. členu

Postopek certificiranja je zaradi posebnosti vsebin in dokazil nekoliko drugačen od standardnega postopka po zakonu o upravnem postopku. Zakon v tem členu skladno z direktivo določa posebnosti postopka certificiranja operaterja prenosnega sistema z namenom da je postopek izvedljiv in predvidljiv glede na potrebne vsebine in dokazila ter da se s postopkom ne vpliva negativno na delovanje trga z zemeljskim plinom in hkrati da je postopek obvladljiv za operaterja.

K 49. členu

Direktiva seveda velja za celotno Evropsko unijo. Določba direktive in zakona določa pogoje certificiranja za primer, ko lastnika prenosnega sistema ali operaterja nadzoruje oseba iz tretje države, v kateri direktiva ne velja. Na območju držav članic EU je treba izvajati učinkovito ločevanje dejavnosti dobave in proizvodnje od dejavnosti operaterja prenosnega sistema, tako za podjetja iz EU, kakor tudi za podjetja, ki niso iz EU. Da bi ohranili neodvisnost omrežnih dejavnosti od dejavnosti dobave in proizvodnje, morajo imeti regulativni organi pooblastilo, da zavrnejo certifikacijo operaterjev prenosnih sistemov, ki ne izpolnjujejo pravil o učinkovitem ločevanju, kar velja tudi za certificiranje podjetij ali sistemov, ki jih nadzirajo podjetja izven EU.

Člen določa bistveno drugačen postopek certificiranja takega operaterja, predvsem glede sprotnega poročanja Evropski komisiji o prejeti vlogi ali spremenjenih okoliščinah že obstoječih, certificiranih operaterjih. Postopek certificiranja v tem primeru tudi ne predvideva »tihe procedure« oziroma domneve o izdaji certifikata v primeru neizdaje odločbe s strani agencije, ampak predvideva odobritev certificiranja s strani Evropske komisije na podlagi predloga, pripravljenega s strani agencije.

Zaradi različnih odnosov do tretjih držav in tudi različnih ureditev zadevnega področja tudi v odnosu do EU, direktiva in zakon določata potrebno dokazovanje izpolnjevanja pogojev lastniške ločitve in upoštevanje medsebojno določenih pravic in obveznosti.

K 50. členu

Poleg pogojev in postopkov za pridobitev certifikata, zakon v določbi opredeljuje potek in pogoje preizkusa izpolnjevanja pogojev za certifikat. Agencija pogoje preveri tudi po uradni dolžnosti kot je opisano v členu. V primeru neizpolnjevanja pogojev agencija določi rok za izpolnitev le teh, oziroma odvzame certifikat. Postopek tako omogoča nadzor nad stalnim izpolnjevanjem predpisanih pogojev predvsem glede lastniško ločenega ali neodvisnega operaterja prenosnega sistema.

K 51. členu

Operater sistema dejansko postane operater takrat, ko ga s sklepom imenuje Vlada RS. Vlada izda sklep na predlog agencije po tem, ko so poleg certifikata izpolnjeni tudi ostali pogoji iz zakona. Enak postopek je predviden za razveljavitev sklepa o imenovanju operaterja prenosnega sistema. V obeh primerih se sklep objavi v evropskem in slovenskem Uradnem listu

K 52. členu

Ko ni izpolnjen kateri od pogojev za izvajanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema iz tega zakona, in ni mogoče pričakovati, da bo ta pogoj v razumnem času izpolnjen, kot tudi če iz drugih razlogov operater prenosnega sistema dejansko preneha izvajati dejavnosti operaterja prenosnega sistema in ni pričakovati, da jo bo v razumnem času lahko nadaljeval, zakon predpisuje ustrezne rešitve. Ker je regulator – agencija glavni in odgovorni akter v postopku preverjanja izpolnjevanja pogojev s strani operaterja prenosnega sistema, prevzema tudi naloge v zvezi z prenosom izvajanja na drugega operaterja, ki spolnjuje predpisane pogoje. Brez sankcije odvzema pravice izvajanja dejavnosti operaterja tudi pogoji za izvajanje ne bi imeli smisla. Z namenom zagotavljanja zanesljive oskrbe s plinom je kot skrajni ukrep predvidena možnost razlastitve takšnega operaterja, ki ne spolnjuje pogojev in ne zagotovi začasnega izvajanja dejavnosti na svojem prenosnem sistemu drugemu operaterju, ki spolnjuje pogoje in ga določi agencija.

K 53. členu

Operaterje skladiščnih sistemov in sistemov za utekočinjeni zemeljskim plin imenuje lastnik, pri čemer mora upoštevati obdobje za katero se operater imenuje, ki ga določi agencija z odločbo. Direktiva in zakon določata pristojnost agencije, da na osnovi učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja.

K 54. členu

Tako kot za regulirano dejavnost operaterja prenosnega sistema zakon tudi za regulirano dejavnost operaterja skladiščnega sistema in operaterja sistema utekočinjenega zemeljskega plina določa naloge in načela, ki jih morata izvajati pri opravljanju svoje dejavnosti.

Ključna določila se nanašajo na enakopravno obravnavo uporabnikov sistema ter na zagotavljanje in posredovanje potrebnih podatkov tako uporabnikom sistema kot tudi operaterjem različnih sistemov z namenom učinkovitega dostopa do sistema ter varnega in zanesljivega obratovanja.

K 55. členu

Z namenom zagotavljanja nepristranskega delovanja in obravnave posameznih tržnih akterjev s strani vertikalno integriranih operaterjev skladiščnih sistemov direktiva in zakon določata pravno, organizacijsko in funkcionalno ločitev od vseh tržnih dejavnosti. (za razliko do prenosnega sistema, kjer je zahtevana lastniška delitev). Zakon določa načelne ukrepe, ki izpolnjujejo naveden pristop. Poleg tega zakon z namenom določanja podrobnejših in konkretnih ukrepov za posamezno podjetje določa obveznost oblikovanja programa za zagotovitev skladnosti ter zagotovitev ustreznega nadzora nad njegovim izvajanjem.

K 56. členu

Operaterji lahko razpolagajo s pomembnimi podatki tržnih akterjev, ki so vezani na zagotavljanje pogodbenih zmogljivosti prenosa, skladiščenja ali utekočinjanja plina. In ker tržni akterji delujejo na osnovi konkurence, lahko vsako razkrivanje poslovno občutljivih podatkov pomeni vpliv na konkurenčnost podjetja, še posebej tam, kjer nastopa manjše število tržnih akterjev. Zakon zato določa obveznost varovanja zaupnosti poslovno občutljivih podatkov.

Določba tudi določa da operater ne sme prikrivati podatkov, ki se nanašajo na izvajanje gospodarske javne službe, agenciji, koncendentu ali pristojnim organom. Na ta način se zakonodajalec želi odvrniti od neželjenih praks operaterjev, ko z izgovorom zaupnosti ali poslovne skrivnosti koncesionar ne posreduje zahtevanih podatkov zgoraj omenjenim osebam.

K 57. členu

Zelo je pomembno varovanje podatkov med posameznimi deli vertikalno integriranih operaterjev skladiščnih sistemov in sistemov za UZP, kjer bi lahko prihajalo do načrtne zlorabe informacij za koristi drugih tržnih delov vertikalno integriranega podjetja. Zakon zato izrecno določa da se poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi operater ne sme

zlorabiti, hkrati pa mora operater objaviti vse podatke, ki so potrebni za učinkovito konkurenco in uspešno delovanje trga.

K 58. členu

Tudi dejavnost operaterja distribucijskega sistema se izvaja kot gospodarska javna služba. Distribucijski sistemi so omejeni na posamezno občino, ker vsaka občina samostojno izvaja svoje pravice. Ker je občina odgovorna za izvajanje gospodarske javne službe na svojem območju, mora biti samostojno priključen distribucijski sistem na prenosni sistem. Ker pa se zaradi razvejanosti distribucijskih sistemov lahko zgodi, da je neekonomična samostojna priključitev na prenosni sistem, je uvedena možnost povezave preko sosednjega distribucijskega sistema pod pogojem, da mora v tem primeru agencija izdati soglasje če so izpolnjeni ustreznimi pogoji.

K 59. členu

Distribucijski sistemi so praviloma priključeni na prenosni sistem preko ene ali več izstopnih točk iz prenosnega sistema. V posebnih primerih pa je smiselno povezati dva distribucijska sistema, ki oskrbujeta s plinom dve različni občini. Zaradi posebnosti primera in vpliva na razvoj plinovodnega sistema člen v takih primerih določa pogoje, vlogo Agencije, ki mora k takšnemu povezovanju dati soglasje.

K 60. členu

Financiranje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema zemeljskega plina se financira iz omrežnine in iz drugih prihodkov operaterja.

Bistven vir financiranja operaterja sistema je omrežnina. Kot dejavnost operaterja je tudi omrežnina regulirana. Regulacija se izvaja na osnovi priznanih upravičenih stroškov, ki jih operater sistema ustvari z izvajanjem predpisane dejavnosti. Za opravljanje dejavnosti mu je priznan tudi v naprej določen donos. Celoten sistem in nadzor regulacije je določen s tem zakonom in splošnimi akti agencije za energijo, ki kot neodvisni organ izvaja vse postopke regulacije, določitve in korekcije omrežnine kot glavnega prihodka operaterja sistema.

K 61. členu

Na območju posamezne občine, kjer je podeljena izključna pravica za opravljanje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema, lahko priključi končnega odjemalca le operater distribucijskega sistema. Operater prenosnega sistema ga lahko priključi le pod pogojem, da operater distribucijskega sistema zavrne priključitev ali dostop, če je proizvajalec ali če ni podeljene izključne pravice.

K 62. členu

Člen opredeljuje pogoje za imenovanje operaterja distribucijskega sistema. Skladno z direktivo pri distribuciji plina ni pogoj lastniške ločitve pri operaterjih, ki imajo manj kot 100.000 odjemalcev plina. V Sloveniji je na vseh distribucijskih sistemih cca 130.000 odjemalcev in imamo trenutno 15 operaterjev distribucijskega sistema.

Operaterju distribucijskega sistema ni potrebno imeti v lasti distribucijskega sistema, lahko ga ima tudi samo v najemu (kar mora ustrezno urediti s pogodbo) ali pridobljeno gradbeno dovoljenje za izgradnjo distribucijskega sistema. Agencija nadzira vsebino takšne pogodbe in njeno izvajanje. Agencija tudi imenuje operaterja za določeno obdobje, pri čemer upošteva element gospodarnosti (npr. dobo amortizacije distribucijskega sistema) ali trajanje koncesijske pogodbe, ki jo je operater sklenil z občino.

K 63. členu

Regulirano je tudi obvladovanje stanja, ko operater distribucijskega sistema ne spolnjuje več katerega od pogojev za izvajanje dejavnosti in ni pričakovati, da ga bo uspel spolniti v primernem času, ali enostavno preneha z izvajanjem dejavnosti. V teh primerih Agencija imenuje drugega začasnega operaterja dokler se stanje ustrezno ne uredi. Če v roku enega leta lastniki distribucijskega sistema ne zagotovijo, da operater spolnjuje pogoje za izvajanje dejavnosti, občina lahko začne s postopkom razlastitve v javno korist.

K 64. členu

Za operaterja distribucijskega sistema se ne zahteva lastniška ločitev v primeru vertikalno integriranega podjetja kot za operaterja prenosnega sistema. Zadošča pravna in funkcionalna ločitev za distribucijske sisteme z večjim številom končnih odjemalcev (izjema od te zahteve za manjše sisteme z manj kot 100.000 končnih odjemalcev je urejena v enem od naslednjih členov). Omogočeno je tudi delovanje kombiniranega sistema reguliranih dejavnosti prenosa, distribucije, skladiščenja in UZP, pod pogojem, da gre za ustrezno lastniško ločenega operaterja prenosnega sistema.

K 65. členu

Za operaterja distribucijskega sistema se zaradi doseganja neodvisnosti delovanja zahteva njegova pravna in funkcionalna ločitev od tržnih dejavnosti oskrbe s plinom. Potrebno je imeti program za doseganje skladnosti, katerega izvajanje nadzira neodvisni nadzornik.

K 66. členu

V primeru pravno in funkcionalno ločenega operaterja distribucijskega sistema, ki je še vedno del vertikalno integriranega podjetja, ki se ukvarja tudi s proizvodnjo oziroma prodajo zemeljskega plina, agencija še dodatno spremlja dejavnost operaterja tako, da ne pride do zlorabe vertikalne integracije. Zakon sicer skladno z zahtevo direktive predpisuje zahteve za ločitev dejavnosti operaterja distribucijskega sistema, vendar se v pogojih distribucije v Sloveniji to še ne izvaja. Vsi operaterji distribucijskih sistemov so v Sloveniji premajhni, da bi presegli mejno število odjemalcev 100.000, ko je ločitev dejavnosti obvezna. O bi se lahko zgodilo le ob skoraj popolni konsolidaciji operaterjev, saj je skupno število odjemalcev pri 13 operaterjih distribucijskih sistemov okoli 130.000. Povprečno so torej 10x premajhni za doseg kriterija.

K 67. členu

Zaradi ekonomije obsega Direktiva 2009/73 dovoljuje izjemo od obvezne pravne in funkcionalne ločitve v primeru, da je na distribucijski sistem priključenih manj kot 100.000 končnih odjemalcev plina, kar pomeni trenutno velja za vse operaterje distribucijskih sistemov v Sloveniji. (V Sloveniji je vseh odjemalcev na distribuciji cca 130.000 in 15 operaterjev distribucijskega sistema) Vseeno pa agencija spremlja dejavnost vertikalno integriranega operaterja distribucijskega sistema tako, da ne pride do izkrivljanja konkurence.

K 68. členu

Tudi za operaterja distribucijskega sistema velja dolžnost varovanja poslovno občutljivih podatkov in prepoved njihove zlorabe za namene prodaje ali nabave plina, še toliko bolj ker je dovoljena njihova vertikalna integracija. Pri tem pa so operaterji seveda dolžni razkriti podatke Agenciji za energijo, ki spremlja delovanje trga s plinom in mora vsebinsko analizirati (in sankcionirati) tudi posamične primere, da zagotovi primerno delovanje trga s plinom.

K 69. členu

Na podlagi prakse v EU plinska direktiva uvaja možnost regulativno poenostavljenih, to je zaprtih distribucijskih sistemov. Distribucija malih in zaprtih sistemov za distribucijo plina, ki so tako pridobili status zaprtega sistema, se ne opravlja kot GJS dejavnost operaterja distribucijskega sistema. Zaprt distribucijski sistema je smiselni v primerih: a) ko je na zaključenem območju zgrajena infrastruktura za napajanje tega območja kot enote in so izpolnjeni kriteriji iz direktive in zakona, ter b) ko na zaključenem območju nekega gospodarskega kompleksa pride do sprememb, v bližini oziroma občini pa ni operaterja distribucijskega sistema. Tudi v tem primeru mora zadostiti pogojem za doseg statusa zaprtega distribucijskega sistema iz zakona.

K 70. členu

V tem členu so določeni pogoji za ohranitev statusa zaprtega distribucijskega sistema. Kadar se zaprt distribucijski sistem uporabi za zagotovitev optimalne učinkovitosti oskrbe z energijo ali kadar je namenjen predvsem distribuciji plina za končne odjemalce v lasti lastnika sistema, je omogočena možnost, da je operater distribucijskega sistema oproščen obveznosti, ki bi pomenile nepotrebno upravno in regulativno breme. Industrijska in poslovna območja ter območja za skupne storitve, kot so stavbe na železniški postaji, letališča, bolnišnice, večji kampi z integriranimi zmogljivostmi ali območja kemične industrije lahko vključujejo zaprte distribucijske sisteme zaradi posebnega značaja svojih dejavnosti.

Glede na razvoj plinskega sistema v Sloveniji, ki ga je sofinancirala industrija za potrebe svoje oskrbe s plinom, je posledično precej industrijskih obratov priključenih neposredno na prenosni sistem, občina pa ni nujno da ima vzpostavljeno distribucijo plina na svojem območju. V primeru preoblikovanja ali prodaje takega podjetja v več manjših podjetjih, je nujno ohraniti možnost oskrbe s plinom na zakonit način. Le ta se lahko ali izvajanje gospodarske javne službe, ki jo s koncesijo podeli občina ali zaprt distribucijski sistem, ki pa ima precej ostre pogoje v primeru, da je lociran na območju

že podeljene izključne pravice opravljanja gospodarske javne službe distribucije zemeljskega plina. Zato primer, ko takšna pravica še ni podeljena na območju potencialnega območja zaprtega distribucijskega sistema se občina odloči ali bo na območju uvedla gospodarsko javno službo ali pa bo s soglasjem dovolila izvajanje distribucije plina v obliki zaprtega distribucijskega sistema. Pri tem mora biti izpolnjen pogoj o minimalnem številu gospodinjskih odjemalcev na območju zaprtega distribucijskega sistema.

K 71. členu

Člen ureja dovoljenje o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema. Status zaprtega distribucijskega sistema se lahko pridobi na zahtevo njegovega lastnika ali osebe, ki ga upravlja, za omejen čas trajanja z možnostjo podaljšanja, pri čemer mora biti jasno opredeljeno geografsko območje na katerem se izvaja ta dejavnost. Agencija preveri izpolnjevanje pogojev in izda dovoljenje za obdobje 10 let, ki ga lahko podaljšuje za nadaljnjih 10 let, če so izpolnjeni predpisani pogoji.

K 72. členu

Člen ureja posledice statusa zaprtega sistema distribucijskega sistema. Operater zaprtega distribucijskega sistema ima določene izjeme od pravic in obveznosti operaterja distribucijskega sistema. Končni odjemalec na zaprtem distribucijskem sistemu ima možnost tudi samostojnega dostopa do distribucijskega ali prenosnega sistema, kar zagotavlja konkurenčnost zaprtih distribucijskih sistemov.

K 73. členu

Glavna izjema operaterja zaprtega distribucijskega sistema se nanaša na nepotrebnost pridobitve soglasja agencije k omrežnini in tarifi pred začetkom uporabe, če je doseženo dovolj visoko soglasje končnih odjemalcev.

K 74. členu

Prenos dovoljenja o pridobitvi ali podaljšanju statusa za zaprti distribucijski sistem na drugo osebo je omogočen, če prevzemnik izpolnjuje določene pogoje določene v členu, ki jih preverja agencija. Dinamika upravljanja z zaprtim distribucijskim sistemom je povezana z dinamiko življenja podjetij in upravljavca sistema, zato mora biti omogočen način za prenos upravljanja zaprtega distribucijskega sistema.

K 75. členu

Varovalka za ustrezno izvajanje nalog operaterja zaprtega distribucijskega sistema je odvzem statusa v primeru neizpolnjevanja ali kršenja pogojev. Člen določa na čigavo zahtev o in pod kakšnimi pogoji agencija z odločbo odvzame status zaprtega distribucijskega sistema.

K 76. členu

V primeru, da lastnik zaprtega distribucijskega sistema po prenehanju ali odvzemu statusa zaprtega distribucijskega sistema ni tudi njegov operater, se uporabijo določbe o obvezni oddaji v najem distribucijskega sistema drugemu operaterju.

V primeru prenehanju statusa na območju, kjer ni podeljena izključna pravica distribucije plina, pa mora občina v šestih mesecih izvesti vse postopke za izvajanje gospodarske javne službe distribucije plina. Če pa se na zaprtem distribucijskem območju do podelitve koncesije dejavnost operaterja distribucijskega sistema ne izvaja, ga določi agencija v skladu s 63. členom tega zakona.

K 77. členu

Eno od ključnih in temeljnih osnovnih pravil delovanja notranjega trga s plinom in elektriko je načelo reguliranega dostopa tretjih strani do prenosnega in distribucijskega sistema ter sistema za UZP na podlagi tarifnih postavk omrežnine, predhodno objavljenih. Vsi odjemalci, skupaj z dobavitelji, imajo pravico dostopa tretjih strani do prenosnega in distribucijskega sistema zemeljskega plina ter sistema za UZP (v nadaljevanju: dostop do sistema). Dostop do sistema povezujemo v plinskem sistemu s pravico do uporabe prenosnih in distribucijskih zmogljivosti z namenom prenosa plina za realizacijo dobavnih pogodb, za kar se plačuje tarifa za uporabo omrežja, to je omrežnina. Pravica dostopa do sistema pa ne pomeni tudi pravice priključitve na sistem, ki je odvisna tudi od mnogih tehničnih zahtev in pogojev. Ta določba prenaša v slovenski pravni red določbe členov 32 in 34 Direktive 2009/73/ES.

K 78. členu

Zavrnitev dostopa do sistema je strogo omejena na fizične omejitve zmogljivosti prenosnega oz. distribucijskega sistema, onemogočenje izvajanja nalog gospodarske javne službe operaterja sistema ali na posledični nastop resnih ekonomskih ali finančnih težav dobavitelja s pogodbami "vzemi ali plačaj". V primeru, da je uporabnik omrežja pripravljen plačati stroške povečanja zmogljivosti sistema, ki niso ekonomsko upravičeni, je operater sistema dolžan izvesti razširitve sistema. V sporih glede zavrnitve dostopa ali določitve pogojev razširitve odloča agencija kot neodvisen in nepristranski organ. Člen bolj podrobno opredeli nesorazmerne stroške, ki se lahko pojavijo na sistemu, ne samo na priključku za potencialnega uporabnika. Na primer da je za priključitev nekega uporabnika potrebno povečati kapaciteto obstoječega plinovoda, ki npr. vodi na določeno območje na koncu katerega je novi uporabnik. Če je na območju novega uporabnika več potencialnih uporabnikov, pa vseeno premalo za ekonomsko upravičenost (gospodarno) povečanja obstoječega plinovoda, se lahko dogovorijo o skupnem pokrivanju samo nesorazmernih stroškov take povečave zmogljivosti obstoječega plinovoda. V praksi bi to pomenilo menjavo cevi ali polaganje dodatne cevi omrežja.

K 79. členu

Zaradi pričakovanega prevzema plina tudi v distribucijsko omrežje, zakon določa splošna pravila za prevzem plina. Operater sistema, v čigar sistem se prevzema plin, določa parametre za plin, ki ga lahko prevzame v sistem. Vsak prevzem plina od proizvajalcev je potrebno meriti tako količino plina kot kvaliteto plina. Pri tem mora proizvajalec omogočati operaterju izvedbo meritev in prenos podatkov, tudi z

zagotavljanjem potrebnih dostopov do objektov, priključkov za potrebno električno napajanje,... Podatke o prevzemu plina operater sistema brezplačno deli proizvajalcu, dobavitelju, ki od njega odkupuje plina in operaterju prenosnega sistema.

K 80. členu

Uporabniki sistema lahko prosto izberejo dobavitelja plina in z njim sklenejo pogodbo o dobavi. Vsak končni odjemalec ali proizvajalec mora imeti in lahko ima sklenjeno le eno odprto pogodbo o dobavi, kar pomeni, da njegovo odjemno mesto pripada bilančni skupini dobavitelja za katero bodo skupaj obračunana odstopanja od napovedanega prenosa po plinovodnem omrežju. V primeru velikih, negospodinjiskih odjemalcev ali proizvajalcev, ki so določeni z nivojem 22 Gwh (prej 2 mio Sm³) plina na leto, pa lahko imajo odjemalci (oziroma proizvajalci) sklenjeno tudi več kot eno odprto pogodbo, pri čemer morajo v naprej jasno določiti razmerje med bilančnimi skupinami. Ta del člena prenaša 41. člen (točka k) prvega odstavka) Direktive 2009/73/ES.

Zaprte pogodbe o dobavi zemeljskega plina se sklepajo med uporabniki sistema, ki imajo sklenjeno bilančno pogodbo z operaterjem prenosnega sistema (oziroma pogodbo o izravnavi z vodjo bilančne skupine) in s tem oblikujejo bilančno skupino (oziroma bilančno podskupino).

Bilančna shema je seznam nosilcev bilančnih skupin in njegovih podskupin. Tudi podskupina lahko ima svojo podskupino. Ustvari se hierarhična slika, ki jo operater prenosnega sistema objavi.

V primeru ko odjemalec ali proizvajalec izvaja dejavnost dobavitelja za svoje odjemno mesto ali prodaja svoj plin, se odjemno oziroma predajno mesto zavede v njegovo bilančno skupino.

K 81. členu

Uredba ES 715/2009 eksplicitno predpisuje sistem ločene uporabe vstopnih in izstopnih točk prenosnega sistema zaradi povečanje likvidnosti in konkurenčnosti na veleprodajnih trgih s plinom, kjer je ključnega pomena, da se s plinom lahko trguje neodvisno od njegove lokacije v sistemu. To je mogoče doseči le tako, da se uporabnikom omrežja omogoči, da neodvisno sklenejo pogodbo o prenosu za vhodno in izhodno zmogljivost in s tem prenašajo plin po območjih namesto po pogodbenih poteh. Kot posledica tega pa je potrebno uvesti znotraj prenosnega sistema neko virtualno točko, kjer lahko pride do transakcij s plinom (trgovanja) med vsemi akterji plinskega trga, vendar pod določenimi pogoji, ki so kasneje določeni v zakonu. Tarife postavke za prenosno zmogljivost ne smejo biti odvisne od prenosnih poti.

K 82. členu

Za posamezne vstopne in izstopne točke uporabniki sistema lahko sklepajo z operaterjem prenosnega sistema ločene pogodbe o prenosu za različne zmogljivosti in časovna obdobja.

Zaradi zagotavljanja optimalne izrabe prenosne zmogljivosti med prenosnim in distribucijskim sistemom ter omogočanja preproste zamenjave dobavitelja brez posebnega urejanja dostopa na teh točkah, ima operater distribucijskega sistema izključno pravico, da sklene pogodbo o prenosu na točkah povezave distribucijskega

in prenosnega sistema, to je za izstopno zmogljivost iz prenosnega sistema in morebitno vstopno zmogljivost v prenosni sistem.

Pravila za trgovanje s prenosnimi zmogljivostmi določa Uredba ES št. 715/2009 h povezani kodeksi omrežij in operater prenosnega sistema s svojimi pravili, ki so v skladu tudi z EU zakonodajo.

K 83. členu

Eden od ključnih elementov delovanja odprtega trga s plinom je, da mora vsak uporabnik sistema imeti urejeno odgovornost za količinska odstopanja odjema od oddaje zemeljskega plina na prenosnem sistemu v Sloveniji. V večini primerov kar dobavitelj poskrbi za izravnavo odstopanj in sam prevzame odgovornost za katero se zaveže z bilančno pogodbo z operaterjem prenosnega sistema. Večja kot je namreč skupina odjemalcev pri nekem dobavitelju, lažje je obvladovanje napovedi odjema in oddaje plina v obračunskem obdobju (npr. na nivoju plinskega dneva). Le za nekatere večje odjemalce, ki lahko točno napovedujejo svoj odjem in se mu ustrezno napovedi prilagajajo znotraj plinskega dneva, je prevzemanje samostojne bilančne odgovornosti lahko smiselno in ekonomsko bolj uspešno kot v okviru neke bilančne skupine. Odjem plina nosilec bilančne skupine napoveduje za vse svoje člane skupaj, vendar ločeno po posameznih vstopnih točkah. Za posamezne večje končne odjemalce ali za prenos v sisteme sosednjih držav, mora nosilec bilančne skupine še posebej ločeno napovedati prenos na izstopni točki. Napovedi odjema in oddaje morajo biti usklajene zaradi zagotavljanja stabilnosti sistema. Pri tem operater prenosnega sistema upošteva tudi morebitne virtualne tokove plina iz virov na distribuciji v prenosni sistem za posamezno bilančno skupino.

Nosilec bilančne skupine mora voditi evidenco članov svoje bilančne skupine na prenosnem sistemu in jo ažurirano sporočiti operaterju prenosnega sistema, da lahko pripravi obračun odstopanj. Evidenco članstva in pripravo podatkov za obračun odstopanj po posameznih bilančnih skupinah in podskupinah na svojem distribucijskem sistemu vodijo operaterji zadevnih distribucijskih sistemov. Dobavitelj pa so jim dolžni sproti pošiljati podatke o odjemnih mestih odjemalcev, ki jim dobavljajo plin po odprtih pogodbah.

Enako kot za odjemna mesta velja za proizvajalce na prevzemnih mestih, ki enako pripadajo bilančni skupini glede na sklenjeno odprto pogodbo.

K 84. členu

Z uvedbo sistema vstopnih in izstopnih točk na prenosnem sistemu v skladu z zahtevami Uredbe ES št. 715/2009, je potrebno določiti tudi točko, kjer se nahaja plin po vstopu v sistem ali pred izstopom iz prenosnega sistema. Smiselno in uporabniku omrežja ter tržnim akterjem prijazen je sistem virtualne točke v posameznem vstopno-izstopnem območju. Slovenija je zaradi svoje majhnosti in predvidenega dokončanja izvedbe okrepitve prenosnega sistema brez notranjih ozkih grl, zastavljena kot enotni sistem z eno virtualno točko. V tej virtualni točki lahko tudi prihaja do sprememb lastništva plina na podlagi ustrezno prijavljenih in zaključenih transakcij, kjer je urejena dobava plina v sistem in istočasni odjem enake količine plina iz sistema. Sistem namreč ne omogoča notranjega skladiščenja plina za potrebe trgovanja. Virtualna

točka je točka za transakcije plina, zato so njena pravila del sistemskih obratovalnih navodil. Operater prenosnega sistema kot upravljavec virtualne točke potrdi transakcije, ki so prijavljene. Skladno s predlogom zakona ne bo potrjeval le popolnoma skladne transakcije, ampak tudi site ki to niso in sicer po pravilu največjega ujemanja – torej za količino plina ki se ujema, sedež pa, ki se ne ujema, pa operater ne potrdi. S tem se poveča enostavnost in fleksibilnost napovedi transakcij in verjetno tudi število le teh na virtualni točki.

K 85. členu

Glede na to, da se za vse transakcije šteje, da so opravljene v virtualni točki, je pomembno, da je obravnava vseh udeležencev na trgu transparentna in nediskriminatorna. Storitve virtualne točke so povezane z določenimi dejavnostmi operaterja in vzpostavitev ustrezne informacijske sistema, torej s stroški, ki naj jih krijejo le tisti uporabniki sistema, ki bodo virtualno točko in njene storitve dejansko uporabljali. Storitve virtualne točke bodo uporabljali tudi udeleženci trga, ki nimajo s operaterjem prenosnega sistema urejenega dostopa do omrežja in torej ne plačujejo omrežnino, zato je pomembno, da stroške povezane z vzpostavitev in delovanjem virtualne točke krijejo tisti, ki to storitev uporabljajo. Cena za storitev je določena kot plačilo za registracijo uporabnika virtualne točka (torej ob prijavi) in kot plačilo ob vsakršni transakciji. Plačilo ob vsaki transakciji se bo nanašalo na v transakciji dogovorjeno količino zemeljskega plina.

K 86. členu

Načelo reguliranega dostopa tretje strani do sistema na podlagi v naprej znanih in javno objavljenih tarif se uporablja tudi za uporabo sistema za UZP, pridobivalna plinovodna omrežja in skladišča plina. Sicer v Sloveniji (še) nimamo teh sistemov, je pa smiselno, da se v primeru, če se takšni sistemi pojavijo, zagotovi enakopraven dostop vsem uporabnikom teh sistemov.

Direktiva 2019/692/EU vsebinsko poudarja zagotavljanje upoštevanja evropske zakonodaje na področju trga z zemeljskim plinom na območjih držav članic Evropske unije tudi v posebnih primerih pridobivalnih omrežij, ko gre le-to preko ozemlja več držav članic. Glede čezmejnih sporov člen določa pravila za postopanje (usklajevanje povezanih držav članic) v primeru, da pridobivalno plinovodno omrežje izvira iz tretje države, vse z namenom zagotovitve usklajene uporabe določb Direktive 2009/73/ES.

K 87. členu

Dostop do prenosnega sistema na izstopnih točkah prenosnega sistema, kjer je nanj priključen distribucijski sistem, izvaja operater in samo operater distribucijskega sistema za vse uporabnike sistema. To zagotavlja učinkovito uporabo prenosnega sistema za potrebe končnih odjemalcev na distribucijskih sistemih, predvsem v primerih menjave dobavitelja in zagotavljanje ustrezne prenosne zmogljivosti za vse uporabnike distribucijskega sistema skupaj. To zagotavlja upoštevanje ustreznega faktorja istočasnosti za vse uporabnike sistema in optimalno uporabo sistema, nad katero bedi regulator.

K 88. členu

Dostop do distribucijskega sistema je poenostavljen do te mere, da je že z sklenitvijo pogodbe o priključitvi zagotovljen dostop do sistema. Končni odjemalci oziroma lastniki objekta lahko sklenejo pogodbe o dostopu z zmogljivostjo, ki je manjša od zmogljivosti priključka.

Sklenitev pogodbe za ime in račun odjemalca oziroma lastnika objekta lahko po pooblastilu sklene tudi dobavitelj, ki navadno sklene prvo dobavno pogodbo za novo odjemno mesto. Pogodba o dostopu se glasi na lastnika objekta, ki je tudi nosilec soglasja za priključitev.

Zakon izpostavlja lastnika objekta kot osebo, ki je odgovorna za objekt in njegove priključke na sisteme, tudi plinskega, zato je nosilec soglasja za priključitev in pogodbe o dostopu do sistema. V običajnih okoliščinah je lastnik objekta tudi odjemalec. Ni pa nujno, saj lahko dovoli tretji osebi (npr. najemnik) sklenitev pogodbe o dobavi in je odjemalec najemnik, ki pa v fazi dostopa do sistema ne nastopa oziroma je vloga »potencialnega odjemalca« v tej fazi pravilno pri lastniku objekta.

K 89. členu

Enotni račun je pomemben element pristopa k končnemu odjemalcu, s čimer je odjemalcu omogočeno plačevanje celotne storitve oskrbe z zemeljskim plinom z enim računom, čeprav sta oskrbo izvedli dve podjetji: distributer plina in dobavitelj. Distributer in dobavitelj se o podrobnostih načina izvajanja računa in posredovanja podatkov dogovorita v sporazumu, katerega vzorec je pripravila Agencija za energijo in ga objavila na svoji spletni strani.

Dobavitelji operaterjem za izpolnitev pogodbenih obveznosti zagotavljajo zavarovanja, ki morajo ustrezati merilom »ustreznega zavarovanja«. Člen določa, da je izdaja enotnega računa s strani dobavitelja njegova prostovoljna izbira, ki jo ponudi odjemalcu. Le ta pa se seveda mora s tem strinjati in na osnovi soglasja odjemalca, je operater dolžan omogočiti izdajo enotnega računa. Glede na to, da so podrobnejša pravila glede izstavljanja enotnega računa določena s strani agencije, ki predpiše obvezno vsebino sporazuma o izstavljanju enotnega računa, ki ga skleneta dobavitelj in operater distribucijskega sistema, tudi merila za zagotavljanje ustreznega zavarovanja ter vrste zavarovanj določi agencija v vzorcu tega sporazuma. V primeru, da bo šlo za takšno obliko zavarovanja, ki jo lahko zagotovi le operater distribucijskega sistema kot upravičenec iz zavarovanja (npr. v primeru sklenitve zavarovalne police), se šteje, da je obveznost dobavitelja po zagotovitvi ustreznega zavarovanja izpolnjena, če dobavitelj nosi stroške takega zavarovanja.

K 90. členu

S sistemskimi obratovalnimi navodili oziroma kodeksi omrežij, kot jih imenuje Uredba (ES) št. 715/2009, se praktično ureja vse vsebine s področja uporabe in delovanja sistema, izvajanja dostopa do sistema, zagotavljanja storitev, priključevanje na sistem, splošnih pogojev za odjem, tehničnih pogojev, pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 715/2009 in drugih vsebin pomembnih za učinkovito delovanje sistema. Izda jih po javnem pooblastilu operater sistema s soglasjem agencije.

K 91. členu

Za zagotavljanje tehnične varnosti obratovanja energetskih postrojev na področju plina izdaja minister tehnične predpise, s katerimi se lahko vzpostavi domneva, da je obratovanje varno, če ustreza zahtevam standardov, na katere se sklicuje tehnični predpis. Na podlagi zahteve plinske direktive pa lahko agencija zahteva uskladitev predpisov za interoperabilnost sistemov. Določba je povezana z 32. členom EZ-1.

Operater sistema mora stalno spremljati in nadzirati kakovost plina, saj je odgovoren za doseganje in vzdrževanje primernih parametrov kakovosti plina. To dosega z izvajanjem ukrepov, ki jih določi v SON-ih. Med ukrepi so tudi zmanjšanje ali prekinitev prevzema plina v sistem, če le ta ne dosega zahtevanega kriterija.

Zelo pomemben element pri zagotavljanju varnosti obratovanja plinskih sistemov je zagotavljanje previdnih in nadzorovanih posegov v območje plinovoda. Le ti morajo nujno biti usklajeni z operaterjem sistema in nadzirani. Vsak poseg v varnostni pas plinovoda (5 m od osi cevi plinovoda) mora biti usklajen z operaterjem, zato je nujno da investitor oziroma izvajalec pridobi ustrezno dovoljenje operaterja sistema, ki mu glede na poseg, v naravi tudi označi potek plinovoda. Eksplozivnost plina je v območju cca 5 – 12 % mešanice s zrakom, kar pomeni relativno veliko verjetnost vzbuha v primeru pretrganja cevi in vira vžiga v bližini.

K 92. členu

Možnost priključitve na sistem ni univerzalna storitev, ampak se zagotavlja na transparenten in nediskriminatoren način v skladu s pogoji iz sistemskih obratovalnih navodil. Soglasje o priključitvi ali zavrnitvi priključitve izda operater sistema z odločbo v upravnem postopku, kar omogoča ustrezno pravno sredstvo v primeru pritožbe zoper odločbo, o kateri odloča agencija. Soglasje za priključitev se glasi na lastnika objekta, ki bo predvidoma priključen na sistem.

Soglasje za priključitev ima veljavnost dve leti, z možnostjo podaljšanja za še dve leti. Na ta način se omeji rezervacija kapacitet omrežja v realne okvire.

Opremljen je tudi pojem nesorazmernih stroškov, ki jih mora plačati uporabnik sistema, če se odloči za priključitev kljub temu, da je strošek priključitve nesorazmerno velik glede na predvideno povračilo preko omrežnine. Operater sistema skladno z določbami člena in SON izračuna nesorazmerne stroške ter se o plačilu dogovori z uporabnikom sistema.

Enak postopek kot je predviden za odjemalca, velja tudi za proizvajalca, ki se želi priključiti na sistem, razen v primeru proizvajalca vodika, za katerega ne velja omejitev priključitve na prenosni sistem v primeru podeljene izključne pravice distribucije plina na predmetnem območju objekta proizvajalca.

K 93. členu

Prenos soglasja za priključitev mora biti omogočen na pravne naslednike lastnikov nepremičnine, če pride do spremembe pravne ali fizične osebe na katero ime se glasi, če novi uporabnik oz. lastnik objektov, naprav ali napeljav, ki so predmet priključitve na sistem, o nastali spremembi v 30 dneh obvesti operaterja sistema in predloži ustrezne dokaze.

K 94. členu

Zaradi varnosti in zanesljivosti obratovanja sistema in objektov, naprav in napeljav končnega odjemalca, lahko operater odkloni priključitev ali prenos oziroma distribucijo plina in jo omogoči, ko so odpravljene predmetne pomanjkljivosti, za kar obstajajo ustrezni potrdila, dokazi ali pisne izjave pristojnih ali odgovornih oseb.

Odgovornost za izpolnjevanje tehničnih zahtev za objekt, napeljave in naprave nosi lastnik objekta. Pri tem je pomembno, da lastnik vsako leto opravi tudi vizualni pregled naprav, priključenih na distribucijski sistem, s pomočjo kontrolnega seznama, ki ga pripravi operater distribucijskega sistema. Pri tem mora lastnik omogočiti tudi pregled plinske napeljave in naprav s strani operaterja, njegovega zastopnika ali energetskega inšpektorja.

K 95. členu

Operaterju sistema mora biti omogočeno, da zaradi vzdrževanja sistema, remontov, preskusov in širitve omrežja začasno prekine prenos ali distribucijo plina na način, ki najmanj moti končne odjemalce. Pri tem operater ni odgovoren za škodo, ki bi uporabniku nastala zaradičasne omejitve dobave plina zaradi vzdrževalnih del, če ravna v skladu z zakonom.

Člen dodatno določa jasno razmejitvev/odklonitev odgovornosti operaterja v primeru, ko je začasna omejitev prenosa/dobave plina ali predvidena ali nujna iz razlogov, ki niso pri operaterju.

K 96. členu

Zakon mora omogočiti tudi odklop končnega odjemalca od sistema, če moti ali ogroža dobavo drugim ali izvede katero drugo dejanje, ki ni dovoljeno oziroma je izrecno prepovedano. Prav tako odjemalec, ki nima dobavitelja, oziroma urejene izravnave odstopanj, ne more odjemati plina, razen če gre za ranljivega odjemalca, ki plina ne more plačati in bi bilo v primeru prekinitve ogroženo njegovo zdravje ali celo življenje. Člen ureja tudi pravne posledice odstopa od pogodbe o dobavi (ki lahko vodi v odklop), vključno s stroški. Tako je določeno, da je zavezanec za plačilo vseh stroškov operaterja distribucijskega sistema, ki nastanejo v zvezi z odklopom, uporabnik sistema, ki je končni odjemalec, v primeru, da je dobavitelj odstopil od pogodbe o dobavi iz razlogov na strani končnega odjemalca. Člen ureja tudi pogosto situacijo, ko končni odjemalci po prejemu odstopa od pogodbe s strani dobavitelja, svoje obveznosti poravnajo. Da bi se zmanjšalo administrativno in tehnično breme končnih odjemalcev in dobaviteljev, je v teh primerih določena možnost preklica odstopa od pogodbe s strani dobavitelja. Tako se razvezana pogodba ohrani v veljavi.

Če uporabnik sistema brez soglasja operaterja sistema priključi na omrežje svoje energetske naprave ali napeljave gre za nedovoljen odjem, tak uporabnik pa je lahko odklopljen šele po predhodnem obvestilu. To pomeni, da je operater, ki ugotovi, da odjemalec na določenem prevzemno-predajnem mestu izvaja nedovoljen odjem (de facto gre za krajo), le-tega dolžan najprej obvestiti, odklop pa lahko izvede šele po

poteku roka iz obvestila, kar pomeni, da ves ta čas uporabnik izvaja nedovoljeni odjem (še najmanj 10 ali 8 dni).

Določene so tudi obveznosti operaterja distribucijskega sistema v zvezi z izločitvijo odjemnih mest (na katerih je prišlo do odstopa od pogodbe o dobavi) iz bilančne skupine dosedanjega dobavitelja.

K 97. členu

Odklop končnega odjemalca od sistema je možen brez predhodnega obvestila le v izjemnih primerih ogrožanja življenja, zdravja ali premoženja, če uporabnik ob pomanjkanju plina ne upošteva ukrepov o omejevanju odjema in če uporabnik brez soglasja operaterja priključi na omrežje svoje energetske naprave ali napeljave.

K 98. členu

Člen ureja ponovno priključevanje na sistem tako v primeru krivde uporabnika sistema, ki v tem primeru plača stroške ponovne priključitve, kot tudi v primeru neutemeljenega odklopa, posledično na stroške operaterja sistema.

K 99. členu

Uporabnik sistema se lahko odloči za odklop njegovega odjemnega mesta iz sistema. Člen določa odnose v takem primeru. Operater mu še tri leta po odklopu »rezervira« kapaciteto, po tem času pa je, v primeru želje po ponovni priključitvi, potrebno preveriti možnost priklopa po normalnem postopku preko soglasja za priključitev. V primeru ponovne priključitve v času krajšem kot eno leto, pa mora uporabnik plačati fiksne stroške omrežnine za to obdobje, predvsem zaradi izogibanja špekulativnim odklopom preko poletnih mesecev.

K 100. členu

Ločevanje računovodskih izkazov omogoča nadzor nad posameznimi dejavnostmi v okviru vertikalno integriranih podjetij, da se prepreči diskriminatornost, navzkrižno subvencioniranje in izkrivljanje konkurence in je nujno potrebno za določanje regulativnega okvira. Zaradi določitve regulativnega okvira, ta zakon določa, da morajo operaterji sistema ne glede na velikost družbe, pripraviti letno poročilo, kot to zahteva zakon, ki ureja gospodarske družbe, za velike družbe.

Prvi odstavek člena določa za vsa podjetja plinskega gospodarstva, velika, srednja in mala, da morajo pri računovodskih izkazih upoštevati Zakon o gospodarskih družbah. Operater sistema mora pripraviti, revidirati in objaviti letne računovodske izkaze in letno poročilo na način, kot to ZGD določa za velike družbe. Ta izjema za druga podjetja plinskega gospodarstva ne velja.

Izjema za operaterje sistema je tudi pri roku za predložitev revidiranega letnega poročila agenciji, saj določbe ZGD določajo drugače roke oz. sploh ne omenjajo agencije.

Zadnji odstavek je na videz nepotreben, saj so po ZGD k javni objavi zavezana vsa podjetja. A če bi se ZGD glede tega kakorkoli spremenil, ta odstavek še vedno zagotavlja, da je zahteva direktive izpolnjena.

K 101. členu

Ločevanje računovodskih izkazov omogoča nadzor nad posameznimi dejavnostmi v okviru vertikalno integriranih podjetij, da se prepreči diskriminatornost, navzkrižno subvencioniranje in izkrivljanje konkurence. Določila zahtevajo vodenje ločenih računovodskih evidenc in razkritja v pojasnilih k računovodskim izkazom prav tako za potrebe regulative, kar ni zahtevano z drugimi zakoni.

K 102. členu

Člen dopolnjuje prejšnji člen o računovodski ločitvi dejavnosti in dodatno zavezuje revizorja, da preverja tako ustreznost sodil, kakor tudi pravilnost njihove uporabe tako, kot je urejeno na področju preglednosti finančnih odnosov in ločenega evidentiranja dejavnosti.

Pomembno je, da se sodila spremenijo le v primeru, ko je za to utemeljen razlog in za spremembo le teh operater pridobi soglasje agencije.

K 103. členu

Vpogled v računovodske izkaze je potreben zaradi procesa regulacije monopolnih dejavnosti na področju oskrbe s plinom, kot tudi zaradi preprečevanja navzkrižnega subvencioniranja ali omejevanja konkurence.

K 104. členu

Nacionalni energetske regulator (agencija) je ustanovljena z namenom, da zagotovi pregledno in nepristransko delovanje trga z električno energijo in zemeljskim plinom v interesu vseh udeležencev.

Reguliranje je v strokovni literaturi opredeljeno kot vplivanje in usmerjanje dejavnosti s pravili in/ali z drugimi oblikami, npr. ekonomskimi spodbudami. Reguliranje je potrebno na področjih, na katerih trg ne deluje ali ne more delovati (naravni monopoli). Energetska omrežja so naravni monopoli in dejavnosti, ki jih opravljajo operaterji teh omrežij, so naravno monopolne. Za dejavnosti, ki so povezane z delovanjem omrežij na področju oskrbe z energijo je reguliranje potrebno zaradi cene naravno-monopolne dejavnosti, preprečevanja posrednega omejevanja konkurence z reguliranjem dostopa do omrežij, dostopnosti storitve, ki je v javnem interesu in kakovosti oskrbe oziroma storitev. Odločitev o uvedbi regulative sprejme država, ki tudi določi cilje, ki jih naj reguliranje na določenem področju doseže. Institucija, ki v državi izvaja dejavnost reguliranja določenega segmenta trga (v konkretnem primeru agencija), pa mora izbrati primerno strategijo, način in metodo reguliranja, s katero bodo doseženi glavni cilji reguliranja. V teoriji in praksi reguliranja obstaja več metod izmed katerih zakon določa uporabo metode reguliranega letnega prihodka in reguliranih omrežnin. Izbrana metoda operaterju sistema z določitvijo omrežnine ob upoštevanju drugih prihodkov in presežka/primanjkljaja omrežnine iz preteklih let, glede na količinski obseg porabe

zagotavlja pokritje vseh upravičenih stroškov, ki vključujejo tudi reguliran donos na sredstva. Izbrana metoda določa tudi vzročno posledično (namensko) povezavo upravičenih stroškov in prihodkov operaterja sistema.

S tem členom je agenciji dano pooblastilo za sprejem splošnega akta za izvrševanje javnih pooblastil, s katerim določi metodologijo za ugotavljanje upravičenih stroškov operaterjev sistema in določanje omrežnine, ki mora tem operaterjem zagotavljati pokritje vseh letnih upravičenih stroškov, ki vključujejo tudi reguliran donos.

K 105. členu

Upravičeni stroški so tisti stroški, ki jih določi operater sistema ob soglasju agencije na podlagi metodologije in so potrebni za izvajanje gospodarske javne službe. Upravičenih stroškov, ugotovljenih na podlagi metodologije ni mogoče enačiti s stroški, ki jih operater sistema izkazuje v poslovnih knjigah. Med upravičene stroške se vključujejo stroški delovanja in vzdrževanja, stroški amortizacije in reguliran donos na sredstva. Upravičene stroške operaterja sistema za vsako posamezno leto določi operater sistema ob soglasju agencije, na podlagi metodologije, ki podrobneje določi vrste upravičenih stroškov, kriterije za njihovo ugotavljanje in na kakšen način se ti stroški določajo.

Dodatno so določeni stroški, ki jih agencija ne prizna kot upravičene stroške.

Del reguliranega donosa je lahko odvisen tudi od učinkovitosti uporabe sistema. To pomeni, da bi se npr. v primeru izgradnje novega plinovoda, ki ni v uporabi, zmanjšal donos na ta sredstva, s čimer bi se lažje preprečevalo previsoke (nekonkurenčne) cene za omrežnino. V kasnejših letih uporabe sistema ob ustrezno visoki zasedenosti (uporabi), se lahko prizna tudi večji donos na račun zmanjšanega v začetnih letih njegove uporabe.

V še bolj izrazitem primeru neuporabe sistema in doseganja previsokih stroškov – podobnim sistemom neprimerljivih stroškov omrežnine, pa je možen ukrep, ki poseže na poračunavanje stroška amortizacije v naslednjih regulativnih obdobjih, ko je dosežena učinkovitejša uporaba sistema. S tem se prepreči visoko nihanje omrežnine in ohranja konkurenčnost sistema.

K 106. členu

Podlaga za določitev načrtovanih upravičenih stroškov operaterja sistema v posameznem regulativnem obdobju je tudi naložbeni načrt, v katerem operater sistema finančno ovrednoti naložbe, ki jih bo izvedel v naslednjem regulativnem obdobju in so vsebovane v desetletnem razvojnem načrtu. Naložbeni načrt preveri in oceni agencija, pri tem pa ni vezana na morebitne vrednosti naložb iz nacionalnega energetskega koncepta in drugih morebitnih načrtov razvoja omrežja. Metodologijo za pripravo in ocenitev naložbenih načrtov določi agencija s splošnim aktom.

Agencija ima možnost tudi izvzeti določene naložbe iz načrta (glede na podano prioriteto), če bi izvedba vseh naložb imela prevelik vpliv na omrežnino.

K 107. členu

Operater prenosnega ali distribucijskega sistema zemeljskega plina določi regulativni okvir in tarifne postavke po predhodnem soglasju agencije. Regulativni okvir se določi tako, da vsi prihodki operaterja sistema skupaj, upoštevaje reguliran presežek ali primanjkljaj omrežnin preteklih let, pokrijejo načrtovane upravičene stroške operaterja sistema v regulativnem obdobju.

K 108. členu

Operater sistema mora pri agenciji vložiti zahtevo za izdajo soglasja k regulativnemu okviru in tarifnim postavkam, zahtevi pa mora priložiti tudi naložbeni načrt. Določitev upravičenih stroškov pa ne sme biti prepuščena le odločitvi operaterja sistema, saj se na ta način določi cena, ki jo morajo odjemalci plačati za uporabo omrežja. Če torej operater sistema zahteve ne vloži do 15. julija v letu pred začetkom regulativnega okvira, ga agencija pozove, da zahtevo predloži najkasneje v roku 30 dni. Če operater sistema zahteve kljub pozivu ne vloži, izda odločbo o regulativnem okviru in tarifnih postavkah agencija in sicer najkasneje do 15. novembra v letu pred prvim letom novega regulativnega obdobja. Na ta način je zagotovljeno, da bodo cene za uporabo omrežij določene pravočasno in hkrati preprečimo, da za neko obdobje cene ne bi bile določene.

K 109. členu

V tem členu je določen način ugotavljanja odstopanj od regulativnega okvira oziroma ugotavljanja morebitnih presežkov oziroma primanjkljajev omrežnine glede na dejanske in načrtovane upravičene stroške. Na ta način je zagotovljen ekonomski nadzor regulatorja, ki pomeni stalno opazovanje reguliranih dejavnosti in nadzor, s katerim regulator preverja, da podjetja ne presežejo maksimalnih dovoljenih vrednosti določenih parametrov, ki jih je postavil regulator v regulativnem okviru.

Ekonomski nadzor mora lastnikom dopuščati razumno (primerljivo donosu podobno tveganih dejavnosti) stopnjo donosa. Strateške managerske odločitve, kot so investicije v reguliranih dejavnostih, so ocenjene podobno kot v industriji, ki je izpostavljena konkurenci. To pa pomeni, da regulator s svojim delovanjem skrbi, da prekomerni dobički niso dopuščeni in tudi vsa tveganja poslovnih odločitev (npr. investicij) ne nosijo uporabniki sistema. Donosnost reguliranih dejavnosti pa omogoča stimulatивно okolje za izvajanje teh dejavnosti, vključno s financiranjem investicij, da bo zagotovljena kvaliteta storitev.

Operater sistema je dolžan sam ugotavljati odstopanja od regulativnega okvira za posamezno leto, pri čemer mora presežek omrežnin upoštevati kot namenski vir za pokrivanje primanjkljajev omrežnin iz preteklih let oziroma upravičenih stroškov iz dejavnosti operaterja sistema v naslednjem regulativnem obdobju. Če agencija v postopku nadzora ugotovi drugačne presežke oziroma primanjkljaje omrežnin, kot jih je upošteval operater sistema, o tem izda posebno odločbo, s katero ugotovi višino presežka oziroma primanjkljaja.

Besedilo četrtega odstavka je jasen zapis, da je presežek tisti znesek omrežnin, ki je bil uporabnikom omrežja zaračunan vnaprej za izvajanje GJS v naslednjem obdobju in ne za tekoče leto. To pomeni da je operater sistema vnaprej zaračunal storitve, ki jih bo uporabnikom opravil v naslednjem obdobju, kar omogoča, da se za znesek

presežka prihodki v računovodskih izkazih ne pripoznajo, temveč se njihovo pripoznanje odloži do izvedbe storitev v naslednjem letu, kar utemeljuje odlog pripoznanja dela prihodkov ter izkazovanje obveznosti za prejeta preplačila.

Operater sistema je v razmerju do uporabnikov zavezan, da ta presežek upošteva kot plačilo s strani uporabnikov za svoje storitve v naslednjem obračunskem obdobju. Uporabniki nimajo neposrednega zahtevka (terjatve) do operaterja sistema, temveč je upoštevanje (in s tem uveljavitev) obravnavane obveze operaterja sistema pravno zavarovano preko zakonske regulacije financiranja dejavnosti operaterja sistema, ki daje agenciji pooblastilo, da presežek omrežnin upošteva pri določitvi omrežnin v naslednjem obdobju kot odbitno postavko.

Pri presežku omrežnin gre za primerljiv položaj kot pri prejetem predujmu (avansu) iz »klasičnega« obliigacijskega razmerja. Tudi v slednjem primeru namreč načeloma prejemnik predujma v pravnem smislu nima obveze do vračila predujma, temveč mora prvenstveno izpolniti tisto, kar se je s pogodbo zavezal (npr. opraviti neko storitev), predujem pa je zgolj vnaprej prejeto plačilo za tovrstno izpolnitev. Prejeti avans bi se iz plačila za nasprotno izpolnitev »prelevil« v prejemnikovo obveznost do njegovega vračila šele v primeru, da bi obliigacijsko razmerje iz kateregakoli razloga prenehalo še pred njegovo izpolnitvijo.

Smiselno enako velja pri presežku omrežnin. Glede na pravila regulacije gre za vnaprej prejeti znesek plačila za izvajanje storitev operaterja sistema. Razlika v razmerju do klasičnega predujma je zgolj v tem, da upoštevajoč specifično naravo storitve (upravljanje omrežja kot celote; pravilo letnih obračunov; veliko število odjemalcev) morebitno prenehanje konkretnega pogodbenega razmerja (operater sistema/ posamični uporabnik) nima za posledico obveznosti operaterja sistema do povrnitve presežka omrežnine ali njegovega sorazmernega dela posameznemu uporabniku omrežja.

V primeru presežkov gre torej za obveze do odjemalcev in posledično za začasni odlog pripoznanja prihodkov, ker presežek ni sestavni del kapitala lastnikov operaterjev sistema in korporacijskih upravičenj, ki gredo lastnikom kapitala.

Besedilo petega odstavka je namenjeno ureditvi obrnjene situacije, ko ima operater sistema pravno zavarovano upravičenje, da se mu pokrijejo vsi upravičeni stroški in je storitve opravil, vendar na podlagi vnaprej določenih cen za uporabnike (tarifnih postavk) celotnih prihodkov še ni mogel zaračunati. Ker se mu ti prihodki kljub temu po zakonu zagotavljajo kot upravičenje, ki jih bo lahko zaračunal v naslednjih obdobjih, je pripoznanje celotnega reguliranega prihodka upravičeno, če je verjetnost, da bo manjkajoči del zaračunal v prihodnosti, dovolj visoka, kar je temeljna predpostavka vsakega izkazovanja sredstva v poslovnih knjigah.

V pravnem smislu gre za pravno zavarovano upravičenje operaterja sistema, da se mu preko pravno reguliranih postopkov (zakonske določbe o financiranju dejavnosti elektro operaterja in določanju omrežnine) prizna in plača znesek primanjkljaja omrežnine v naslednjih obdobjih.

Način ugotavljanja presežkov določi agencija v splošnem aktu, izjemoma pa lahko operater sistema glede na ugotovljene presežke oziroma primanjkljaje že med tekom regulativnega okvira zaprosi za izdajo novega soglasja.

K 110. členu

S tem členom je agenciji dano pooblastilo za sprejem splošnega akta za izvrševanje javnih pooblastil, s katerim določi metodologijo za določitev tarif in način obračunavanja, določi tarife, tarifne elemente in storitve, ki jih lahko operater sistema zaračunava v okviru izvajanja gospodarske javne službe.

K 111. členu

Operater sistema na podlagi splošnega akta agencije o metodologiji za določitev tarif iz prejšnjega člena, določi tarifne postavke, nadzor nad določanjem tarifnih postavk pa izvaja agencija.

Za določitev tarifnih postavka za ostale storitve mora operater sistema pridobiti soglasje agencije. Tarifne postavke se morajo objaviti v Uradnem listu in so za operaterja sistema zavezujoče. Če bi bile te storitve zajete v omrežnini, bi lahko prišlo do pretirane in nepotrebne uporabe na zahtevo uporabnikov, ki jih uporaba storitev ne bi nič stala. V končni posledici bi to lahko pomenilo povišanje stroškov in s tem omrežnine za vse uporabnike. Operater cene določi tako, da upošteva stroške teh storitev, lahko pa zaradi enostavnosti cene normira, pri čemer mora skupni obseg plačil še vedno odražati skupni obseg stroškov.

K 112. členu

Reguliranje s kakovostjo je naprednejši način regulacije, ki pa ga ob uvedbi regulacije ni bilo mogoče takoj uvesti zaradi premajhne količine podatkov, potrebnih za tak način reguliranja. Pri regulaciji s kakovostjo se regulator ne ukvarja z ocenjevanjem potrebnosti ali nepotrebnosti posamičnih investicij in stroškov, ampak namesto tega ocenjuje zgolj kvalitativne pokazatelje kakovosti oskrbe, stvar operaterja pa je, s kakšnimi ukrepi in investicijami bo te pokazatelje izboljšal. Agencija je že pred časom hkrati s klasično regulacijo uvedla tudi regulacijo s kakovostjo, ki je v nekaterih državah članicah pokazala zelo dobre rezultate.

K 113. členu

Operater sistema je dolžan zagotoviti izvajanje meritev kakovosti glede na predhodno določene parametre dimenzij kakovosti. Monitoring mora izvajati tako, da ne moti procesa dela. Rezultate monitoringa v predpisani obliki posreduje agenciji, ki opravi presojo in poda poročilo o ustreznosti monitoringa. Agencija lahko opravi tudi presojo monitoringa pri izvajalcu.

K 114. členu

Namen monitoringa je zagotavljati minimalno zajamčeno kakovost storitev operaterja za vsako prevzemno predajno mesto. Če operater sistema ne zagotavlja zajamčene kakovosti je na zahtevo odjemalca dolžan plačati nadomestilo, ki ga agencija določi s splošnim aktom, v katerem določi tudi minimalne standarde kakovosti različnih storitev operaterja sistema. Nadomestila so določana tako, da odvrča operaterje od ponavljanja teh kršitev. Izplačilo nadomestila ne nadomešča ali preprečuje možnosti terjanja odškodninske odgovornosti operaterja s strani odjemalca.

K 115. členu

Za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom je bila sprejeta Uredba 2017/1938/EU o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom. Uredba sicer velja neposredno, vendar pa je potrebno nekatere določbe vseeno implementirati. To je npr. določitev pristojnega organa ter odločitev med različnimi možnostmi obsega zaščiteneh odjemalcev. Uredba predpisuje doseganje infrastrukturnega standarda N-1, ki zahteva nadomestitev izpada največje infrastrukture za dobavo plina v ekstremnih pogojih porabe plina vseh odjemalcev, ki se pojavi samo enkrat na 20 let. Ker se omenjeni skupni dogodek lahko pojavi le enkrat na 800 let in ker je izpolnjevanje omenjenega standarda še posebej zahtevno za majhne prenosne sisteme kot je slovenski (z majhnim številom povezovalnih – čezmejnih plinovodov, brez lastnih skladišč in terminalov za UZP), so Slovenija, Luksemburg in Švedska pridobile možnost izjeme za odstopanje od te zahteve pod določenimi pogoji. Za Slovenijo se zahteva, da ima v primeru izjeme zagotovljena vsaj dva povezovalna plinovoda z drugimi državami članicami (imamo ga z Avstrijo in Italijo) ter vsaj dva različna dobavna vira dokler nimamo skladišča za plin ali terminala za UZP. Ker se je ukrep zagotavljanja različnih dobavnih virov izkazal za primeren ukrep v dosedanji praksi in tudi cenejši za končne odjemalce kot prazni rezervni plinovodi, je posebej določena zahteva po diverzifikaciji dobavnih virov. Ukrep zagotavljanja več dobavnih virov je vezan samo na količine za končne odjemalce v Sloveniji.

V tem členu so navedeni tudi dogovori o solidarnostni pomoči med državami članicami EU. Uredba 2017/1938/EU in posebna navodila EK sicer bolj podrobno določajo vsebino teh dogovorov.

K 116. členu

Skladno z Uredbo o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom (Uredba 2017/1938/EU) je potrebno določiti pristojni organ za zanesljivost oskrbe z zemeljskim plinom, ki še naprej ostaja Agencija za energijo, kar je tudi skladno z Uredbo 2017/1938/EU.

Skladno z Uredbo 2017/1938/EU je sicer možno, da je pristojni organ v državi članici ali nacionalni regulatorni organ (pri nas Agencija za energijo) ali pristojno ministrstvo.

Pristojni organ je lahko nacionalni vladni organ ali nacionalni regulativni organ. Odločitev za nacionalni regulativni organ temelji predvsem na tem, da je zagotavljanje zanesljivosti povezano z investicijami v energetske plinske infrastrukture, ki se financira predvsem skozi omrežnino, ki jo plačujejo uporabniki prenosnega in distribucijskega sistema, nad njeno določitvijo pa ima pristojnosti nacionalni regulativni organ, to je agencija. Agencija skupaj z operaterji sistemov ocenjuje in določala vpliv zagotavljanja zanesljivosti na omrežnino in določi ustrezno ravnotežje. Agencija ima tudi ustrezno zahtevano neodvisnost od države in dobaviteljev energije, ki ji zagotavlja tako neodvisnost odločitev glede zagotavljanja financiranja ukrepov in dejavnosti, kakor tudi možnost zagotavljanja potrebnih virov za izvajanje naloge.

Določen je tudi zadevni organ iz 7. člena Uredbe (EU) št. 994/2010, ki vodi postopek glede zagotavljanja povratnega plinskega pretoka na plinovodih ali za izvzetje od te obveznosti, ki se nanaša na operaterje prenosnega sistema. Edino smiselno je, da je zadevni organ isti organ kot pristojni organ, ker gre za celovito obravnavo zagotavljanja zanesljivosti, ki je povezana s stroški in omrežnino, ki jo odobri ali določa agencija.

K 117. členu

Člen se poleg navedbe Uredbe o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom Uredba 2017/1938/EU, nanaša na v novi evropski uredbi spremenjeno določitev zaščitene odjemalcev.

Zaščiteni odjemalci so tisti odjemalci, ki jih Uredba 2017/1938/EU ščiti kot zadnje, ki se jim v primeru pomanjkanja omeji poraba oziroma odklopi zemeljski plin. Uredba določa, da so primarno to gospodinjstvi odjemalci, lahko pa tudi osnovne socialne službe, daljinsko ogrevanje in nekateri drugi odjemalci pod pogojem, da ne predstavljajo več kot 20% skupne letne porabe plina.

Zakon tako določa, da se v okviru zaščitene odjemalcev poleg gospodinjstvih odjemalcev, ki so neposredno priključeni na plinovodni sistem tudi gospodinjstvi odjemalci, ki se z zemeljskim plinom ogrevajo posredno preko sistemov daljinskega ogrevanja, in pri tem sistem daljinskega ogrevanja ne more priti na drugo gorivo kot je zemeljski plin.

Poleg tega zakon tudi določa, da so zaščiteni odjemalci osnovne socialne službe, t.j. izvajalci storitve institucionalnega varstva, pa tudi zdravstvene dejavnosti, dijaški in študentski domovi in zapori. Zakon je v okviru nabora zbral končne odjemalce kjer so uporabniki podobno kot v primeru gospodinjstvih uporabnikov, stalno ali začasno nastanjeni.

Oskrba z zemeljskim plinom je zagotovljena dovolj dobro, saj se le-tem v vsakem primeru (po seznamu potencialnega omejevanja dobave plina iz načrta za izredne razmere) zadnjim pred zaščitene odjemalci omeji poraba plina.

Tretji odstavek izpolnjuje zahtevo Uredbe 2017/1938/EU in posebej določa solidarnostno zaščitene odjemalce, za katere je nabor sicer lahko ožji. Solidarnostno zaščiteni odjemalci so odjemalci za oskrbo katerih se, v mehanizmu solidarnostne pomoči med državami članicami, lahko zaprosi za ponudbo za pomoč pri oskrbi s plinom, potem ko je država članica že izkoristile vse druge možnosti, vključno z izklopom vseh drugih odjemalcev.

Ker je nabor zaščitene odjemalcev smiselno določen na malo več kot minimum gospodinjstvih odjemalcev, zakon določa solidarnostno zaščitene odjemalce v enakem obsegu kot so zaščiteni odjemalci, saj je upravljanje enega nabora (zaščitene) odjemalcev v tako izjemnih primerih, kot bi bila solidarnostna ponudba sosednjih držav, tako najlažje in smiselno.

Operater sistema v okviru svoje osnovne dejavnosti vodi evidenco odjemnih mest na omrežju v njegovem upravljanju.

Določano je tudi, da operaterji vodijo evidenco in ločeno enotno oznako za zaščitene (in glede na določbo s tem tudi solidarnostno zaščitene) odjemalce. Ta podatek mora biti na voljo tako odjemalcu samemu, kot tudi dobavitelju. Dobavitelj mora za zaščitene odjemalce, ki jih oskrbuje, skladno z uredbo (EU), zagotoviti določene količine plina tudi v bolj ekstremnih vremenskih pogojih (6. člen Uredbe št. 2017/1938/EU: Standard oskrbe s plinom).

K 118. členu

Uredba 2017/1938/EU predvideva tri dokumente, ki jih pripravi ali sprejme država članica oziroma imenovani pristojni organ. Ocena tveganja je osnovna analiza, ki je z novo uredbo pridobila tudi regionalno dimenzijo, saj je potrebno najprej pripraviti regionalno oceno tveganja. Z uredbo je določenih 13 rizičnih skupin, ki zaokrožajo območja ob dobavnih koridorjih zemeljskega plina. Slovenija je opredeljena v štirih rizičnih skupinah, ki so poimenovane po državah izvora ali prehoda: Ukrajina, Alžirija, Libija in Južni plinski koridor. Za prve tri skupine se je v sodelovanju vseh vpletenih držav že pripravila regionalna ocena tveganja, ki tako opredeljuje tudi del vstopnih podatkov za nacionalno oceno tveganja. Le to pripravi pristojni organ in jo najmanj vsaka štiri leta posodobi.

Na osnovi ocene tveganja pristojni organ pripravi načrt preventivnih ukrepov, ki določa potrebne ukrepe da bi se zmanjšalo tveganje in povečala zanesljivost oskrbe z zemeljskim plinom.

Prav tako na osnovi ocene tveganja pristojni organ pripravi načrt za izredne razmere, ki opredeljuje aktivnosti v primeru zmanjšane oskrbe Slovenije z zemeljskim plinom. Načrt za izredne razmere vsebuje tako postopkovne in komunikacijske opredelitve kot tudi ukrepe, s katerimi se poskuša obdržati obratovanje plinovodnega sistema in vzdrževati oskrbo s plinom za vse, še posebej pa za zaščitene odjemalce čim dlje. V ta namen so predvideni tako tržni kot netržni ukrepi. Med netržnimi ukrepi je skrajni ukrep neprostoovoljno zmanjšanje ali prekinitev odjema zemeljskega plina, pri čemer je v načrtu za izredne razmere določen vrstni red omejevanja oskrbe panog in tipov odjemalcev zemeljskega plina. Pristojni organ normativni del obeh načrtov, ki vsebujeta naloge podjetij plinskega gospodarstva objavi tudi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Določena je naloga pristojnega organa, da pripravi oziroma sprejme dokumente iz Uredbe 2017/1938/EU. Določba je potrebna zaradi sklicevanja na te dokumente v nadaljnjih členih zakona.

V tem členu je določena nedvoumna pristojnost pristojnega organa, da razglasi stopnje krize oskrbe z zemeljskim plinom. Razglasitev ene izmed treh stopenj krize iz Uredbe 2017/1938/EU pomeni tudi možnost uvedbe posameznih ukrepov iz načrta za izredne razmere.

Člen določa tudi nalogo operaterjev sistema, da omogočajo prenos in distribucijo plina, dokler je v kriznih razmerah to mogoče varno izvajati. Prav tako je poudarjena pomembna naloga dobaviteljev, da se v kriznih razmerah aktivno trudijo in zagotavljajo zadostne količine zemeljskega plina za oskrbo odjemalcev v Sloveniji. Koordinacija in izmenjava informacij je v času nastopa krizne situacije zelo pomembna. Skladno z Uredbo 2017/1938/EU in načrtom za izredne razmere je oblikovana posebna krizna skupina za oskrbo z zemeljskim plinom, ki se po potrebi in v primeru krize aktivira.

Načrti nujnih ukrepov so interni dokument operaterjev sistema, ki specifično usmerjajo delovanje operaterja v kriznih razmerah.

Pristojni organ skupaj s krizno skupino določi ukrepe v kriznih razmerah in tudi izvaja sporazum o solidarnostni pomoči s plinom v delu, ki se nanaša na ukrepe in razmere znotraj države. Pomembno določilo tega člena je zakonska osnova za skrajni ukrep za zaščito delovanja plinskega sistema in v končni fazi oskrbo zaščitene odjemalcev, to je neprostoovoljno zmanjšanje ali prekinitev odjema zemeljskega plina.

K 119. členu

Kot skrajni ukrep pri zagotavljanju zanesljivosti oskrbe s plinom oziroma vzdrževanju delovanja plinskega sistema v primeru ko zaradi obsega in trajanja motenj pri oskrbi s plinom v slovenski plinski sistem prihaja premalo plina za oskrbo odjemalcev, je predviden tudi neprostoovoljno zmanjšanje ali prekinitvev odjema plina.

Pristojni organ v načrtu za izredne razmere, določa vrstni red tega ukrepa za posamezne vrste odjemalcev, pri čemer upošteva več kriterijev. Kot zadnji so na vrsti zaščiteni odjemalci, ki se jim poskuša na tak način dokler se da zagotoviti oskrbo s plinom. Skladno z Uredbo 2017/1938/EU, lahko tudi s pomočjo solidarnostnega mehanizma nakupa solidarnostnega plina od sosednjih držav.

Obveznost zmanjšanja ali prekinitve odjema pristojni organ izreče z odločbo, ki se nanaša na odjemalce, ki jih tak ukrep glede na v naprej določen vrstni red zadeva. Pristojni organ seveda ne razpolaga s kontakti posameznih odjemalcev, zato odločbo posreduje operaterjem sistema in dobaviteljem. Operater sistema jo je dolžan posredovati uporabnikom sistema, na katere se nanaša in operater tudi fizično poskrbi in sledi ali odjemalec zmanjša odjem plina.

Odločba, ki se bo uporabila v tem primeru bo seveda predpripravljena in se bo nanašala na vrsto odjema in s tem na vrsto končnega odjemalca plina.

Operater sistema mora za odjemalce na svojem sistemu vedeti v katero skupino, ki je predvidena v načrtu za izredne razmere, posamezen odjemalec spada. Na tej osnovi mora tudi spremljati odjem plina na sistemu v njegovem upravljanju.

K 120. členu

Plin, ki se na osnovi neprostovoljnih ukrepov zmanjšanja ali prekinitve porabe plina sprosti in se uporabi za oskrbo drugih odjemalcev, ki še niso na vrsti za zmanjšanje porabe, hkrati pa so zelo verjetno člani druge bilančne skupine, je poimenovan »krizni plin«. Takšna situacija, ki bi zahtevala izvedbo neprostovoljnih ukrepov je izredna in se uporabi res le v kriznih razmerah, ko trg plina, tudi v sosednjih državah ne deluje več. Hkrati se isti mehanizem uporabi tudi v primeru priprave plina in ponudbe za solidarnostno pomoč sosednji državi članici.

Operater prenosnega sistema krizni plin uporabi za izravnavo odstopanj dobave odjemalcem, ki bi morali biti oskrbovani, pa njihove bilančne skupine tega niso mogle zagotoviti. Plin, ki se tako sprosti seveda ni enak normalnemu izravnalnemu plinu, ki ga operater prenosnega sistema običajno kupi na trgovalni platformi za izravnalni plin in je tudi cena določena drugače.

Cena kriznega plina je določena iz dveh komponent: cene plina in cene nadomestila za nedobavljen plin.

Hkrati pa je cena kriznega plina tudi cena prejetega solidarnostnega plina, v primeru, da Republika Slovenija sprejeme ponudbo solidarnostnega plina s strani sosednje države.

Nosilec bilančne skupine, katerega plin je bil sproščen v sistem z izvedbo ukrepov je skupaj s prizadetimi člani bilančne skupine (to so dobavitelji iz njegove bilančne skupine, katerih plin je bil sproščen in odjemalci iz bilančne skupine, ki so morali zmanjšati ali prekiniti odjem plina) upravičen do prejema plačila za krizni plin.

Operater prenosnega sistema kot v primeru izravnave zaračuna odstopanja po ceni za krizni plin in denar, ko je prejet, preusmeri bilančnim skupinam, ki so predale svoj plin za poravnavo odstopanj. Operater prenosnega sistema za vse tovrstne transakcije uporabi skrbniški račun.

Končni odjemalec, ki mu je bila zmanjšana ali prekinjena dobava plina pa je upravičen do prejema nadomestila, določenega v skladu s sprejeto metodologijo agencije za energijo. Nadomestilo za zmanjšano ali prekinjeno dobavo lahko zahteva od svojega dobavitelja, ki je član bilančne skupine katere nosilec je prejel plačilo za krizni plin s strani operaterja prenosnega sistema. Končni odjemalec ni upravičen do dodatnih zahtev iz naslova zmanjšane ali prekinjene odjema zemeljskega plina.

Za zagotovitev pravne osnove za izvajanje izravnave s kriznim plinom nosilec bilančne skupine dopolni pogodbo z operaterjem prenosnega sistema na način, da so vključeni vsi potrebni elementi ki omogočajo izvajanje predpisanih postopkov po tem zakonu in v skladu s pravili operaterja, ki jih sprejme v skladu s tem zakonom.

Cena kriznega plina se seveda spreminja, kot se spreminjajo pogoji na trgu s plinom in glede na vključenost različnih vrst ali tipov odjemalcev pri zmanjšanju ali prekinitvi odjema plina. Cena kriznega plina je sestavljena iz cene za plin in nadomestila za zmanjšano oskrbo, oboje v skladu s sprejeto metodologijo agencije. Za vsak obračunski interval (en plinski dan) se posebej preračuna cena kriznega plina, in sicer ločeno za plin in za nadomestilo glede na vrsto končnih odjemalcev.

V primeru solidarnostne pomoči - nakupa plina pri sosednji državi članici EU v skladu z bilateralno pogodbo o solidarnostni pomoči pri oskrbi s plinom, je solidarnostni plin uporabljen kot krizni plin in so postopki obravnave tega plina v Republiki Sloveniji enaki. Cena solidarnostnega plina je tako cena kriznega plina. Pri tem se skladno s 121 členom upošteva cena, ki je bila v postopku ovrednotenja ponudb sprejeta s strani krizne skupine in predlagana pristojnemu organu kot sprejemljiva cena za nakup solidarnostnega plina.

Agencija za energijo predhodno sprejme metodologijo z vključenimi primernimi formulacijami in formulami, ki omogočajo hiter preračun obeh delov cene kriznega plina: cene za plin in za nadomestilo.

S podano rešitvijo ovrednotenja kriznega plina in primerne izravnave ter poplačilom nadomestila v primeru zmanjšane ali prekinjene oskrbe posameznih vrst končnih odjemalcev, zakon ne naslavlja več višje sile kot pogojev v katerih bi v takšni situaciji delovalo plinsko gospodarstvo. Seveda pa je pri tem jasno, da siceršnje odgovornosti med podjetji plinskega gospodarstva, ki jih ukrep (in samo te) neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema plina niso izpolnjene. Zato zakon posebej in izrecno določa da v tem primeru in s na osnovi tega razloga nobeno podjetje plinskega gospodarstva ne more zahtevati izpolnitev pogodbe v času izvajanje ukrepov neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema plina.

K 121. členu

Skladno s 13. členom Uredbe 2017/1938/EU države članice, ki so povezane s prenosnim plinovodnim sistemom morajo skleniti bilateralne sporazume za izvedbo solidarnostnega mehanizma pomoči pri oskrbi zaščitenih odjemalcev plina v državi članici. Solidarnostna pomoč je pravzaprav priprava posebne ponudbe plina v času,

ko trgovalna vozlišča ne delujejo več. Država članica tako s prodajo plina v težkih časih za oskrbo s plinom pomaga sosednji državi članici.

Posebna ponudba plina se lahko pripravi dvodelno: najprej kot prostovoljni ukrep bilančnih skupin, kjer dobavitelji ponudijo plin iz svojega portfelja ali iz svojih komercialnih dogovorov z odjemalci o prenikljivi dobavi plina. Pri tem samostojno postavijo ceno za plin, ki vsebuje tudi pričakovana nadomestila za morebitno (dogovorjeno) zmanjšanje ali prekinitvev odjema plina njihovih odjemalcev.

Če tako zbrane količine plina iz sosednjih držav ne zadostujejo, lahko država članica zaprosi za dodatno ponudbo oziroma nadaljuje z nakupom plina, ki pa se tokrat, ko so izčrpane prostovoljne dobave, sprosti na osnovi neprostovoljnih ukrepov zmanjšanja ali prekinitve odjema plina. Ukrep je pravzaprav enak tistemu, ki je opisan v 119. členu in se izvaja tako za potrebe vzdrževanja delovanja lastnega plinskega sistema, kot za potrebe solidarnostne ponudbe za oskrbo zaščitenih odjemalcev v sosednji državi članici. Tak postopek se skladno z Uredbo 2017/1938/EU izvaja le ob varnem obratovanju domačega plinskega sistema in največ do ogroženosti oskrbe domačih zaščitenih odjemalcev.

Operater prenosnega sistema ima v časi razglašene krize na nivoju izrednih razmer nekaj dodatnih in posebnih vlog tudi pri izvajanju solidarnostnega mehanizma. Poleg neprestanega spremljanja on ocene varnega obratovanja sistema in oskrbe odjemalcev, upravlja s skrbniškim računom, preko katerega gredo vse transakcije v zvezi z izvajanjem solidarnostnega mehanizma med državama članicama, v imenu države članice izvaja prevzem in predajo plina na mejni točki s sosednjo državo in v primeru če je tako dogovorjeno v bilateralnem sporazumu, sam ali preko pooblaščen osebe skladno z navodilom pristojnega organa kupi solidarnostni plin.

Odločanje o sprejemu ponudbe solidarnostnega plina poteka dvostopenjsko s strani pristojnega organa in s strani Vlade Republike Slovenije.

Pristojni organ pridobi ponudbe sosednjih držav in v okviru krizne skupine (v skladu z načrtom za izredne razmere so člani krizne skupine operater prenosnega sistema, dobavitelji, pristojni organ in pristojno ministrstvo) se pripravi predlog glede nakupa solidarnostnega plina. Krizna skupina pri tehtanju ponudb tem upošteva tudi metodologijo za izračun cene kriznega plina, saj bo v primeru nakupa solidarnostni plin vstopil v izravnavo slovenskega sistema kot krizni plin. Pristojni organ na osnovi predloga krizne skupine odloči o predlogu, ki ga preko ministrstva pristojnega za energijo pošlje Vladi Republike Slovenije.

Vlada Republike Slovenije je v času izrednih razmer vseskozi informirana o stanju oskrbe s plinom v Sloveniji, in sicer preko Sekretariata Sveta za nacionalno varnost, ki deluje stalno. V primeru nakupa solidarnostnega plina v skladu z Uredbo 2917/1938/EU in bilateralno pogodbo s sosednjo državo članico, država prejemnica tudi garantira za plačilo solidarnostnega plina, Zato je tudi pomembno, da se dokončno o tem odloči Vlada Republike Slovenije (122. člen).

K 122. členu

Skladno z Uredbo 2017/1938/EU mora država članica ki prejme/ kupi solidarnostni plin garantirati tudi plačilo tega plina sosednjim državam članicam EU. Solidarnostni plin se v državi ponudnici zagotavlja z ukrepi, kjer dobavitelji prostovoljno ponudijo plin, kakor tudi z neprostovoljnimi ukrepi, kjer država ponudnica zagotovi sprostitev plina v

sistemu in za sosednjo državo brez posebne privolitve dobaviteljev oziroma bilančnih skupin. Oblikovanje ponudbe / cene solidarnostnega plina je v tem primeru dogovorjeno v bilateralnih sporazumih držav članic. Skladno z uredbo in z bilateralnim sporazumom, pa se v primeru neprostoVOLJNIH ukrepov za zagotovitev solidarnostnega plina lahko pojavijo dodatni stroški, izhajajoči iz naknadnih sodnih sporov odjemalcev na plinovodnem sistemu in države ponudnice.

Skladno z osmim odstavkom 13. člena uredbe 2017/1938/EU je cena solidarnostnega plina načeloma sestavljena iz plina, nadomestil in dodatnih stroškov, ki jih ima država ponudnica kot posledica npr. sodnih stroškov in dosojenih dodatnih nadomestil za uporabnike sistema. Le ti stroški se običajno pojavijo naknadno in skladno z uredbo jih država ponudnica zahteva od države prejemnice solidarnostnega plina.

Plačilo stroškov nakupa solidarnostnega plina je v zakonu zato opredeljeno iz dveh virov, ločeno glede na vsebino:

- nosilci bilančnih skupin poravnajo strošek nakupa plina, kot je bil opredeljen v ponudbi in ga je krizna skupina ter pristojni organ predlagal kot sprejemljivega za nakup plina in oskrbo zaščitenih odjemalcev ter predvsem dodatno obremenitev dobaviteljev / nosilcev bilančnih skupin. Pri tem solidarnostni plin vstopa v sistem v enaki vlogi kot krizni plin v primeru (predhodnih)lastnih ukrepov neprostoVOLJNEGA zmanjšanja ali prekinitve odjema plina, zato je tudi postopek in način delitve stroškov in plačila plina s strani bilančnih skupin enak in

- morebitni dodatni strošek nakupa solidarnostnega plina, ki se lahko pojavi naknadno in ni bil po svojem obsegu zajet v ponudbi solidarnostnega plina, je pa predvidena možnost nastanka teh stroškov v Uredbi 2017/1938/EU in posledično tudi v bilateralnih sporazumih, se plača iz proračuna Republike Slovenije. Republika Slovenija mora jamčiti za plačilo solidarnostnega plina in v primeru teh izrednih (sicer malo verjetnih) dodatnih stroškov je nujno, da ob odločitvi za sprejem ponudbe solidarnostnega plina Vlada Republike Slovenije v času izrednih razmer pri oskrbi s plinom zaščitenih odjemalcev (gospodinjskih odjemalcev) prevzame tveganje za ta, v času ponudbe še neznan in ne nujno realni del stroška solidarnostnega plina.

Operater prenosnega sistema v primeru nakupa solidarnostnega plina nastopa v vlogi solidarnostnega pogodbenega partnerja iz bilateralnega sporazuma in plača kupljeni solidarnostni plin iz posebnega skrbniškega računa, ki ga uporablja le v primeru izrednih razmer pri oskrbi s plinom. Zaradi nevarnosti velike finančne izpostavljenosti operaterja prenosnega sistema ob takem nakupu je pomembno, da se pred plačilom zagotovijo finančna sredstva na skrbniškem računu.

Vlada Republike Slovenije zato ob odločitvi za nakup solidarnostnega plina hkrati določi tudi začasno financiranje tega nakupa v času izrednih razmer in nakaže potrebna finančna sredstva iz proračuna na skrbniški račun. Operater prenosnega sistema je tako sposoben kmalu in v celoti plačati strošek za nakup solidarnostnega plina.

Nakup plina je do višine sprejete ponudbe plačan s strani bilančnih skupin na skrbniški račun. Operater prenosnega sistema tekoče in sproti plača sredstva vrača v proračun.

V primeru nastanka dodatnih stroškov države ponudnice pri prodaji solidarnostnega plina, mora država ponudnica tak strošek obrazložiti in ob zahtevku za plačilo posredovati relevantno dokumentacijo, ki dokazuje upravičenost takega stroška. V tem primeru bo naknadni strošek nakupa solidarnostnega plina plačan iz proračuna Republike Slovenije. Vlada Republike Slovenije se na predlog pristojnega organa

oziroma ministrstva pristojnega za energijo in v skladu s predvidenim plačilom dodatnih stroškov iz tega člena odloči o plačilu in potrebna finančna sredstva nakaže na skrbniški račun.

K 123. členu

Za potrebe spodbujanja in omogočanja gradnje nove energetske infrastrukture je omogočeno izvzetje plinske infrastrukture, ki spada med regulirane dejavnosti, od določb glede reguliranega dostopa tretje strani (enakopravno dodeljevanje zmogljivosti in regulirane tarife za uporabo), kakor tudi od lastniške ločitve v primeru novih prenosnih plinovodov oz. prenosnih sistemov. Do podelitve časovno omejene izjeme lahko pride le v primeru in obsegu, ki je potreben, da bi do realizacije investicij lahko prišlo predvsem iz obvladovanja ekonomskih tveganj in ob ugotovljenem izpolnjevanju predpisanih pogojev, kot je povečanje konkurence na strani dobave in povečanja zanesljivosti oskrbe.

V primeru izgradnje nove infrastrukture (tj. povezovalnega plinovoda, obrata za UZP in skladišča), Direktiva 2009/73/ES in ta zakon predvidevata možne izjeme od določb reguliranega dostopa do omrežja z namenom zagotoviti ekonomiko gradnje nove plinske infrastrukture s pomočjo dolgoročnih obvez uporabe le-te. Direktiva 2019/692/EU bolj natančno predpisuje enega od petih pogojev za izvzetje oz. uporabo izjeme za novo infrastrukturo, kar je ustrezno določeno v točki d) drugega odstavka tega člena.

K 124. členu

O dovolitvi izvzetja in pogojih zanj odloča agencija na podlagi zahteve stranke, to je praviloma investitorja. Agencija je namreč neodvisni organ, ki spremlja stroške izvajanja reguliranih dejavnosti in razmere na trgu. Pred dovolitvijo izvzetja je potrebno vsem tržnim akterjem dati možnost, da izrazijo interes do uporabe novih zmogljivosti (obvezni "Open season" za zmogljivosti). Agencija še posebej upošteva pogoje glede trajanja izjeme in nediskriminatornega dostopa do infrastrukture.

Odločitev o izvzetju oziroma o izjemi za posamezno novo infrastrukturo sprejme nacionalni regulatorni organ, to je Agencija za energijo. Direktiva 2019/692/EU poudarja posvetovanje in sodelovanje z regulatornimi organi drugih držav članic in zadevnimi (tj. pristojnimi) organi tretjih držav. V prvi odstavku 262. člena EZ-1 je tako dodana določba o obveznem posvetovanju Agencije za energijo z regulativnimi organi drugih držav članic na katerih trge (z zemeljskim plinom) bi lahko nova infrastruktura vplivala. Prav tako je pred odločitvijo agencije potrebno izvesti posvetovanje s pristojnimi organi tretjih držav, če se zadevna infrastruktura v tej tretji državi začne ali konča. Agencija za energijo sprejme odločitev o izvzetju po izvedbi posvetovanj z organi tretjih držav, oziroma po poteku postavljenega roka (če se le-ti ne odzovejo), ki pa ne sme biti daljši od treh mesecev.

K 125. členu

V postopek dovolitve izvzetja je vključena tudi Komisija, ki ji agencija posreduje vse potrebne informacije tako na začetku postopka, kot takoj po sami odločitvi agencije, ki

ji omogočajo utemeljitev svoje odločitve. Dvomesečni rok za odločitev Komisije se lahko podaljša še za dva meseca.

K 126. členu

Če Komisija od agencije zahteva, da spremeni ali odpravi svojo odločitev glede dovolitve izvzetja, agencija uvede obnovo postopka izdaje odločbe. Agencija spremeni ali odpravi odločbo v roku enega meseca in o tem ponovno obvesti Komisijo.

K 127. členu

Kadar gre za gradnjo nove infrastrukture, ki je na območju več držav članic, se lahko vsi nacionalni regulativni organi skupaj odločijo, da postopek obravnave in podelitve izvzetja zaupajo Agenciji za sodelovanje energetskih regulatorjev. To lahko pospeši postopek v primeru, da sami nacionalni regulatorji ne dosežejo skupne usklajene odobritve izjeme v šestih mescih in ga potem avtomatsko prevzame Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev.

Skladno z Direktivo 2019/692/EU je določeno, da če se nova infrastruktura nahaja na ozemlju (ali morju) več držav članic Evropske unije in se strinjajo glede predloga izvzetja v šestih mesecih po tem, ko zadnji od njih prejme zahtevo za izvzetje, morajo o tem obvestiti ACER.

Člen določa tudi možno posvetovanje med Agencijo za energijo in pristojnimi organi tretje države v primerih, ko se nova infrastruktura nahaja na ozemlju tretje države, vse z namenom, da se v zvezi z novo infrastrukturo zagotovi uporabo Direktive 2009/73/ES na ozemlju Republike Slovenije, in, če je potrebno, v teritorialnem morju Republike Slovenije.

K 128. členu

Direktiva 2009/73/ES omogoča gradnjo neposrednih plinovodov za oskrbo s plinom kot pravico podjetij in (končnega) odjemalca na območju države članice. Oskrba z neposrednim plinovodom je oskrba od vira do neposredno odjemalca plina.

K 129. členu

Oskrba preko neposrednega plinovoda je mogoča le v primeru zavrnitve dostopa do plinskega sistema ali če potrebni sistem ne obstoji, kar preveri in za ta namen izda dovoljenje agencija.

K 130. členu

Agencija lahko npr. dobavitelju plina dovoli začasno odstopanja od določb reguliranega dostopa do sistema, ki se nanašajo predvsem na dodeljene prenosne zmogljivosti. V primeru da pride do prezasedenosti sistema in bi na podlagi dodeljenih zmogljivosti v skladu z določbami in predpisi o dodeljevanju prenosnih zmogljivosti (avkcije, proporcionalno), dobavitelj ne uspel zagotavljati prevzema minimalnih količin plina (predmet "take or pay" pogodbene določbe), ki so opredeljene z dolgoročno pogodbo sklenjeno pred 4.8.2004, lahko zahteva izjemo, ki mu zagotavlja minimalne potrebne

zmogljivosti za prenos minimalnih količin plina, za katere velja pogodbeno določba "vzemi ali plačaj".

K 131. členu

Ker gre v primeru odstopanja od reguliranega dostopa do sistema zaradi nezmožnosti prevzeta minimalnih količin plina po "vzemi ali plačaj" določbah dobavne pogodbe, za odstopanje od bistvenega elementa učinkovitega in nediskriminatornega delovanja notranjega trga s plinom, je v postopek odobritve izjeme vključena tudi Komisija, ki lahko zahteva spremembo ali odpravo odločbe agencije o dovolitvi odstopanja.

K 132. členu

Zaradi zagotavljanja možnosti kontrole delovanja trga s plinom je za dobavitelje plina predpisana nova zahteva za hranjenje podatkov v zvezi s posli oskrbe s plinom in finančnimi instrumenti, in sicer za obdobje šest let po poteku leta, v katerem so nastali. Če gre za osebne podatke, se le-ti obravnavajo skladno z Uredbo 2016/679/EU. Za nekatere informacije lahko agencija predpiše, da se dajo na razpolago udeležencem trga, seveda ob strogem upoštevanju poslovno občutljivih podatkov.

K 133. členu

Obveza hranjenja podatkov o poslih z izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje s plinom se začne izvajati šele takrat, ko Komisija sprejme posebne smernice, ki podrobneje določajo omenjeno vsebino.

K 134. členu

Ta člen ureja upravljanje podatkov, vrsto osebnih podatkov, njihove upravljalce, hrambo in upravičenost do izmenjave podatkov, pri čemer vključuje zahteve iz 23. člena Direktive 2019/944/EU. Za zagotavljanje nediskriminatornega dostopa do podatkov, izvajanje ukrepov in izpolnjevanja zahtev iz te direktive mora upravljavec osebnih podatkov imenovati nadzornika, ki deluje skladno z določbami Uredbe (EU) 2016/679, ki se nanašajo na pooblaščenca osebo za varstvo osebnih podatkov.

Člen tudi dovoljuje in določa pogoje za snemanje pogovorov na telefonskih številkah elektrooperaterjev, operaterja trga in izvajalcev sistemskih storitev, namenjenih sporočanju ter izvajanju nalog vodenja in obratovanja.

Prvi odstavek na novo določa, da nadzorstvo nad obdelavo osebnih podatkov po tem zakonu opravljajo državni nadzorniki za varstvo osebnih podatkov v okviru pooblastil iz zakona, ki ureja informacijskega pooblaščenca.

Drugi odstavek opredeli vrste osebnih podatkov uporabnikov sistema, ki se obdelujejo na podlagi tega zakona. To so poleg imena in priimka, naslova ter davčne številke (kot identifikacijski znak, na podlagi katerega je zagotovljena popolna identifikacija posameznika, ki je bistvena za varnost pravnega prometa, in je bistveno ožji enolični identifikator kot npr. EMŠO) in podatkov o merilnem mestu, vključujejo tudi osebne podatke. Ti podatki so merilni ter obračunski podatki, ki jih je možno nedvoumno povezati z uporabnikom sistema. Med te spadajo izmerjena količina plina ter časovni agregati merilnih in obračunskih podatkov. Časovni agregati so seštevki posameznih

podatkov izmerjenih v določenem intervalu, ki se jih s seštevanjem v daljše časovne intervale preračuna v podatke daljšega časovnega obdobja.

Najmanjša možna časovna enota merilnih in obračunskih podatkov je odvisna od stanja tehnike, zato se najkrajšo možno časovno enoto, ki jo opredeljuje zakon, veže na zmožnosti trenutnega stanja tehnike. Na plinskem sistemu še sicer nimamo uvedenih naprednih merilnih naprav za gospodinjske odjemalce, vendar je dikcija določb priprava za uvajanje le teh.

Tretji odstavek določa, kdo so upravljavci osebnih podatkov ter namen obdelave podatkov. Zakon kot upravljavce osebnih podatkov določa oba operaterja sistemov, dobavitelje plina in operaterje zaprtih distribucijskih sistemov.

Nabor upravjalcev je širok zaradi večje zaščite osebnih podatkov. Upravljalce predlog zakona kot tudi GDPR zavezujeta k strogim ukrepom za varovanje osebnih podatkov, zato so v nabor uvrščeni vsi, ki osebne podatke shranjujejo v svoje podatkovne baze in jih tam obdelujejo.

Četrti odstavek določa, da operaterji sistemov obdelujejo osebne podatke tudi z namenom zagotavljanja podatkov pooblaščenim osebam oziroma prejemnikom privolitve s strani uporabnika sistema.

Peti odstavek odraža dejstvo, da podatke o odjemalcih v osnovi obvladuje distribucijski operater, družbe na katere je prenesla izvajanje nalog in upravljavci zaprtih distribucijskih območij. Ti so dolžni podatke zagotoviti tudi ostalim akterjem.

Šesti in sedmi odstavek določata roke hrambe podatkov. Spremenjena je določba o času hranjenja podatkov, in sicer se merilni podatki zaradi zagotavljanja podatkov za učinkovito delovanje trga z električno energijo, izvajanje energetskih storitev ter za namen obratovanja in zagotavljanja zanesljivosti oskrbe hranijo največ tri leta po poteku leta, v katerem nastanejo. Čas hranjenja je bil na tri leta spremenjen po javni razpravi, v kateri se je izkazalo, da dve leti ne zadoščata izdelavo za kvalitetnih napovedi. V istem stavku so dodane tudi besede »po poteku leta, v katerem nastanejo«, da je mogoče podatke brisati enkrat letno in ne vsak dan sproti, kar se je izkazalo za tehnično prezahtevno.

Določitev tega roka je tudi v interesu uporabnikov samih, saj jim omogoča pregled na lastno porabo.

Osmi in deveti odstavek: z vidika delovanja trga s plinom je bistvena ustrezna izmenjava podatkov med udeleženci trga. V prihodnje bo vzpostavljen sistem za enotni dostop do podatkov s pomočjo katerega bo z uporabo standardiziranih podatkovnih storitev zagotavlja uporabnikom sistema in drugim subjektom varen in učinkovit dostop do osebnih podatkov. Do pridobitve osebnih podatkov so upravičene le tisti subjekti, ki jih opredeljuje zakon. Do podatkov pa lahko dostopajo tudi drugi subjekti, ki imajo ustrezno pogodbeno razmerje sklenjeno z uporabnikom sistema.

Operater sistema mora uporabnikom sistema, na katerem opravlja dejavnost operaterja, omogočiti dostop do podatkov o porabi, ta dostop mora biti brezplačen. Enako velja za posredovanje teh podatkov pooblaščenecem končnih odjemalcev (npr. dobaviteljem in izvajalcem energetskih in drugih storitev), ki so pravno gledano zgolj »podaljšana roka« končnega odjemalca ter odjemalec prek njih koristi funkcionalnosti, ki jih tovrstni podatki omogočajo.

V desetem odstavku je za upravljalce podatkov uvedena obveza imenovanja nadzornika za skladnost, ki je odgovoren za spremljanje izvajanja ukrepov v okviru

sistema za enotni dostop do podatkov, ki jih sprejme ta upravljavec za zagotavljanje nediskriminatornega dostopa do podatkov in izpolnjevanja pravil za ravnanje z osebnimi podatki iz člena o varstvu osebnih podatkov.

Enajsti odstavek dovoljuje in določa pogoje za snemanje pogovorov na telefonskih številkah elektrooperaterjev, operaterja trga in izvajalcev sistemskih storitev, namenjenih sporočanju ter izvajanju nalog vodenja in obratovanja. To snemanje doslej v zakonu ni bilo izrecno urejeno, ga pa operaterji in izvajalci sistemskih storitev potrebujejo in izvajajo.

K 135. členu

Pri sklepanju mednarodnih pogodb s tretjo državo o delovanju prenosnega ali pridobivalnega plinovoda, ki se vsebinsko nanašajo na področje Direktive 2009/73/ES ali Direktive 2019/692/EU, RS upošteva tudi postopek iz tega člena, in sicer brez poseganja v določbe predpisov na področju sklepanja mednarodnih pogodb RS in brez poseganja v delitev pristojnosti med Evropsko unijo in RS. Drugače povedano, novi 281.a člen EZ-1 ne posega v Zakon o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 31/15 in 30/18 – ZKZaš, v nadaljnjem besedilu: ZZZ-1), ki je temeljni zakon, na osnovi katerega se izvaja postopek priprave, usklajevanj, podpisa in sprejema mednarodne pogodbe med RS in drugo državo. Predlagani člen se vsebinsko dopolnjuje s V. poglavjem ZZZ-1, ki ureja področje mednarodnih pogodb. Na vsebinskem področju zemeljskega plina, ki ga zajemata Direktiva 2009/73/ES ali Direktiva 2019/692/EU, bo v primeru priprave mednarodne pogodbe, ministrstvo, pristojno za energijo, komuniciralo z Evropsko komisijo (v nadaljnjem besedilu: EK), skladno s predvidenim postopkom. To pomeni, da se za morebitne mednarodne pogodbe s področja zemeljskega plina, ki jih ne zajemata Direktiva 2009/73/ES ali Direktiva 2019/692/EU, uporablja običajen postopek po ZZZ-1.

S sprejemom Direktive 2009/73/ES ter drugimi evropskimi akti na področju zemeljskega plina se je pristojnost s področja trga z zemeljskim plinom prenesla na nivo Evropske unije. Zato je v primerih, ko želi država članica Evropske unije skleniti mednarodno pogodbo s tretjo državo z vsebino, ki se nanaša na urejanje vsebin, ki jih pokrivajo direktive Evropske unije s področja trga z zemeljskim plinom in povezanih aktov, razumljivo in nujno, da se zagotovi tesno sodelovanje med državo članico EU in institucijami Evropske unije.

Tako sodelovanje med državo članico Evropske unije in EK je bilo do sedaj določeno s Sklepom (EU) 2017/684 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2017 o vzpostavitvi mehanizma za izmenjavo informacij v zvezi z medvladnimi sporazumi in nezavezujočimi instrumenti med državami članicami in tretjimi državami na področju energije ter o razveljavitvi Sklepa št. 994/2012/EU (v nadaljnjem besedilu: Sklep 2017/684/EU). Z novo Direktivo 2019/692/EU pa je del vsebine tega sklepa prešel na nivo direktive in se mora prenesti v nacionalno zakonodajo.

Direktiva 2019/692/EU tako v 49.b členu določa postopek sodelovanja države članice in EK pri pripravi pogajalskih izhodišč, obveščanju o napredku pogajanj in oceni končne izpogajane pogodbe.

Direktiva in posledično zakon tako določata:

1. soglasje EK na vsebino in cilje pogajalskih izhodišč, kot pogoj za pričetek pogajanj,
2. obveščanje EK o napredku pogajanj in možnost prisotnosti EK v delu pogajanj, ki se nanaša na področje uporabe direktive in
3. soglasje EK h končnemu izpogajanemu besedilu kot pogoj za podpis in morebitno ratifikacijo pogodbe.

Odstavki 2 - 4: Ministrstvo, pristojno za energijo, bo EK obvestilo o nameri sklenitve pogodbe in posredovalo ustrezno vsebinsko obrazložitev s cilji pogajanj ter zaprosilo za odobritev začetka pogajanj. Pozitivna odločitev EK bo predstavljala del dokumentacije iz 9. točke opisa pobude za sklenitev mednarodne pogodbe iz 70. člena ZZZ.

Odstavek 5: Glede na to, da Direktiva 2019/692/EU dodatno poudarja možnost priprave smernic EK in obvezno vključitev zahtevanih klavzul dopolnitev v predlog mednarodne pogodbe, je obveznost RS glede upoštevanja zahtev EK jasno določena tudi v predlogu zakona.

Odstavek 6: Ministrstvo, pristojno za energijo, bo skladno z določbami Direktive 2019/692/EU obveščalo EK o napredku in rezultatih pogajanj. V predlogu zakona je izrecen sklic na Sklep 2017/684/EU, saj le-ta velja neposredno (skladno s PDEU ni obveznosti prenosa sklepa v nacionalno zakonodajo) in določa postopek sprotne komunikacije med DČ in EK z namenom preverjanja besedila mednarodnega sporazuma ali je skladen s pravom EU (3. člen sklepa). V tem okviru je predvidena tudi možnost sodelovanja EK pri pogajanjih kot opazovalka, pri čemer je v sklepu (4. člen) določen postopek zahteve in odobritve tega statusa EK s strani države članice.

Odstavek 7 – 8: Druga faza odobritve EK je odobritev izpogajane mednarodne pogodbe pred podpisom. Ministrstvo, pristojno za energijo, obvesti EK o zaključku pogajanj in ji le-to posreduje v odobritev. Šele po prejeti odobritvi se lahko pogodba podpiše skladno s 73. členom ZZZ-1. Če EK ne odobri mednarodne pogodbe, se pogajanja s tretjo državo nadaljujejo, upoštevajoč razloge EK za zavrnitev. Pred podpisom nove verzije mednarodne pogodbe, se la-ta ponovno posreduje EK v odobritev, skladno s šestim odstavkom tega člena.

Odstavek 9: Končno obvestilo EK o sklenitvi in začetku veljavnosti mednarodne pogodbe prav tako opravi ministrstvo, pristojno za energijo.

K 136. členu

Člen posebej določa naloge agencije glede nadzora delovanja trga s plinom. Agencija kot neodvisni organ zagotavlja tako specifične predpise (splošne akte agencije), ki dodatno k zakonu in evropskim uredbam določajo odnose med akterji plinskega trga, kot izvajanje določenih postopkov z vključenimi kontrolami v obliki soglasji, imenovanji, certificiranji... Del pomembne vloge agencije je tudi nadzor nad delovanjem trga s plinom in povezanim izvajanjem predpisov iz tega področja, ki ga agencija izvaja ločeno od energetske inšpekcije. Agencija na ta način tudi neposredno nadzira akterje plinskega gospodarstva na trgu s plinom.

K 137. členu

Z navedeno določbo se določa, da je za izvajanje določb tega zakona, ki se nanašajo na tehnične zahteve ter na tehnične predpise (podzakonski predpisi) pristojna energetska inšpekcija. Prav tako izvaja nadzor tehničnih zahtev pri gradnji, obratovanju in uporabi objektov, postrojev, vodov, naprav in napeljav. Inšpektorat, pristojen za energijo, opravlja tudi nadzor nad strokovnostjo in usposobljenostjo delavcev, ki upravljajo z energetskimi napravami plina, predvsem z vidika zagotavljanja varnosti in zanesljivosti obratovanja.

V tretjem odstavku je določena pristojnost organa, pristojnega za javnopravne evidence za nadzor nad izvajanjem prvega in drugega odstavka 100. člena tega zakona glede letnih računovodskih izkazov in letnega poročila.

K 138. členu

Člen določa energetska inšpekcijo kot organ ki izvaja nadzor in pravno osnovo za tak nadzor.

K 139. členu

Člen določa prekrške v zvezi z aktivnostmi podjetij plinskega gospodarstva, ki so v nasprotju z določbami o neodvisnosti odločitev operaterja prenosnega sistema in s tem povezanega korporativnega nadzora. Kot prekršek določa kršitve prve in druge alineje prvega odstavka 25. člena, tretjega odstavka 25. člena, prvega odstavka 30. člena in četrtega odstavka 36. člena tega zakona.

Gre za hude kršitve, za katere se podjetje plinskega gospodarstva, ki je pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost kaznuje z globo do 10 % letnega prometa v predhodnem poslovnem letu. Odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost pa se za ta prekršek kaznuje z globo od 5.000 do 10.000 eurov.

K 140. členu

Člen določa kazenske sankcije v primeru hujših prekrškov pri izvajanju predmetnega zakona. Kot prekršek so določene kršitve prvega in tretjega odstavka 29. člena, četrtega odstavka 77. člena, kolikor se ta odstavek nanaša na dostop do distribucijskega sistema plina (ker je dostop do prenosnega sistema urejen v Uredbi 715/2009, je oviranje nediskriminatornega dostopa do prenosnega sistema določeno kot prekršek v 144. členu predloga zakona) in prvega odstavka 101. člena tega zakona.

Ker gre za hude kršitve tega zakona, se pravna oseba za ta prekršek kaznuje z globo od 15.000 do 250.000 eurov, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost z globo od 15.000 do 150.000 eurov, odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost pa z globo od 2.000 do 10.000 eurov.

K 141. členu

Člen določa kazenske sankcije za posamezne primere prekrškov pri izvajanju predmetnega zakona. Gre za prekrške manjše teže od tistih iz 142. člena predloga zakona, jih pa ta člen določa precej, in sicer kršitve drugega odstavka 12. člena, tretjega odstavka 14. člena, petega, šestega, osmega, devetega in desetega odstavka 15. člena, drugega odstavka 17. člena, prvega odstavka 89. člena, četrtega in šestega odstavka 90. člena, prvega in tretjega odstavka 91. člena, prvega odstavka 92. člena, tretjega odstavka 95. člena, petega odstavka 96. člena, četrtega odstavka 98. člena, prvega, drugega in tretjega odstavka 100. člena, drugega odstavka 122. člena ter prvega in tretjega odstavka 132. člena.

Ker gre za manj hude kršitve tega zakona, se pravna oseba za ta prekršek kaznuje z globo od 5.000 do 125.000 evrov, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost z globo od 5.000 do 100.000 evrov, odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost pa z globo od 400 do 2.000 evrov.

K 142. členu

Člen določa kazenske sankcije za posamezne primere lažjih prekrškov pri izvajanju predmetnega zakona. Gre za kršitve tretjega in šestega odstavka 9. člena, prvega, drugega in tretjega odstavka 10. člena in drugega odstavka 15. člena.

Ker gre za lažje prekrške, se pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost za ta prekršek kaznuje z globo od 1.000 do 10.000 evrov, odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost pa z globo od 100 do 500 evrov.

K 143. členu

Člen določa kazenske sankcije v primeru hujših prekrškov pri izpolnjevanju posameznih določb iz Uredbe (ES) št. 715/2009. Kazenske sankcije v zvezi z neizpolnjevanjem uredb mora določiti vsaka članica sama, medtem ko se evropska uredba sama v pravni red ne prenaša, ker velja neposredno. Tako ta člen določa prekrške za kršitve prvega odstavka 13. člena, a) točke prvega odstavka in drugega odstavka 14. člena, prvega, tretjega in četrtega odstavka 16. člena, prvega in tretjega odstavka 21. člena in 22. člena Uredbe (ES) št. 715/2009.

Za te prekrške odgovarja operater prenosnega sistema. Višina globe je za pravno osebo, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost od 30.000 do 100.000 evrov, za odgovorno osebo pravne osebe, odgovorno osebo samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorno osebo posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost pa od 2.000 do 4.000 evrov.

K 144. členu

Člen določa kazenske sankcije v primeru lažjih prekrškov operaterja prenosnega sistema pri izpolnjevanju posameznih določb iz Uredbe (ES) št. 715/2009. Kazenske sankcije v zvezi z neizpolnjevanjem uredb mora določiti vsaka članica sama, medtem ko se uredbe same v pravni red ne prenaša. Tako ta člen določa prekrške za kršitve

drugega odstavka 13. člena, b) in c) točke prvega odstavka 14. člena, drugega odstavka 16. člena in prvega, drugega, tretjega, petega in šestega odstavka 18. člena Uredbe (ES) št. 715/2009.

Za te prekrške odgovarja operater prenosnega sistema. Višina globe je za pravno osebo, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost od 20.000 do 50.000 eurov, za odgovorno osebo pravne osebe, odgovorno osebo samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorno osebo posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost pa od 2.000 do 4.000 eurov.

K 145. členu

Člen določa kazenske sankcije za vsa podjetja plinskega gospodarstva v primeru neizpolnjevanja posameznih določb iz Uredbe 2017/1938/EU. Kazenske sankcije v zvezi z neizpolnjevanjem uredb mora določiti vsaka članica sama, medtem ko se uredbe same v pravni red ne prenaša. Gre ta kršitve četrtega odstavka 5. člena, prvega odstavka 6. člena, 9. člena, 10. člena in prvega, četrtega, šestega in sedmega odstavka 14. člena Uredbe 2017/1938/EU.

Pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost za ta prekršek kaznuje z globo od 5.000 do 125.000 eurov, odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost pa z globo od 2.000 do 10.000 eurov.

K 146. členu

Člen določa, da se v primeru, kjer je globa določena v razponu, sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

K 147. členu

Člen ureja prekrškovne, inšpekcijske in upravne postopke, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona.

K 148. členu

Člen določa rok, do kdaj morajo biti pripravljene prvi načrti prilagoditve za prevzem in prenos zmesi plinov obnovljivega ali nefosilnega izvora, vključno z vodikom. Rok je določen tako, da daje dovolj časa operaterju prenosnega sistema da pripravi kvaliteten načrt prilagoditve. V primeru, da se razvojni načrt sprejme prej kot pol leta po uveljavitvi zakona, le ta še ne vsebuje prilagoditvenega načrta. Zato člen določa, da se načrt prilagoditve vključi v razvojni načrt, ki bo sprejet naprej pol leta po uveljavi zakona. Tako ima operater vsaj pol leta časa za pripravo načrta za prilagoditev.

K 149. členu

Člen ureja nadaljevanje izvajanja dejavnosti operaterja prenosnega sistema, in sicer pravna ali fizična oseba, ki na dan uveljavitve tega zakona izvaja gospodarsko javno službo dejavnost operaterja prenosnega sistema, nadaljuje z izvajanjem te javne službe v skladu s tem zakonom.

K 150. členu

Člen ureja nadaljevanje izvajanja dejavnosti operaterja distribucijskega sistema, in sicer pravna ali fizična oseba, ki na dan uveljavitve tega zakona izvaja gospodarsko javno službo dejavnost operaterja distribucijskega sistema, nadaljuje z izvajanjem te javne službe v skladu s tem zakonom.

K 151. členu

Člen določa podaljšanje veljavnosti podzakonskih aktov, ki so sprejeti na podlagi EZ-1.

K 152. členu

Člen določa podaljšanje veljavnosti splošnih aktov agencije, ki so sprejeti na podlagi EZ-1.

K 153. členu

Člen določa rok za izdajo splošnih aktov agencije, ki so predvideni da se prvič pripravijo na podlagi tega zakona.

K 154. členu

Člen določa podaljšanje veljavnosti splošnih aktov operaterjev sistemov, ki so sprejeti na podlagi EZ-1.

K 155. členu

Člen ureja uporabo posameznih delov EZ-1, v kolikor ni posamezna materija urejena drugače s tem zakonom.

K 156. členu

Člen ureja prenehanje veljavnosti posameznih določb EZ-1.

Predvsem je pomembno izpostaviti razveljavitev drugega odstavka 485.a člena EZ-1. Določbe odstavka so bile vnesene v EZ-1 naknadno, po prenosu direktive v naš pravni red in zato sam odstavek ni nujen za sam prenos direktive.

Določba v odstavku je bila vnesena z namenom, da se prehod upravljanja operaterja prenosnega sistema iz SDH na Ministrstvo za infrastrukturo izvede šele po tem, ko bo operater certificiran kot lastniško ločen sistem. Kasneje pa se je ugotovilo, da je certificiranje nemogoče, dokler je operater v upravljanju SDH. Tako je narejena zanka, ki povzroča pravno negotovost in celo nezakonitost. Zato je nujno, da se drugi odstavek, ki preprečuje prehod in certificiranje briše iz zakona.

K 157. členu

Ta člen določa rok uveljavitve zakona po njegovi objavi v Uradnem listu RS.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Predlog zakona posega v določbe veljavnega Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE), in sicer v spodaj navedene člene.

2. člen

(prenos in izvrševanje predpisov Evropske unije)

(1) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo naslednje direktive Evropske unije:

- Direktiva 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES (UL L št. 211 z dne 14. 8. 2009, str. 55; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/72/ES),
- Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES (UL L št. 211 z dne 14. 8. 2009, str. 94; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/73/ES),
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/89/ES o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z električno energijo in naložb v infrastrukturo (UL L št. 33 z dne 18. 1. 2006, str. 22; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2005/89/ES),
- Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ES (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, str. 16; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/28/ES),
- [\(prenehala veljati\)](#)
- [\(prenehala veljati\)](#)
- [\(prenehala veljati\)](#)
- Direktiva 2004/8/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o spodbujanju soproizvodnje, ki temelji na rabi koristne toplote, na notranjem trgu z energijo in o spremembi Direktive 92/42/EGS (UL L št. 52 z dne 21. 4. 2004, str. 50; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2004/8/ES),
- Direktiva 2009/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida in spremembi Direktive Sveta 85/337/EGS, Direktiv 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe (ES) št. 1013/2006 (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, str. 114; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/31/ES),
- Direktiva (EU) 2019/692 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o spremembi Direktive 2009/73/ES o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom (UL L št. 117 z dne 3. 5. 2019, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/692/EU).

(2) Ta zakon določa tudi pristojne organe za izvajanje in sankcije za kršitve naslednjih Uredb Evropske unije:

- Uredbe (ES) št. 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1228/2003 (UL L št. 211 z dne 14. 8. 2009, str. 15; v nadaljnjem besedilu: Uredba (ES) št. 714/2009),
- Uredbe (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005 (UL L št. 211 z dne 14. 8. 2009, str. 36; v nadaljnjem besedilu: Uredba (ES) št. 715/2009),
- Uredbe (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010 (UL L št. 280 z dne 28. 10. 2017, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2017/1938/EU),
- Uredbe (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev (UL L 211 z dne 14. 8. 2009, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba (ES) št. 713/2009),
- Uredbe (EU) št. 1227/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (UL L št. 326 z dne 8. 12. 2011, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba (EU) št. 1227/2011),
- Uredbe (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 328 z dne 21. 12. 2018 str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2018/1999/EU).

30. člen

(razvojni načrti operaterjev in drugih izvajalcev energetskih dejavnosti)

- (1) Operater prenosnega sistema ter sistemski in distribucijski operater morajo na podlagi metodologije iz petega odstavka tega člena v devetih mesecih po sprejetju NEPN izdelati razvojne načrte sistema in zanje pridobiti soglasje ministra, pristojnega za energijo. Razvojni načrti morajo biti narejeni za najmanj deset let in morajo biti usklajeni z NEPN.
- (2) Operaterji iz prejšnjega odstavka morajo razvojne načrte sistema sprejeti vsaki dve leti.
- (3) O soglasju k razvojnemu načrtu mora minister, pristojen za energijo, odločiti v roku treh mesecev od prejema vloge, sicer se šteje, da je bilo soglasje dano.
- (4) Razvojni načrt mora opredeliti glavno infrastrukturo za prenos elektrike in zemeljskega plina in za distribucijo elektrike, ki jo je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti za zanesljivo oskrbo z elektriko in zemeljskim plinom, varno delovanje omrežij in prilagajanje nadaljnjemu razvoju na področju proizvodnje elektrike iz obnovljivih virov, ob uvajanju inteligentnih omrežnih storitev in zagotavljanju skladiščnih objektov. Pri tem mora izhajati iz napovedi prevzema energije in moči ali zemeljskega plina, ter iz napovedi pokrivanja prevzete elektrike in moči ter zemeljskega plina. Razvojni načrt mora vsebovati oceno možnosti za povečanje energetske učinkovitosti plinske in električne infrastrukture z uravnavanjem obremenitev in interoperabilnostjo, povezanostjo z obrati za proizvodnjo energije, vključno z mikroprodukcijo ter opredeliti časovno dinamiko in finančno ovrednotenje načrtovanih investicij in dejanskih ukrepov za stroškovno učinkovite izboljšave v omrežni infrastrukturi.

(5) Minister, pristojen za energijo, predpiše metodologijo za izdelavo razvojnih načrtov.

Tretji del
ZEMELJSKI PLIN
I. poglavje: SPLOŠNE DOLOČBE
1. oddelek: Uvodne določbe

158. člen
(uporaba določb tega dela)

(1) Določbe tega dela zakona se uporabljajo za podjetja plinskega gospodarstva na področju zemeljskega plina in odjemalce zemeljskega plina.

(2) Energetske dejavnosti, ki jih opravljajo podjetja na področju plinskega gospodarstva iz prejšnjega odstavka, obsegajo:

- pridobivanje zemeljskega plina,
- dejavnost operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina,
- dejavnost operaterja distribucijskega sistema zemeljskega plina,
- dobavo zemeljskega plina,
- dejavnost operaterja skladišča zemeljskega plina,
- dejavnost operaterja terminala za utekočinjen zemeljski plin (v nadaljnjem besedilu: UZP).

(3) Določbe tega dela zakona se uporabljajo tudi za bioplin ali druge vrste plinov, če jih je tehnično mogoče varno dodajati v sistem zemeljskega plina in jih prek njega prenašati.

159. člen
(pomen izrazov)

V tem delu zakona imajo posamezni izrazi naslednji pomen:

1. »bioplin« pomeni energetski plin, pridobljen iz biomase ali iz biološko razgradljivih odpadkov, ali lesni plin, ki ga je mogoče prečistiti do kakovosti, da je zamenljiv z zemeljskim plinom;
2. »bilančna pogodba« je pogodba o izravnavanju in obračunavanju odstopanj med uporabnikom sistema in operaterjem prenosnega sistema;
3. »bilančna shema zemeljskega plina« je seznam udeležencev na trgu, ki imajo sklenjeno bilančno pogodbo z operaterjem prenosnega sistema ali pogodbo o izravnavi z nosilcem bilančne skupine;
4. »bilančna skupina« je skupina uporabnikov sistema, za katero se izravnava in obračunava količinska odstopanja odjema in oddaje zemeljskega plina v okviru obračunskega intervala;
5. »certifikat« pomeni odločbo, s katero agencija certificira operaterja prenosnega sistema;
6. »distribucija« pomeni transport zemeljskega plina po lokalnih ali regionalnih plinovodnih omrežjih z namenom oskrbe odjemalcev, razen dobave;
7. »dobava« pomeni prodajo odjemalcem, tudi nadaljnjo prodajo zemeljskega plina in UZP;
8. »dobavitelj« pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnost dobave;
9. »dolgoročno načrtovanje« pomeni dolgoročno načrtovanje oskrbovalnih in prenosnih zmogljivosti podjetij plinskega gospodarstva za zadostitev povpraševanja po zemeljskem plinu iz sistema, z namenom zagotoviti raznolike dobavne vire in zanesljivo oskrbo odjemalcev;

10. »horizontalno integrirano podjetje« pomeni podjetje, ki izvaja vsaj eno od dejavnosti pridobivanja, prenosa, distribucije, dobave ali skladiščenja zemeljskega plina in neplinsko dejavnost;
11. »integrirano podjetje plinskega gospodarstva« pomeni vertikalno ali horizontalno integrirano podjetje;
12. »izstopne točke« so vsa odjemna mesta na prenosnem sistemu in vse točke v katerih je prenosni sistem v Republiki Sloveniji povezan s prenosnimi sistemi v sosednjih državah, drugimi prenosnimi sistemi v Republiki Sloveniji ali skladišči zemeljskega plina;
13. »izvedeni finančni instrument za trgovanje s plinom« pomeni finančni instrument, opredeljen v 5., 6. ali 7. točki drugega odstavka 7. člena Zakona o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 108/10 – uradno prečiščeno besedilo, 78/11, 55/12, 105/12 – ZBan-1J in 63/13 – ZS-K), če se ta instrument nanaša na zemeljski plin;
14. »izravnalni trg« je namenjen trgovanju s količinami zemeljskega plina, ki so potrebne za izravnavo odstopanj pri operaterju prenosnega sistema med prevzetimi in predanimi količinami v plinovodnem sistemu;
15. »končni odjemalec« pomeni odjemalca, ki ima sklenjeno pogodbo o dobavi in kupuje zemeljski plin za svojo lastno rabo;
16. »mali poslovni odjemalec« je negospodinjiski odjemalec zemeljskega plina, katerega predvidena povprečna letna poraba ne presega 100.000 kWh;
17. »nadzor« pomeni, pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki vsako zase ali skupaj in ob upoštevanju ustreznih dejanskih ali pravnih okoliščin omogočajo izvajanje odločilnega vpliva v podjetju, zlasti z:
 - a) lastništvom ali pravico do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja;
 - b) pravicami ali pogodbami, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali odločitve organov podjetja;
18. »nastajajoči trg« pomeni državo članico, v kateri je bila prva trgovska dobava v okviru prve dolgoročne pogodbe za oskrbo z zemeljskim plinom izvršena pred manj kot desetimi leti;
19. »negospodinjiski odjemalec« pomeni odjemalca, ki kupuje zemeljski plin, ki ni namenjen za rabo v lastnem gospodinjstvu;
20. »neposredni plinovod« pomeni plinovod zemeljskega plina, ki dopolnjuje povezani sistem;
21. »nosilec bilančne skupine« je uporabnik sistema, ki ima sklenjeno bilančno pogodbo;
22. »nova infrastruktura« pomeni plinsko infrastrukturo, ki ni bila dokončana do 4. avgusta 2003;
23. »obračunski interval« pomeni časovno obdobje, za katero se ugotavljajo količinska odstopanja odjema in oddaje zemeljskega plina in je obdobje izravnave odstopanj v smislu Uredbe (ES) št. 715/2009;
24. »obrat za UZP« pomeni terminal, ki se uporablja za utekočinjanje zemeljskega plina, uvoz, raztovarjanje in ponovno uplinjanje UZP ter vključuje systemske storitve in prehodna skladišča, ki so nujni pri postopku ponovnega uplinjanja in kasnejšem dovajanju zemeljskega plina v prenosni sistem, vendar ne sme vključevati nobenega dela terminalov za UZP, ki se uporablja za skladiščenje. Izraz se ne nanaša na postroje, namenjene utekočinjanju zemeljskega plina in distribuciji UZP v posodah končnim odjemalcem ali končnim odjemalcem na nepovezanem omrežju;
25. »oddaja zemeljskega plina« je pretok zemeljskega plina v sistem na vstopni točki;
26. »odjem zemeljskega plina« je pretok zemeljskega plina iz sistema na izstopni točki;

27. »odjemno mesto« pomeni mesto na prenosnem ali distribucijskem sistemu, kjer končni odjemalec odjema zemeljski plin iz omrežja, ali mesto, na katerem se izvajajo meritve ali drug način ugotavljanja količin zemeljskega plina za končnega odjemalca;
28. »odjemalec« pomeni trgovca, končnega odjemalca zemeljskega plina ali podjetje plinskega gospodarstva, ki kupuje zemeljski plin;
29. »odprta pogodba« je pogodba o dobavi zemeljskega plina, ki določa pripadnost odjemnega mesta bilančni skupini;
30. »omrežnina« pomeni znesek, ki ga je za uporabo sistema zemeljskega plina dolžan plačati uporabnik sistema in ki se izračuna na podlagi tarifnih postavk omrežnine in obsega uporabe tega sistema;
31. »operater sistema za UZP« pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti utekočinjanja zemeljskega plina ali dejavnosti uvoza, raztovarjanja in ponovnega uplinjanja UZP in je odgovorna za upravljanje obrata za UZP;
32. »operater skladiščnega sistema« pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti skladiščenja in je odgovorna za delovanje skladišča;
33. »podjetje plinskega gospodarstva« pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja vsaj eno od naslednjih dejavnosti: pridobivanje, prenos, distribucija, dobava, nakup ali skladiščenje zemeljskega plina, vključno z UZP, ki je odgovorna za komercialne, tehnične ali vzdrževalne naloge, povezane s temi dejavnostmi, vendar ne vključuje končnih odjemalcev;
34. »pogodba o dobavi plina« pomeni pogodbo za dobavo zemeljskega plina, ki ne vključuje izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom;
35. »pogodba o prenosu« pomeni pogodbo, ki jo operater prenosnega sistema sklene z uporabnikom sistema z namenom izvajati prenos zemeljskega plina;
36. »povezani sistem« pomeni več sistemov, ki so povezani drug z drugim;
37. »povezano podjetje« pomeni nadrejeno ali podrejeno družbo v smislu 56. ali 69. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odločba US in 82/13) ali podjetje, ki pripada istim delničarjem;
38. »povezovalni plinovod« pomeni prenosni plinovod, ki prečka ali povezuje mejo med Republiko Slovenijo in drugo državo članico Evropske unije zaradi povezave nacionalnih prenosnih omrežij teh držav, ali prenosni plinovod med Republiko Slovenijo in tretjo državo do ozemlja Republike Slovenije ali teritorialnega morja Republike Slovenije;
39. »prenos« pomeni transport zemeljskega plina po omrežju, ki v pretežni meri zajema visokotlačne plinovode, z namenom dostave odjemalcem, ki ne vključuje dobave. Prenos ne pomeni transporta po pridobivalnem plinovodnem omrežju in po delu visokotlačnih plinovodov, ki se uporabljajo predvsem za lokalno distribucijo zemeljskega plina;
40. »pridobivalno plinovodno omrežje« pomeni plinovod ali plinovodno omrežje, uporabljeno ali zgrajeno kot del projekta za pridobivanje nafte ali zemeljskega plina, ali pa se uporablja za prenos zemeljskega plina od enega ali več takih projektov do obrata za pripravo ali terminala ali do končnega obalnega terminala;
41. »prikluček« pomeni plinovod, ki je namenjen povezavi distribucijskega ali prenosnega plinovoda in odjemnega mesta;
42. »prosti trg« je trg, na katerem lahko udeleženci neposredno med seboj sklepajo pogodbe o dobavi zemeljskega plina. Dobavitelj in odjemalec se prosto dogovorita o ceni in količini dobavljenega zemeljskega plina;
43. »ranljivi odjemalec« je gospodinjski odjemalec, ki si zaradi svojih premoženjskih razmer, dohodkov in drugih socialnih okoliščin ter bivalnih razmer ne more zagotoviti

drugega vira energije za ogrevanje, ki bi mu povzročil enake ali manjše stroške za ogrevanje stanovanjskih prostorov;

44. »regulirani letni prihodek« pomeni reguliran letni prihodek operaterja sistema zemeljskega plina posameznega leta regulativnega obdobja iz zaračunanih omrežnin za sistem in drugih prihodkov in je namenjen pokrivanju upravičenih stroškov tega operaterja;

45. **(črtana)**;

46. »regulativni okvir« pomeni vrednostno opredelitev načrtovanih upravičenih stroškov operaterja sistema zemeljskega plina po posameznih letih regulativnega obdobja, načrtovanih omrežnin, drugih prihodkov iz izvajanja dejavnosti operaterja sistema zemeljskega plina, presežkov ali primanjkljajev omrežnin iz preteklih let;

47. »regulativno obdobje« je obdobje enega ali več zaporednih koledarskih let, za katero se določa regulativni okvir;

48. »sistem« pomeni prenosno omrežje, distribucijsko omrežje, obrat za UZP oziroma skladišče, ki je v lasti podjetja plinskega gospodarstva ali ki ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, vključno s skladiščno zmogljivostjo plinovoda in njenimi objekti, ki opravljajo systemske storitve, ter s tistimi objekti povezanih podjetij, ki so potrebni za zagotavljanje dostopa do prenosa, distribucije in UZP;

49. »systemske storitve« pomenijo vse storitve, ki so nujne za zagotavljanje dostopa do in obratovanje prenosnih omrežij, distribucijskih omrežij, obratov za UZP ali skladišč, vključno z izravnavo obremenitve, mešanjem in vbrizgavanjem inertnih plinov, razen objektov, ki so rezervirani izključno za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;

50. »skladišče« pomeni objekt za skladiščenje zemeljskega plina, ki je v lasti podjetja plinskega gospodarstva ali ki ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, vključno z delom obrata za UZP, ki se uporablja za skladiščenje, razen tistega dela, ki je namenjen dejavnostim pridobivanja, in razen objektov, ki so namenjeni izključno za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;

51. »skladiščna zmogljivost plinovoda« pomeni zmogljivost skladiščenja zemeljskega plina s kompresijo v prenosnih in distribucijskih sistemih, razen skladiščnih zmogljivosti, ki so namenjene za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;

52. »tarifa« je strukturirani seznam tarifnih elementov, ki na podlagi tarifnih postavk omogočajo izračun omrežnine za uporabo sistema zemeljskega plina;

53. »tarifna postavka omrežnine« je znesek za uporabo sistema na obračunsko enoto;

54. »transakcija« je vsak pravni posel, ki ga sklene udeleženec na trgu z zemeljskim plinom, na podlagi katerega se spremeni pravica do razpolaganja z določeno količino zemeljskega plina v prenosnem sistemu v enem ali več obračunskih intervalih, vključno s pravnimi posli, ki lahko privedejo do take spremembe, tudi če celotno zaporedje pravnih poslov od oddaje do odjema ni povzročilo spremembe končnega odjemalca;

55. »trgovec na debelo« pomeni fizično ali pravno osebo, razen operaterja prenosnega sistema ali operaterja distribucijskega sistema, ki kupuje zemeljski plin za nadaljnjo prodajo znotraj ali zunaj sistema, kjer ima sedež;

56. »uporabnik sistema« pomeni pravno ali fizično osebo, ki dobavlja v sistem ali ki se ji dobavlja iz sistema;

57. »upravičeni odjemalec« pomeni odjemalca, ki lahko kupuje plin od dobavitelja po lastni izbiri;

58. »vertikalno integrirano podjetje« pomeni podjetje ali skupino podjetij plinskega gospodarstva, v katerih lahko nadzor iz 17. točke tega člena izvaja ista oseba ali iste

osebe, in sicer neposredno ali posredno, in v katerih podjetje ali skupina podjetij opravlja vsaj eno od dejavnosti prenosa, distribucije, utekočinjanja zemeljskega plina ali skladiščenja in vsaj eno od dejavnosti pridobivanja ali dobave zemeljskega plina;

59. »virtualna točka« je navidezna točka med vstopnimi in izstopnimi točkami prenosnega sistema, v kateri se šteje, da so podjetja plinskega gospodarstva in končni odjemalci v Republiki Sloveniji izvedli vse transakcije s količinami zemeljskega plina;

60. »vstopne točke« prenosnega sistema so točke, v katerih je prenosni sistem v Republiki Sloveniji povezan s prenosnimi sistemi v sosednjih državah, drugimi prenosnimi sistemi v Republiki Sloveniji ali dobavnimi viri, skladišči in terminali za utekočinjen zemeljski plin v Republiki Sloveniji;

61. »zaprta pogodba« je pogodba o dobavi zemeljskega plina, v kateri je količina dobavljenega zemeljskega plina v relevantnem časovnem obdobju fiksno določena za vsak obračunski interval in za katero se šteje, da je bila v celoti realizirana;

62. »zanesljivost« pomeni zanesljivost oskrbe z zemeljskim plinom in tehnično varnost;

63. »zaprt distribucijski sistem« je od distribucijskega sistema v lokalni skupnosti izločen distribucijski sistem, ki je namenjen distribuciji zemeljskega plina na geografsko zaokroženem industrijskem ali poslovnem območju ali območju za skupne storitve in ki praviloma ne oskrbuje gospodinjskih odjemalcev na tem območju ter je priključen neposredno na prenosni sistem na izstopni točki.

2. oddelek: Naloge v javnem interesu in izvajanje gospodarske javne službe

160. člen

(naloge podjetij plinskega gospodarstva)

(1) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v javnem interesu izvajati naloge, ki se nanašajo na zanesljivost oskrbe, na rednost, kakovost in ceno oskrbe in na varovanje okolja, vključno z učinkovito rabo energije, energijo iz obnovljivih virov in varstvom podnebja.

(2) Podjetja plinskega gospodarstva, ki izvajajo gospodarske javne službe iz tega zakona, morajo zagotoviti:

- trajno in nepretrgano obratovanje sistema okviru omejitev, ki jih določajo stanje tehnike in standardi kakovosti oskrbe;
- varno in zanesljivo obratovanje ter vzdrževanje sistema;
- priključevanje uporabnikov sistema pod splošnimi in nediskriminatornimi pogoji;
- omogočanje dostopa do sistema pod splošnimi in nediskriminatornimi pogoji;
- zaračunavanje dostopa do sistema po regulirani omrežnini;
- dolgoročno načrtovanje razvoja sistema;
- druge obveznosti, določene z zakonom ali drugim predpisom;
- zagotavljanje sistema, ki omogoča odjemalcem prosto izbiro dobavitelja, proizvajalca in dobaviteljem pa prosto prodajo ter nakup zemeljskega plina.

(3) Ministrstvo, pristojno za energijo, vsaki dve leti obvešča Evropsko komisijo o novih ukrepih za zagotavljanje javnih storitev, vključno z namenom varstva potrošnikov in okolja, in o njihovem možnem vplivu na nacionalno in mednarodno konkurenco.

3. oddelek: Varstvo odjemalcev in potrošnikov

1. pododdelek: Splošne določbe o varstvu odjemalcev

161. člen

(pravica do sklenitve pogodbe z dobaviteljem)

(1) Odjemalci zemeljskega plina, ki so priključeni na prenosni ali distribucijski sistem, imajo pravico do dobave zemeljskega plina na podlagi pogodbe z dobaviteljem, ne glede na to, v kateri državi članici Evropske unije je dobavitelj registriran.

(2) Dobavitelj mora pred sklenitvijo pogodbe iz prejšnjega odstavka izpolnjevati zahteve glede izravnave odstopanj in druge zahteve, ki so določene s tem zakonom ter drugimi predpisi o izvajanju dejavnosti dobave zemeljskega plina v Republiki Sloveniji.

(3) Za dobavo zemeljskega plina odjemalcem, ki so priključeni na prenosni ali distribucijski sistem v Republiki Sloveniji, se uporabljajo določbe tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil, ne glede na to, kje je pogodba o dobavi sklenjena.

(4) Operater distribucijskega sistema mora pred priključitvijo na sistem obvestiti odjemalca o njegovih pravicah in obveznostih v zvezi z izbiro dobavitelja in v zvezi z nujno oskrbo, skladno s tem zakonom.

162. člen (menjava dobavitelja)

(1) Končni odjemalec, ki želi zamenjati dobavitelja, posreduje zahtevo za zamenjavo operaterju sistema, na katerega je priključen.

(2) V imenu in za račun končnega odjemalca lahko na podlagi pooblastila zahtevo posreduje tudi novi dobavitelj.

(3) Operater, ki je prejel zahtevo o menjavi dobavitelja, mora izvesti vse potrebno, da lahko končni odjemalec začne izvrševati pogodbo o dobavi zemeljskega plina z novim dobaviteljem v 21 dneh od vložitve popolne zahteve. Končnemu odjemalcu se menjava dobavitelja ne sme zaračunati.

(4) Operater sistema zagotovi odčitek števca ob menjavi. Stroški, ki jih ima operater sistema z odčitavanjem stanja na merilni napravi se krijejo iz zneska za meritve. Če dobavitelj v zvezi z menjavo dobavitelja zahteva izvedbo dodatne meritve, lahko operater sistema stroške te meritve zaračuna dobavitelju, skladno s cenikom, ki ga potrdi agencija.

(5) Operater zavrne menjavo dobavitelja v primeru, če novi dobavitelj ne izpolnjuje zahtev, določenih s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil.

(6) Končni odjemalec mora prejeti zaključni račun po vsaki menjavi dobavitelja najkasneje šest tednov po začetku dobave zemeljskega plina s strani novega dobavitelja.

(7) Podrobnejši način menjave dobavitelja uredi vlada z uredbo iz 240. člena tega zakona.

163. člen (obveščanje o porabi)

(1) Operater sistema mora brezplačno periodično obveščati končne odjemalce, ki so uporabniki sistema, na katerem opravlja dejavnost operaterja sistema, o njihovi porabi zemeljskega plina ter o značilnostih te porabe in sicer tako pogosto, da lahko sami uravnavajo svojo porabo zemeljskega plina.

(2) Na zahtevo končnega odjemalca ali na podlagi soglasja končnega odjemalca drugi pravni ali fizični osebi mora operater sistema obvestiti končnega odjemalca oziroma drugo pravno ali fizično osebo o njegovi porabi plina ter o značilnostih te porabe. Podatke o tem mora zagotoviti v primernem roku, pri čemer se upoštevata zmogljivost

opreme končnega odjemalca za merjenje porabe in stroškovna učinkovitost takšnih ukrepov.

(3) Stroški obvestila iz prejšnjega odstavka morajo ustrezati neposrednim stroškom storitve operaterja. Končnim odjemalcem se stroški obvestila ne smejo zaračunati.

(4) Podrobnejši način obveščanja končnih odjemalcev o porabi določi operater sistema v sistemskih obratovalnih navodilih.

164. člen

(zagotavljanje energetske učinkovitosti)

Podjetja plinskega gospodarstva si morajo prizadevati za zagotavljanje energetske učinkovitosti na način, da skladno s priporočili agencije optimizirajo porabo zemeljskega plina, zlasti z nudenjem energetskih storitev upravljanja energije, razvojem inovativnih formul za oblikovanje cen ali uvajanjem naprednih merilnih sistemov ali naprednih omrežij, kadar je primerno.

165. člen

(energetski kontrolni seznam)

(1) Dobavitelji so dolžni vsakemu končnemu odjemalcu, ki mu dobavljajo zemeljski plin, poslati energetski kontrolni seznam, ki ga vzpostavi Evropska komisija na podlagi dvanajstega odstavka 3. člena Direktive 2009/73/ES, skupaj s podatki za njegovo uporabo.

(2) Podrobneje uredi način in pogostost pošiljanja energetskega kontrolnega seznama agencija s splošnim aktom. Agencija energetski kontrolni seznam objavi na svoji spletni strani.

2. pododdelek: Zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom

166. člen

(splošna določba o zagotavljanju zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom)

(1) Zanesljivost oskrbe z zemeljskim plinom se zagotavlja v skladu z Uredbo 2017/1938/EU.

(2) Za zagotovitev zanesljive oskrbe na trgu z zemeljskim plinom Republika Slovenija sodeluje z drugimi državami članicami Evropske unije zaradi spodbujanja regionalne in dvostranske solidarnosti.

(3) Sodelovanje vključuje dogovore o pomoči pri oskrbi solidarnostno zaščitene odjemalcev, obveščanje o razmerah, katerih kratkoročna posledica so ali verjetno bodo resne motnje v dobavi, ki prizadenejo Republiko Slovenijo, in sicer zlasti:

- a) usklajevanje ukrepov za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom;
- b) določitev in po potrebi razvoj ali nadgradnjo povezav za oskrbo z električno energijo in zemeljskim plinom ter
- c) dogovore o pogojih in praktičnih podrobnostih za medsebojno solidarnostno pomoč.

(4) Ministrstvo, pristojno za energijo, o sodelovanju iz prejšnjega odstavka obvesti Evropsko komisijo in druge države članice Evropske unije.

(5) Če je v preteklem koledarskem letu en dobavitelj zagotavljal dobavo zemeljskega plina za končne odjemalce v Republiki Sloveniji, mora v tekočem koledarskem letu zagotavljati dobavo zemeljskega plina po sklenjenih dobavnih pogodbah iz vsaj dveh različnih dobavnih virov, pri čemer največji dobavni vir ne presega 70 % dobavljenih količin tega dobavitelja za končne odjemalce v Republiki Sloveniji.

167. člen

(imenovanje pristojnega organa iz Uredbe 2017/1938/EU)

- (1) Pristojni organ iz drugega odstavka 3. člena Uredbe 2017/1938/EU je agencija.
- (2) Agencija lahko posebne naloge iz drugega odstavka 3. člena Uredbe 2017/1938/EU prenese na druge organe.

168. člen **(zaščiteni odjemalci)**

(1) Zaščiteni odjemalci iz 5. točke 2. člena Uredbe 2017/1938/EU so poleg gospodinjskih odjemalcev, ki so priključeni na distribucijski sistem, tudi:

- distributerji toplote za daljinsko ogrevanje v napravah, ki ne morejo preiti na drugo gorivo oziroma vir toplote kot zemeljski plin, če dobavljajo toploto gospodinjskim odjemalcem in osnovnim socialnim službam, razen izobraževalnih ali javnoupornih služb;
- osnovne socialne službe, ki so priključene na distribucijski ali prenosni sistem zemeljskega plina in niso izobraževalne ali javnoupornne službe.

(2) Osnovne socialne službe iz prejšnjega odstavka so izvajalci zdravstvene dejavnosti, dijaški in študentski domovi ter izvajalci socialnovarstvenih storitev institucionalnega varstva, vsi s stalno ali začasno nastanitvijo varovancev, ter zapori.

(3) Solidarnostno zaščiteni odjemalci iz 6. točke 2. člena Uredbe 2017/1938/EU so zaščiteni odjemalci iz prvega odstavka tega člena.

(4) O sporih, ali je neka oseba zaščiteni odjemalec, odloča agencija po postopku iz 414. do 419. člena tega zakona.

(5) Operater sistema vodi evidenco odjemnih mest in na podlagi svojih podatkov in podatkov končnih odjemalcev evidentira, katera odjemna mesta oskrbujejo zaščitene odjemalce in solidarnostno zaščitene odjemalce iz tega člena. Odjemalec mora o vsakokratni spremembi podatka o odjemnem mestu za zaščitene in solidarnostno zaščitene odjemalce to sporočiti operaterju sistema najkasneje v 30 dneh od spremembe na obrazcu, ki ga pripravi operater sistema in objavi na spletnih straneh.

(6) Odjemno mesto, prek katerega se oskrbuje z zemeljskim plinom zaščiteni odjemalec, je v evidenci odjemnih mest označeno z ločeno oznako »Z«. Operater sistema odjemalcem in njihovim dobaviteljem brezplačno zagotovi podatek o tem, ali je odjemalec zaščiten.

(7) Odjemalci, razen gospodinjskih odjemalcev, morajo operaterju sistema, na čigar sistem so priključeni, sporočiti podatke o svojih plinskih napravah zaradi izvedbe ukrepa neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema iz šestega odstavka 169. člena tega zakona. Če podatki niso sporočeni, operater sistema odloči na podlagi podatkov, ki jih ima na razpolago, in splošnih značilnostih plinskih naprav posamezne vrste odjemalca. Obrazce za sporočanje podatkov o plinskih napravah pripravijo operaterji sistema in jih objavijo na spletnih straneh.

169. člen **(nujni ukrepi za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe)**

(1) Pristojni organ iz 167. člena tega zakona v skladu z Uredbo 2017/1938/EU za področje zagotavljanja zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom pripravi oceno tveganj in sprejme načrt preventivnih ukrepov in načrt za izredne razmere.

(2) Če je zaradi obsega in trajanja motenj pri oskrbi z zemeljskim plinom ali drugih okoliščin ogrožena zanesljiva oskrba zemeljskega plina v Republiki Sloveniji, pristojni organ iz 167. člena tega zakona ukrepa v skladu z 11. členom Uredbe 2017/1938/EU in načrtom za izredne razmere iz 8. člena Uredbe 2017/1938/EU ter razglasi eno izmed opredeljenih stopenj krize.

(3) V primeru motenj pri oskrbi z zemeljskim plinom iz prejšnjega odstavka morajo operaterji sistema storiti vse, da ob varnem obratovanju sistema omogočajo prenos in distribucijo zemeljskega plina za dobavo odjemalcem, dokler je to mogoče. Dobavitelji zemeljskega plina v Slovenijo morajo aktivno sodelovati med seboj, s pristojnim organom iz 167. člena tega zakona in operaterji sistemov pri iskanju rešitev za zagotavljanje oskrbe z zemeljskim plinom odjemalcev v Sloveniji.

(4) Za zagotovitev cilja iz prejšnjega odstavka morajo operaterji sistema pripraviti načrt nujnih ukrepov, ki mora vsebovati okoliščine za uporabo nujnih ukrepov ter način, čas in obseg njihove izvedbe in biti usklajen z načrtom za izredne razmere, ki ga sprejme pristojni organ iz 167. člena tega zakona. Ukrepi morajo biti nediskriminatorni in pregledni ter smejo prizadeti odjemalce le toliko, kolikor je potrebno, da se zagotovi zanesljiva oskrba. Načrt nujnih ukrepov mora operater sistema objaviti na svoji spletni strani in ga poslati pristojnemu organu iz 167. člena tega zakona. Operater sistema mora o vsakem primeru izvedbe nujnih ukrepov nemudoma obvestiti pristojni organ iz 167. člena tega zakona.

(5) Pristojni organ iz 167. člena tega zakona v skladu s 13. členom Uredbe 2017/1938/EU ter postopki in ukrepi iz načrta za izredne razmere določi ukrepe, ki jih morajo izpolniti podjetja plinskega gospodarstva, da bi se zagotovila oskrba odjemalcev zemeljskega plina, še posebej zaščitenih odjemalcev.

(6) Če zaradi obsega in trajanja motenj pri oskrbi z zemeljskim plinom podjetjem plinskega gospodarstva ne uspe zagotoviti oskrbe odjemalcev zemeljskega plina, se v načrtu za izredne razmere predvidi ukrep neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema. V tem primeru morajo podjetja plinskega gospodarstva ne glede na svoje pogodbene obveznosti v razmerju do dobaviteljev, uporabnikov sistema in odjemalcev v skladu z načrtom za izredne razmere in navodili pristojnega organa iz 167. člena tega zakona zmanjšati ali prekiniti odjem zemeljskega plina na odjemnih mestih posameznih vrst odjemalcev oziroma njihovih plinskih naprav.

(7) Vrstni red zmanjšanja ali prekinitve odjema zemeljskega plina posameznim vrstam odjemalcev glede na njihove plinske naprave določi pristojni organ iz 167. člena tega zakona v načrtu za izredne razmere, pri čemer mora upoštevati način uporabe zemeljskega plina pri posamezni vrsti odjemalcev, nujnost odjema zemeljskega plina za zagotavljanje življenja in zdravja ljudi ter vrsto in obseg škode, ki jo pri posamezni vrsti odjemalcev povzroči zmanjšanje ali prekinitve odjema zemeljskega plina.

(8) Operater sistema, dobavitelj ali odjemalec zemeljskega plina krije svoje stroške izvedbe nujnih ukrepov oziroma ukrepov zmanjšanja ali prekinitve odjema iz šestega odstavka tega člena in nosi škodo, ki mu nastane zaradi tega. V primeru nastopa višje sile ne nosi odgovornosti za škodo, ki nastane tretjim osebam zaradi kršitve oziroma neizpolnjevanja pogodbe.

(9) Neprostoovoljno zmanjšanje ali prekinitve dobave zemeljskega plina končnemu odjemalcu zaradi okoliščin iz šestega odstavka tega člena se šteje za višjo silo.

(10) Če je za zagotavljanje solidarnostne pomoči za oskrbo solidarnostno zaščitenih odjemalcev v sosednji državi članici EU treba izvesti ukrep neprostoovoljnega zmanjšanja ali prekinitve odjema končnemu odjemalcu, so posledice za podjetja plinskega gospodarstva in odjemalce enake, kot če bi nastopila višja sila.

(11) Solidarnostna pomoč med državami članicami EU pri oskrbi z zemeljskim plinom poteka v skladu s 13. členom Uredbe 2017/1938/EU in z bilateralnimi sporazumi, sklenjenimi v skladu z Uredbo 2017/1938/EU. Pristojni organ iz 167. člena tega zakona v načrtu za izredne razmere določi podrobnejši način izvajanja meddržavne solidarnostne pomoči med državami članicami EU in morebitne dodatne ukrepe, ki so potrebni za izvajanje te pomoči. O načinu izvajanja solidarnostne pomoči se lahko

dogovori tudi s pristojnimi organi sosednjih držav, s katerimi ima Slovenija sklenjene z bilateralne sporazume iz tega odstavka.

(12) Pristojni organ iz 167. člena tega zakona o kriznih razmerah in ukrepih ter solidarnostni pomoči obvešča ministrstvo, pristojno za energijo, druge organe in javnost. Ministrstvo, pristojno za energijo, lahko vladi predlaga sprejem odločitev v zvezi s financiranjem solidarnostne pomoči in ohranjanjem delovanja kritične infrastrukture.

3. pododdelek: Posebne določbe o varstvu gospodinjstev in malih poslovnih odjemalcev ter drugih uporabnikov sistema

170. člen (splošno)

(1) Določbe 171. do 176. člena tega zakona se uporabljajo za gospodinjstve odjemalce, določbi 171. in 172. člena tega zakona pa tudi za male poslovne odjemalce, razen kolikor se nanašajo na obravnavo pritožb iz 175. člena tega zakona.

(2) Dobavitelj ali operater distribucijskega sistema lahko nediskriminatorno zagotovi pravice, ki so v tem pododdelku določene za gospodinjstve odjemalce, tudi drugim končnim odjemalcem.

171. člen (skupna kontaktna točka)

(1) Agencija mora gospodinjstvom odjemalcem na enem mestu omogočiti dostop do informacij glede njihovih pravic, veljavnih predpisov in splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil in metod obravnave pritožb iz 175. člena tega zakona, ki so jim na voljo v primeru spora z dobaviteljem ali operaterjem distribucijskega sistema (v nadaljnjem besedilu: skupna kontaktna točka).

(2) V skupni kontaktni točki mora agencija zagotoviti dostop najmanj do naslednjih informacij o:

- načinov obravnave pritožb iz prejšnjega odstavka;
- veljavnih tarifah omrežnine ter splošnoveljavnih pogojev v zvezi z uporabo omrežja;
- primerjavi veljavnih cenikov ponudnikov zemeljskega plina za gospodinjstve in male poslovne odjemalce;
- načinu pridobitve podatkov o njihovi porabi;
- pravici do menjave dobavitelja;
- pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom določene kakovosti po razumni ceni v skladu z veljavnimi predpisi in splošnimi akti;
- pravici do nujne oskrbe iz 176. člena tega zakona.

(3) Dobavitelji morajo za izvajanje nalog iz druge alineje prejšnjega odstavka na elektronski način, kot ga s splošnim aktom določi agencija, najkasneje z začetkom uporabe spremenjene cene posredovati podatke o spremenjeni ceni agenciji.

(4) Agencija s splošnim aktom določi način elektronskega posredovanja podatkov za izvajanje nalog iz druge alineje drugega odstavka tega člena, v katerem določi sistem za posredovanje podatkov o cenah in način uporabe sistema oziroma določi obliko za elektronsko pošiljanje podatkov.

172. člen (pogodba o dobavi in splošni pogodbeni pogoji)

(1) Pogodba o dobavi zemeljskega plina med gospodinjskim odjemalcem in dobaviteljem zemeljskega plina mora biti sklenjena v pisni ali elektronski obliki skladno s predpisi o elektronskem poslovanju.

(2) Pogodba iz prejšnjega odstavka mora določati najmanj naslednje:

- ime in naslov dobavitelja,
- ceno in plačilne pogoje,
- pravice in obveznosti pogodbenih strank v zvezi z neizpolnjevanjem pogodbe,
- vrste storitev, ki ji nudi dobavitelj, in ponujeno raven kakovosti storitev,
- načine pridobivanja podatkov o veljavnih tarifah in stroških vzdrževanja,
- trajanje pogodbe, pogoje za podaljšanje in odpoved pogodbe ali storitev, ter navedbo, ali je dovoljen brezplačen odstop od pogodbe,
- dogovore o nadomestilu in povračilu v primeru, da ni dosežena raven kakovosti storitev iz pogodbe, vključno z nenatančnim ali zapoznelim obračunavanjem dobavljenega zemeljskega plina ali vzdrževalnih storitev,
- način za sprožitev postopkov za obravnavo pritožb v skladu s 175. členom tega zakona ter
- informacije o pravicah gospodinjskih odjemalcev, vključno z obravnavanjem pritožb iz 175. člena tega zakona in vsemi informacijami, ki jih morajo dobavitelji pregledno sporočiti ob posredovanju računov in na spletnih straneh.

(3) Gospodinjski odjemalec lahko odstopi od pogodbe o dobavi brez plačila pogodbene kazni, odškodnine, nadomestila ali kakršnega koli drugega plačila iz naslova odstopa od pogodbe pred določenim rokom, če odpoved začne učinkovati najmanj eno leto po sklenitvi pogodbe.

(4) Zaradi menjave dobavitelja lahko gospodinjski odjemalec od pogodbe o dobavi odstopi brez odpovednega roka. Če v primeru iz prejšnjega odstavka odstop učinkuje prej kot eno leto po sklenitvi pogodbe, nosi odjemalec posledice, ki jih za predčasni odstop od pogodbe o dobavi določa ta pogodba.

(5) Sestavni del pogodbe o dobavi so splošni pogodbeni pogoji, ki morajo biti pravični in znani vnaprej, dobavitelj pa jih mora gospodinjskemu odjemalcu zagotoviti pred sklenitvijo pogodbe, tudi če se pogodbe sklepajo po posrednikih. Splošni pogodbeni pogoji morajo biti pregledni, objavljeni v jasnem in razumljivem jeziku ter ne smejo vsebovati nepogodbenih ovir za uveljavljanje pravic odjemalcev, na primer preobsežno pogodbeno dokumentacijo. Dobavitelj mora gospodinjskim odjemalcem zagotoviti pregledne informacije o veljavnih cenah in tarifah ter splošnoveljavnih pogojih v zvezi z dobavo zemeljskega plina najmanj z objavo na svoji spletni strani.

(6) Spremembo splošnih pogodbenih pogojev mora dobavitelj neposredno ter na pregleden in razumljiv način sporočiti gospodinjskemu odjemalcu najmanj en mesec pred njihovo uveljavitvijo, če se sprememba nanaša na izpolnjevanje pogodbe z gospodinjskim odjemalcem.

(7) Zaradi spremembe splošnih pogojev iz prejšnjega odstavka ima gospodinjski odjemalec pravico odstopiti od pogodbe o dobavi zemeljskega plina v roku enega meseca po začetku veljave spremenjenih splošnih pogojev, brez odpovednega roka in brez obveznosti plačila pogodbene kazni, o čemer ga mora dobavitelj v obvestilu iz prejšnjega odstavka tudi obvestiti.

(8) Vsako povišanje cene zemeljskega plina mora dobavitelj neposredno ter na pregleden in razumljiv način sporočiti vsakemu gospodinjskemu odjemalcu pred iztekom obračunskega obdobja, ki sledi povišanju cene. Določbe prejšnjega odstavka veljajo tudi za vsako povišanje cene zemeljskega plina, ki lahko pomeni povišanje plačila za zemeljski plin gospodinjskega odjemalca.

(9) Dobavitelj mora gospodinjskemu odjemalcu ponuditi možnost široke izbire načinov plačevanja, vključno s sistemom akontacij, ki morajo biti pravični in odražati verjetno porabo. Plačilni sistem ne sme povzročiti neupravičenega diskriminiranja odjemalcev, morebitne razlike v ceni in drugih pogojih plačila pa morajo odražati stroške dobavitelja zaradi različnih plačilnih sistemov.

(10) Če dobavitelj gospodinjskim odjemalcem zaračuna pavšalne stroške poslovanja, ne glede na njihovo poimenovanje, morajo le-ti odražati dejanske stroške, ki jih načini obračunavanja povzročajo dobaviteljem. Stroški opomina v primeru zamude plačila se ne štejejo med pavšalne stroške poslovanja.

(11) Dobavitelj ne sme sam ali preko posrednikov oziroma zastopnikov pri prodaji zemeljskega plina uporabljati zavajajočih ali nepoštenih poslovnih praks, ki vključujejo zlasti:

- neresnično ali zavajajočo predstavitev družbe, ki jo oseba, ki nagovarja končnega odjemalca zastopa, oziroma v imenu in za račun katere deluje,
- zavajajočo predstavitev ponudbe dobavitelja končnemu odjemalcu,
- navajanje neresničnih razlogov za obisk končnega odjemalca,
- neresnične ali zavajajoče navedbe v zvezi s pogodbenim razmerjem.

173. člen

(obveščanje in dostop do podatkov o porabi)

(1) Operater distribucijskega sistema mora ob priključitvi na sistem zemeljskega plina obvestiti gospodinjskega odjemalca o njegovih pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom določene kakovosti po razumni ceni v skladu z veljavnimi predpisi in splošnimi akti.

(2) Operater distribucijskega sistema mora na zahtevo gospodinjskega odjemalca ali na podlagi njegovega pooblastila za vsak primer posebej ali za vse bodoče primere do preklica, določenemu podjetju plinskega gospodarstva brezplačno omogočiti dostop do podatkov o porabi tega odjemalca. Operater distribucijskega sistema, ki je odgovoren za obdelavo podatkov, mora te podatke posredovati podjetju plinskega gospodarstva v roku petih delovnih dni.

(3) Minister, pristojen za energijo, predpiše obliko za predstavitev podatkov in postopek, s katerim se dobaviteljem in odjemalcem zagotovi dostop do podatkov iz prejšnjega odstavka. Zagotovitve dostopa do podatkov operater distribucijskega sistema ne sme dodatno zaračunati.

(4) Operater distribucijskega sistema mora gospodinjske odjemalce, ki so priključeni na distribucijski sistem, na katerem opravlja dejavnost operaterja sistema, obveščati o dejanski porabi zemeljskega plina in stroških, in sicer najmanj enkrat letno. Podatke o tem mora zagotoviti v primernem roku, pri čemer se upoštevata zmogljivost opreme odjemalca za merjenje porabe in stroškovna učinkovitost takšnih ukrepov. Te storitve odjemalcem operater distribucijskega sistema ne sme dodatno zaračunati.

175. člen

(izvensodno reševanje sporov z gospodinjskimi odjemalci v zvezi z dobavo zemeljskega plina)

(1) Dobavitelj zemeljskega plina zagotovi pregleden, enostaven in brezplačen notranji postopek obravnave pritožb gospodinjskih odjemalcev.

(2) Dobavitelj zemeljskega plina sam ali skupaj z drugimi dobavitelji v okviru združenja zagotovi postopek izvensodnega reševanja sporov s potrošniki v zvezi z dobavo zemeljskega plina gospodinjskim odjemalcem po tem zakonu pred neodvisnim izvajalcem izvensodnega reševanja sporov, ki izpolnjuje pogoje in zagotavlja postopek

v skladu z določbami zakona, ki ureja izvensodno reševanje potrošniških sporov. V primeru, ko dobavitelj v postopku iz prejšnjega odstavka pritožbi ne ugotovi najkasneje v roku enega meseca ali zahtevku gospodinjskega odjemalca ne ugotovi v celoti, lahko gospodinjski odjemalec vložijo pobudo za začetek postopka v zvezi z domnevnimi kršitvami dobavitelja zemeljskega plina pri izvajanju pogodbe o dobavi zemeljskega plina pri neodvisnem izvajalcu izvensodnega reševanja sporov.

(3) Izvajalca izvensodnega reševanja sporov, pri katerem gospodinjski odjemalec vložijo pobudo za začetek postopka, dobavitelj zemeljskega plina določi za dobo štirih let.

(4) Sodelovanje dobavitelja zemeljskega plina v postopku, ki ga je sprožil gospodinjski odjemalec pred neodvisnim izvajalcem, je obvezno.

(5) Stroške postopka neodvisnega izvajalca izvensodnega reševanja sporov plača dobavitelj oziroma združenje dobaviteljev zemeljskega plina.

(6) Dobavitelj zemeljskega plina ali združenje dobaviteljev zemeljskega plina lahko določi sistem povračil in odškodnin, ki jih zagotavlja gospodinjskim odjemalcem za posamezne kršitve svojih obveznosti v zvezi z dobavo zemeljskega plina, če je to upravičeno glede na višino škode, teže kršitve in stopnjo odgovornosti.

176. člen

(ranljivi odjemalci in nujna oskrba)

(1) Operater distribucijskega sistema ne sme ranljivega odjemalca odklopiti oziroma mu omejiti odjem zemeljskega plina pod količino, ki je glede na okoliščine (letni čas, temperaturne razmere, kraj prebivanja, zdravstveno stanje in druge podobne okoliščine) nujno potrebna, da ne pride do ogrožanja življenja in zdravja odjemalca in oseb, ki z njim prebivajo.

(2) Stroške odjema zemeljskega plina ranljivih odjemalcev nosi operater distribucijskega sistema do takrat, ko jih plača ranljivi odjemalec.

(3) Stroški iz prejšnjega odstavka, ki jih operater distribucijskega sistema ne more izterjati od ranljivega odjemalca, so upravičeni stroški tega operaterja.

(4) Operater distribucijskega sistema mora odjemalca pred odklopom obvestiti o možnosti nujne oskrbe, o dokazilih, ki jih mora odjemalec predložiti operaterju, da mu operater odobri nujno oskrbo, in o rokih, v katerih je treba ta dokazila predložiti. Podrobnejšo ureditev varstva ranljivih odjemalcev v zvezi z zagotavljanjem nadaljnje dobave zemeljskega plina določi operater distribucijskega sistema v sistemskih obratovnih navodilih.

II. poglavje: PRENOS, SKLADIŠČENJE IN UZP

1. oddelek: Gospodarska javna služba dejavnost operaterja prenosnega sistema

177. člen

(gospodarska javna služba)

(1) Dejavnost operaterja prenosnega sistema je obvezna državna gospodarska javna služba.

(2) Gospodarska javna služba dejavnost operaterja prenosnega sistema obsega:

- izvajanje prenosa;
- varno, zanesljivo in učinkovito obratovanje in vzdrževanje prenosnega sistema;
- razvoj sistema ob upoštevanju predvidenih potreb uporabnikov sistema, zahtev varnega in zanesljivega obratovanja sistema in usmeritev razvojnega načrta operaterja prenosnega sistema iz 30. člena oziroma 200. člena tega zakona;
- zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti prenosnega sistema, da omogoča razumne zahteve za priključitev in dostop do sistema;

- zagotavljanje zanesljivosti dobave zemeljskega plina z ustrezno zmogljivostjo in zanesljivostjo sistema;
- zagotavljanje sistemskih storitev;
- ugotavljanje in obračunavanje izravnave odstopanj odjema in oddaje zemeljskega plina od napovedi;
- posredovanje kateremu koli drugemu operaterju prenosnega sistema, operaterju skladiščnega sistema, operaterju sistema za UZP in operaterju distribucijskega sistema dovolj informacij, da se lahko zagotovita prenos in skladiščenje zemeljskega plina, ki bosta združljiva z varnim in učinkovitim obratovanjem povezanega sistema;
- pravočasno zagotavljanje potrebnih podatkov uporabnikom sistema, da lahko učinkovito uveljavljajo dostop do sistema;
- vzpostavitev in nadzor mehanizmov za upravljanje pretokov in izravnave odstopanj v omrežju, opredeljenih v sistemskih obratovalnih navodilih prenosnega omrežja zemeljskega plina;
- napoved porabe zemeljskega plina ter potrebnih virov z uporabo metode celovitega načrtovanja, z upoštevanjem varčevalnih ukrepov pri uporabnikih sistema;
- nediskriminatorno obravnavanje posameznih uporabnikov sistema ali vrst uporabnikov sistema, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij;
- druge naloge, določene z zakonom, predpisom in splošnim aktom za izvrševanje javnih pooblastil;
- organiziranje izravnalnega trga zemeljskega plina.

(3) Gospodarsko javno službo dejavnost operaterja prenosnega sistema izvaja operater prenosnega sistema, ki pridobi koncesijo in izpolnjuje pogoje iz tretjega odstavka 178. člena tega zakona.

(4) Operater prenosnega sistema je dolžan vzpostaviti zadostno čezmejno zmogljivost za vključitev evropske prenosne infrastrukture, prilagojene vsem ekonomsko upravičenim in tehnično izvedljivim zahtevam po zmogljivosti, upošteva zanesljivost oskrbe z zemeljskim plinom.

(5) Operaterji prenosnih sistemov nabavljajo energijo, ki jo potrebujejo za opravljanje svojih dejavnosti, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih.

(6) Operater prenosnega sistema lahko sklepa tehnične dogovore glede delovanja povezovalnih plinovodov med Republiko Slovenijo in državami članicami Evropske unije ali med Republiko Slovenijo in tretjimi državami, ki morajo biti v skladu s predpisi Republike Slovenije in Evropske unije ter odločitvami agencije. Operater prenosnega sistema v osmih dneh od sklenitve tehničnega dogovora o vsebini seznaniti ministrstvo, pristojno za energijo, in agencijo.

178. člen

(način izvajanje gospodarske javne službe dejavnost operaterja prenosnega sistema)

(1) Za izvajanje gospodarske javne službe dejavnost operaterja prenosnega sistema Republika Slovenija kot koncedent podeli koncesijo za celotno območje Republike Slovenije, in sicer za obdobje največ 35 let.

(2) Za koncesijo iz prejšnjega odstavka ni dovoljeno podeljevati posebnih ali izključnih pravic.

(3) Dejavnost operaterja prenosnega sistema lahko izvaja koncesionar, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- ima v lasti prenosni sistem,
- ima certifikat operaterja prenosnega sistema in
- je imenovan za operaterja prenosnega sistema.

(4) Če lastnik prenosnega sistema ne izpolnjuje pogojev za izvajanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema iz prejšnjega odstavka, mora najkasneje v enem letu od veljavnosti uporabnega dovoljenja za prenosni sistem, izpolniti te pogoje, sicer se uporabi 210. člen tega zakona o ukrepih v primeru prenehanja izvajanja dejavnosti operaterja prenosnega sistema.

(5) Vlada z uredbo predpiše podrobnejša pravila načina izvajanja gospodarske javne službe dejavnost operaterja prenosnega sistema.

179. člen (podelitev koncesije)

(1) Glede podelitve koncesije za izvajanje gospodarske javne službe dejavnost operaterja prenosnega sistema se uporabljajo predpisi o gospodarskih javnih službah in o javno-zasebnem partnerstvu, če ni s tem zakonom posamezno vprašanje urejeno drugače.

(2) V koncesijskem aktu, ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, se določijo splošni, pregledni, nediskriminatorni in sorazmerni pogoji, ki jih mora izpolnjevati pravna ali fizična oseba za pridobitev koncesije. Lastništvo prenosnega sistema oziroma njegovega dela, certifikat operaterja prenosnega sistema in imenovanje za operaterja prenosnega sistema ni pogoj za pridobitev koncesije. Če koncedent omogoči koncesionarju pridobitev stvarnih pravic na nepremičninah v lasti države ali drugih ugodnosti v zvezi z izvajanjem koncesije, mora te ugodnosti nuditi vsakemu koncesionarju pod enakimi pogoji.

(3) Koncesijo lahko pridobi vsaka pravna ali fizična oseba, ustanovljena v državi članici Evropske unije.

(4) O podelitvi koncesije odloči na zahtevo stranke vlada z odločbo. Za podelitev koncesije se ne izvede postopek javnega razpisa ali drug konkurenčni postopek, določen s predpisi o javno-zasebnem partnerstvu. Za postopek izdaje odločbe iz tega odstavka se uporabljajo tudi določbe zakona, ki ureja storitve na notranjem trgu.

(5) O razlogih za zavrnitev podelitve koncesije mora ministrstvo, pristojno za energijo, v 30 dneh po dokončnosti odločbe, s katero je podelitev koncesije zavrnjena, obvestiti Evropsko komisijo.

(6) Po dokončnosti odločbe o podelitvi koncesije skleneta koncesionar in koncedent koncesijsko pogodbo.

180. člen (financiranje gospodarske javne službe)

(1) Dejavnost operaterja prenosnega sistema se financira iz omrežnine in iz drugih prihodkov za izvajanje gospodarske javne službe.

(2) Med druge prihodke iz prejšnjega odstavka spadajo tudi prihodki iz avkcij zaradi prezasedenosti čezmejnih vodov.

181. člen (gradnja in obratovanje prenosnega sistema)

(1) V postopku izdaje gradbenega dovoljenja za gradnjo objekta ali naprave, ki je del prenosnega sistema, lahko kot investitor nastopa koncesionar gospodarske javne službe, ki opravlja dejavnost operaterja prenosnega sistema ali tretja oseba na podlagi b) točke petega odstavka 201. člena tega zakona.

(2) Prejšnji odstavek se uporablja tudi za izdajo uporabnega dovoljenja ali drugega posamičnega akta, s katerim je dovoljeno obratovanje objekta ali naprave, ki je del prenosnega sistema.

(3) Ministrstvo, pristojno za energijo, v 30 dneh po dokončnosti odločbe državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil, s katerimi je bilo koncesionarju gospodarske javne službe dejavnost operaterja prenosnega sistema onemogočena izvedba investicije oziroma obratovanje objekta ali naprave, ki je del prenosnega sistema, obvesti Evropsko komisijo.

2. oddelek: Ločevanje prenosnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov

1. pododdelek: Lastniška ločitev

182. člen

(lastnina prenosnega sistema)

(1) Pravna ali fizična oseba, ki ima v lasti prenosni sistem, mora v skladu s tem zakonom izvajati dejavnost operaterja prenosnega sistema. Druga oseba, razen operater prenosnega sistema, ne sme imeti deloma ali v celoti v lasti prenosnega sistema, na katerem ta operater prenosnega sistema izvaja dejavnost operaterja prenosnega sistema, razen, če ni v tem delu zakona drugače določeno.

(2) Zahteva iz prejšnjega odstavka je izpolnjena, če dve ali več pravnih ali fizičnih oseb, ki imajo v lasti prenosni sistem, ustanovijo skupno podjetje, ki deluje kot operater prenosnega sistema v dveh ali več državah članicah Evropske unije. Drugo podjetje ne more biti udeleženo v skupnem podjetju, razen če je bilo certificirano kot neodvisni operater prenosnega sistema. Lastnika ali lastniki prenosnega sistema, ki so ustanovili skupno podjetje, morajo izpolnjevati pogoje iz 183., 185. in 186. člena tega zakona ali pogoje za neodvisnega operaterja prenosnega sistema iz 189. člena tega zakona.

183. člen

(prepovedi za proizvajalce, dobavitelje, operaterje sistema ter osebe, ki jih nadzirajo)

(1) Ista pravna ali fizična oseba oziroma iste pravne ali fizične osebe ne smejo:

- izvajati neposrednega ali posrednega nadzora iz 17. točke 159. člena tega zakona nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora iz 17. točke 159. člena tega zakona nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom ali uveljavljati pravice nad njima ali

- izvajati neposrednega ali posrednega nadzora iz 17. točke 159. člena tega zakona nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora iz 17. točke 159. člena tega zakona nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, ali uveljavljati pravice nad njim.

(2) Za podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave iz prejšnjega odstavka se šteje tudi podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje in dobave v smislu drugega dela tega zakona, ki ureja električno energijo. Za operaterja prenosnega sistema in prenosni sistem iz prejšnjega odstavka se štejeta tudi sistemski operater in prenosni sistem v smislu drugega dela tega zakona, ki ureja električno energijo.

(3) Ista pravna ali fizična oseba oziroma osebe ne morejo imenovati članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, pri operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora iz 17. točke 159. člena tega zakona ali uveljavljati pravic nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave.

(4) Določbe tega člena ne pomenijo odstopa od zahteve iz prvega odstavka 182. člena tega zakona.

184. člen (opredelitev pravic)

Pravice iz prvega in tretjega odstavka prejšnjega člena vključujejo zlasti:

- a) pravico do izvrševanja glasovalnih pravic,
- b) pravico do imenovanja članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, ali
- c) pravico na poslovnem deležu, ki presega polovico osnovnega kapitala ali delnic družbe.

185. člen (prepovedi glede članstva v organih)

Ista pravna ali fizična oseba ne sme biti hkrati:

- član uprave, nadzornega sveta ali drugega organa, ki je zakoniti zastopnik podjetja, pri operaterju prenosnega sistema ali osebi, ki ima v lasti prenosni sistem, ali predstavnik v zvezi z lastniškim upravljanjem prenosnega sistema električne energije ali prenosnega sistema zemeljskega plina in
- član uprave, nadzornega sveta ali drugega organa, ki je zakoniti zastopnik podjetja, ki izvaja dejavnost proizvodnje ali dobave zemeljskega plina ali električne energije.

186. člen (posebna določba v primeru državnega lastništva)

Če je oseba iz 183. ali 185. člena tega zakona Republika Slovenija ali druga država članica Evropske unije, lokalna skupnost ali organ teh oseb, se šteje, da so zahteve iz 183. in 185. člena tega zakona izpolnjene, če dva ločena organa teh oseb izvajata nadzor iz 17. točke 159. člena tega zakona nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom in nad podjetjem, ki opravlja dejavnost na področju proizvodnje ali dobave.

187. člen (dolžnost ukrepanja za odpravo razlogov, ki predstavljajo kršitve prepovedi)

(1) Oseba, pri kateri nastane razlog, ki predstavlja kršitev v zvezi z zahtevami iz 182., 183., 185. ali 186. člena tega zakona, mora takoj ukreniti vse potrebno, da se razlog odpravi, ter o nastanku razloga in ukrepih obvestiti agencijo.

(2) Operater prenosnega sistema mora obvestiti agencijo po prejšnjem odstavku, takoj ko izve za razlog, ki predstavlja kršitev v zvezi z zahtevami iz 182., 183., 185. ali 186. člena tega zakona, in pri tem ukreniti, kar more, da se razlog odpravi.

(3) Operater prenosnega sistema mora agencijo obvestiti tudi o vsaki načrtovani transakciji, zaradi katere bi lahko bila potrebna ponovna proučitev izpolnjevanja zahtev iz 182., 183., 185. ali 186. člena tega zakona.

(4) Agencija nadzira izpolnjevanje v zvezi z zahtevami iz 182., 183., 185. in 186. člena tega zakona. Če pri nadzoru ugotovi, da je pri določeni osebi nastal razlog, ki predstavlja kršitev teh zahtev, opozori osebo na razlog in na dolžnost ukrepanja po prvem oziroma drugem odstavku tega člena.

188. člen (ukrepi agencije)

(1) Če v razumnem času, ki ni krajši od enega in ne daljši od šest mesecev od dne, ko je bila agencija obveščena o razlogu po prvem, drugem ali tretjem odstavku prejšnjega

člena ali ko je agencija opozorila na razlog po četrtem odstavku prejšnjega člena, razlog v zvezi z zahtevami iz 182., 183., 185. ali 186. člena tega zakona ni odpravljen, agencija z odločbo:

- prepove izvrševanje glasovalnih pravic ali izvrševanje lastniških upravičenj v zvezi z upravljanjem manj od polovičnega lastniškega deleža v nasprotju s 183. členom tega zakona;
- naloži prodajo deleža na osnovnem kapitalu ali lastniškega deleža na prenosnem sistemu, kolikor presega delež, ki ne predstavlja kršitve 183. člena tega zakona;
- ugotovi, da je bil član uprave, nadzornega sveta ali drugega organa, ki zastopa podjetje, imenovan v nasprotju s tem zakonom, ali da je bila oseba, ki predstavlja lastnika prenosnega sistema, pooblaščen v nasprotju s tem zakonom ter pristojnemu organu predlaga uvedbo postopka za razrešitev ali odvzem pooblastila;
- prepove izvrševanje posrednega ali neposrednega nadzora iz 17. točke 159. člena tega zakona.

(2) Agencija lahko z odločbo naloži enega ali več ukrepov iz prejšnjega odstavka, vendar v obsegu, kolikor je to nujno potrebno, da se odpravi razlog kršitve zahtev iz 182., 183., 185. ali 186. člena tega zakona.

(3) Če je odločbo iz prvega odstavka tega člena treba izvršiti s prisilo, ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, posamična denarna kazen v postopku izvršbe s prisilo ne sme presegati 100.000 eurov.

(4) Če z ukrepi iz tega člena ni mogoče odpraviti razloga kršitve z zahtevami iz 182., 183., 185. ali 186. člena tega zakona, začne agencija postopek preizkusa pogojev za certifikat.

2. pododdelek: Neodvisni operater prenosnega sistema

189. člen

(izjema od lastniškega ločevanja)

(1) Ne glede na 182., 183. in 185. člen tega zakona mora operater prenosnega sistema, ki deluje kot vertikalno integrirano podjetje, ki je imelo 3. septembra 2009 v lasti prenosni sistem, izpolnjevati zahteve iz 189. do 202. člena tega zakona.

(2) Podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ne smejo prevzeti neposrednega ali posrednega nadzora iz 17. točke 159. člena tega zakona ali uveljavljati pravic iz 184. člena tega zakona nad operaterji prenosnega sistema, ki delujejo na podlagi 182. do 188. člena tega zakona.

190. člen

(pravni status, identiteta in dejavnost neodvisnega operaterja prenosnega sistema)

(1) Operater prenosnega sistema mora imeti pravno obliko delniške družbe, družbe z omejeno odgovornostjo ali komanditne družbe.

(2) Dejavnost operaterja prenosnega sistema obsega naslednje naloge:

- a) zastopanje operaterja prenosnega sistema v pravnem prometu in v kakršnih koli komunikacijah z agencijo, drugimi regulativnimi organi ter tretjimi osebami;
- b) zastopanje operaterja prenosnega sistema v Evropski mreži operaterjev prenosnih sistemov za zemeljski plin (ENTSO za plin);
- c) odločanje o dostopu do sistema in izvrševanje dejanj, potrebnih za njegovo izvajanje, pri čemer ne diskriminira posameznih uporabnikov sistema ali vrst uporabnikov sistema, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij;
- č) pobiranje vseh plačil v zvezi s prenosnim sistemom;

- d) obratovanje, vzdrževanje in razvoj varnega, učinkovitega in ekonomičnega prenosnega sistema;
 - e) načrtovanje naložb za zagotovitev dolgoročne zmogljivosti sistema, da zadosti razumnemu povpraševanju in zanesljivosti oskrbe;
 - f) vzpostavitev ustreznih družb, tudi z enim ali več operaterji prenosnih sistemov, borzami zemeljskega plina in drugimi ustreznimi akterji za napredek pri vzpostavljanju regionalnih trgov ali olajšanje procesa liberalizacij;
 - g) opravljanje skupnih storitev, tudi pravnih, računovodskih in informacijskih storitev, ter
 - h) druge naloge, ki jih določa ta zakon za operaterja prenosnega sistema.
- (3) Operater prenosnega sistema ne sme v firmi družbe, v celotni podobi podjetja, v komunikacijah, pri trženju blagovne znamke in na objektih delovati tako, da ustvarja zmedo v zvezi z ločeno identiteto vertikalno integriranega podjetja ali njegovega dela.
- (4) Ne glede na pravno obliko družbe, ki je operater prenosnega sistema, mora imeti ta družba organe, kot jih zakon, ki ureja gospodarske družbe, določa za delniško družbo. Če ta zakon ne določa drugače, se za vlogo, naloge in odgovornost organov operaterja prenosnega sistema, smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja gospodarske družbe, o organih delniške družbe.
- (5) Operater prenosnega sistema ne sme imeti enotirnega sistema upravljanja v smislu zakona, ki ureja gospodarske družbe.
- (6) Družbeniki operaterja prenosnega sistema ne smejo neposredno upravljati družbe ali voditi njenih poslov.

191. člen

(sredstva, oprema in osebje operaterja prenosnega sistema)

- (1) Operater prenosnega sistema mora imeti človeške, tehnične, fizične in finančne vire, potrebne za izpolnjevanje svojih obveznosti in za opravljanje dejavnosti prenosa zemeljskega plina.
- (2) Operater prenosnega sistema mora imeti v celoti v lasti prenosni sistem in druga sredstva, potrebna za opravljanje dejavnosti prenosa zemeljskega plina. Druga oseba ne sme imeti deloma ali v celoti v lasti prenosni sistem, na katerem ta operater prenosnega sistema izvaja dejavnost operaterja prenosnega sistema.
- (3) Osebje, potrebno za izvajanje dejavnosti prenosa zemeljskega plina, vključno z opravljanjem vseh nalog družbe, mora biti zaposleno pri operaterju prenosnega sistema.
- (4) Del vertikalno integriranega podjetja ne sme drugemu delu podjetja dajati ali zagotavljati osebja, zanj opravljati storitev, najemati osebja, zaposlenega v drugem delu tega podjetja, ali opravljati storitev, ki jih opravlja drugi del podjetja.
- (5) Operater prenosnega sistema lahko opravlja storitve za vertikalno integrirano podjetje, če:
- a) opravljanje teh storitev ni diskriminatorno do uporabnikov sistema, je vsem uporabnikom sistema na voljo pod enakimi pogoji, pogoji pa ne omejujejo, izkrivljajo ali onemogočajo konkurenco pri proizvodnji ali dobavi, in
 - b) je k pogojem za opravljanje teh storitev agencija dala soglasje pred začetkom opravljanja storitev.
- (6) Operater prenosnega sistema ne sme deliti sistemov ali opreme informacijske tehnologije, fizičnih prostorov in sistemov za varnostni dostop z drugim delom vertikalno integriranega podjetja ali jih uporabljati skupaj z njim, ter ne sme imeti istih svetovalcev ali zunanjih izvajalcev za sisteme ali opremo informacijske tehnologije in sisteme za varnostni dostop.

192. člen

(finančni viri in finančna neodvisnost operaterja prenosnega sistema)

- (1) Operater prenosnega sistema zagotavlja finančna in druga sredstva, potrebna za ustrezno in učinkovito opravljanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema ter za razvoj in vzdrževanje učinkovitega, varnega in ekonomičnega prenosnega sistema.
- (2) Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz 196. člena tega zakona mora vertikalno integrirano podjetje operaterju prenosnega sistema dati na voljo ustrezne finančne vire za naložbene projekte in za nadomestitev obstoječih sredstev v zadostnem času in na zahtevo operaterja prenosnega sistema.
- (3) Operater prenosnega sistema obvesti agencijo o finančnih virih iz prejšnjega odstavka.
- (4) Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz 196. člena tega zakona mora imeti operater prenosnega sistema pooblastilo za pridobivanje denarja na trgu kapitala, zlasti z izposojanjem in povečanjem kapitala. Ne glede na zakon, ki ureja gospodarske družbe, odločitev o najemu posojila ali izdaji dolžniških vrednostnih papirjev sprejme uprava operaterja prenosnega sistema, odločitev o povečanju kapitala operaterja prenosnega sistema pa nadzorni organ iz 196. člena tega zakona.
- (5) Operater prenosnega sistema mora imeti neodvisno od vertikalno integriranega podjetja dejanske pravice sprejemanja odločitev v zvezi s sredstvi, potrebnimi za obratovanje, vzdrževanje ali razvoj sistema. Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz 196. člena tega zakona sprejema odločitve v zvezi s sredstvi, potrebnimi za obratovanje, vzdrževanje ali razvoj sistema, uprava operaterja prenosnega sistema samostojno v okviru svojih pristojnosti in odgovornosti.
- (6) Računovodske izkaze operaterja prenosnega sistema revidira revizor, ki ne revidira vertikalno integriranega podjetja ali njegovega dela.

193. člen

(komercialna, finančna in kapitalska razmerja v vertikalno integriranem podjetju)

- (1) Komercialna in finančna razmerja med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, morajo biti v skladu s tržnimi pogoji. Posojila operaterja prenosnega sistema vertikalno integriranemu podjetju niso dovoljena.
- (2) Operater prenosnega sistema mora voditi evidenco komercialnih in finančnih razmerij iz prejšnjega odstavka ter agenciji na zahtevo omogočiti dostop do njih.
- (3) Operater prenosnega sistema mora predložiti agenciji v soglasje komercialne in finančne pogodbe ali sporazume z vertikalno integriranim podjetjem.
- (4) Pogodba ali sporazum iz prejšnjega odstavka, h kateremu ni dala soglasja agencija, je ničen.
- (5) Hčerinska podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ne smejo neposredno ali posredno imeti v lasti delnic ali deležev operaterja prenosnega sistema.
- (6) Operater prenosnega sistema ne sme imeti neposredno ali posredno v lasti delnic ali deležev hčerinskega podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ter ne sme prejemati dividend tega podjetja in ne sme imeti drugih finančnih koristi od tega podjetja.

194. člen

(neodvisnost delovanja operaterja prenosnega sistema)

(1) Splošna struktura upravljanja in akt o ustanovitvi oziroma statut družbe operaterja prenosnega sistema morata zagotavljati dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema v skladu s 189. do 202. členom tega zakona.

(2) Vertikalno integrirano podjetje ne sme neposredno ali posredno po svojih predstavnikih v organih operaterja prenosnega sistema določati ravnanja operaterja prenosnega sistema pri dejavnostih in upravljanju sistema ter zagotavljanju konkurenčnosti tega delovanja ali pri dejavnostih, potrebnih za pripravo desetletnega načrta za razvoj omrežja na podlagi 200. člena tega zakona.

(3) Operater prenosnega sistema mora pri opravljanju nalog iz tega zakona ter pri upoštevanju prvega odstavka 13. člena, a) točke prvega odstavka 14. člena, drugega, tretjega in petega odstavka 16. člena, šestega odstavka 18. člena ter prvega odstavka 21. člena Uredbe (ES) št. 715/2009 različne osebe ali subjekte obravnavati brez diskriminacije ter ne sme omejevati, izkrivljati ali preprečevati konkurence na področju proizvodnje ali dobave.

(4) Vertikalno integrirano podjetje se mora vzdržati dejanj, ki operaterja prenosnega sistema ovirajo pri izpolnjevanju obveznosti iz tega zakona ali nanj vplivajo, ter od operaterja prenosnega sistema ne sme zahtevati, da mora od vertikalno integriranega podjetja pridobiti dovoljenje za izpolnjevanje teh obveznosti.

(5) Uprava operaterja prenosnega sistema samostojno v okviru svojih pristojnosti in odgovornosti sprejema potrebne odločitve in izvršuje potrebna dejanja za zagotavljanje neodvisnega ravnanja operaterja prenosnega sistema.

195. člen (neodvisnost osebja)

(1) Odločitve v zvezi z imenovanjem, plačilom in prenehanjem mandata članov uprave operaterja prenosnega sistema sprejema nadzorni organ operaterja prenosnega sistema iz 196. člena tega zakona.

(2) Nadzorni organ mora pisno obvestiti agencijo o vsakem imenovanju, prenehanju mandata ali drugih odločitvah o pogojih za mandat članov uprave operaterja prenosnega sistema in oseb, odgovornih za izvršno upravljanje, njegovo trajanje in prenehanje, ter o razlogih za vsak predlog za prenehanje mandata teh oseb.

(3) Odločitev nadzornega organa iz prvega odstavka tega člena učinkuje, če ji agencija v treh tednih po prejemu obvestila o odločitvi ne nasprotuje.

(4) Agencija lahko nasprotuje odločitvi iz prvega in drugega odstavka tega člena, če se pojavijo dvomi o:

a) strokovni neodvisnosti osebe, imenovane za člana uprave, ali

b) upravičenosti predčasnega prenehanja mandata.

(5) Za osebo, pristojno za upravljanje posameznega področja in člana uprave operaterja prenosnega sistema je lahko imenovana oseba, ki v obdobju treh let pred imenovanjem ni imela strokovne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa ali poslovnega odnosa z vertikalno integriranim podjetjem ali njegovim delom, delničarji oziroma družbeniki s kontrolnim deležem, razen z operaterjem prenosnega sistema.

(6) Prejšnji odstavek se uporablja za večino oseb, pristojnih za upravljanje, in večino članov uprave operaterja prenosnega sistema. Za preostale člane uprave operaterja prenosnega sistema se uporablja zahteva, da v obdobju šest mesecev pred njihovim imenovanjem niso opravljali nobene vodstvene ali druge pomembne dejavnosti v vertikalno integriranem podjetju.

(7) Osebe, pristojne za upravljanje, člani uprave ter zaposleni pri operaterju prenosnega sistema ne smejo imeti druge poklicne funkcije ali odgovornosti,

neposrednega ali posrednega interesa v delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, od njega ne smejo pridobivati finančnih koristi ali imeti poslovnega odnosa z njegovimi delničarji oziroma družbeniki s kontrolnim deležem.

(8) Plačilo oseb, odgovornih za upravljanje, in članov uprave ter zaposlenih pri operaterju prenosnega sistema ne sme biti odvisno od dejavnosti ali rezultatov vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema.

(9) Predsednik ali član uprave oziroma druga oseba, odgovorna za upravljanje posameznega področja operaterja prenosnega sistema, ki ima časovno omejen mandat, lahko zoper odločitev operaterja prenosnega sistema ali njegovega organa, s katero ji je predčasno prenehal mandat, zahteva varstvo v sporu pred agencijo. O zahtevi za pravno varstvo zaradi predčasnega prenehanja mandata odloča agencija po postopku, določenem v 414. do 419. členu tega zakona.

(10) Osebe, odgovorne za upravljanje posameznega področja, in člani uprave operaterja prenosnega sistema vsaj štiri leta po koncu svojega mandata pri operaterju prenosnega sistema ne smejo imeti poklicne funkcije, odgovornosti ali interesa v delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in ne smejo imeti poslovnega odnosa z njegovimi delničarji oziroma družbeniki s kontrolnim deležem.

(11) Delničarji oziroma družbeniki s kontrolnim deležem v smislu petega, sedmega in desetega odstavka tega člena so oseba ali osebe, katerih delež glasovalnih pravic posamično ali skupaj dosega prevzemni prag v smislu zakona, ki ureja prevzeme.

(12) Peti do enajsti odstavek tega člena se uporabljajo za osebe, ki skrbijo za izvršno upravljanje operaterja prenosnega sistema, in osebe, ki tem osebam neposredno poročajo o zadevah, povezanih z obratovanjem, vzdrževanjem in razvojem omrežja.

(13) Odločitve iz sedmega in osmega odstavka 196. člena tega zakona sprejema uprava operaterja prenosnega sistema samostojno v okviru svojih pristojnosti in odgovornosti.

196. člen (nadzorni organ)

(1) Operater prenosnega sistema mora imeti nadzorni organ, oblikovan skladno s tem členom.

(2) Nadzorni organ je nadzorni svet operaterja prenosnega sistema. Nadzorni svet lahko izvršuje naloge in pristojnosti nadzornega sveta po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, če to ni v nasprotju z določbami tega zakona ali uredb Evropske unije.

(3) Nadzorni organ sestavljajo naslednji člani:

- predstavniki vertikalno integriranega podjetja ali predstavniki podjetja, za katerega po zakonu, ki ureja prevzeme, velja domneva, da deluje usklajeno z vertikalno integriranim podjetjem;
- predstavniki delničarjev tretjih strani skladno s pravili akta operaterja prenosnega sistema;
- predstavniki delavcev v skladu z zakonom, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju.

(4) Glede odločitve o predčasnem prenehanju mandata predsednika ali člana nadzornega organa se uporablja b) točka četrtega odstavka 195. člena tega zakona.

(5) Vsaj za predsednika, njegove namestnike in toliko drugih članov nadzornega organa, da skupaj s predsednikom in njegovimi namestniki tvorijo več kot polovico vseh članov nadzornega organa, se uporabljajo drugi, tretji, peti in sedmi do enajsti odstavek 195. člena tega zakona. Vsi člani nadzornega organa morajo varovati tajnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobijo na podlagi članstva v nadzornem organu.

(6) Nazorni organ sprejema odločitve, ki lahko bistveno vplivajo na vrednost sredstev delničarjev v okviru operaterja prenosnega sistema, zlasti naslednje odločitve v zvezi z:

- odobritvijo letnih in dolgoročnejših finančnih načrtov,
- stopnjo zadolževanja operaterja prenosnega sistema in
- določitvijo zneska dividend, ki se razdeli delničarjem.

(7) Odločitve, ki so v pristojnosti nadzornega organa, ne smejo vključevati odločitev, povezanih z rednim poslovanjem in vsakodnevnimi dejavnostmi operaterja prenosnega sistema in upravljanjem omrežja, vključno s sklepanjem pravnih poslov v zvezi s tem in sprejemanjem odločitev za njihovo izvrševanje.

(8) Nadzorni organ ne sme sprejemati odločitev, ki bi vplivale na dejavnosti, ki so potrebne za pripravo desetletnega razvojnega načrta omrežja v skladu z 200. členom tega zakona, ali bi bile povezane z njimi.

197. člen

(program za zagotavljanje skladnosti)

(1) Operater prenosnega sistema mora pripraviti program za zagotavljanje skladnosti, ki določa cilje in ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in določa obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev teh ciljev.

(2) K programu za zagotavljanje skladnosti mora pred začetkom njegove uporabe dati soglasje agencija.

(3) Operater prenosnega sistema mora zagotoviti izvajanje programa za zagotavljanje skladnosti in spremljanje njegovega izpolnjevanja. Sistem in ukrepi za izvajanje programa in spremljanje njegovega izpolnjevanja morajo biti sestavni del programa.

(4) Brez poseganja v pristojnosti agencije, izvajanje programa za zagotavljanje skladnosti neodvisno spremlja nadzornik za skladnost v skladu s 198. in 199. členom tega zakona.

(5) Kadar operater prenosnega sistema sodeluje pri skupnem podjetju iz 182. člena tega zakona, oblikuje in izvaja program za zagotavljanje skladnosti skupno podjetje. Program za zagotavljanje skladnosti določa obveznosti, ki jih morajo zaposleni v skupnem podjetju izpolniti za uresničitev cilja preprečitve diskriminatornega in protikonkurenčnega ravnanja. Program iz prejšnjega stavka odobri ACER in se zanj ne uporablja drugi odstavek tega člena. Upoštevanje zastavljenih ciljev programa neodvisno spremljajo nadzorniki za skladnost v skupno podjetje vključenih operaterjev prenosnih sistemov.

198. člen

(nadzornik za skladnost)

(1) Nadzorni organ operaterja prenosnega sistema mora imenovati nadzornika za skladnost, ki je lahko fizična ali pravna oseba.

(2) K odločitvi o imenovanju nadzornika za skladnost mora dati soglasje agencija.

(3) Agencija lahko zavrne soglasje k odločitvi o imenovanju nadzornika za skladnost zaradi pomanjkanja njegove neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti.

(4) Nadzorni organ lahko po predhodnem soglasju agencije razreši nadzornika za skladnost. Na predlog agencije mora nadzorni organ razrešiti nadzornika za skladnost, če je razlog za predlog njegove razrešitve pomanjkanje neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti.

(5) Pogoje, ki veljajo za mandat, za zaposlitev nadzornika za skladnost, in trajanje njegovega mandata, sprejme nadzorni organ po predhodnem soglasju agencije.

(6) Pogoji iz prejšnjega odstavka morajo zagotavljati neodvisnost nadzornika za skladnost tako, da se mu zagotovijo vsa potrebna sredstva za izpolnjevanje njegovih nalog.

(7) Nadzornik za skladnost med mandatom ne sme imeti druge poklicne funkcije, odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v nobenem delu ali z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja ali njegovimi delničarji oziroma družbeniki s kontrolnim deležem.

(8) Za nadzornika za skladnost se uporabljajo drugi in četrti do enajsti odstavek 195. člena tega zakona.

199. člen

(naloge in pooblastila nadzornika za skladnost)

(1) Nadzornik za skladnost je odgovoren za:

- a) spremljanje izvajanja programa za zagotavljanje skladnosti;
- b) pripravo letnega poročila, v katerem so določeni ukrepi za izvajanje programa za zagotavljanje skladnosti, ki ga predloži agenciji;
- c) poročanje nadzornemu organu in izdajo priporočil o programu za zagotavljanje skladnosti in njegovem izvajanju;
- č) pisno obveščanje agencije o večjih kršitvah, storjenih pri izvajanju programa za doseganje skladnosti, in
- d) poročanje agenciji o komercialnih in finančnih odnosih med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema.

(2) Nadzornik za skladnost predlagane odločitve glede naložbenega načrta ali posameznih naložb v sistem predloži agenciji najpozneje takrat, ko jih uprava operaterja prenosnega sistema predloži nadzornemu organu.

(3) Če vertikalno integrirano podjetje na skupščini operaterja prenosnega sistema ali z glasovanjem članov nadzornega organa, ki jih je imenovala, prepreči sprejetje odločitve, zaradi česar se preprečijo ali zadržujejo naložbe, ki bi jih bilo v skladu z desetletnim razvojnim načrtom omrežja treba izvesti v naslednjih treh letih, nadzornik za skladnost o tem poroča agenciji, ki ravna v skladu z 201. členom tega zakona.

(4) Nadzornik za skladnost mora redno ustno ali pisno poročati agenciji in ima pravico do rednega ustnega ali pisnega poročanja nadzornemu organu operaterja prenosnega sistema.

(5) Nadzornik za skladnost se lahko udeležuje sej uprave operaterja prenosnega sistema, nadzornega organa in skupščine družbe.

(6) Nadzornik za skladnost se mora udeležiti sej, na katerih se obravnavajo naslednje zadeve:

- a) pogoji za dostop do omrežja iz Uredbe (ES) št. 715/2009, zlasti v zvezi s tarifami, storitvami, povezanimi z dostopom tretjih strani, dodeljevanjem zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti, preglednostjo, usklajevanjem in sekundarnimi trgi;
- b) projekti za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnih omrežij, tudi naložbe v nove prenosne povezave, povečanje zmogljivosti in izboljšanje uporabe obstoječih zmogljivosti;
- c) nakupi ali prodaja energije, ki so potrebni za delovanje prenosnega sistema.

(7) Nadzornik za skladnost spremlja, ali operater prenosnega sistema izpolnjuje zahteve iz 214. in 215. člena tega zakona.

(8) Nadzornik za skladnost mora imeti dostop do ustreznih podatkov in prostorov operaterja prenosnega sistema ter do vseh informacij, ki so potrebne za opravljanje njegove naloge. Nadzornik za skladnost mora imeti dostop do pisarn operaterja prenosnega sistema brez vnaprejšnjega obvestila.

200. člen **(razvoj omrežja)**

(1) Operater prenosnega sistema pripravi desetletni razvojni načrt omrežja v skladu s četrtem odstavkom 30. člena tega zakona in tem členom.

(2) Operater prenosnega sistema mora vsako leto najkasneje do 1. junija, po posvetovanju z vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi, sprejeti in predložiti agenciji desetletni razvojni načrt omrežja. Za prva tri leta tega načrta mora operater prenosnega sistema priložiti tudi naložbeni načrt, usklajen z desetletnim razvojnim načrtom in izdelan v skladu z metodologijo iz četrtega odstavka 252. člena tega zakona.

(3) Desetletni razvojni načrt omrežja mora temeljiti na obstoječi in predvideni ponudbi in povpraševanju in mora vsebovati učinkovite ukrepe za zagotovitev ustreznosti sistema in zanesljivosti oskrbe.

(4) Desetletni razvojni načrt omrežja zlasti:

a) za udeležence na trgu opredeli glavno infrastrukturo za prenos, ki jo je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti;

b) vsebuje že sprejete naložbe in opredeli nove, ki jih je treba izvesti v naslednjih treh letih, ter

c) zagotovi časovni okvir za vse naložbene projekte.

(5) Operater prenosnega sistema pri pripravi desetletnega razvojnega načrta omrežja oblikuje tudi razumne predpostavke o razvoju proizvodnje, oskrbe, porabe in izmenjav z drugimi državami, pri tem pa upošteva naložbene načrte za omrežja v Republiki Sloveniji, regionalna omrežja in omrežja, ki pokrivajo celotno Evropsko unijo, ter naložbene načrte za skladišča in obrate za UZP.

(6) Agencija se mora o desetletnem razvojnem načrtu omrežja posvetovati z vsemi dejanskimi in možnimi uporabniki sistema, in sicer na odprt in pregleden način. Od oseb ali podjetij, ki izjavijo, da so možni uporabniki sistema, lahko zahteva, da svoje trditve utemeljijo.

(7) Agencija mora objaviti rezultate posvetovalnega postopka in zlasti možne potrebe po naložbah na svoji spletni strani, ter o njih obvestiti operaterja prenosnega sistema.

(8) Agencija preuči, ali desetletni razvojni načrt omrežja pokriva potrebe po naložbah, ki so bile opredeljene v posvetovalnem postopku, in ali je razvojni načrt omrežja v skladu z nezavezujočim desetletnim razvojnim načrtom omrežja za Evropsko unijo iz b) točke tretjega odstavka 8. člena Uredbe (ES) št. 715/2009. Če obstajajo dvomi glede skladnosti z razvojnim načrtom omrežja za Evropsko unijo, se agencija o tem posvetuje z ACER.

(9) Agencija lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva spremembo desetletnega razvojnega načrta in naložbeni načrt za njegova prva tri leta. Operater prenosnega sistema mora predložiti agenciji z njenimi zahtevami usklajen desetletni razvojni načrt in naložbeni načrt, najkasneje v dveh mesecih od prejema zahtev agencije.

(10) Na desetletni razvojni načrt omrežja mora dati soglasje agencija.

201. člen **(pristojnosti glede naložbenih odločitev)**

(1) Agencija mora spremljati in ocenjevati izvajanje desetletnega razvojnega načrta omrežja.

(2) Če operater prenosnega sistema zaradi razlogov, na katere ne more vplivati ne izvede naložbe, ki jo je potrebno v skladu z desetletnim razvojnim načrtom omrežja

izvesti v naslednjih treh letih in je še vedno pomembna na podlagi najnovejšega desetletnega razvojnega načrta omrežja, agencija od operaterja prenosnega sistema zahteva:

- a) izvedbo naložbe ali
 - b) sprejem povečanja kapitala za financiranje potrebnih naložb ter neodvisnim vlagateljem omogoči, da sodelujejo pri kapitalu.
- (3) O ukrepu iz prejšnjega odstavka agencija odloči z odločbo.
- (4) Če operater v roku, določenem z odločbo iz prejšnjega odstavka, ne ravna skladno z odločbo, agencija organizira razpisni postopek, ki je odprt za vse vlagatelje za navedene naložbe iz drugega odstavka tega člena.
- (5) V primeru iz prejšnjega odstavka, lahko agencija operaterju prenosnega sistema z odločbo naloži, da:
- a) omogoči financiranje s strani tretje strani z dolžniškim ali lastniškim kapitalom v operaterju prenosnega sistema;
 - b) omogoči gradnjo s strani tretje strani ter v primeru, če le ta ni operater prenosnega sistema, prenos lastninske in drugih stvarnih pravic na objektih in napravah, ki sestavljajo omrežje, na operaterja prenosnega sistema ter vzpostavitev ustreznih obligacijskih razmerij med operaterjem sistema in investitorjem;
 - c) sam zgradi zadevne nove objekte in naprave;
 - č) sam upravlja zadevne nove objekte in naprave.
- (6) Določbe prejšnjega odstavka ne pomenijo odstopanja od zahteve drugega odstavka 191. člena tega zakona.
- (7) Operater prenosnega sistema mora vlagateljem zagotoviti informacije, ki so potrebne za izvedbo naložbe ter vključiti nove naprave v prenosni sistem in si na splošno v največji možni meri prizadevati, da olajša izvajanje naložbenega projekta.
- (8) K pogodbam o financiranju naložb iz tega člena mora pred sklenitvijo dati soglasje agencija.
- (9) Stroški naložb iz tega člena se krijejo iz omrežnine ne glede na obseg uporabe naložbe.

202. člen

(priklučevanje skladišč, obratov za UZP in industrijskih odjemalcev)

- (1) Operater prenosnega sistema mora v sistemskih obratovalnih navodilih določiti pregledne in učinkovite postopke ter tarife za nediskriminatorno priklučevanje skladišč, obratov za UZP in industrijskih odjemalcev na prenosni sistem.
- (2) Operater prenosnega sistema ne sme zavrniti priklučitve novega skladišča, obrata za UZP ali industrijskega odjemalca na podlagi morebitnih prihodnjih omejitev glede razpoložljivih zmogljivosti omrežja ali dodatnih stroškov, povezanih s potrebnim povečanjem zmogljivosti.
- (3) Operater prenosnega sistema mora za novo priklučitev zagotoviti zadostno vstopno in izstopno zmogljivost.

203. člen

(nadzor in ukrepi agencije)

- (1) Agencija nadzira izpolnjevanje zahtev iz 189. do 202. člena tega zakona.
- (2) Poleg pooblastil iz tega zakona ima agencija pri nadzoru iz prejšnjega odstavka še naslednja pooblastila:
 - a) spremlja komunikacijo med operaterjem prenosnega sistema in vertikalno integriranim podjetjem;

- b) spremlja komercialne in finančne odnose med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili;
- c) zahteva utemeljitev s strani vertikalno integriranega podjetja na podlagi obvestila nadzornika za skladnost v skladu s 195. členom tega zakona.
- (3) Pri izvajanju pooblastil agencija nadzira operaterja prenosnega sistema, vertikalno integrirano podjetje in z njim povezane družbe ali druge osebe, na katere se nanašajo zahteve iz 189. do 202. člena tega zakona.
- (4) O sporu med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema v zvezi z izpolnjevanjem zahtev iz 189. do 202. člena tega zakona odloča agencija v postopku odločanja o sporih.
- (5) H komercialnemu in finančnemu sporazumu med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema mora dati soglasje agencija. Agencija izda soglasje, če je sporazum v skladu s tržnimi pogoji.
- (6) Agencija lahko vse ali posamezne naloge operaterja prenosnega sistema dodeli drugemu operaterju prenosnega sistema skladno z drugim in tretjim odstavkom 210. člena tega zakona, če operater prenosnega sistema krši svoje obveznosti iz tega zakona, zlasti če gre za ponavljajoče se diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju.
- (7) Če pri nadzoru agencija ugotovi, da je pri operaterju prenosnega sistema, njegovem organu ali članu tega organa, pri vertikalno integriranem podjetju ali njegovem organu ali pri drugi osebi nastal razlog, ki predstavlja kršitev v zvezi s temi zahtevami, ji oziroma mu z odločbo naloži, naj v določenem roku, ki ni krajši od enega in ne daljši od šest mesecev od dokončnosti odločbe, odpravi razlog kršitve.
- (8) Če je odločbo iz prvega odstavka tega člena treba izvršiti s prisilo, ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, posamična denarna kazen v postopku izvršbe s prisilo ne sme presegati 100.000 eurov.
- (9) Če z ukrepi iz tega člena ni mogoče odpraviti razloga kršitve zahtev iz 189. do 202. člena tega zakona, začne agencija postopek preizkusa pogojev za certifikat.
3. pododdelek: Certificiranje in imenovanje operaterja prenosnega sistema

204. člen (certifikat)

- (1) Operater prenosnega sistema mora biti certificiran.
- (2) Certificiran je operater prenosnega sistema, ki ima certifikat.
- (3) V postopku certificiranja agencija ugotavlja, ali vlagatelj zahteve za izdajo certifikata izpolnjuje pogoje za operaterja prenosnega sistema iz 182., 183., 185. in 186. člena tega zakona ali za izpolnjevanje zahtev iz 189. do 202. člena tega zakona.

205. člen (zahteva za certifikat)

- (1) Postopek certificiranja se začne z vložitvijo popolne vloge za izdajo certifikata s strani lastnika prenosnega sistema ali operaterja prenosnega sistema. Vloga je popolna, ko se k vlogi predložijo dokazila o izpolnjevanju zahtev iz 182., 183., 185. in 186. člena tega zakona oziroma dokazila o izpolnjevanju zahtev iz 189. do 202. člena tega zakona.
- (2) Agencija ob prejemu popolne vloge za certificiranje izda potrdilo o prejemu popolne vloge, ki mora vsebovati rok odločitve o zahtevi za certificiranje in informacijo, pod kakšnimi pogoji se uporabi pravna domneva izdaje certifikata.

- (3) Agencija mora o zahtevi odločiti v štirih mesecih po prejemu popolne vloge. Če agencija do preteka tega roka stranki ne vroči odločitve o zahtevi za certificiranje, se domneva, da je agencija izdala certifikat.
- (4) Rok za izdajo odločbe ne teče, če je postopek prekinjen ali če je bilo zadržano izvajanje predpisa, na podlagi katerega mora agencija odločiti.
- (5) V postopku certificiranja ni mogoče zahtevati vrnitve v prejšnje stanje.
- (6) V primeru domneve iz tretjega odstavka tega člena se popolna vloga in potrdilo o prejemu popolne vloge, po preteku roka iz drugega odstavka 206. člena tega zakona štejeta za izdan certifikat, razen če je agencija izdala zavrnilno odločbo v tem postopku.
- (7) Rok za vložitev pravnih sredstev zoper certifikat, ki ima pravno veljavo na podlagi prejšnjega odstavka, začne teči naslednji dan po preteku roka iz drugega odstavka 206. člena tega zakona.
- (8) Pravna domneva o izdanem certifikatu iz šestega odstavka tega člena se ne uporabi v postopkih na podlagi izrednih pravnih sredstev.
- (9) Sistemski operater in podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave morajo agenciji in Evropski komisiji posredovati vse zahtevane informacije, ki jih potrebuje za izvajanje nalog v postopku certificiranja.
- (10) V postopku certificiranja mora agencija varovati zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

206. člen

(posredovanje Evropski komisiji)

- (1) Odločitev agencije ali domnevo o izdaji certifikata iz tretjega odstavka 205. člena tega zakona agencija nemudoma posreduje Evropski komisiji, skupaj s podatki, ki se nanašajo na odločitev.
- (2) Odločitev agencije ali domneva izdaje certifikata iz tretjega odstavka 205. člena tega zakona začneta učinkovati po izdaji mnenja Evropske komisije ali po preteku roka iz prvega odstavka 3. člena Uredbe (ES) št. 715/2009.

207. člen

(certificiranje v zvezi s tretjimi državami)

- (1) Če certificiranje zahteva lastnik prenosnega sistema ali operater prenosnega sistema, ki ga nadzoruje oseba ali osebe iz države ali držav, ki niso članice Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: tretja država) ali ki je sam iz tretje države oziroma držav, se za postopek certificiranja in preizkus pogojev za certifikat uporabljajo 204. do 207. člen tega zakona, če ni drugače določeno. Za tretjo državo šteje tudi država članica Evropske unije, za katero velja odstopanje iz 49. člena Direktive 2009/73/ES.
- (2) Agencija o prejemu vloge in o okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor iz 17. točke 159. člena tega zakona nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema nemudoma obvesti Evropsko komisijo.
- (3) Operater prenosnega sistema je dolžan nemudoma obvestiti agencijo o okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor iz 17. točke 159. člena tega zakona nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.
- (4) V postopku certificiranja po tem členu se ne uporablja domneva izdaje certifikata iz tretjega odstavka 205. člena tega zakona.
- (5) Vlagatelj zahteve za izdajo certifikata iz prvega odstavka tega člena mora v postopku certificiranja agenciji dokazati, da izpolnjuje pogoje iz 182., 183., 185. in 186. člena ali zahteve iz 189. do 202. člena tega zakona ter da izdaja certifikata ne bo

ogrozila zanesljivosti oskrbe Republike Slovenije, druge države članice Evropske unije in Evropske unije z energijo. Pri tem agencija upošteva:

- pravice in obveznosti Evropske unije v zvezi s tretjo državo, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Evropska unija in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe z energijo;
- pravice in obveznosti držav članic Evropske unije do tretje države, ki izhajajo iz sporazumov, sklenjenih z njo, če so v skladu s pravom Evropske unije, in
- druge posebne lastnosti primera in zadevne tretje države.

(6) Agencija mora sprejeti osnutek odločitve v štirih mesecih po prejemu vloge in nemudoma seznaniti Evropsko komisijo z njim in z vsemi informacijami v zvezi z njim.

(7) Agencija mora pred sprejetjem odločitve o certificiranju Evropsko komisijo zaprositi za mnenje o tem, ali stranka izpolnjuje prepovedi iz 182., 183., 185. in 186. člena tega zakona ali zahteve iz 189. do 202. člena tega zakona in ali lahko odobritev certificiranja ogrozi zanesljivost oskrbe Evropske unije z energijo.

(8) Agencija izda odločbo v postopku certificiranja po tem členu v dveh mesecih po izteku roka za izdajo mnenja Evropske komisije skladno s šestim odstavkom 11. člena Direktive 2009/73/ES, pri čemer v čim večji meri upošteva mnenje Evropske komisije. Agencija Evropsko komisijo nemudoma seznaniti z odločitvijo in z vsemi informacijami v zvezi z njo.

(9) Agencija lahko zavrne izdajo certifikata, če bi njegova izdaja ogrozila zanesljivost oskrbe Republike Slovenije ali druge države članice Evropske unije z energijo.

(10) Dokončna odločba agencije in mnenje Evropske komisije se objavita skupaj v Uradnem listu Republike Slovenije. Če se dokončna odločba razlikuje od mnenja Evropske komisije, se objavi tudi obrazložitev odločbe agencije.

208. člen

(postopek preizkusa pogojev za certifikat)

(1) Agencija spremlja, ali sistemski operater izpolnjuje zahteve iz 180., 181., 183. in 186. člena tega zakona. Agencija po uradni dolžnosti začne postopek preizkusa pogojev za certifikat, če:

- prejme obvestilo operaterja prenosnega sistema iz drugega odstavka 187. člena tega zakona;
- je seznanjena z načrtovano transakcijo iz tretjega odstavka 187. člena tega zakona;
- ugotovi, da obstaja utemeljen razlog za domnevo, da je prišlo ali bi lahko prišlo zaradi načrtovane spremembe pravic ali vpliva nad lastniki prenosnega sistema ali operaterja prenosnega sistema do kršitve zahtev iz 182., 183., 185. in 186. člena tega zakona ali zahtev iz 189. do 202. člena tega zakona skladno z devetim odstavkom 203. člena tega zakona;
- tako utemeljeno zahteva Evropska komisija.

(2) V postopku za preizkus pogojev za certifikat se uporabljajo določbe tega zakona o rednem postopku certificiranja, če ni v tem členu ta postopek urejen drugače.

(3) Domneva iz tretjega odstavka 205. člena tega zakona se uporablja v postopku preizkusa pogojev za certifikat le v primeru iz prve in četrte alineje prvega odstavka tega člena. Štirimesečni rok za uveljavitev domneve izdaje certifikata začne teči z dnem, ko agencija prejme obvestilo operaterja prenosnega sistema ali zahtevo Evropske komisije.

(4) Agencija z odločbo:

- odloči o skladnosti načrtovane transakcije z zahtevami iz 182., 183., 185. in 186. člena tega zakona;

- potrdi certifikat;
- odvzame certifikat.

(5) Odvzem certifikata začne učinkovati z dnem pravnomočnosti odločbe.

209. člen

(imenovanje operaterja prenosnega sistema)

(1) Če so po dokončnosti odločbe o izdaji certifikata ali po vzpostavitvi domneve iz tretjega odstavka 205. člena tega zakona, pri določeni pravni ali fizični osebi izpolnjeni pogoji iz prve in druge alineje tretjega odstavka 178. člena tega zakona, jo imenuje vlada na predlog agencije, za operaterja prenosnega sistema s sklepom.

(2) Vlada na predlog agencije, na podlagi dokončne odločbe o ugotovitvi neizpolnjevanja pogojev, razveljavi sklep o imenovanju operaterja prenosnega sistema, če operater prenosnega sistema ne izpolnjuje katerega od pogojev za izvajanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema iz tretjega odstavka 178. člena tega zakona, pa ni mogoče pričakovati, da bo ta pogoj v razumnem času izpolnjen.

(3) Sklep o imenovanju oziroma sklep o razveljavitvi imenovanja se objavi v Uradnem listu Evropske unije in Uradnem listu Republike Slovenije ter posreduje Evropski komisiji.

210. člen

(ukrepi v primeru prenehanja izvajanja dejavnosti operaterja prenosnega sistema)

(1) Če kateri od pogojev za izvajanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema iz tretjega odstavka 178. člena tega zakona ni izpolnjen, pa v razumnem času ni mogoče pričakovati izpolnitve pogoja ali če operater prenosnega sistema preneha izvajati dejavnosti operaterja prenosnega sistema in v razumnem času ni pričakovati nadaljevanja izvajanja dejavnosti, agencija z odločbo:

- določi certificiranega operaterja prenosnega sistema v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici Evropske unije, da začasno prevzame izvajanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema na prenosnem sistemu operaterja na katerega se nanaša razlog neizpolnjevanja pogojev ali prenehanje izvajanja dejavnosti operaterja prenosnega sistema;
- določi pogoje, pod katerimi je lastnik ali so lastniki dolžni dati v uporabo prenosni sistem operaterju prenosnega sistema, ki bo prevzel izvajanje dejavnosti po prejšnji alineji, ter rok, v katerem je lastnik ali so lastniki to dolžni storiti;
- odloči o drugih vprašanih razmerja med lastnikom ali solastniki prenosnega sistema in operaterjem iz prve alineje tega odstavka v zvezi z začasnim izvajanjem dejavnosti operaterja prenosnega sistema.

(2) Operater iz prve alineje prejšnjega odstavka opravlja dejavnosti operaterja prenosnega sistema do prevzema opravljanja dejavnosti s strani drugega operaterja prenosnega sistema, ki izpolnjuje pogoje iz tretjega odstavka 178. člena tega zakona.

(3) Če lastnik ali solastniki prenosnega sistema v enem letu od dokončnosti odločbe iz prvega odstavka tega člena ne zagotovijo, da začne dejavnost operaterja prenosnega sistema na njihovem prenosnem sistemu izvajati operater prenosnega sistema, ki izpolnjuje pogoje iz tretjega odstavka 178. člena tega zakona, pa je obratovanje tega prenosnega sistema nujno za varno in zanesljivo oskrbo z zemeljskim plinom v Republiki Sloveniji ali delu njenega ozemlja ali gre za povezovalni plinovod, predlaga agencija Republiki Sloveniji kot razlastitvenemu upravičencu, začetek postopka razlastitve ali omejitve lastninske pravice.

(4) Razlastitev ali omejitev lastninske pravice za namen iz prejšnjega odstavka je v javno korist.

3. oddelek: Operaterji skladiščnih sistemov in sistemov UZP

211. člen

(imenovanje operaterjev skladiščnih sistemov in sistemov za UZP)

(1) Lastnik oziroma lastniki skladiščnega sistema ali sistema za UZP so dolžni pred začetkom obratovanja imenovati najmanj enega operaterja skladiščnega sistema oziroma sistema za UZP.

(2) Obdobje za katerega se imenuje operater skladiščnega sistema oziroma sistema za UZP določi agencija na zahtevo lastnika ali lastnikov skladiščnega sistema ali sistema za UZP z odločbo, pri čemer upošteva oceno učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja.

212. člen

(naloge operaterja skladiščnega sistema in sistema za UZP)

(1) Operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP mora obratovati z varnimi, zanesljivimi in učinkovitimi napravami za prenos, skladiščenje ali obrati za UZP, vzdrževati in razvijati naprave glede na gospodarske razmere in upoštevanje varovanja okolja ter zagotoviti ustrezne načine za izpolnitev obveznosti storitev.

(2) Operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP ne sme diskriminirati uporabnikov sistema ali vrst uporabnikov sistema, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij.

(3) Operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP mora posredovati operaterju prenosnega sistema, drugemu operaterju skladiščnega sistema, drugemu operaterju sistema za UZP ali operaterju distribucijskega sistema informacije za zagotovitev prenosa in skladiščenja zemeljskega plina, ki bo združljiv z varnim in učinkovitim obratovanjem povezanega sistema.

(4) Operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP mora uporabnikom sistema zagotoviti informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema.

213. člen

(ločevanje operaterjev skladiščnih sistemov)

(1) Operater skladiščnega sistema, katerega objekti so tehnično ali gospodarsko potrebni za zagotavljanje učinkovitega dostopa do sistema zaradi oskrbe odjemalcev v skladu s tretjim odstavkom 246. člena tega zakona, ki je del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo in skladiščenjem zlasti glede pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev.

(2) Za zagotovitev neodvisnosti operaterja skladiščnega sistema mora operater iz prejšnjega odstavka pri organizaciji in delovanju zagotoviti izvajanje najmanj naslednjih ukrepov:

- a) osebe, ki so odgovorne za vodenje operaterja skladiščnega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so neposredno ali posredno odgovorni za vsakodnevno pridobivanje in dobavo zemeljskega plina;
- b) poklicni interesi oseb, odgovornih za vodenje operaterja skladiščnega sistema, morajo biti upoštevani na način, ki jim omogoča neodvisno delovanje;
- c) operater skladiščnega sistema mora imeti neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva pravico odločanja o sredstvih, ki so potrebna za upravljanje, vzdrževanje in razvoj objektov za skladiščenje.

(3) Za izpolnjevanje nalog iz c) točke prejšnjega odstavka so dovoljeni mehanizmi za zaščito pravice matičnega podjetja do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju. Matičnemu podjetju mora biti omogočena predvsem potrditev letnega finančnega načrta ali drugega enakovrednega instrumenta operaterja skladiščnega sistema in določitev splošnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja, razen pravice dajanja navodil za vsakodnevno poslovanje ali za posamezne odločitve o gradnji ali nadgradnji objektov za skladiščenje, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali drugem enakovrednem instrumentu.

(4) Operater skladiščnega sistema mora oblikovati program za zagotovitev skladnosti, ki podrobneje določa ukrepe iz prejšnjega odstavka in ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, ter mora zagotoviti ustrezen nadzor nad izvajanjem tega programa. Program za zagotavljanje skladnosti mora določiti posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev teh ciljev. Oseba ali organ, ki je v operaterju odgovoren za spremljanje izvajanja programa za zagotovitev skladnosti, pošlje agenciji letno poročilo o sprejetih ukrepih, katerega objavi tudi na njegovi spletni strani.

(5) Če Evropska komisija sprejme smernice za zagotovitev učinkovitega izpolnjevanja zahtev iz tega člena, je operater skladiščnega sistema dolžan ravnati v skladu s temi smernicami.

4. oddelek: Zaupnost podatkov za operaterje prenosnih sistemov, skladiščnih sistemov in sistemov za UZP in za lastnike prenosnih sistemov

214. člen

(obveznost varovanja zaupnosti)

(1) Operater prenosnega sistema, operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP ter lastnik prenosnega sistema je dolžan varovati zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, ne glede na to, ali so določeni kot poslovna tajnost.

(2) Operater iz prejšnjega odstavka je dolžan preprečevati diskriminatorno razkrivanje poslovno koristnih podatkov o svojih dejavnostih, zlasti pa ne sme razkriti poslovno občutljivih podatkov drugim delom podjetja, ki niso povezani z opravljanjem dejavnosti operaterja prenosnega sistema, ali operaterja skladiščnega sistema ali operaterja sistema za UZP, razen če in kolikor je to nujno potrebno za izvedbo pravnega posla.

(3) Lastnik prenosnega sistema, operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP, in v primeru operaterja kombiniranega sistema tudi operater distribucijskega sistema, ter ostali deli podjetja, ki niso povezani z opravljanjem dejavnosti operaterja prenosnega sistema, ali operaterja skladiščnega sistema ali operaterja sistema za UZP, ne smejo imeti skupnih služb, kot so skupne pravne službe, razen upravnih služb ali služb za informacijsko tehnologijo.

(4) Določbe tega člena ne posegajo v dolžnost razkritja podatkov agenciji, ministrstvu in pristojnim organom ter koncedentu v okviru izvajanja gospodarske javne službe na podlagi koncesije.

215. člen

(prepoved zlorabe podatkov in dolžnost objave)

(1) Operater prenosnega sistema, operaterji skladiščnih sistemov ali operaterji sistemov za UZP pri prodaji ali nabavi zemeljskega plina prek povezanih podjetij ne smejo zlorabiti poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih oseb v okviru zagotavljanja dostopa do sistema ali pogajanja o njem.

(2) Operater prenosnega sistema, operaterji skladiščnih sistemov ali operaterji sistemov za UZP so dolžni objaviti podatke, potrebne za učinkovito konkurenco in uspešno delovanje trga, razen poslovno občutljivih podatkov iz prejšnjega odstavka.

III. poglavje: DISTRIBUCIJA

1. oddelek: Gospodarska javna služba dejavnost operaterja distribucijskega sistema

216. člen

(gospodarska javna služba)

(1) Dejavnost operaterja distribucijskega sistema je izbirna lokalna gospodarska javna služba.

(2) Gospodarska javna služba dejavnost operaterja distribucijskega sistema obsega:

- izvajanje distribucije;
- varno, zanesljivo in učinkovito obratovanje in vzdrževanje distribucijskega sistema v ekonomsko sprejemljivih pogojih, z obveznim upoštevanjem varovanja okolja in energetske učinkovitosti;
- razvoj distribucijskega sistema ob upoštevanju predvidenih potreb uporabnikov sistema ter zahtev varnega in zanesljivega obratovanja sistema;
- zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti distribucijskega sistema, da omogoča razumne zahteve za priključitev na sistem in dostop do njega;
- zagotavljanje zanesljivosti dobave zemeljskega plina z ustrezno zmogljivostjo in zanesljivostjo omrežja;
- zagotavljanje potrebnih podatkov uporabnikom sistema, da lahko učinkovito uveljavljajo dostop do sistema in njegovo uporabo.

(3) Operater distribucijskega sistema ne sme diskriminirati uporabnikov sistema ali vrst uporabnikov sistema, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij.

(4) Izvajanje gospodarske javne službe dejavnost operaterja distribucijskega sistema lahko zagotovi lokalna skupnost na delu svojega območja ali na celotnem svojem območju na način, določen z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe, in zakonom, ki ureja javno-zasebno partnerstvo.

(5) Če lokalna skupnost podeli za izvajanje gospodarske javne službe dejavnost operaterja distribucijskega sistema koncesijo, se za podelitev koncesije uporabljajo tudi določbe zakona, ki ureja gospodarske javne službe, in zakona, ki ureja javno-zasebno partnerstvo.

(6) Distribucijski sistem je praviloma priključen na prenosni sistem najmanj z enim priključkom. Distribucijski sistem je lahko priključen na drug distribucijski sistem le na podlagi predhodnega soglasja agencije in v primeru istega operaterja distribucijskega sistema.

(7) Agencija pri izdaji soglasja iz prejšnjega odstavka upošteva desetletni razvojni načrt prenosnega plinovodnega omrežja in razvojni načrt distribucijskega omrežja ter izda soglasje, če je:

- povezovanje distribucijskih sistemov stroškovno in razvojno smiselno in
- zagotovljena ustrezna varnost in zanesljivost obratovanja vseh zadevnih distribucijskih sistemov.

Za tako povezane distribucijske sisteme operater distribucijskega sistema sprejme enoten akt o določitvi tarifnih postavk omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina.

(8) Ne glede na določbe zakona, ki ureja gospodarske javne službe v zvezi s postopkom podelitve koncesije, lahko lokalna skupnost, v primeru pozitivnega soglasja agencije iz šestega odstavka tega člena, neposredno podeli koncesijo izvajanja

gospodarske javne službe distribucije zemeljskega plina operaterju distribucijskega sistema, na katerega se novi sistem navezuje.

(9) Spremembe glede povezanih distribucijskih sistemov, zaradi ustanovitve novih lokalnih skupnosti ali njihovega preoblikovanja in spremembe koncesijskega razmerja v zadevnih lokalnih skupnostih po izdaji soglasja iz šestega odstavka tega člena, ne vplivajo na veljavnost soglasja, če te spremembe ne spreminjajo varnosti in zanesljivosti obratovanja zadevnih distribucijskih sistemov. Če povezani distribucijski sistemi ne izpolnjujejo katerega izmed pogojev iz sedmega odstavka tega člena, agencija razveljavi izdano soglasje.

(10) Operater distribucijskega sistema zemeljskega plina posreduje drugim operaterjem distribucijskih sistemov, operaterju prenosnega sistema zemeljskega plina, operaterju sistema za UZP in operaterju skladiščnega sistema dovolj informacij, s katerimi zagotovi prenos in skladiščenje zemeljskega plina tako, da bo zagotovljeno tudi zanesljivo in učinkovito obratovanje povezanega sistema.

217. člen

(financiranje gospodarske javne službe)

Dejavnost operaterja distribucijskega sistema se financira iz omrežnine in iz drugih prihodkov za izvajanje gospodarske javne službe.

218. člen

(izključna pravica)

(1) Lokalna skupnost lahko skladno s predpisi o gospodarskih javnih službah na delu ali celotnem območju lokalne skupnosti podeli izključno pravico opravljati izbirno lokalno gospodarsko javno službo dejavnost operaterja distribucijskega sistema za največ 35 let.

(2) Če lokalna skupnost skladno s prejšnjim odstavkom podeli za izvajanje gospodarske javne službe dejavnost operaterja distribucijskega sistema na določenem območju izključno pravico, sme na tem območju priključevati končne odjemalce zemeljskega plina na sistem le operater distribucijskega sistema, ki je imetnik te izključne pravice, razen če je operater distribucijskega sistema zavrnil priključitev na sistem ali dostop do sistema zaradi premajhne zmogljivosti distribucijskega sistema.

(3) Izključna pravica iz prvega odstavka tega člena se ne nanaša na območje zaprtega distribucijskega sistema.

219. člen

(imenovanje operaterja distribucijskega sistema)

(1) Dejavnost operaterja distribucijskega sistema lahko izvaja pravna ali fizična oseba, ki:

- ima pravico izvajati to gospodarsko javno službo,
 - ima v lasti ali najemu distribucijski sistem, ki sme obratovati skladno s predpisi,
- in
- je imenovana za operaterja distribucijskega sistema.

(2) Če operater distribucijskega sistema ni lastnik tega sistema ali njegovega dela, mora z lastnikom skleniti pogodbo, s katero uredi vsa vprašanja uporabe tega sistema za opravljanje nalog operaterja distribucijskega sistema po tem zakonu. V pogodbi se zlasti uredi obseg in namen uporabe sistema, pravice in obveznosti glede priključevanja novih odjemalcev in kritja nesorazmernih stroškov priključevanja, obveznosti glede bodočih razširitev omrežja, višino najemnine oziroma drugega plačila operaterja distribucijskega sistema, pogoje in način tekočega in investicijskega

vzdrževanja omrežja in druga vprašanja, ki operaterju distribucijskega sistema omogočajo, da učinkovito opravlja svoje naloge po tem zakonu. Agencija nadzira vsebino pogodbe in način njenega izvrševanja v okviru nadzornih pooblastil po tem zakonu.

(3) Osebo, ki izpolnjuje pogoja iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena, imenuje na zahtevo te osebe agencija za določeno obdobje za operaterja distribucijskega sistema z odločbo. Pri določitvi obdobja, za katero agencija imenuje operaterja distribucijskega sistema, upošteva agencija oceno učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja, pri čemer je v primeru podelitve koncesije to obdobje enako trajanju koncesije. Najdaljše obdobje za katero agencija imenuje operaterja distribucijskega sistema je 35 let.

(4) Agencija razveljavi akt imenovanja operaterja distribucijskega sistema, če preneha kateri od pogojev za izvajanje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena in ni mogoče pričakovati, da bo ta pogoj v razumnem času izpolnjen, ter če ravna v nasprotju z 216. in 221. do 225. členom tega zakona.

220. člen

(ukrepi v primeru prenehanja izvajanja dejavnosti operaterja distribucijskega sistema)

(1) Če kateri od pogojev za izvajanje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema iz prvega odstavka 219. člena tega zakona ni izpolnjen, pa v razumnem času ni mogoče pričakovati izpolnitve pogoja ali če operater distribucijskega sistema preneha izvajati dejavnost operaterja distribucijskega sistema in v razumnem času ni pričakovati nadaljevanja izvajanja dejavnosti, agencija z odločbo:

- določi operaterja distribucijskega sistema v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici Evropske unije, da začasno prevzame izvajanje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema na distribucijskem sistemu, operaterja na katerega se nanaša razlog neizpolnjevanja pogojev ali prenehanje izvajanja dejavnosti systemskega operaterja;
- določi pogoje, pod katerimi je lastnik dolžan ali so solastniki dolžni dati v uporabo distribucijski sistem operaterju distribucijskega sistema, ki bo prevzel izvajanje dejavnosti po prejšnji alineji, ter rok, v katerem so to dolžni storiti;
- odloči o drugih vprašanih razmerja med lastnikom ali solastniki distribucijskega sistema in operaterjem iz prve alineje tega odstavka v zvezi z začasnim izvajanjem dejavnosti operaterja distribucijskega sistema.

(2) Operater iz prejšnjega odstavka opravlja dejavnosti operaterja distribucijskega sistema do takrat, ko prevzame drug operater distribucijskega sistema, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 219. člena tega zakona.

(3) Če lastnik ali solastniki distribucijskega sistema v enem letu od dokončnosti odločbe iz prvega odstavka tega člena ne zagotovijo, da začne dejavnost operaterja distribucijskega sistema na njihovem distribucijskem sistemu izvajati operater distribucijskega sistema, ki izpolnjuje pogoje iz 219. člena tega zakona, lahko lokalna skupnost kot razlastitveni upravičenec začne postopek razlastitve ali omejitev lastninske pravice.

(4) Razlastitev ali omejitev lastninske pravice za namen iz prejšnjega odstavka je v javno korist.

2. oddelek: Ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov

221. člen

(splošna določba in dejavnost operaterja kombiniranega sistema)

(1) Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj kar zadeva pravno obliko, organizacijo in sprejemanje odločitev.

(2) Ta zahteva ne predstavlja obveznosti po lastniškem ločevanju sredstev operaterja distribucijskega sistema od vertikalno integriranega podjetja.

(3) Prvi odstavek tega člena ne preprečuje delovanja operaterja kombiniranega sistema prenosa, UZP, skladiščenja in distribucije, če ta operater izpolnjuje zahteve lastniške ločitve dejavnosti operaterja prenosnega sistema iz 182. do 185. člena tega zakona ali zahteve za neodvisnega operaterja prenosnega sistema iz 190. do 202. člena tega zakona.

222. člen

(zahteve glede ločitve dejavnosti)

(1) Dejavnost operaterja distribucijskega sistema mora operater distribucijskega sistema izvajati v ločeni pravni osebi, ki ne opravlja druge dejavnosti.

(2) Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti poleg zahtev iz prejšnjega odstavka neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, tudi glede organizacije in sprejemanja odločitev. Zato mora zagotoviti izvajanje najmanj naslednjih ukrepov:

a) osebe, ki so odgovorne za upravljanje operaterja distribucijskega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije pridobivanja, prenosa in dobave zemeljskega plina;

b) poklicni interesi oseb, pristojnih za upravljanje operaterja distribucijskega sistema, morajo biti upoštevani na način, ki jim omogoča neodvisno delovanje;

c) operater distribucijskega sistema mora imeti neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja.

(3) Za izpolnjevanje nalog iz c) točke prejšnjega odstavka mora imeti operater distribucijskega sistema na voljo potrebne človeške, tehnične, finančne in fizične vire. Matično podjetje potrjuje letni finančni načrt ali drug enakovreden dokument distribucijskega operaterja, določa splošne omejitve stopnje zadolževanja distribucijskega operaterja kot hčerinskega podjetja, ter ohranja ekonomski nadzor in nadzor upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju. Matično podjetje ne sme dajati navodil v zvezi z vsakodnevnim poslovanjem ali s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji distribucijskih vodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali v drugem enakovrednem instrumentu.

(4) Operater distribucijskega sistema mora oblikovati program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev tega cilja. K programu za doseganje skladnosti mora operater distribucijskega sistema pred začetkom njegove veljavnosti pridobiti soglasje agencije.

(5) Operater distribucijskega sistema mora imeti nadzornika za skladnost, ki mora biti popolnoma neodvisen od operaterja distribucijskega sistema in mora imeti dostop do vseh informacij operaterja distribucijskega sistema in morebitnih povezanih podjetij, ki jih potrebuje za izpolnjevanje svojih nalog. Ukrepi za zagotovitev neodvisnosti nadzornika za skladnost in učinkovitost njegovega nadzora morajo biti določeni v programu za doseganje skladnosti.

(6) Oseba ali organ, ki je odgovoren za nadzor nad programom za doseganje skladnosti pošlje agenciji letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi.

223. člen

(preprečevanje izkrivljanja konkurence)

(1) Če je operater distribucijskega sistema del vertikalno integriranega podjetja, agencija spremlja dejavnosti operaterja distribucijskega sistema, da svoje vertikalne integracije ne izrablja za izkrivljanje konkurence.

(2) Vertikalno integrirani operaterji distribucijskega sistema ne smejo z dejavnostmi na področju komuniciranja in trženja blagovne znamke ustvarjati zmede v zvezi z ločeno identiteto dela vertikalno integriranega podjetja, ki se ukvarja z dobavo.

224. člen

(izjema za pravno neodvisnost operaterja distribucijskega sistema)

Določbe 221. do 223. člena tega zakona se ne uporabljajo za integrirana podjetja plinskega gospodarstva, ki imajo priključenih manj kot 100.000 končnih odjemalcev.

3. oddelek: Zaupnost podatkov za operaterje distribucijskih sistemov

225. člen

(zahteve glede zaupnosti podatkov)

(1) Operater distribucijskega sistema je dolžan varovati zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in preprečiti, da bi se poslovno koristni podatki o njegovih dejavnostih razkrili tako, da bi povzročali diskriminacijo uporabnikov distribucijskega sistema oziroma odjemalcev.

(2) Operaterji distribucijskih sistemov v zvezi s prodajo ali nabavo zemeljskega plina prek povezanih podjetij ne smejo zlorabljati poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih oseb pri zagotavljanju dostopa do sistema ali pogajanjih o njem.

(3) Določbe tega člena ne posegajo v dolžnost razkritja podatkov agenciji, ministrstvu in drugim pristojnim organom ter koncedentu v zvezi z izvajanjem gospodarske javne službe v okviru koncesijskega razmerja.

4. oddelek: Zaprti distribucijski sistemi

226. člen

(splošna določba)

Distribucija zemeljskega plina znotraj malih in zaprtih sistemov za distribucijo zemeljskega plina, ki v skladu s tem zakonom pridobijo status zaprtega distribucijskega sistema, se ne opravlja kot gospodarska javna služba dejavnost operaterja distribucijskega sistema iz 216. člena tega zakona.

227. člen

(pogoji za pridobitev statusa zaprtega distribucijskega sistema)

(1) Sistem za distribucijo zemeljskega plina, ki je s skupnim odjemnim mestom priključen neposredno na prenosni sistem in je namenjen distribuciji zemeljskega plina na geografsko zaokroženem industrijskem ali poslovnem območju ali območju za skupne storitve in ki praviloma ne oskrbuje gospodinjstev odjemalcev, lahko pridobi status zaprtega distribucijskega sistema z dovoljenjem agencije, če:

- so zaradi posebnih tehničnih ali varnostnih razlogov operacije ali proizvodni procesi končnih odjemalcev tega sistema integrirani ali

- omrežje distribuira zemeljski plin predvsem lastniku sistema ali njegovim povezanim podjetjem. Ta pogoj je izpolnjen, če vsaj 80 % vsote letno porabljenega zemeljskega plina odpade na lastnika sistema in njegova povezana podjetja.

(2) Če sistem za distribucijo zemeljskega plina iz prejšnjega odstavka postransko uporablja majhno število gospodinjskih odjemalcev, ki so v zaposlitvenem ali drugačnem razmerju z lastnikom tega omrežja, to ne onemogoča pridobitev statusa zaprtega distribucijskega sistema.

228. člen

(dovoljenje o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema)

(1) Agencija izda dovoljenje o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema na podlagi zahteve lastnika tega sistema ali druge osebe, ki bo upravljala zaprt distribucijski sistem (v nadaljnjem besedilu: operater zaprtega distribucijskega sistema).

(2) Dovoljenje iz prejšnjega odstavka se izda za deset let.

(3) Dovoljenje o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema mora poleg sestavin, ki so z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, predpisane za odločbe, v izreku vsebovati tudi opredelitev zaokroženega geografskega območja, ki je jasno ločeno od preostalega območja.

(4) V postopku izdaje dovoljenja se lahko udeležuje postopka kot stranski udeleženec operater distribucijskega sistema, na območju katerega je zaprt distribucijski sistem, če mu je lokalna skupnost v skladu z 218. členom tega zakona za izvajanje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema podelila izključno pravico, ki obsega tudi območje predvidenega zaprtega distribucijskega sistema.

(5) Agencija na zahtevo operaterja zaprtega distribucijskega sistema podaljša dovoljenje vsakokrat za deset let, če so izpolnjeni vsi pogoji, ki so ob izteku veljavnosti dovoljenja predpisani za pridobitev statusa zaprtega distribucijskega sistema.

229. člen

(posledice pridobitve statusa zaprtega distribucijskega sistema)

(1) Operater prenosnega sistema mora operaterju zaprtega distribucijskega sistema omogočiti dostop do prenosnega sistema skladno s tem zakonom.

(2) Operater zaprtega distribucijskega sistema ima enake pravice in obveznosti ter odgovornosti, kot jih ima po tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih podzakonskih aktih operater distribucijskega sistema, razen izjem, ki jih z odločbo odobri agencija skladno z 230. členom tega zakona.

(3) Pridobitev statusa zaprtega distribucijskega sistema ni ovira, da se končnemu odjemalcu, ki je na zaokroženem območju, na njegovo zahtevo skladno s tem zakonom omogoči dostop do distribucijskega sistema oziroma do prenosnega sistema.

230. člen

(izvzem od obveznosti)

(1) Če s tem soglašajo končni odjemalci zaprtega distribucijskega sistema, ki razpolagajo z več kot 90 % pogodbene prenosne zmogljivosti na izstopni točki prenosnega sistema v zaprti distribucijski sistem, agencija z odločbo izvzame operaterja zaprtega distribucijskega sistema obveznosti po 254. členu tega zakona, o pridobitvi soglasja agencije k omrežnini in k tarifi za njeno obračunavanje. Izvzetje agencije je potrebno pridobiti pred vsako spremembo omrežnine oziroma tarife.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka lahko končni odjemalec zaprtega distribucijskega sistema, ki ni soglašal z odobritvijo izjeme, zahteva od agencije, naj v postopku

nadzora ugotovi, ali je omrežnina oziroma tarifa za njeno obračunavanje določena v skladu s splošnimi akti agencije, ki urejajo metodologijo za določitev in za obračunavanje omrežnine.

231. člen

(prenos dovoljenja na drugo osebo)

(1) Operater zaprtega distribucijskega omrežja lahko prenese dovoljenje o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema na novega operaterja z dovoljenjem agencije.

(2) Dovoljenje iz prejšnjega odstavka se izda na zahtevo prenosnika ali prevzemnika dovoljenja, v kateri mora biti izkazano, da:

- prevzemnik izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti operaterja zaprtega distribucijskega sistema;
- sta prenosnik in prevzemnik uredila vsa razmerja z odjemalci v zvezi s prenosom dovoljenja.

232. člen

(razlogi za odvzem statusa zaprtega distribucijskega sistema)

(1) Agencija z odločbo odvzame status zaprtega distribucijskega sistema na zahtevo operaterja zaprtega distribucijskega sistema, operaterja distribucijskega sistema v lokalni skupnosti, lokalne skupnosti ali po uradni dolžnosti, če niso več izpolnjeni pogoji iz 227. člena tega zakona.

(2) Operater zaprtega distribucijskega sistema mora vsako spremembo izpolnjevanja pogojev iz 227. člena tega zakona nemudoma sporočiti agenciji.

233. člen

(posledice prenehanja statusa zaprtega distribucijskega sistema)

Po prenehanju dovoljenja o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema, ki ni bilo podaljšano skladno s petim odstavkom 228. člena tega zakona ali je bila zahteva za podaljšanje pravnomočno zavrnjena, ali po pravnomočnosti odločbe o odvzemu statusa zaprtega distribucijskega sistema, se za ureditev razmerij med lastnikom zaprtega distribucijskega sistema in operaterjem distribucijskega sistema, na območju katerega je zaprt distribucijski sistem, uporabi drugi odstavek 219. člena tega zakona.

IV. poglavje: LOČEVANJE IN PREGLEDNOST RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

234. člen

(revidiranje in objava letnih računovodskih izkazov)

(1) Podjetja plinskega gospodarstva morajo ne glede na lastništvo ali pravno obliko pripraviti, predložiti v revizijo in objaviti revidirane letne računovodske izkaze v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, razen, če ta zakon ne določa drugače.

(2) Operater sistema, ne glede na velikost, pripravi, predloži v revizijo in javno objavi letne računovodske izkaze in letno poročilo na način, kot to zahteva zakon, ki ureja gospodarske družbe, za velike družbe.

(3) Operater sistema predloži agenciji revidirano letno poročilo in revizorjevo poročilo v roku osem dni od prejema revizorjevega poročila oziroma najkasneje v šestih mesecih po izteku koledarskega leta.

(4) Pri reviziji letnih računovodskih izkazov se zlasti preveri upoštevanje zahtev iz 235. in 236. člena tega zakona glede izogibanja diskriminaciji in navzkrižnemu subvencioniranju ter zahtev iz četrtega in petega odstavka 255. člena tega zakona glede izkazovanja ugotovljenih odstopanj od regulativnega okvira.

(5) Podjetja, ki po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, niso zavezana objavljati svojih letnih računovodskih izkazov, morajo njihovo kopijo hraniti na svojem sedežu, tako da je na voljo javnosti.

235. člen **(ločene dejavnosti)**

(1) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v svojem računovodstvu, skladno z računovodskimi standardi, voditi ločene računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti ločene računovodske izkaze za prenosne, distribucijske, UZP ali skladiščne dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja.

(2) Podjetja plinskega gospodarstva morajo na način iz prejšnjega odstavka voditi ločene računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti ločene računovodske izkaze za druge plinske dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo, UZP ali skladiščenjem.

(3) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v pojasnilih k računovodskim izkazom navesti prihodke ali stroške iz naslova najemnine prenosnega ali distribucijskega sistema.

(4) Če opravljajo podjetja plinskega gospodarstva tudi druge dejavnosti, ki niso dejavnosti plinskega gospodarstva (v nadaljnjem besedilu: neplinske dejavnosti), lahko vodijo zbirne računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti zbirne računovodske izkaze za neplinske dejavnosti.

(5) Za ločene računovodske izkaze iz prvega in drugega odstavka tega člena se štejejo bilanca stanja, izkaz poslovnega izida in izkaz denarnih tokov.

(6) Podjetja plinskega gospodarstva, na katera se nanaša zakon, ki ureja preglednost finančnih odnosov in ločeno evidentiranje dejavnosti, so dolžna voditi računovodske izkaze tudi po navedenem zakonu, če to ni v nasprotju s tem zakonom.

236. člen

(sodila za razporejanje po dejavnostih in prikaz poslov s povezanimi družbami)

(1) Podjetja plinskega gospodarstva morajo skladno z računovodskimi standardi v notranjih aktih opredeliti sodila za razporejanje sredstev in obveznosti, stroškov, odhodkov in prihodkov, ki jih upoštevajo pri vodenju ločenih računovodskih evidenc in pri sestavi ločenih računovodskih izkazov iz prejšnjega člena.

(2) Za določanje sodil iz prejšnjega odstavka se uporablja zakon, ki ureja preglednost finančnih odnosov in ločeno evidentiranje dejavnosti.

(3) Sodila iz prvega odstavka tega člena se lahko spremenijo samo v izjemoma, pri čemer mora podjetje plinskega gospodarstva take spremembe ustrezno utemeljiti ter jih v letnem poročilu posebej pojasniti.

(4) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti vse posle, opravljene s povezanimi podjetji, katerih posamična vrednost presega 20.000 eurov.

(5) Podjetja plinskega gospodarstva morajo v pojasnilih k računovodskim izkazom skupaj z ločenimi računovodskimi izkazi za energetske dejavnosti, za katere se zahteva ločeno razkrivanje, v celoti razkriti sodila za razporejanje po dejavnostih. Ustreznost sodil in pravilnost njihove uporabe mora letno revidirati revizor, ki mora o tem podati posebno poročilo.

(6) Agencija nadzira primernost in izvajanje sodil skladno z določbami tega zakona o nadzoru.

237. člen

(pravica do vpogleda v računovodske izkaze)

(1) Agencija ima pravico do vpogleda v računovodske izkaze podjetij plinskega gospodarstva in v ostalo dokumentacijo podjetij plinskega gospodarstva, vodene skladno z 234. in 235. členom tega zakona, kolikor je to potrebno za opravljanje njenih nalog.

(2) Če podjetje plinskega gospodarstva ne omogoči vpogleda v svoje računovodske izkaze, opravi agencija vpogled po določbah tega zakona o nadzoru agencije.

(3) Agencija je dolžna varovati zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi z vpogledom v dokumentacijo podjetja plinskega gospodarstva. Ta določba ne preprečuje agenciji, da posreduje podatke pristojnemu državnemu organu, organu lokalne skupnosti ali nosilcu javnih pooblastil, če jih ta v skladu s predpisi potrebuje za izvrševanje svojih pristojnosti.

V. poglavje: DOSTOP DO SISTEMA

1. oddelek: Organiziranje dostopa do sistema

1. pododdelek: Splošne določbe o dostopu do prenosnega in distribucijskega sistema

238. člen

(načelo reguliranega dostopa do sistema)

(1) Oskrba z zemeljskim plinom se izvaja po načelu reguliranega dostopa tretje strani do sistema. Uporabniki sistema plačujejo stroške sistema na podlagi tarifnih postavk, predhodno objavljenih skladno z 257. členom tega zakona.

(2) Pravico dostopa do prenosnih sistemov drugih operaterjev imajo tudi operaterji prenosnih sistemov, če je to potrebno zaradi opravljanja njihovih dejavnosti, v zvezi s prenosom zemeljskega plina čez meje Republike Slovenije.

(3) Operater distribucijskega sistema ima pravico dostopa do izstopnih točk prenosnega sistema, na katerih je priključen distribucijski sistem, na katerem izvaja dejavnost operaterja distribucijskega sistema.

(4) Operater sistema mora objektivno in nediskriminatorno omogočati dostop do sistema uporabnikom sistema.

239. člen

(zavrnitev dostopa)

(1) Operater sistema lahko zavrne dostop do sistema:

- zaradi pomanjkanja zmogljivosti,
- če dostop do sistema onemogoča izvajanje naloženih obveznosti javne službe iz 177. ali 216. člena tega zakona ali
- zaradi resnih ekonomskih ali finančnih težav podjetij plinskega gospodarstva v povezavi s pogodbami »vzemi ali plačaj«.

(2) Pri zavrnitvi dostopa do sistema zaradi ekonomskih ali finančnih težav s pogodbami »vzemi ali plačaj« mora operater sistema upoštevati merila in postopke iz 278. člena tega zakona.

(3) Razloge za zavrnitev dostopa do sistema mora operater sistema utemeljiti na podlagi objektivnih ter tehnično in ekonomsko upravičenih meril in jih nemudoma pisno sporočiti osebi, ki zahteva dostop do sistema. Zavrjnjeni osebi mora operater omogočiti tudi vpogled v vso dokumentacijo, ki je povezana z zavrnitvijo.

(4) O sporih v zvezi z zavrnitvijo dostopa do sistema odloča agencija po postopku iz 414. do 419. člena tega zakona.

(5) Operater sistema, ki zavrne dostop do sistema zaradi pomanjkanja zmogljivosti ali pomanjkanja povezav, je dolžan na zahtevo osebe, ki ji je dostop zavrnil, izvesti

potrebne razširitve sistema, če je to gospodarno ali če je zavrnjena oseba, lahko tudi skupaj z drugimi osebami, pripravljena plačati stroške razširitve sistema.

(6) Če po pogajanjih med operaterjem sistema in osebo iz prejšnjega odstavka ne pride do sklenitve pogodbe o povečanju zmogljivosti sistema, o tem odloči na zahtevo te osebe agencija po postopku iz 414. do 419. člena tega zakona. Agencija določi pogoje povečanja zmogljivosti sistema ali zavrne zahtevo.

240. člen

(trg z zemeljskim plinom in pogodbe o dobavi)

(1) V bilančno shemo se posamezna fizična ali pravna oseba vključi le z eno bilančno pogodbo ali eno pogodbo o izravnavi. Članstvo bilančne sheme preneha s prenehanjem veljavnosti bilančne pogodbe ali pogodbe o izravnavi.

(2) Dobavitelj in uporabnik sistema skleneta pogodbo o dobavi zemeljskega plina.

(3) Z uporabnikom sistema lahko odprto pogodbo sklene samo dobavitelj, ki je član bilančne sheme.

(4) Končni uporabnik sistema mora imeti za posamezno odjemno mesto sklenjeno odprto pogodbo, ki določa bilančno pripadnost posameznega odjemnega mesta. Za posamezno odjemno mesto na sistemu je istočasno lahko sklenjena samo ena odprta pogodba z enim dobaviteljem. Končni uporabnik ne sklepa zaprtih pogodb o dobavi. Vsi odjemalci so upravičeni odjemalci.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek se za odjemno mesto odjemalca, na katerem letno porabi več kot 2 mio Sm³ zemeljskega plina, lahko nanaša več odprtih pogodb z več dobavitelji. V tem primeru mora odjemalec sistemskemu operaterju in dobaviteljem za vsak obračunski interval vnaprej sporočiti razmerje med bilančnimi skupinami na odjemnem mestu, sicer sistemski operater upošteva zadnje sporočeno razmerje.

(6) Dejanska realizacija odjemnega mesta se upošteva v bilanci bilančnih skupin, skladno s pripadnostjo odjemnega mesta.

(7) Podrobnejša pravila o izvajanju oziroma prijavljanju pogodb o dobavi zemeljskega plina določi operater prenosnega sistema v sistemskih obratovalnih navodilih.

(8) Vlada z uredbo predpiše podrobna pravila o delovanju trga z zemeljskim plinom, obračunavanju odstopanj prevzema in predaje zemeljskega plina, zamenjavi dobavitelja ter ostale elemente delovanja trga z zemeljskim plinom.

2. pododdelek: Dostop do prenosnega sistema zemeljskega plina

241. člen

(sistem vstopnih in izstopnih točk ter virtualna točka)

(1) Operater prenosnega sistema zagotovi dostop do prenosnega sistema s sklepanjem pogodb o prenosu na vstopnih in izstopnih točkah prenosnega sistema.

(2) Tehnične zmogljivosti posameznih vstopnih in izstopnih točk prenosnega sistema ter njihove omejitve določa in dnevno objavi operater prenosnega sistema na svoji spletni strani. Prenos zemeljskega plina med vstopnimi in izstopnimi točkami se izvaja v okviru tehnične zmogljivosti prenosnega sistema in v skladu z Uredbo (ES) št. 715/2009.

(3) Relevantne točke, ki jih operater prenosnega sistema določi in objavi v skladu z Uredbo (ES) št. 715/2009, potrdi agencija po predhodnem posvetovanju z uporabniki omrežja.

(4) Šteje se, da so vse transakcije z zemeljskim plinom ne glede na vstopno ali izstopno točko izvedene v virtualni točki.

242. člen

(pogodbe o prenosu)

- (1) Uporabniki prenosnega sistema lahko sklenejo ločeno pogodbo o prenosu za eno ali več vstopnih točk oziroma ločeno pogodbo o prenosu za eno ali več izstopnih točk iz prenosnega sistema.
- (2) Posamezne pogodbe, ki jih uporabniki sistema sklenejo za vstopne oziroma izstopne točke, so lahko sklenjene za različne prenosne zmogljivosti in za različna časovna obdobja.
- (3) Pogodba o prenosu se lahko sklene, če to dopuščajo tehnična zmogljivost prenosnega sistema in omejitve tehnične zmogljivosti posamezne vstopne oziroma izstopne točke.
- (4) Pogodbo o prenosu na izstopnih točkah prenosnega sistema v Republiki Sloveniji, na katere so neposredno priključeni končni odjemalci, sklepajo končni odjemalci, priključeni na prenosni sistem, oziroma dobavitelji zemeljskega plina v imenu in za račun končnega odjemalca.
- (5) Pogodbo o prenosu na izstopnih točkah prenosnega sistema v Republiki Sloveniji, na katere je priključen distribucijski sistem, lahko sklene le operater tega distribucijskega sistema. Predmet pogodbe o prenosu je lahko skupna zmogljivost distribucijskega omrežja za več izstopnih točk.
- (6) Operater prenosnega sistema mora predpisati postopke dodeljevanja zmogljivosti prenosnega sistema, upravljanja prezasedenosti sistema in trgovanja z zmogljivostmi na sekundarnem trgu skladno z Uredbo (ES) št. 715/2009 ter nanje pridobiti soglasje agencije. Pri tem mora predvideti ukrepe in aktivnosti za preprečevanje špekulativnih praks uporabnikov sistema.

243. člen

(izravnava odstopanj)

- (1) Uporabnik sistema si mora zagotoviti izravnavo količinskih odstopanj odjema in oddaje zemeljskega plina v okviru obračunskega intervala (v nadaljnjem besedilu: izravnava odstopanj) s sklenitvijo bilančne pogodbe ali vključitvijo odjemnega mesta v bilančno skupino s sklenitvijo odprte pogodbe.
- (2) Dobavitelj zemeljskega plina, ki dobavlja plin v prenosni sistem v Republiki Sloveniji, mora skleniti bilančno pogodbo, s katero oblikuje bilančno skupino.
- (3) Nosilec bilančne skupine sklene bilančno pogodbo ter izvaja napovedi odjema in oddaje zemeljskega plina za člane bilančne skupine za vsak obračunski interval, operater prenosnega sistema pa nosilcu bilančne skupine obračunava odstopanja med odjemom in oddajo zemeljskega plina za bilančno skupino.
- (4) Nosilec bilančne skupine je dolžan operaterju prenosnega sistema napovedati količine zemeljskega plina za bilančno skupino na posamezni vstopni točki v prenosni sistem, in sicer ločeno za posamezno pogodbo o dobavi, skladno s sistemskimi obratovalnimi navodili. Za uporabnika sistema v bilančni skupini na izstopni točki iz prenosnega sistema je nosilec bilančne skupine dolžan operaterju prenosnega sistema napovedati količine zemeljskega plina, skladno s sistemskimi obratovalnimi navodili in ločeno za posamezno pogodbo o dobavi v primeru, da:
 - a) je izstopna točka povezana s prenosnim sistemom v sosednji državi,
 - b) za posamezno izstopno točko v Republiki Sloveniji obstaja več kot ena pogodba o dobavi ali
 - c) je pogodbeno zmogljivost za posamezno izstopno točko v Republiki Sloveniji, na katero je priključen končni odjemalec, pomembna za nemoteno delovanje prenosnega sistema.

(5) Operater prenosnega sistema je dolžan skladno s sistemskimi obratovalnimi navodili preveriti usklajenost napovedi iz prejšnjega odstavka. Če operater prenosnega sistema ugotovi, da napovedi odjema in oddaje niso skladne, napovedi zavrne. Zavrnenih napovedi uporabniki sistema ne smejo izvesti.

(6) Nosilec bilančne skupine je dolžan vzpostaviti in voditi evidenco odjemnih mest, ki neposredno ali posredno pripadajo njegovi bilančni skupini, in podatke redno pošiljati v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili operaterju sistema, na čigar omrežju so pripadajoča odjemna mesta. Evidenco in podatke iz prejšnjega stavka mora voditi in pošiljati nosilec bilančne skupine organizirane po strukturi bilančne skupine in bilančnih podskupin.

(7) Operaterji distribucijskih sistemov posredujejo operaterju prenosnega sistema in nosilcu bilančne skupine potrebne podatke za izvedbo obračuna odstopanj med odjemom in oddajo zemeljskega plina na prenosnem sistemu ločeno po bilančnih skupinah in podskupinah na distribucijskem sistemu.

(8) Podrobnejša pravila o izravnavi odstopanj, ki so objektivna, pregledna in nediskriminatorna, določi operater prenosnega sistema v sistemskih obratovalnih navodilih.

244. člen

(transakcije z zemeljskim plinom v prenosnem sistemu)

(1) Podjetja plinskega gospodarstva in končni odjemalci na prenosnem sistemu izvajajo transakcije s količinami zemeljskega plina v prenosnem sistemu v virtualni točki, ki jo uvede operater prenosnega sistema.

(2) Šteje se, da so vse transakcije količin zemeljskega plina v prenosnem sistemu med posameznimi udeleženci trga izvedene v virtualni točki in na ravni obračunskega intervala, ne glede na vstopno ali izstopno točko prenosnega sistema in ne glede na določbe posameznih pogodb o dobavi zemeljskega plina.

(3) Pri transakcijah s količinami zemeljskega plina v virtualni točki je dopustna tudi transakcija brez sklenjene pogodbe o prenosu zemeljskega plina, če je za obseg količin, ki so predmet transakcije, sklenjena pogodba o prenosu na vstopni točki in pogodba o prenosu na izstopni točki za obračunsko obdobje ali obdobja, na katera se transakcija nanaša.

(4) Podjetja plinskega gospodarstva in končni odjemalci lahko izvedejo transakcijo s količinami zemeljskega plina v virtualni točki pod pogojem, da svojo udeležbo v virtualni točki registrirajo pri operaterju prenosnega sistema in prijavijo zeleno transakcijo v skladu s pravili o delovanju virtualne točke, ki so določena v sistemskih obratovalnih navodilih.

(5) Operater prenosnega sistema je dolžan preizkusiti skladnost napovedane transakcije ali transakcij podjetij plinskega gospodarstva ali končnih odjemalcev skladno s pravili o delovanju virtualne točke. Če operater prenosnega sistema ugotovi, da se veriga transakcij podjetij plinskega gospodarstva ali končnih odjemalcev ne zaključi oziroma je ni mogoče uskladiti, zavrne vse prijavljene transakcije v taki verigi.

245. člen

(storitve virtualne točke)

(1) Operater prenosnega sistema mora za transakcije na virtualni točki zagotoviti obravnavo vseh udeležencev na trgu pod transparentnimi in nediskriminatornimi pogoji.

(2) Uporabniki virtualne točke morajo operaterju prenosnega sistema plačati stroške registracije udeležbe in stroške za posamezne transakcije. Plačilo za storitve virtualne točke določi operater prenosnega sistema po predhodnem soglasju agencije.

246. člen

(posebna določba za sisteme za UZP, pridobivalna plinovodna omrežja in skladišča)

(1) Določba 239. člena tega zakona se uporablja tudi za dostop do sistema za UZP in do pridobivalnih plinovodnih omrežij, razen za dele omrežij in naprav, ki se uporabljajo za lokalno obratovanje na mestu, kjer se pridobiva plin.

(2) V čezmejnih sporih se uporabljajo postopki za reševanje sporov države članice Evropske unije, ki je pristojna za pridobivalno plinovodno omrežje, in zavrne dostop. Če je več držav članic Evropske unije pristojnih za pridobivalno plinovodno omrežje, se zadevne države članice med seboj posvetujejo. Če pridobivalno plinovodno omrežje izvira iz tretje države in je na ozemlju ali v teritorialnem morju Republike Slovenije prva vstopna točka v omrežje držav članic Evropske unije, se na podlagi posvetovanja med zadevnimi državami članicami, Republika Slovenija posvetuje z zadevno tretjo državo.

(3) Določba 239. člena tega zakona se uporablja tudi za dostop do skladišča zemeljskega plina ali skladiščne zmogljivosti plinovodov, kadar je zagotovitev učinkovitega dostopa do tega sistema nujna zaradi oskrbe odjemalcev iz tehničnih ali ekonomskih razlogov, in za organiziranje dostopa do sistemskih storitev.

(4) Določbe tega člena ne veljajo za sistemske storitve in za prehodna skladišča, ki so povezana z obrati za UZP in se uporabljajo pri postopku ponovnega uplinjanja in pri kasnejšem dovajanju zemeljskega plina v prenosni sistem.

(5) Uporabnik skladiščnega sistema lahko sklene pogodbo o dobavi s konkurenčnim podjetjem plinskega gospodarstva, ki ni lastnik ali operater sistema ali z njim povezano podjetje.

3. pododdelek: Dostop do distribucijskega sistema zemeljskega plina

247. člen

(dostop na izstopnih točkah iz prenosnega sistema)

(1) Operater distribucijskega sistema zagotavlja dostop do prenosnega sistema na izstopnih točkah iz prenosnega sistema, na katerih je na prenosni sistem priključen distribucijski sistem, na katerem izvaja dejavnost operaterja distribucijskega sistema, vsem uporabnikom distribucijskega sistema.

(2) Druga oseba ne more sama neposredno pridobiti dostopa iz prejšnjega odstavka.

248. člen

(dostop do distribucijskega sistema)

(1) Končni odjemalec ima s priključitvijo na distribucijski sistem omogočen dostop do sistema skladno s pogoji za priključitev, sistemskimi obratovalnimi navodili in pogodbo o dostopu. Končni odjemalec lahko sklene pogodbo o dostopu za manjšo zmogljivost kot je tehnična zmogljivost priključka.

(2) Končni odjemalec lahko za sklenitev pogodbe o dostopu do distribucijskega sistema z operaterjem distribucijskega sistema pooblasti dobavitelja, ki mu dobavlja zemeljski plin, ki pogodbo sklene v imenu in za račun končnega odjemalca.

(3) Zavrnitev sklenitve pogodbe o dostopu za zahtevano zmogljivost pomeni zavrnitev dostopa po 239. členu tega zakona.

249. člen

(enotni račun)

(1) Dobavitelj lahko končnim odjemalcem izdaja enotni račun za dobavljen zemeljski plin in za uporabo sistema. Operater distribucijskega sistema mora omogočiti izdajanje enotnega računa s strani dobavitelja za odjemna mesta, za katera je dobavitelj pridobil soglasje končnega odjemalca.

(2) Operater distribucijskega sistema in dobavitelj skleneta sporazum o izdajanju enotnega računa s strani dobavitelja po vzorcu, ki ga objavi agencija na svoji spletni strani, v roku enega meseca od prejema dobaviteljeve zahteve za sklenitev sporazuma.

(3) Operater distribucijskega sistema lahko zavrne sklenitev pogodbe ali odstopi od sporazuma o izdajanju enotnega računa, če dobavitelj ne zagotavlja ustreznega zavarovanja za obveznosti iz sporazuma. Agencija v vzorcu sporazuma iz prejšnjega odstavka določi merila za zagotavljanje ustreznega zavarovanja in vrste ustreznih oblik zavarovanja.

2. oddelek: Omrežnina za prenosni in distribucijski sistem

1. pododdelek: Regulativni okvir

250. člen

(metoda regulacije)

(1) Uporabnik sistema je dolžan za uporabo sistema zemeljskega plina plačati omrežnino za pokrivanje upravičenih stroškov operaterjev sistema. Upravičene stroške operaterjev sistema, omrežnino in druge vire za pokrivanje teh stroškov določi operater sistema v regulativnem okviru po predhodnem soglasju agencije.

(2) Agencija s splošnim aktom predpiše metodologijo za določitev regulativnega okvira na način, ki spodbuja učinkovitost operaterjev sistema in uporabe sistema.

(3) Agencija s splošnim aktom iz prejšnjega odstavka podrobneje predpiše:

- vrste, kriterije za določitev in način izračuna elementov regulativnega okvira,
- vrste upravičenih stroškov, vključno z reguliranim donosom, kriterije za njihovo ugotavljanje in način njihovega določanja,
- način vključitve stimulacije za pridobitev evropskih sredstev,
- trajanje regulativnega obdobja,
- vsebino zahteve operaterja sistema za izdajo soglasja k regulativnemu okviru,
- vrsto, format in način posredovanja podatkov, potrebnih za določitev regulativnega okvira,
- podrobnejša pravila in način ugotavljanja odstopanj od regulativnega okvira,
- parametre posameznih dimenzij kakovosti, njihove referenčne vrednosti ter načine in standarde njihovega izračunavanja,
- minimalne standarde kakovosti različnih storitev operaterja sistema,
- višino nadomestila ter način in roke za plačilo nadomestila iz tretjega odstavka 260. člena tega zakona.

(4) Agencija pri določitvi metodologije uporablja metodo reguliranega letnega prihodka in reguliranih omrežnin operaterja sistema, ki operaterju sistema zagotavlja pokritje vseh letnih upravičenih stroškov, vključno z reguliranim donosom, razen če ta zakon ne zagotavlja pokritja upravičenih stroškov v daljšem časovnem obdobju.

251. člen

(upravičeni stroški operaterja sistema)

(1) Upravičeni stroški operaterja sistema, za izvajanje nalog v okviru dejavnosti operaterja sistema, se ugotavljajo in določajo za posamezno leto regulativnega

obdobja. Kadar operater sistema poleg storitev dejavnosti operaterja sistema opravlja tudi druge dejavnosti, mora tem dejavnostim pripisati sorazmerni del stroškov.

(2) Upravičeni stroški obsegajo tudi reguliran donos operaterja sistema.

(3) Način ugotavljanja in določanja upravičenih stroškov mora spodbujati operaterja sistema k stroškovno učinkovitemu poslovanju in mu omogočati višji realiziran donos od priznanega v regulativnem okviru, če so prihranki pri upravičenih stroških rezultat njegovih prizadevanj za večjo stroškovno učinkovitost. Če operater sistema posluje s stroški, ki so višji kot upravičeni, razliko krije iz priznanega reguliranega donosa na sredstva.

(4) Pri določitvi upravičenih stroškov se upošteva, da mora operater sistema učinkovitost svojega poslovanja izboljšati za določen faktor (v nadaljnjem besedilu: faktor učinkovitosti). Agencija v splošnem aktu opredeli način določanja faktorja učinkovitosti ob upoštevanju načrtovane splošne produktivnosti gospodarstva in učinkovitost operaterja sistema, ki izhaja iz primerjalnih analiz učinkovitosti po strokovnih metodah.

(5) Reguliran donos operaterja sistema in upravičeni strošek amortizacije se določita na način, da omogočata ekonomsko upravičenost vlaganja v razvoj sistema in sta odvisna od regulirane višine opredmetenih osnovnih sredstev v uporabi in neopredmetenih sredstev v uporabi brez dobrega imena, ki so neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti. Reguliran donos je odvisen tudi od narave in tveganosti dejavnosti operaterja sistema in regulirane strukture virov financiranja ter od učinkovitosti uporabe sistema. Reguliran donos na sredstva se ne prizna na sredstva v gradnji in izdelavi, na sredstva oziroma del vrednosti sredstev v višini brezplačno prevzetih sredstev od posameznikov in pravnih oseb zasebnega prava, na brezplačno prevzeta evropska sredstva, druga nepovratna sredstva države, lokalnih skupnosti ter pravnih oseb javnega prava, sredstva oziroma del sredstev, pridobljenih s plačili nesorazmernih stroškov za priključitev na sistem, in na sredstva, ki niso neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti operaterja sistema. Za brezplačno prevzeta evropska sredstva se prizna operaterju sistema posebna stimulacija za pridobitev takih sredstev v deležu od njihove višine. Ta stimulacija se vključi v regulativni okvir enkrat, in sicer v letu, ko se sredstva, zgrajena iz teh virov, predajo v uporabo.

(6) Če zaradi primerjalne analize tarifnih postavk omrežnine učinkovitega in strukturno primerljivega operaterja omrežja sistema za posamezno regulativno obdobje ni mogoče zagotoviti take spremembe tarifnih postavk, ki zagotavljajo pokritje celotnega upravičenega stroška amortizacije, se upravičeni strošek skladno z 255. členom tega zakona poračuna v naslednjih regulativnih obdobjih, vendar najkasneje v obdobju dobe uporabnosti sredstev.

252. člen

(naložbeni načrt operaterjev sistema)

(1) Zaradi določitve regulativnega okvira pripravi operater sistema naložbeni načrt, v katerem finančno ovrednoti naložbe iz desetletnega razvojnega načrta, ki jih bo izvedel v naslednjem regulativnem obdobju.

(2) V postopku določitve regulativnega okvira agencija preveri in oceni naložbeni načrt. Navedena ocena je podlaga za določitev načrtovanih upravičenih stroškov operaterja sistema v naslednjem regulativnem obdobju. Pri oceni naložbenih načrtov in določitvi upravičenih stroškov operaterja sistema agencija ni vezana na vrednosti naložb in dinamiko njihove izvedbe iz EKS, drugih načrtov razvoja na področju energetike ali načrta razvoja operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina.

(3) Če agencija pri oceni naložbenih načrtov ugotovi, da ima upoštevanje vseh naložb iz naložbenega načrta v upravičenih stroških operaterja sistema prevelik vpliv na omrežnino, lahko naloži operaterju sistema, naj pri določitvi predloga regulativnega okvira upošteva le določene naložbe po prioriteten vrstnem redu, kot so opredeljene v naložbenem načrtu.

(4) Agencija s splošnim aktom določi metodologijo za pripravo in ocenitev naložbenih načrtov, v katerem določi:

- metodološke osnove za ocenjevanje in vrednotenje naložb;
- vrste in obvezno vsebino naložbenih načrtov;
- postopke za pripravo in ocenjevanje naložbene dokumentacije ter odločanje o naložbah;
- minimum meril za ugotavljanje učinkovitosti projektov;
- roke za pripravo naložbenega načrta in njegovo posredovanje agenciji v preveritev in oceno.

(5) Prvi in drugi odstavek tega člena se ne uporabljata za operaterja prenosnega sistema, ki pripravi desetletni razvojni načrt omrežja skladno z 200. členom tega zakona.

253. člen

(določitev regulativnega okvira)

(1) Regulativni okvir je v soglasju z agencijo določena vrednostna opredelitev načrtovanih upravičenih stroškov operaterja sistema po posameznih letih regulativnega obdobja, načrtovanih omrežnin, načrtovanih drugih prihodkov iz izvajanja dejavnosti operaterja sistema, presežkov ali primanjkljajev omrežnin iz preteklih let. Če je regulativno obdobje daljše od enega leta, regulativni okvir, z namenom preprečitve skokovitega spreminjanja tarifnih postavk omrežnine po posameznih letih regulativnega obdobja, lahko določa tudi izravnavo tarifnih postavk.

(2) Regulativni okvir, tarifne postavke omrežnine in tarifne postavke za ostale storitve določi operater sistema v skladu s splošnima aktoma iz 250. in 256. člena tega zakona s soglasjem agencije.

(3) Operater sistema določi regulativni okvir tako, da prihodki iz omrežnine skupaj z drugimi prihodki iz opravljanja dejavnosti operaterja sistema in upošteva ugotovljen presežek oziroma primanjkljaj omrežnin do vključno predpreteklega leta pred pričetkom regulativnega obdobja pokrijejo načrtovane upravičene stroške operaterja sistema, če ta zakon ne določa drugače.

(4) Najkasneje do 30. aprila v letu pred začetkom regulativnega obdobja agencija z odločbo določi za posameznega operaterja prenosnega ali distribucijskega sistema faktor učinkovitosti, za katerega mora operater sistema v naslednjem regulativnem obdobju znižati upravičene stroške. Pri določitvi faktorja učinkovitosti mora agencija upoštevati načrtovano splošno produktivnost gospodarstva in učinkovitost operaterja sistema, ki izhaja iz primerjalnih analiz učinkovitosti po strokovnih metodah.

254. člen

(postopek za pridobitev soglasja agencije)

(1) Zahtevo za izdajo soglasja k regulativnemu okviru, tarifnim postavkam omrežnine in tarifnim postavkam za ostale storitve operater sistema vloži pri agenciji najkasneje do 15. julija v letu pred prvim letom regulativnega obdobja, na katero se nanaša. Če v tem roku operater sistema ne vloži zahteve za izdajo soglasja, mu agencija s sklepom naloži, naj jo predloži v roku, ki ni daljši od 30 dni.

(2) V zahtevi iz prejšnjega odstavka mora operater sistema predložiti agenciji tudi naložbeni načrt iz 252. člena tega zakona.

(3) Če operater sistema tudi po podaljšanem roku ne vloži zahteve za izdajo soglasja, določi regulativni okvir in tarifne postavke omrežnine agencija z odločbo o regulativnem okviru, ki jo izda najkasneje do 30. novembra v letu pred prvim letom regulativnega obdobja, na katero se nanaša, ob upoštevanju meril iz 250. in 253. člena tega zakona.

(4) Če na pravočasno zahtevo za izdajo soglasja agencija ne izda soglasja do 15. novembra v letu pred prvim letom regulativnega obdobja, na katero se nanaša, lahko agencija izda odločbo, s katero zavrne izdajo soglasja in začasno podaljša regulativni okvir ali začasno določi novi regulativni okvir in tarifne postavke omrežnine (nadaljnem besedilu: začasna odločba), in sicer:

- nesporni elementi regulativnega okvira se določijo v višini, kot so ugotovljeni v zahtevi za izdajo soglasja;

- v primeru spornih elementov regulativnega okvira, se upoštevajo istovrstni parametri iz prejšnjega regulativnega obdobja, pri čemer se pri določitvi upravičenih stroškov upošteva faktor učinkovitosti iz četrtega odstavka 253. člena tega zakona.

(5) Začasna odločba velja do izdaje soglasja na zahtevo operaterja sistema. Z začasno odločbo agencija lahko določi rok, v katerem mora operater dati novo zahtevo za soglasje, ki ni daljši od šest mesecev. Če je začasna odločba v delu, kjer je z njo določen rok za predložitev zahteve za izdajo soglasja, treba prisilno izvršiti, ne glede na pravila zakona, ki ureja splošni upravni postopek, posamična denarna kazen v postopku izvršbe s prisilitvijo ne sme presegati 100.000 eurov.

255. člen

(odstopanja od regulativnega okvira)

(1) Operater sistema je dolžan ugotavljati odstopanja od regulativnega okvira za posamezno leto, ki se odražajo v presežku ali primanjkljaju omrežnin, in ugotovljena odstopanja razkriti v pojasnilih k računovodskim izkazom.

(2) Presežek omrežnin je presežek reguliranega letnega prihodka nad dejanskimi letnimi upravičenimi stroški operaterja sistema, ki niso zmanjšani za prihranek pri upravičenih stroških, ki jih je operater sistema dosegel z večjo stroškovno učinkovitostjo poslovanja. Ugotovi se kot presežek celotnega letnega zneska zaračunanih omrežnin (zmanjšanega za primanjkljaj omrežnin iz preteklih let ali povečanega za presežek omrežnin iz preteklih let) in zneska drugih letnih prihodkov iz dejavnosti operaterja sistema nad zneskom dejanskih letnih upravičenih stroškov.

(3) Primanjkljaj omrežnin je presežek dejanskih letnih upravičenih stroškov nad reguliranim letnim prihodom operaterja sistema. Ugotovi se kot presežek dejanskih letnih upravičenih stroškov nad celotnim letnim zneskom zaračunanih omrežnin (povečanim za primanjkljaj omrežnin iz preteklih let ali zmanjšanim za presežek omrežnin iz preteklih let) in drugimi letnimi prihodi iz dejavnosti operaterja sistema.

(4) Presežek omrežnin je dolžan operater sistema uporabiti kot plačilo za storitve gospodarske javne službe dejavnost operaterja sistema naslednjega ali naslednjih let. Presežek omrežnin se izkaže kot preplačilo tistega leta regulativnega obdobja za katerega je presežek ugotovljen. Operater sistema znesek presežka omrežnin upošteva pri določitvi omrežnin v naslednjem regulativnem obdobju kot že zaračunano omrežnino v preteklih obdobjih.

(5) Primanjkljaj omrežnin ima operater sistema pravico prejeti v naslednjem letu oziroma zaradi preprečitve skokovitega spreminjanja tarifnih postavk omrežnin v naslednjih letih kot plačilo za storitve gospodarske javne službe dejavnost operaterja

sistema tistega leta, za katero je primanjkljaj ugotovljen. Operater sistema primanjkljaj omrežnin izkaže kot terjatev tistega leta regulativnega obdobja, za katerega je primanjkljaj omrežnin ugotovljen, če zanesljivo pričakuje, da bo primanjkljaj omrežnine zaračunan in plačan v naslednjih obdobjih. Operater sistema znesek primanjkljaja omrežnin upošteva pri določitvi omrežnin v naslednjem regulativnem ali naslednjih regulativnih obdobjih.

(6) Operater sistema je dolžan agenciji posredovati izračun presežka oziroma primanjkljaja omrežnin posameznega leta regulativnega obdobja v 15 dneh od prejema revizorjevega poročila oziroma najkasneje v šestih mesecih po izteku koledarskega leta. Če agencija v postopku ugotavljanja odstopanj ugotovi drugačne presežke oziroma primanjkljaje omrežnin, kot jih je ugotovil operater sistema, o tem izda posebno odločbo, s katero v skladu s četrtem in petim odstavkom tega člena ugotovi višino presežka oziroma primanjkljaja.

(7) Operater sistema lahko izjemoma med regulativnim obdobjem vloži zahtevo za izdajo soglasja k regulativnemu okviru, če je zaradi nepričakovanih sprememb v obsegu uporabe sistema ali drugih nepričakovanih okoliščin nastal tolikšen presežek ali primanjkljaj omrežnin, v primerjavi z načrtovanim primanjkljajem iz 251. člena tega zakona, da ga brez te spremembe ne bo mogoče izravnati pri določitvi regulativnega okvira v naslednjih regulativnih obdobjih. V postopku odločanja o tej zahtevi se ne uporabljajo določbe četrtega in petega odstavka prejšnjega člena o začasni odločbi.

(8) Določbe o poračunavanju presežka oziroma primanjkljaja omrežnin se uporabljajo tudi, če dejavnost operaterja sistema na zadevnem sistemu začne izvajati drug izvajalec. Dosedanji izvajalec je dolžan morebitni presežek plačati novemu izvajalcu, morebitni primanjkljaj pa lahko zahteva od novega izvajalca, oboje najkasneje do konca regulativnega obdobja, v katerem bo novi drug izvajalec pri ugotavljanju odstopanj od regulativnega okvira ugotovil realizacijo teh postavk.

2. pododdelek: Tarifa za uporabo sistema zemeljskega plina

256. člen

(metodologija za obračunavanje omrežnine)

(1) Uporabniki sistema plačujejo omrežnino, ki predstavlja plačilo za storitve operaterja sistema, ki jih je ta dolžan izvajati skladno s tem zakonom.

(2) Agencija s splošnim aktom podrobneje predpiše metodologijo obračunavanja omrežnine, in sicer ločeno za:

- uporabo prenosnega sistema (ločeno za vstopne in izstopne točke),
- uporabo distribucijskega sistema,
- systemske storitve (lastna raba za zagotavljanje delovanja sistema, izravnava odstopanj),
- meritve,
- druge storitve.

(3) Agencija predpiše metodologijo iz prejšnjega odstavka na način, ki spodbuja učinkovitost operaterjev sistema in uporabe sistema.

(4) V splošnem aktu iz drugega odstavka tega člena agencija določi:

- tarife in tarifne elemente, ki predstavljajo kategorije uporabnikov sistema glede na značilnost njihove uporabe sistema v določenih največjih razponih teh značilnosti;
- storitve, ki jih lahko operater sistema zaračunava v okviru izvajanja gospodarske javne službe dejavnost operaterja sistema uporabnikom sistema poleg omrežnine;
- način izračuna omrežnin;
- način zaračunavanja omrežnine in cene storitev iz druge alineje tega odstavka.

(5) Tarife in tarifne postavke omrežnine so objektivne, pregledne in nediskriminatorne ter morajo spodbujati uporabo plina iz obnovljivih virov.

257. člen

(določitev tarifnih postavk)

(1) Tarifne postavke mora operater sistema določiti v skladu z metodologijo iz prejšnjega člena tako, da ob načrtovani uporabi sistema prihodki iz omrežnin dosežejo znesek reguliranega prihodka iz omrežnin v regulativnem obdobju, pri čemer ne sme diskriminirati oddaljenih območij.

(2) Cene za ostale storitve, ki niso vsebovane v omrežnini in jih operater sistema zaračunava uporabnikom sistema, določi operater sistema v soglasju z agencijo tako, da upošteva dejanske stroške teh storitev.

(3) Tarifne postavke operater sistema objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in na svoji spletni strani.

3. pododdelek: Posebne določbe o zagotavljanju kakovosti na prenosnem in distribucijskem sistemu zemeljskega plina

258. člen

(kakovost storitev operaterjev sistema)

(1) Kakovost storitev operaterja sistema se ugotavlja glede na posamezne dimenzije kakovosti izvajanja storitev operaterjev sistema, ki vplivajo na dostopnost uporabnikov do storitev in njihovo zadovoljstvo s storitvami, in sicer:

- trajanje in pogostost prekinitev delovanja sistema;
- čas, potreben za popravila sistema;
- čas za obravnavanje pritožb in posredovanje informacij;
- čas, potreben za priključitev na sistem;
- druge dimenzije kakovosti storitev, določene v splošnem aktu agencije.

(2) Za posamezne dimenzije kakovosti agencija za vsakega operaterja sistema zemeljskega plina oziroma za območje sistema zemeljskega plina določi referenčne vrednosti kakovosti storitev, ki glede na stanje sistema, dosedanje izvajanje dejavnosti in poslovanje na sistemu predstavljajo realen cilj zagotavljanja kakovosti storitev.

(3) Operater sistema je odgovoren za kakovost oskrbe tudi v primeru, če sam ne opravlja vseh storitev, glede katerih se ugotavljajo dosežene vrednosti parametrov posameznih dimenzij kakovosti.

259. člen

(monitoring kakovosti storitev in nadzor monitoringa)

(1) Operater sistema je dolžan izvajati meritve ugotavljanja parametrov dimenzij kakovosti storitev, izračunavati te parametre in jih sporočati agenciji na predpisan način in v predpisanih rokih.

(2) Operater sistema lahko za izvajanje monitoringa iz prejšnjega odstavka pooblasti drugo osebo, pri čemer je odgovoren za pravilno in pravočasno izvajanje monitoringa in pošiljanje podatkov agenciji.

(3) Agencija lahko opravi nadzor monitoringa kakovosti pri operaterju sistema zemeljskega plina ali pri osebi, ki opravlja monitoring.

(4) Postopek nadzora mora biti voden tako, da ne ovira poslovanja operaterja sistema zemeljskega plina in izvajanja dejavnosti operaterja sistema ter da ne nalaga operaterju sistema nesorazmernih bremen v zvezi s presojo monitoringa.

(5) Pooblaščenca oseba agencije po opravljenem nadzoru sestavi poročilo, v katerem oceni ustreznost monitoringa.

(6) Agencija s splošnim aktom predpiše pravila monitoringa kakovosti oskrbe, s katerim določi:

- postopke in načine monitoringa kakovosti;
- način in roke posredovanja podatkov agenciji in
- postopek in način presoje monitoringa kakovosti ter ukrepe za njegovo izboljšanje.

260. člen

(zajamčeni standardi kakovosti storitev)

(1) Minimalni standardi kakovosti storitev operaterja sistema zemeljskega plina v obliki zajamčenih standardov, ki jih mora zagotavljati operater sistema, so določeni z minimalnimi vrednostmi parametrov kakovosti storitev, ki jih mora operater sistema zagotavljati za vsako prevzemno-predajno mesto.

(2) Če operater sistema zemeljskega plina posameznemu uporabniku sistema krši zajamčeni standard kakovosti, in je kršitev nastala iz razlogov na njegovi strani, je dolžan uporabniku sistema na njegovo pisno zahtevo plačati nadomestilo.

(3) Višino nadomestila ter način in roke plačila nadomestila za posamezno vrsto kršitve določi agencija s splošnim aktom tako, da odvrča operaterje sistema od ponavljanja kršitev.

(4) Če uporabniku sistema operater ne plača nadomestila v predpisanem roku po vložitvi pisne zahteve, odloči o pravici do nadomestila na zahtevo uporabnika sistema agencija. Postopka določitve nadomestila agencija ne more uvesti po uradni dolžnosti.

(5) Ne glede na plačilo nadomestila, lahko uporabnik sistema od operaterja sistema po splošnih predpisih o odškodninski odgovornosti zahteva povrnitev škode zaradi kršitve zajamčenega standarda kakovosti, če škoda presega plačano nadomestilo.

3. oddelek: Izvzetje za novo infrastrukturo

261. člen

(obseg in pogoji izvzetja)

(1) Nova infrastruktura večjega obsega, in sicer povezovalni plinovod, obrat za UZP in skladišče, se lahko za določeno obdobje na zahtevo izvzame iz obsega uporabe 182. do 186. člena, 238., 242., 246. ter 250. do 257. člena tega zakona.

(2) Izvzetje iz prejšnjega odstavka se lahko dovoli, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

a) z investicijo se povečuje konkurenca pri oskrbi z zemeljskim plinom in zanesljivost oskrbe;

b) raven tveganja, povezana z investicijo, dopušča izvedbo investicije samo v primeru odobritve izvzetja;

c) lastnik infrastrukture je pravna ali fizična oseba, ki je vsaj glede svoje pravne oblike ločena od operaterjev sistemov, v okviru katerih bo infrastruktura zgrajena;

č) stroški se zaračunajo uporabnikom infrastrukture in

d) izvzetje ne ovira konkurence na zadevnih trgih, na katere bodo investicije najverjetneje vplivale, učinkovitega delovanja notranjega trga z zemeljskim plinom, učinkovitega obratovanja plinovodnih sistemov, na katere je infrastruktura priključena, ali zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom v Evropski uniji.

(3) Izvzetje iz prvega odstavka tega člena se lahko dovoli tudi za znatna povečanja zmogljivosti obstoječe infrastrukture in za spremembe infrastrukture, ki omogoča razvoj novih virov oskrbe z zemeljskim plinom.

262. člen

(odločanje o izvzetju)

- (1) O dovolitvi izvzetja iz 261. člena tega zakona odloči agencija na zahtevo lastnika infrastrukture ali investitorja. Agencija se pred sprejetjem odločitve o izvzetju posvetuje z nacionalnimi regulativnimi organi držav članic Evropske unije, na katerih trge bo nova infrastruktura verjetno vplivala. Če je nova infrastruktura povezana s plinovodnim sistemom Republike Slovenije in izvira iz ene ali več tretjih držav ali se tam konča, se agencija pred sprejetjem odločitve o izvzetju posvetuje tudi s pristojnimi organi tretjih držav. Če se organi iz prejšnjega stavka ne odzovejo na posvetovanje v roku, ki ga določi agencija, in ne presega treh mesecev od prejema poziva agencije k posvetovanju, lahko agencija sprejme odločitev.
- (2) Izvzetje lahko zajema celotno zmogljivost, del zmogljivosti nove infrastrukture ali obstoječe infrastrukture z znatno povečano zmogljivostjo.
- (3) Pri odločanju o odobritvi izvzetja se upošteva potreba po uvedbi pogojev glede trajanja izvzetja in nediskriminatornega dostopa do infrastrukture. Pri tem agencija upošteva dodatne zmogljivosti, ki bodo zgrajene, ali spremembo obstoječih zmogljivosti, časovni rok projekta in stanje na področju oskrbe z zemeljskim plinom v državi.
- (4) Agencija določi pravila in mehanizme za upravljanje in dodeljevanje prenosnih zmogljivosti, s katerimi določi tudi postopek zbiranja interesa uporabe zmogljivosti vseh potencialnih uporabnikov infrastrukture, vključno z lastno rabo, še preden se zmogljivosti dodelijo.
- (5) Agencija mora v splošnem aktu iz prejšnjega odstavka določiti obvezno ponudbo neuporabljene prenosne zmogljivosti nove infrastrukture na trgu, pravico uporabnikov te infrastrukture do trgovanja s pridobljenimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu.
- (6) Agencija pri ocenjevanju izpolnjevanja pogojev iz a), b) in d) točke drugega odstavka 261. člena tega zakona upošteva rezultate postopka dodeljevanja prenosnih zmogljivosti iz četrtega in petega odstavka tega člena.
- (7) Agencija mora o zahtevi za izvzetje odločiti v šestih mesecih od prejema zahteve, razen v primeru odločanja o novi infrastrukturi v več državah članicah.
- (8) Odločbo o izvzetju agencija objavi na svoji spletni strani najkasneje v enem mesecu po odobritvi s strani Evropske komisije.

263. člen

(ravnanje agencije po prejemu zahteve)

- (1) Agencija Evropski komisiji po prejemu zahteve za izvzetje iz 261. člena tega zakona posreduje kopije zahteve.
- (2) Agencija Evropsko komisijo nemudoma seznaniti z odločbo iz prejšnjega člena in z informacijami, ki se nanašajo na:
 - a) podroben opis razlogov, na podlagi katerih je agencija odobrila ali zavrnila izvzetje vključno s finančnimi informacijami, ki utemeljujejo potrebo po izvzetju;
 - b) opravljene analize o vplivu odobritve izvzetja na konkurenco in na učinkovito delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom;
 - c) razloge za časovno obdobje in delež celotne zmogljivosti zadevne plinske infrastrukture, za katero se izvzetje odobri;
 - č) rezultat posvetovanja z regulativnimi organi sosednjih držav v primeru izvzetja za povezovalne plinovode;
 - d) prispevek infrastrukture k raznolikosti oskrbe z zemeljskim plinom.
- (3) Agencija mora na zahtevo Evropske komisije dopolniti obvestilo iz prejšnjega odstavka. Če zahtevani podatki niso predloženi v roku, določenem v zahtevi Evropske komisije, se šteje, da je obvestilo preklicano, razen če se pred iztekom tega obdobja

rok podaljša po privolitvi Evropske komisije ali če agencija Evropsko komisijo z utemeljeno izjavo obvesti, da je obvestilo popolno.

264. člen

(postopek agencije po odločitvi Evropske komisije)

(1) Ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, agencija po uradni dolžnosti uvede obnovo postopka izdaje odločbe o dovolitvi izvzetja po prejemu zahteve Evropske komisije o spremembi ali odpravi odločbe o odobritvi izvzetja.

(2) V obnovljenem postopku agencija odloča brez posebnega ugotovitvenega postopka, mora pa omogočiti stranki, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za odločitev.

(3) Na podlagi podatkov, ki so bili zbrani v obnovljenem postopku, agencija razveljavi ali odpravi odločbo o dovolitvi izvzetja v skladu z odločitvijo Evropske komisije najkasneje v enem mesecu po prejemu zahteve Evropske komisije in o tem obvesti Evropsko komisijo.

(4) Odločba o dovolitvi izvzetja, ki jo je odobrila Evropska komisija, preneha veljati dve leti po sprejemu odločitve Evropske komisije o odobritvi odločbe, če se gradnja infrastrukture še ni začela, in pet let po njenem sprejetju, če infrastruktura še ni začela obratovati, razen če Evropska komisija odloči, da je do zaostanka prišlo zaradi ovir, na katere oseba, ki ji je bilo izvzetje odobreno, ni mogla vplivati.

265. člen

(nova infrastruktura v več državah članicah Evropske unije)

(1) Kadar se vsi regulativni organi držav članic Evropske unije, na ozemlju katerih je nova infrastruktura, ki je predmet izvzetja, strinjajo glede zahteve o izvzetju, o svoji odločitvi obvestijo ACER v šestih mesecih od dne, ko je zahtevo za izvzetje prejel zadnji med njimi.

(2) Kadar je infrastruktura iz prejšnjega odstavka prenosni plinovod med Republiko Slovenijo in tretjo državo, se lahko agencija pred sprejetjem odločitve o izvzetju posvetuje s pristojnim organom tretje države. Če se organ iz prejšnjega stavka ne odzove na posvetovanje v roku, ki ga določi agencija, in ne presega treh mesecev od prejema poziva agencije k posvetovanju, lahko agencija sprejme odločitev.

(3) Agencija ne izvaja nalog v zvezi z dovolitvijo izvzetja, kadar:

a) se regulativni organi iz prejšnjega odstavka ne dogovorijo v šestih mesecih od dneva, ko zahtevo za izvzetje prejme zadnji od regulativnih organov, ali

b) je podana skupna zahteva regulativnih organov iz prejšnjega odstavka za izvajanje nalog v zvezi z dovolitvijo izvzetja s strani ACER.

(4) Regulativni organi iz prvega odstavka tega člena lahko skupaj zahtevajo podaljšanje roka iz a) točke prejšnjega odstavka za največ tri mesece.

VI. poglavje: DRUGE DOLOČBE

1. oddelek: Neposredni plinovodi

266. člen

(dopustnost neposrednega plinovoda)

Podjetja plinskega gospodarstva s sedežem na območju Republike Slovenije oskrbujejo odjemalce na območju Republike Slovenije po neposrednih plinovodih.

267. člen

(dovoljenje za gradnjo neposrednega plinovoda)

(1) Neposreden plinovod zgradi podjetje plinskega gospodarstva, če pridobi dovoljenje agencije.

(2) Agencija izda dovoljenje za zgraditev neposrednega plinovoda, če je za oskrbo iz prejšnjega člena pravnomočno zavržen dostop do sistema po 239. členu tega zakona ali če potrebni sistem ne obstaja.

(3) Agencija izda dovoljenje iz prvega odstavka tega člena, če so izpolnjeni pogoji iz prejšnjega odstavka in če agencija ne odloči, da se povečajo zmogljivosti sistema po šestem odstavku 239. člena.

2. oddelek: Sistemska obratovalna navodila in tehnična varnost obratovanja

268. člen

(sistemska obratovalna navodila)

(1) Sistemska obratovalna navodila, ki urejajo obratovanje in način vodenja prenosnih in distribucijskih sistemov morajo biti pregledna, objektivna in nediskriminatorna.

(2) S sistemskimi obratovalnimi navodili se zlasti uredijo:

- tehnični in drugi pogoji za varno obratovanje sistemov z namenom zanesljive in kvalitetne oskrbe z zemeljskim plinom;
- način izvajanja dostopa do sistema;
- način zagotavljanja sistemskih storitev;
- postopki za obratovanje sistemov v kriznih stanjih;
- pogoji za priključitev na sistem in način priključitve na sistem;
- splošni pogoji za dobavo in odjem zemeljskega plina;
- tehnični pogoji za medsebojno priključitev in delovanje sistemov različnih operaterjev sistemov;
- pravila za izvajanje Uredbe (ES) št. 715/2009.

(3) V sistemskih obratovalnih navodilih morajo biti vloge in odgovornosti operaterjev sistemov, dobaviteljev, odjemalcev in po potrebi drugih udeležencev na trgu opredeljene glede na pogodbene dogovore, obveznosti do odjemalcev, izmenjavo podatkov ter pravil glede poravnave, lastništvo podatkov in odgovornost za merjenje porabe.

(4) Sistemska obratovalna navodila za posamezen prenosni ali distribucijski sistem izda po javnem pooblastilu operater sistema, ki na tem sistemu opravlja dejavnost operaterja sistema, in jih objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(5) Agencija s splošnim aktom podrobneje predpiše obvezno vsebino sistemskih obratovalnih navodil.

(6) Pred objavo sistemskih obratovalnih navodil mora operater sistema pridobiti soglasje agencije.

269. člen

(tehnična varnost obratovanja)

Tehnični predpisi iz 32. člena tega zakona, ki se nanašajo na področje zemeljskega plina morajo zagotavljati tehnično varnost obratovanja, interoperabilnost sistemov ter morajo biti objektivni in nediskriminatorni.

3. oddelek: Priključevanje na sistem in možnost odklopa uporabnika sistema

270. člen

(priključitev na sistem)

(1) Za priključitev na sistem ali njeno spremembo mora uporabnik sistema pridobiti soglasje za priključitev. Operater sistema v soglasju za priključitev določi priključno

mesto na omrežju. Podrobnejše pogoje za soglasje za priključitev določajo sistemska obratovalna navodila.

(2) Dokončno soglasje za priključitev velja dve leti. V tem času mora imetnik soglasja za priključitev objekta izpolniti vse pogoje, predpisane v soglasju za priključitev, in operaterju naročiti izvedbo priključitve. Veljavnost soglasja za priključitev lahko operater sistema na zahtevo imetnika soglasja za priključitev podaljša največ dvakrat, vendar vsakič največ za eno leto. Zahtevo za podaljšanje mora imetnik soglasja za priključitev podati 30 dni pred iztekom veljavnosti soglasja za priključitev. V primeru zamud na strani operaterja sistema se šteje, da se soglasje avtomatično podaljša, kar je operater dolžan sporočiti imetniku soglasja, ki še ni izvedel priključitve na sistem.

(3) O izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev odloča po javnem pooblastilu operater sistema z odločbo v upravnem postopku.

(4) Uporabnik sistema nima pravice do priključitve, če:

- ne izpolnjuje predpisanih pogojev za priključitev,
- bi zaradi priključitve prišlo do večjih motenj v delovanju sistema ali
- bi priključitev operaterju sistema povzročila nastanek nesorazmernih stroškov.

(5) V primeru iz tretje alineje prejšnjega odstavka ima uporabnik sistema pravico do priključitve v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili, če sam krije nesorazmerno visoke stroške, ki pomenijo nesorazmerni del stroškov gradnje priključka do točke v sistemu, kjer je priključitev možna, ali nesorazmerni del stroškov, ki so potrebni za povečanje zmogljivosti ali obsega obstoječega omrežja, ali kombinacijo obojega, pri čemer ni pričakovati, da bi v razumnem času prišlo do povečanja uporabe sistema na novem priključku oziroma obstoječem omrežju v tolikšnem obsegu, ki bi omogočal normalno amortizacijo naložbe.

(6) Pri določitvi nesorazmerno visokih stroškov mora operater sistema upoštevati predvsem:

- obseg potrebne investicije;
- predvidene dodatne prihodke operaterja sistema, glede na predvideni obseg uporabe priključka s strani uporabnika sistema;
- predvidene dodatne stroške operaterja sistema, kot na primer stroške za vzdrževanje in obratovanje novega priključka oziroma povečanja zmogljivosti sistema;
- predviden reguliran donos na sredstva operaterja sistema.

(7) Nesorazmerne stroške izračuna operater sistema tako, da so ob predvidenem obsegu uporabe priključka v ekonomski dobi uporabe priključka in ob pokritju nesorazmernih stroškov s strani uporabnika sistema pokriti vsi stroški operaterja sistema, vključno s predvidenim reguliranim donosom na sredstva. Izračun mora temeljiti na metodah, ki se uporabljajo za ocenjevanje investicij, in mora upoštevati časovno vrednost denarja. Če v času amortizacije dela sistema ali priključka, za katerega je uporabnik sistema plačal nesorazmerne stroške, pride do priključitve dodatnih uporabnikov, je operater sistema dolžan povrniti uporabniku ustrezen del nesorazmernih stroškov, ki jih kot nove nesorazmerne stroške zaračuna novim uporabnikom sistema na tem delu sistema ali priključka.

(8) Podrobnejši način in postopek določitve nesorazmernih stroškov predpiše operater sistema v sistemskih obratovalnih navodilih.

(9) O pritožbi zoper odločbo o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev odloča agencija.

(10) Po dokončnosti odločbe o soglasju za priključitev skleneta operater sistema in uporabnik sistema, v korist katerega je bilo izdano soglasje za priključitev (v nadaljnjem besedilu: imetnik soglasja za priključitev), pisno pogodbo o priključitvi, s katero

pogodbeni stranki uredita medsebojna razmerja, ki se nanašajo na izvedbo priključka in priključitev, ter medsebojna razmerja v zvezi z vzdrževanjem priključka.

(11) Uporabnik sistema mora zaprositi za novo soglasje za priključitev, če se spremenijo osnovni parametri priključka, za katerega je bilo izdano soglasje.

(12) Uporabnika omrežja zemeljskega plina, ki se nahaja na območju posebne ali izključne pravice izvajanja gospodarske javne službe distribucije zemeljskega plina lahko priključi operater prenosnega sistema le v primeru, če operater distribucijskega sistema zemeljskega plina zavrne priključitev tega uporabnika zaradi premajhne zmogljivosti distribucijskega sistema.

(13) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za priključitev na skladiščni sistem, sistem za UZP in pridobivalno plinovodno omrežje.

271. člen

(prenos soglasja za priključitev)

(1) Če imetnik soglasja za priključitev umre (fizična oseba) ali preneha obstajati (pravna oseba), če gre za spremembo gradbenega dovoljenja zaradi spremembe investitorja ali zaradi pravnega prometa z objektom, se soglasje za priključitev lahko prenese na pravno ali fizično osebo, ki pridobi te objekte, naprave ali napeljave.

(2) Pravna ali fizična oseba, ki na podlagi sprememb iz prejšnjega odstavka pridobi objekte, naprave ali napeljave, mora najkasneje v 30 dneh po prejemu sodne oziroma upravne odločbe ali sklenitve pogodbe o nastali spremembi obvestiti operaterja sistema in o tem predložiti dokazila, sicer mora zaprositi za novo soglasje za priključitev.

272. člen

(tehnične zahteve za naprave uporabnika sistema)

(1) Postroji, naprave in napeljave uporabnika sistema morajo izpolnjevati predpisane tehnične zahteve, s katerimi se zagotavljata njihovo nemoteno delovanje ter varnost ljudi in premoženja. Za izpolnjevanje tehničnih zahtev za objekt, napravo ali napeljavo je odgovoren lastnik.

(2) Operater sistema sme začasno odkloniti priključitev novih objektov, naprav in napeljav na svoj sistem oziroma sme odklopiti uporabnika sistema, če ugotovi, da objekti, naprave ali omrežje uporabnika sistema ne izpolnjujejo predpisanih tehničnih zahtev, ali če ugotovi, da gre za nedovoljeno gradnjo po zakonu o graditvi objektov.

(3) Priključitev na sistem ali nadaljevanje prenosa oziroma distribucije zemeljskega plina izvede operater sistema po odpravi pomanjkljivosti.

(4) Energetski inšpektor nadzira skladnost postrojev, naprav in napeljav uporabnika.

273. člen

(začasni odklop)

(1) Operater sistema sme začasno odklopiti uporabnika sistema zaradi:

- rednega ali izrednega vzdrževanja,
- pregledov ali remontov,
- preizkusov ali kontrolnih meritev,
- razširitev omrežja.

(2) Za predvideni odklop mora operater sistema izbrati čas, ki čim manj prizadene uporabnika sistema.

(3) Operater sistema mora o predvidenem odklopu pravočasno obvestiti uporabnika sistema v pisni obliki ali na drug osebni način. V primeru večjega števila odjemalcev

in v primeru, da osebno obveščanje ni stroškovno učinkovito, pa v sredstvih javnega obveščanja in na spletu vsaj 48 ur pred odklopom.

274. člen

(odklop po predhodnem obvestilu)

(1) Operater sistema odklopi uporabnika sistema na posameznem odjemnem mestu po predhodnem obvestilu, če ta v roku, določenem v obvestilu, ne izpolni svoje obveznosti, če uporabnik sistema:

- a) moti dobavo zemeljskega plina drugim uporabnikom sistema;
- b) odreče ali onemogoči osebam, ki imajo pooblastilo operaterja sistema, dostop do vseh delov priključka, do zaščitnih in merilnih naprav in do energetskih objektov, naprav ali napeljav, kadar obstaja sum, da te naprave povzročajo motnje;
- c) omogoči prek svojih energetskih naprav priključitev energetskih naprav drugih uporabnikov sistema;
- č) na opomin operaterja sistema ne zniža odjema oziroma oddaje količine zemeljskega plina na dogovorjeno vrednost v zahtevanem roku;
- d) onemogoča pravilno registriranje obračunskih količin zemeljskega plina;
- e) uporablja zemeljski plin brez zahtevanih oziroma dogovorjenih merilnih naprav ali mimo njih;
- f) ne plača odstopanj ali omrežnine za uporabo sistema v roku, določenem v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili;
- g) v roku, ki ga določi operater sistema oziroma pristojni inšpekcijski organ, ne odstrani oziroma ne zniža do dovoljene meje motenj, ki jih povzročajo njegovi objekti, naprave ali napeljave ali odjemalci, ali ne izpolni predpisanih tehničnih zahtev;
- h) nima veljavne pogodbe o dobavi zemeljskega plina na določenem odjemnem mestu ali dobavitelj pisno obvesti operaterja, da je dobavitelj ali končni odjemalec odstopil od pogodbe o dobavi zemeljskega plina na določenem odjemnem mestu uporabnika sistema;
- i) nima pogodbeno urejene odgovornosti za izravnavo odstopanj.

(2) Operater distribucijskega sistema ne sme odklopiti ranljivega odjemalca iz razloga iz f), h) ali i) točke prejšnjega odstavka, če so izpolnjeni pogoji za nujno oskrbo iz 176. člena tega zakona.

(3) Dobavitelj, ki je odstopil od pogodbe o dobavi, ali dobavitelj, kateremu je končni odjemalec sporočil, da odstopa od pogodbe o dobavi, je dolžan operaterja distribucijskega sistema obvestiti o odstopu najkasneje zadnji delovni dan tekom odpovednega roka.

(4) V primeru, ko dobavitelj odstopi od pogodbe o dobavi iz razlogov na strani končnega odjemalca, je zavezanec za plačilo vseh stroškov, ki iz tega naslova nastanejo operaterju distribucijskega sistema, končni odjemalec.

(5) V primeru odstopa od pogodbe o dobavi s strani dobavitelja ali uporabnika sistema, ki je končni odjemalec, operater distribucijskega sistema odjemno mesto, ki je predmet te pogodbe o dobavi, izključi iz bilančne skupine dosedanjega dobavitelja z dnem odčitka zaključnega stanja merilne naprave, ne glede na to, ali je operater distribucijskega sistema dejansko izvedel odklop skladno s tem členom. Operater distribucijskega sistema je dolžan zaključni odčitek merilne naprave opraviti najkasneje v petih delovnih dneh pred ali po zadnjem dnevu v mesecu, ki sledi mesecu v katerem je bil distribucijski operater obveščen o odstopu, oziroma zadnjem dnevu dobave, če je že prej urejena zamenjava dobavitelja ali sklenjena nova pogodba o dobavi z obstoječim dobaviteljem.

(6) Dobavitelj, ki je odstopil od pogodbe o dobavi zaradi neplačila stroškov dobavljenega zemeljskega plina, lahko do izvedbe odčitka zaključnega stanja merilne naprave s strani operaterja distribucijskega sistema, z enostransko izjavo odstop prekliče.

(7) Distribucijski operater v sistemskih obratovalnih navodilih iz 268. člena tega zakona podrobneje določi obveznosti in postopek ravnanja operaterja distribucijskega sistema in dobavitelja v primeru odstopa od pogodbe o dobavi s strani dobavitelja ali končnega odjemalca, ter vrste stroškov iz četrtega odstavka tega člena.

(8) Operater sistema mora gospodinjskega odjemalca o odklopu obvestiti vsaj 15 dni vnaprej, poslovnega odjemalca pa vsaj osem dni vnaprej.

275. člen

(odklop brez predhodnega obvestila)

Operater sistema odklopi uporabnika sistema brez predhodnega obvestila, če:

- uporabnik sistema z obratovanjem svojih energetskega objekta, naprav ali napeljav ogroža življenje ali zdravje ljudi ali ogroža premoženje;
- uporabnik sistema ob pomanjkanju zemeljskega plina ne upošteva ukrepov o omejevanju odjema zemeljskega plina iz sistema;
- uporabnik sistema brez soglasja operaterja sistema priključi na omrežje svoje energetske naprave ali napeljave.

276. člen

(ponovna priključitev)

(1) Operater sistema je dolžan uporabnika sistema, ki je bil odklopljen, na njegove stroške ponovno priključiti na sistem, po odpravi razlogov za odklop in ob izpolnjevanju pogojev iz tega oddelka tega zakona.

(2) Če uporabnik sistema v primeru odklopa iz 274. in 275. člena tega zakona v roku treh let ne odpravi razlogov za odklop, ga operater sistema trajno odklopi.

(3) Priključitev uporabnika sistema na priključku, kjer je bil izveden trajni odklop, je mogoča kot nova priključitev na sistem.

(4) Operater sistema, ki je uporabnika sistema neutemeljeno odklopil ali mu prekinil prenos ali distribucijo zemeljskega plina, mora v 24 urah od ugotovitve neutemeljenega odklopa ali prekinitve na svoje stroške znova priključiti objekte, naprave ali napeljave uporabnika sistema na svoj sistem in uporabniku sistema nemudoma povrniti stroške, ki so povezani z neutemeljenim odklopom.

(5) Operater sistema ima pravico do povračila škode, ki je nastala zaradi ravnanj uporabnika sistema, zaradi katerih ga je odklopil po predhodnem obvestilu oziroma brez predhodnega obvestila.

(6) Uporabnik sistema ima pravico do povračila škode, ki mu je bila povzročena zaradi neutemeljenega odklopa operaterja sistema.

(7) V primeru, da se uporabnik ponovno priključi na sistem v roku, ki je krajši od enega leta, mora ob priklopu plačati fiksne stroške omrežnine v času odklopa.

277. člen

(odklop na zahtevo uporabnika)

(1) Uporabnik sistema, ki je imetnik soglasja za priključitev na sistem, lahko zahteva od operaterja sistema, da njegovo odjemno mesto odklopi od omrežja.

(2) Operater sistema je dolžan uporabnika sistema na njegove stroške ponovno priklopiti na sistem, če izpolnjuje pogoje za priklop. Če traja odklop iz prejšnjega odstavka dlje kot tri leta, mora uporabnik sistema pred ponovnim priklopom pridobiti

ново soglasje za priključitev na sistem iz 270. člena tega zakona in skleniti novo pogodbo o priključitvi.

(3) Operater sistema lahko uporabniku sistema, ki je zahteval odklop, zavrne ponovno priključitev na sistem ali izdajo novega soglasja za priključitev, dokler uporabnik sistema ne poravnava vseh obveznosti iz pogodbe o prenosu oziroma dostopu in pogodbe o priključitvi na sistem, ki izvirajo iz časa pred odklopom.

(4) Operater sistema v sistemskih obratovalnih navodilih podrobneje uredi medsebojna razmerja in plačilo stroškov v primeru ponovnega priklopa, če je bil odklop izveden na zahtevo uporabnika sistema.

(5) V primeru, da se uporabnik ponovno priključi na sistem v roku, ki je krajši od enega leta, mora ob priklopu plačati fiksne stroške omrežnine v času odklopa.

4. oddelek: Odstopanja v zvezi z obveznostmi »vzemi ali plačaj«

278. člen

(možnost odstopanja od pogodb tipa »vzemi ali plačaj«)

(1) Agencija lahko podjetju plinskega gospodarstva dovoli začasno odstopanje od zahtev v zvezi z dostopom do sistema iz 238., 239. in 242. člena tega zakona, če se podjetje sooča ali meni, da se bo soočalo z resnimi gospodarskimi in finančnimi težavami zaradi svojih obveznosti tipa »vzemi ali plačaj«, sprejetih z eno ali več pogodbami o nakupu zemeljskega plina.

(2) Za odobritev odstopanja mora podjetje plinskega gospodarstva vložiti zahtevo pred zavrnitvijo dostopa do sistema ali po njej. Če podjetje plinskega gospodarstva zavrne dostop do sistema, mora zahtevo vložiti nemudoma.

(3) Zahtevi iz prejšnjega odstavka mora podjetje plinskega gospodarstva priložiti informacije o naravi in obsegu težav iz prvega odstavka tega člena in o prizadevanjih podjetja plinskega gospodarstva za rešitev.

(4) Pri odločanju o odstopanju iz prvega odstavka tega člena agencija upošteva zlasti naslednja merila:

- a) zagotovitev konkurenčnega trga z zemeljskim plinom;
- b) izpolnitev obveznosti javnih storitev in zagotovitev zanesljivosti oskrbe;
- c) položaj podjetja plinskega gospodarstva na trgu z zemeljskim plinom in stanje konkurence na tem trgu;
- č) resnost gospodarskih in finančnih težav, s katerimi se soočajo podjetja plinskega gospodarstva in podjetja za prenos ali upravičeni odjemalci;
- d) datume podpisov in pogoje takšne pogodbe ali pogodb, vključno z obsegom, v katerem ti pogoji omogočajo upoštevanje sprememb na trgu;
- e) prizadevanja pri iskanju rešitev problema;
- f) obseg resnih verjetnih težav, ki bi jih podjetje ob prevzemu obveznosti »vzemi ali plačaj«, ob upoštevanju določb te direktive, lahko razumno predvidelo;
- g) raven povezanosti sistema z drugimi sistemi in stopnjo usklajenosti obratovanja teh sistemov;
- h) učinke dovolitve odstopanja na nemoteno delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom.

(5) Šteje se, da resne težave obstajajo, če se prodaja zemeljskega plina zniža pod raven minimalnih zajamčenih količin odjema, ki jih vsebujejo pogodbe za nakup zemeljskega plina, če se pogodba za nakup zemeljskega plina ne more prilagoditi novim količinam, ali če podjetje plinskega gospodarstva ne najde alternativne možnosti.

(6) Šteje se, da obstojijo ekonomsko upravičene alternativne možnosti, če gre za pogodbe, sklenjene pred 4. avgustom 2003.

(7) Podjetje plinskega gospodarstva, ki ni dobilo dovoljenja za odstopanje iz prvega odstavka tega člena, ne sme zavrniti dostopa do sistema zaradi obveznosti »vzemi ali plačaj«, sprejetih s pogodbo za nakup zemeljskega plina.

279. člen

(obveščanje Evropske komisije v zvezi s pogodbo tipa »vzemi ali plačaj«)

(1) Agencija seznanja Evropsko komisijo o sprejemu odločbe o dovolitvi odstopanja iz prejšnjega člena tega zakona ter ji posreduje vse informacije glede odstopanja v zbirni obliki.

(2) Ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, agencija po uradni dolžnosti uvede obnovo postopka izdaje odločbe o dovolitvi odstopanja po prejemu zahteve Evropske komisije o spremembi ali odpravi odločbe o dovolitvi odstopanja.

(3) V obnovljenem postopku odloča agencija brez posebnega ugotovitvenega postopka, mora pa omogočiti stranki, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za odločitev.

(4) Na podlagi podatkov, ki so bili zbrani v obnovljenem postopku, agencija razveljavi ali odpravi odločbo o dovolitvi odstopanja v skladu z odločitvijo Evropske komisije najkasneje v štirih tednih po prejemu zahteve Evropske komisije in o tem obvesti Evropsko komisijo.

(5) Če agencija ne izpolni zahteve Evropske komisije v štirih tednih, se dokončna odločitev sprejme hitro v skladu s postopkom iz 51(2) člena Direktive 2009/73/ES.

5. oddelek: Evidence

280. člen

(hramba in posredovanje podatkov)

(1) Dobavitelji so dolžni najmanj pet let hraniti podatke v zvezi z pravnimi posli o oskrbi z zemeljskim plinom in v zvezi z izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje z zemeljskim plinom, ki so jih imeli s trgovci na debelo in operaterji prenosnih sistemov ter operaterji skladiščnih sistemov in sistemov za UZP, in omogočiti dostop do teh podatkov agenciji, državnim organom, organom, pristojnim za varstvo konkurence in Evropski komisiji, za opravljanje njihovih nalog.

(2) Podatki iz prejšnjega odstavka vključujejo podrobnosti o transakcijah, kot so trajanje, pravila za dobavo in poravnavo, količina, datum in ura izvedbe, cene transakcij in način identifikacije trgovca na debelo, pa tudi podrobnosti o neporavnanih pogodbah o dobavi zemeljskega plina in izvedenih finančnih instrumentih za trgovanje z zemeljskim plinom.

(3) Agencija s splošnim aktom za izvrševanje javnih pooblastil določi vrste informacij, ki se lahko posredujejo udeležencem na trgu pod pogojem, da se ne razkrijejo poslovno občutljivi podatki o posameznih akterjih na trgu ali posameznih transakcijah. Ta odstavek se ne uporablja za podatke o finančnih instrumentih, ki spadajo na področje uporabe zakona, ki ureja trg finančnih instrumentov.

281. člen

(izvedeni finančni instrumenti)

(1) Hramba in dostop do podatkov v zvezi s izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje z zemeljskim plinom iz prejšnjega člena se zagotovi po sprejemu smernice iz četrtega odstavka 44. člena Direktive 2009/73/ES.

(2) Določbi prejšnjega in tega člena subjektom, za katere se uporablja zakon, ki ureja trg finančnih instrumentov, ne nalagata dodatnih obveznosti do organov iz prvega odstavka 280. člena tega zakona.

(3) Če organi iz prvega odstavka 280. člena tega zakona potrebujejo dostop do podatkov, ki jih hranijo subjekti, za katere se uporablja zakon, ki ureja trg finančnih instrumentov, organ, pristojen za regulacijo trga finančnih instrumentov, organom iz prvega odstavka 280. člena tega zakona pošlje zahtevane podatke.

6. oddelek: Mednarodne pogodbe na področju zemeljskega plina

281.a člen

(postopek odobritve mednarodne pogodbe o prenosnem plinovodu s tretjo državo)

(1) Mednarodne pogodbe na področju zemeljskega plina, na katere se nanaša ta člen, se sklepajo skladno z Zakonom o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 31/15 in 30/18 – ZKZaš, v nadaljnjem besedilu: ZZZ-1) in skladno s tem členom.

(2) Ministrstvo, pristojno za energijo, o nameri za začetek pogajanj s tretjo državo zaradi spremembe ali sklenitve mednarodne pogodbe o prenosnem plinovodu, obvesti Evropsko komisijo vsaj pet mesecev pred predvidenim začetkom pogajanj in jo prosi za odobritev, če se vsebina mednarodne pogodbe v celoti ali deloma nanaša na naslednja področja:

- skupna pravila za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina,
- organizacijo in delovanje sektorja zemeljskega plina,
- dostop do trga ali
- merila in postopke, ki se uporabljajo pri izdaji dovoljenj za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina in obratovanje sistemov.

(3) Obvestilo iz prejšnjega odstavka mora vključevati ustrezno dokumentacijo in navedbo vsebin, ki bodo obravnavane v pogajanjih ali o katerih se bo ponovno pogajalo, cilje pogajanj in vse druge ustrezne informacije.

(4) Po prejemu odločitve Evropske komisije o odobritvi začetka pogajanj iz drugega odstavka tega člena za del, ki lahko vpliva na skupna pravila Evropske unije, lahko ministrstvo, pristojno za energijo, vloži pobudo za začetek postopka za sklenitev mednarodne pogodbe skladno z ZZZ-1.

(5) Ministrstvo, pristojno za energijo, upošteva smernice ali zahteve Evropske komisije o vključitvi določenih določb v načrtovano mednarodno pogodbo iz drugega odstavka tega člena.

(6) Ministrstvo, pristojno za energijo, obvešča Evropsko komisijo o napredku in vmesnih izidih pogajanj iz drugega odstavka tega člena v vseh fazah pogajanj. Ministrstvo, pristojno za energijo, Evropsko komisijo vključi v pogajanja med Republiko Slovenijo in tretjo državo v skladu s Sklepom (EU) 2017/684 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2017 o vzpostavitvi mehanizma za izmenjavo informacij v zvezi z medvladnimi sporazumi in nezavezujočimi instrumenti med državami članicami in tretjimi državami na področju energije ter o razveljavitvi Sklepa št. 994/2012/EU (UL L št. 99 z dne 12. 4. 2017, str. 1).

(7) Ministrstvo, pristojno za energijo, Evropsko komisijo obvesti o končnem izidu pogajanj in ji pred podpisom mednarodne pogodbe s tretjo državo pošlje besedilo izpogajane mednarodne pogodbe v odobritev.

(8) Po prejemu odobritve Evropske komisije za podpis in sklenitev mednarodne pogodbe, Republika Slovenija nadaljuje postopek podpisa in ratifikacije mednarodne pogodbe s tretjo državo v skladu z ZZZ-1.

(9) Ministrstvo, pristojno za energijo, obvesti Evropsko komisijo o ratifikaciji in začetku veljavnosti mednarodne pogodbe ter o vseh naknadnih spremembah statusa te mednarodne pogodbe.

451. člen
(inšpekcijski nadzor)

(1) Inšpektorat, pristojen za energijo (v nadaljnjem besedilu: energetska inšpekcija) izvaja nadzor nad določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanih podzakonskih predpisov, razen tistih določb, nad katerimi v skladu s 421. členom tega zakona izvaja nadzor agencija.

(2) [\(prenehal veljati\)](#)

(3) [\(prenehal veljati\)](#)

(4) Organ, pristojen za javnopravne evidence in storitve, je pristojen za nadzor nad izvajanjem prvega in drugega odstavka 108. člena in 234. člena tega zakona.

485.a člen

(upravljanje kapitalskih naložb s področja energetike)

(1) Vlada v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, izvršuje pravice Republike Slovenije kot delničarke oziroma družbenice v gospodarskih družbah v večinski ali 100-odstotni lasti Republike Slovenije, ki opravljajo gospodarsko javno službo dejavnost operaterja prenosnega sistema, dejavnost systemskega operaterja in dejavnost distribucijskega operaterja ter dejavnost operaterja trga z elektriko v Republiki Sloveniji. Za spremljanje teh naložb je pristojno ministrstvo, pristojno za energijo.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka vlada izvršuje pravice iz prejšnjega odstavka v družbi, ki izvaja gospodarsko javno službo dejavnost operaterja prenosnega sistema, če ta družba na podlagi certifikata iz 204. člena tega zakona izvaja dejavnost v lastniško ločeni obliki v skladu s 182. do 188. členom tega zakona.

491. člen

(prekrški za tretji del zakona)

(1) Z globo do 10 % letnega prometa v predhodnem poslovnem letu se kaznuje za prekršek podjetje plinskega gospodarstva, ki je pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če:

- ravna v nasprotju s 183. členom tega zakona;
- ne ravna v skladu s 188. členom tega zakona;
- ravna v nasprotju s 194. členom tega zakona;
- pri zagotavljanju dostopa do prenosnega sistema zemeljskega plina diskriminira v korist povezanega podjetja, v nasprotju s c) točko drugega odstavka 190. člena.

(2) Z globo od 5.000 do 10.000 eurov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 15.000 do 250.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

- sama ali preko posrednikov oziroma zastopnikov pri prodaji zemeljskega plina uporablja zavajajoče ali nepoštene poslovne prakse (enajsti odstavek 172. člena tega zakona);
- za opravljanje dejavnosti, ki je po tem zakonu gospodarska javna služba, ne pridobi pravice opravljanja te dejavnosti (177., 216. člen tega zakona);
- pri vodenju računovodskih izkazov ravna v nasprotju s 235. členom tega zakona;

- uporabnikom sistema ne zagotovi dostopa do prenosnega sistema zemeljskega plina pod objektivnimi in nediskriminatornimi pogoji (četrty odstavek 238. člena tega zakona).

(4) Z globo od 15.000 do 150.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(5) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz tretjega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(6) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če:

- energetske objekti, naprave in napeljave pravne osebe ne izpolnjujejo predpisanih tehničnih normativov in standardov ter drugih pogojev, s katerimi se zagotavlja tehnična varnost obratovanja energetskih postrojev (tretji in četrty odstavek 32. člena in 269. člen tega zakona);

- končnim odjemalcem zemeljskega plina ne pošlje energetskega kontrolnega seznama v skladu s predpisom iz drugega odstavka 165. člena tega zakona;

- ne posreduje podatkov za delovanje skupne kontaktne točke v skladu s tretjim odstavkom 171. člena tega zakona;

- sprejme splošne pogodbene pogoje, katerih vsebina je v nasprotju s tretjim ali četrtyim odstavkom 172. člena tega zakona;

- na svoji spletni strani ne objavi splošnih pogodbenih pogojev in informacij o veljavnih cenah in tarifah za gospodinjске odjemalce in za male poslovne odjemalce zemeljskega plina v skladu s petim odstavkom 172. člena tega zakona;

- določi ali spremeni splošne pogodbene pogoje o dobavi zemeljskega plina gospodinjским odjemalcem oziroma malim poslovnim odjemalcem v nasprotju s petim oziroma šestim odstavkom 172. člena tega zakona;

- zaračunava pavšalne stroške poslovanja dobavitelja v nasprotju z desetim odstavkom 172. člena tega zakona;

- ne zagotovi sam ali skupaj z drugimi dobavitelji v okviru združenja postopka izvensodnega reševanja sporov s potrošniki v zvezi z dobavo zemeljskega plina gospodinjским odjemalcem po tem zakonu pred neodvisnim izvajalcem izvensodnega reševanja sporov, skladno z drugim, tretjim in četrtyim odstavkom 175. člena tega zakona;

- ne predloži letnega poročila zaradi javne objave na način, ki ga določa zakon, ki ureja gospodarske družbe (prvi in drugi odstavek 234. člena tega zakona);

- ne predloži agenciji letnega poročila v rokih iz tretjega odstavka 234. člena tega zakona;

- nima sprejetih in objavljenih aktov v skladu z 268. členom tega zakona;

- o začasnem odklopu ne obvesti odjemalca (tretji odstavek 273. člena tega zakona);

- ne omogoči izdaje enotnega računa v skladu s prvim odstavkom 249. člena tega zakona;

- brez soglasja operaterja na njegovo omrežje priključi svoje objekte, naprave in napeljave oziroma omogoči priključitev drugih objektov, naprav in napeljav (270. člen tega zakona);

- odjemnega mesta ne izključi iz bilančne skupine dosedanjega dobavitelja (peti odstavek 274. člena tega zakona);

- ne priključi v roku 24 ur na svoje stroške odjemalca energije iz omrežja, kadar se ugotovi, da je bil neutemeljeno odklopljen (četrty odstavek 276. člena tega zakona);

- ravna v nasprotju s prvim odstavkom 280. člena tega zakona;

- drugim udeležencem na trgu z zemeljskim plinom skladno z drugim odstavkom 216. člena tega zakona ne da na razpolago podatkov v skladu s splošnim aktom agencije iz tretjega odstavka 280. člena tega zakona.

(7) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(8) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz šestega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(9) Z globo od 400 do 2.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz sedemnajste alineje sedmega odstavka tega člena.

(10) Z globo od 1.000 do 10.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če:

- ne omogoči končnemu odjemalcu zemeljskega plina, da zamenja dobavitelja v roku iz tretjega odstavka 162. člena tega zakona;

- stroške za menjavo dobavitelja zemeljskega plina zaračuna v nasprotju s tretjim odstavkom 162. člena tega zakona;

- v roku ne pošlje zaključnega računa končnemu odjemalcu, ki je zamenjal dobavitelja (šesti odstavek 162. člena tega zakona);

- ne obvešča odjemalcev periodično o njihovi porabi (prvi odstavek 163. člena tega zakona);

- ne obvesti končnega odjemalca o njegovi porabi in o značilnostih te porabe, če je odjemalec to zahteval (prvi odstavek 163. člena tega zakona);

- končnemu odjemalcu zemeljskega plina ali drugi osebi, ki zahteva dostop do podatkov o porabi energije predloži soglasje tega odjemalca, ne omogoči dostopa do podatkov o porabi (drugi odstavek 163. člena tega zakona);

- stroške obvestila o porabi zemeljskega plina in o značilnostih te porabe zaračuna v nasprotju s tretjim odstavkom 163. člena tega zakona;

- pogodba o dobavi zemeljskega plina ne vsebuje vseh minimalnih sestavin iz drugega odstavka 172. člena tega zakona.

(11) Z globo od 1.000 do 10.000 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(12) Z globo od 100 do 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz desetega odstavka tega člena.

499. člen

(prekrški za kršitve določb Uredbe (ES) št. 715/2009)

(1) Z globo od 30.000 do 100.000 eurov se kaznuje za prekršek operater prenosnega sistema, ki:

- ne uporablja tarif, ki jih je potrdila agencija v skladu s prvim odstavkom 13. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;

- ne nudi storitve vsem uporabnikom omrežja brez diskriminacije v skladu z a) točko prvega odstavka 14. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;

- ne upošteva tržne vrednosti storitve v pogodbah o prenosu v skladu z drugim odstavkom 14. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;

- zahteva jamstva, ki predstavljajo neupravičeno oviro za vstop na trg ali so diskriminatorna, nepregledna ali nesorazmerna v skladu s tretjim odstavkom 14. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;

- udeležencem na trgu ne zagotovi največje možne zmogljivosti v skladu s prvim odstavkom 16. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne objavi in ne izvaja nediskriminatornih in preglednih postopkov upravljanja prezasedenosti v skladu s tretjim odstavkom 16. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne uporabi nediskriminatornih in preglednih mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti v primeru fizične prezasedenosti v skladu s četrtem odstavkom 16. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne oblikuje pravil za izravnavo odstopanj na pošten, nediskriminatoren in pregleden način na podlagi objektivnih meril v skladu s prvim odstavkom 21. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne obračunava odstopanja v skladu s tretjim odstavkom 21. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne pripravi usklajene pogodbe o prenosu ter ne razvije postopkov na primernem trgu za spodbujanje sekundarnega trgovanja z zmogljivostmi ter ne prizna prenosa primarnih pravic do zmogljivosti v skladu z 22. členom Uredbe (ES) št. 715/2009.
- (2) Z globo od 2.000 do 4.000 eurov se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba operaterja prenosnega sistema, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.
- (3) Z globo od 20.000 do 50.000 eurov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka operater prenosnega sistema, če:
- določa tarife, ki ovirajo trgovanje (drugi odstavek 13. člena Uredbe (ES) št. 715/2009);
 - ne nudi zagotovljene in prekinljive storitve dostopa do omrežja v skladu z b) točko prvega odstavka 14. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne nudi uporabnikom omrežja dolgoročne in kratkoročne storitve dostopa do omrežja v skladu s c) točko prvega odstavka 14. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne objavi ali ne izvaja nediskriminatornih in preglednih mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti v skladu z drugim odstavkom 16. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne objavi podrobnih informacij glede storitev in pogojev za pridobitev dejanskega dostopa do omrežja v skladu s prvim odstavkom 18. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne objavi primerne in podrobne informacije o oblikovanju in strukturi tarif v skladu z drugim odstavkom 18. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne objavi informacije o tehničnih, pogodbenih in razpoložljivih zmogljivostih za relevantne točke sistema v skladu s tretjim odstavkom 18. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne razkrije zahtevanih informacij na smiseln, količinsko jasen, dostopen in nediskriminatoren način v skladu s petim odstavkom 18. člena Uredbe (ES) št. 715/2009;
 - ne objavi podrobnih predhodnih in naknadnih informacij o ponudbi in povpraševanju v skladu s šestim odstavkom 18. člena Uredbe (ES) št. 715/2009.
- (4) Z globo od 2.000 do 4.000 eurov se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba operaterja prenosnega sistema oziroma sistemskega operaterja, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

500. člen

(prekrški za kršitve določb Uredbe 2017/1938/EU)

- (1) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se kaznuje za prekršek podjetje plinskega gospodarstva, ki je pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če:

- v rokih ali po vsebini ne izvede ukrepov, ki jih nalaga veljavni načrt preventivnih ukrepov, ki ga v skladu z 9. členom Uredbe 2017/1938/EU sprejme pristojni organ iz 167. člena tega zakona;
- ne izpolni obveznosti iz četrtega odstavka 5. člena Uredbe 2017/1938/ES;
- ne zagotovi standarda oskrbe z zemeljskim plinom zaščitenim odjemalcem v skladu s prvim odstavkom 6. člena Uredbe 2017/1938/EU;
- v rokih ali po vsebini ne izvede ukrepov, ki jih nalaga veljavni načrt za izredne razmere, ki ga v skladu z 10. členom Uredbe 2017/1938/EU sprejme pristojni organ iz 167. člena tega zakona;
- ob razglasitvi ene izmed kriznih stopenj pristojnemu organu iz 167. člena tega zakona ne zagotavlja informacij v skladu s prvim in četrtem odstavkom 14. člena Uredbe 2017/1938/EU;
- pristojnemu organu iz 167. člena tega zakona ne priglasijo podrobnosti glede pogodb o dobavi plina v skladu s šestim in sedmim odstavkom 14. člena Uredbe 2017/1938/EU.

(2) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.